

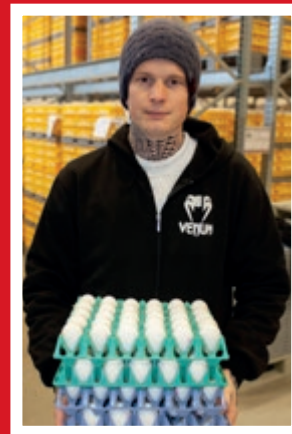

**Vi får Sverige
att fungera**

LOs 30e kongress

Kongressprotokoll – del 1

LOs kongress 17–20 maj 2024

Kongressprotokoll – del 1
Punkterna 1–14

LOs 30e ordinarie kongress 2024

© Landsorganisationen i Sverige 2024

Omslagsfoto: Lars Forsstedt

Grafisk form: LO

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2024

ISBN 978-91-566-3683-7

LO 24.11 100

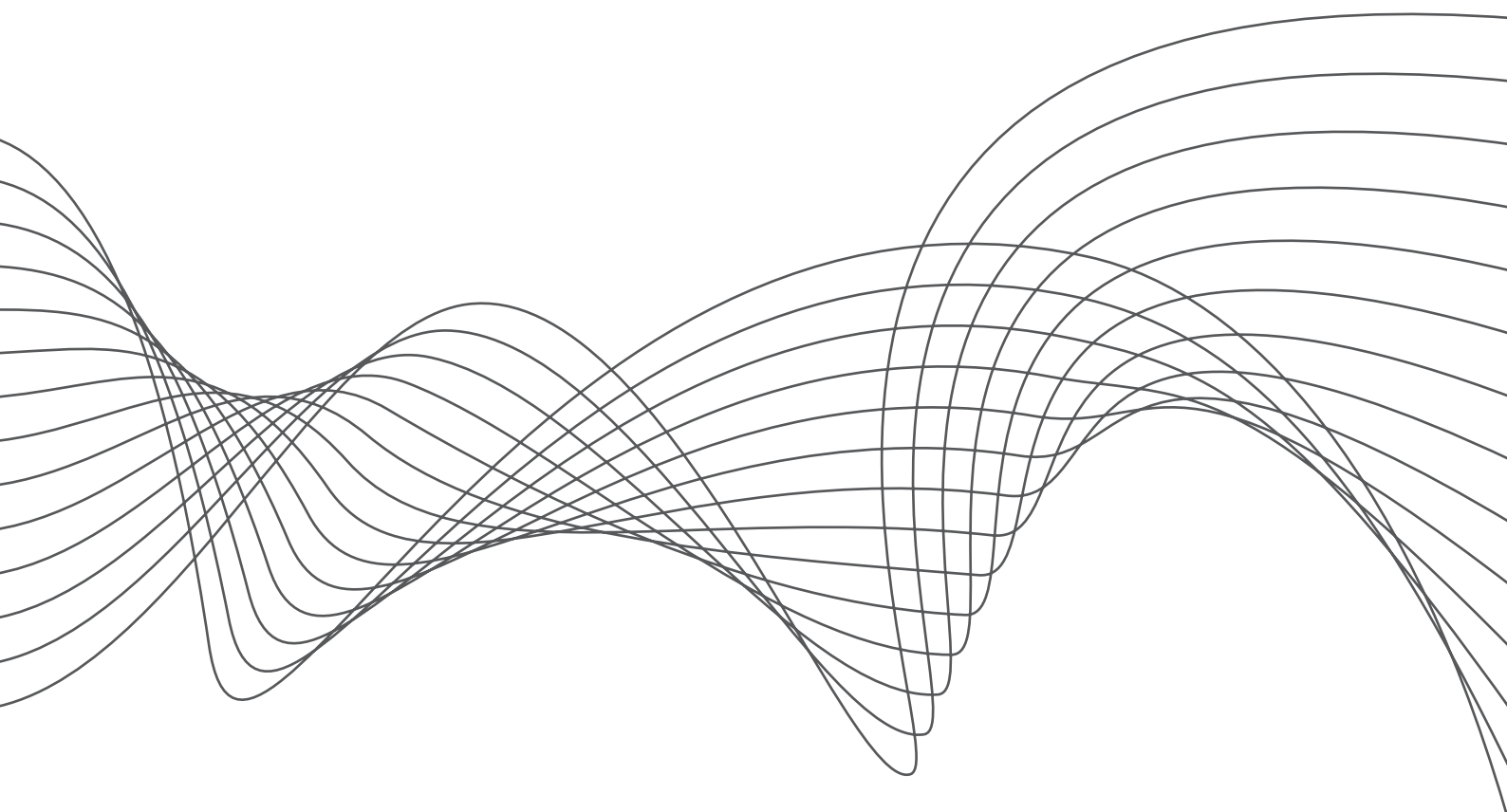
Innehåll – del 1

Punkt 1 – Kongressens öppnande	1
Punkt 2 – Gästerna hälsas, gästernas tal	11
Punkt 3 – Rapport från fullmaktsgranskningskommittén	37
Punkt 4 – Antagande av dagordning	47
Punkt 5 – Antagande av arbetsordning	51
Punkt 6 – Val av kongressens funktionärer och utskott	55
Punkt 7 – Fastställande av traktamenten och annan ekonomisk ersättning	59
Punkt 8 – Berättelse över Landsorganisationens – verksamhet 2020–2023	61
Punkt 9 – Revisionsberättelse	67
Punkt 10 – Beslut om ansvarsfrihet	69
Punkt 11 – Nomineringar och val	71
11.a Val av ordförande	72
11.b Val av förste vice ordförande	73
11.c Val av andre vice ordförande	74
11.d Val av avtalssekreterare	75
11.e Val av styrelse och styrelsesuppleanter	76
11.f Val av revisorer	78
11.g Val av valberedning	78
Punkt 12 – Vår ekonomi	79
12.a Finanskommitténs rapport	81
12.b Ersättningsregler	99
12.c Medlemsförmåner	102
Punkt 13 – Vårt uppdrag	109
13.a Stadgar	113
13.b LOs organisationsplan och gränsdragning	134
13.c Organisationsfrågor	149
13.d Organisering	163
13.e Facklig utbildning och folkbildning	175
Punkt 14 – Våra arbetsplatser	207
14.a Kollektivavtal och lagar	213
14.b Arbetstidsfrågor	236
14.c Arbetsmiljö	256
14.d Avtalsförsäkringar	273
14.e Avtalspension	294
14.f Bemanning	298

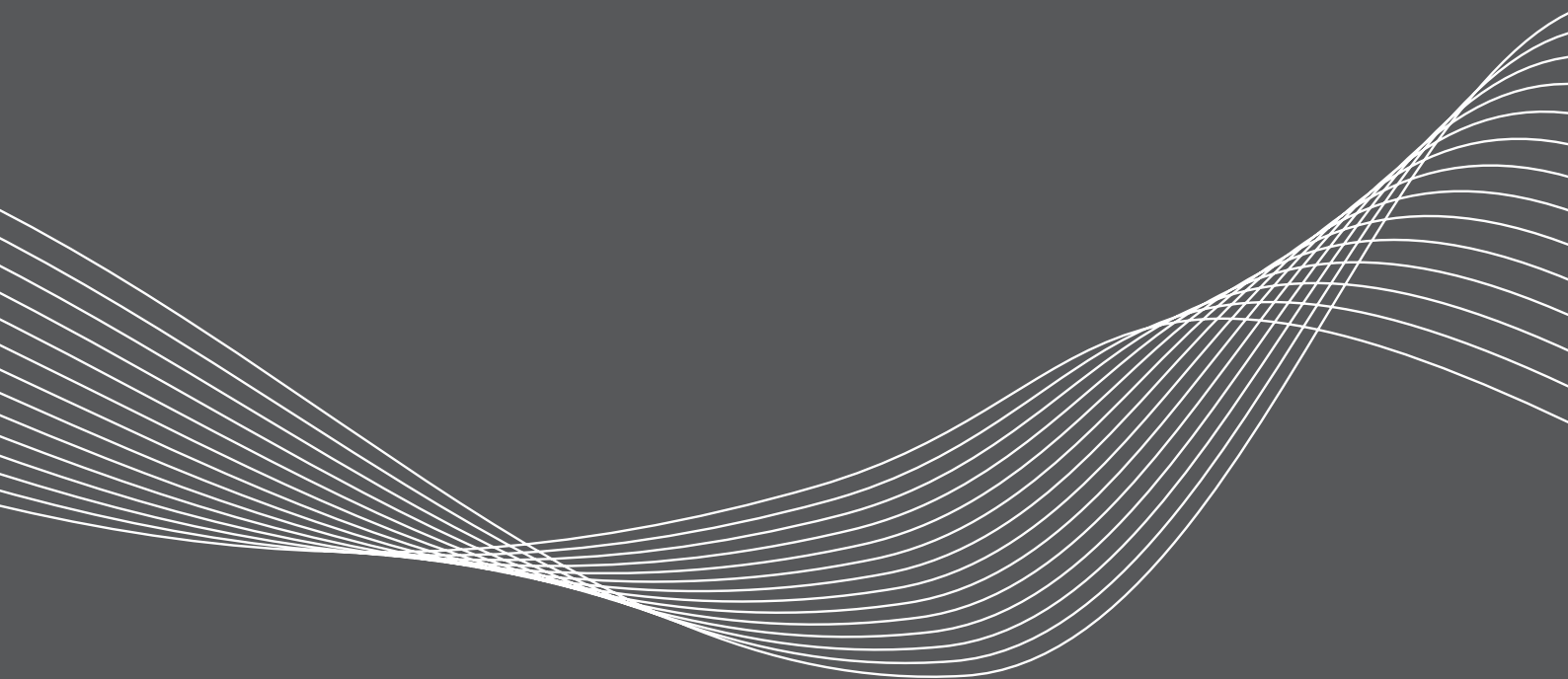
Vi får Sverige att fungera

LOs 30e kongress

Punkt 1

Kongressens öppnande

1. Kongressens öppnande

Öppningsspel

Hälsningsanförande

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Välkomna till Landsorganisationens 30:e kongress! Så underbart härligt att vi äntligen är igång!

En kongress är något stort. Det gäller inte minst en LO-kongress. I klubbar, avdelningar och förbund har motioner nu stötts och blötts i månader, ända fram till den punkt då vi tar beslut här på kongressen under de här dagarna.

Varje ord, varje textrad, varje att-sats i motioner, utlåtanden och program är resultatet av medlemmars demokratiska arbete runt om i hela vår rörelse.

Framför oss ligger nu fyra dagar av intensivt arbete, ja, kanske inte bara dagar. Det kan bli någon natt också – vi får se.

Men jag tycker att vi ska komma ihåg något annat också: Det är roligt med kongress! Det är kul att träffa kamrater från hela Sverige och från hela världen. Vi är över 200 miljoner organiserade arbetare över hela jorden. Visst är det fantastiskt att få vara med i sådan rörelse.

Vi har många gäster med oss under kongressen, från våra fackliga systemorganisationer i TCO och Saco, från den svenska socialdemokratin och övriga Folkrörelsesverige och från våra kamrater runt om i andra länder.

Jag vill också rikta en särskild välkomsthälsning till alla journalister. Jag tycker att det finns anledning att göra det i dag.

De senaste tio åren har pressfriheten i världen minskat. Det visar det index som görs av Reportrar utan gränser. För tio år sen hamnade 19 länder i botten på deras pressfrihetsindex. I dag är det 36 länder. Och trenden är nedåtgående.

Det är bara 0,8 procent av jordens befolkning som i dag lever i ett land med fullgod pressfrihet. Jag är glad att vårt land är ett av dem. Och jag är glad att även denna LO-kongress gästas av fria media.

Jag hoppas att ni alla som gästar vår kongress känner er varmt välkomna hit. Men framför allt vill jag rikta mig till er, valda ombud.

Ni kommer från hela Sverige, från norr till söder, från olika branscher. Ni är unga och gamla. Vårt äldsta ombud här i dag är Stefan Slottensjö från Byggnads, 66 år, och vårt yngsta ombud är Dennis Iljazi från Kommunal, 20 år. Däremellan ligger ett helt yrkesliv.

Varmt välkomna!

Ni är de som bestämmer i LO, för det gör varken vi i den nuvarande ledningen eller den nya som nu ska väljas. Det gör inte styrelsen och inte heller de anställda i LO-borgen.

Nej, de som bestämmer är ni, ni som är valda ombud för en och en halv miljon förbundsmedlemmar. Det här en kongress för er – och för dem som har gett er sitt förtroende att representera dem.

Det här är en kongress för alla arbetare, födda här eller i ett annat land, som får Sverige att fungera – på bruk och bagerier, på arenor och hotell, på

restauranger och skolor, på byggen och sjukhus, i fabriker och butiker, längs vägar och spår, på äldreboenden och förskolor, i skogen och i kraftverk, på bussar och tåg.

Det är vårt gemensamma Sverige vi kommer ifrån, och det är till vårt gemensamma Sverige vi åker hem om några dagar.

Därför är det så oerhört viktigt att vi tar vårt uppdrag på allvar – att företräda våra förbundsmedlemmar, på jobbet men även i vardagslivet.

Det finns de som säger att vissa frågor är för svåra för att avgöras av så kallat vanligt folk och därför behöver överlåtas till experter. De vet inte vad de pratar om.

Det finns en enorm kunskap och erfarenhet runt om på Sveriges arbetsplatser. Och LO-förbundens medlemmar vill ha ett ord med i laget! Och det, mina vänner, ska vi se till att de får!

(APPLÅDER)

Det finns många områden vi vill påverka, där vi vill flytta fram våra medlemmars positioner. På arbetsmarknaden handlar det om att sluta bra avtal, med goda löner, bra arbetsmiljö och bra arbetsvillkor. Men det räcker inte.

Vi måste också påverka politiken, så att den gagnar LO-förbundens medlemmar. Det handlar om en samhällsutveckling mot ökad jämlikhet och ökad jämställdhet, om ett tryggt socialförsäkringssystem och en solidarisk, gemensam välfärd, om ekonomisk politik, bostadspolitik och näringspolitik, om en rättvis klimatomställning.

Vi ska påverka allt som våra avtal inte täcker men som ändå handlar om våra medlemmars liv och arbete. Det har vi alltid gjort. Och vi har gjort det i facklig-politisk samverkan med vårt socialdemokratiska arbetarparti.

(APPLÅDER)

Få saker har genom åren retat våra motståndare som just denna samverkan. De vet ju att den gör både oss och partiet starkare. Det är därför de är så arga.

För ett par veckor sen skrev en tyckare från Timbro en artikel i tidningen Arbetet. Han ville ge vad han kallade ”goda råd” till LO inför vår kongress. Ett av råden var att vi skulle avbryta vår samverkan med Socialdemokraterna.

Mitt svar blir: Tack, men nej tack!

(APPLÅDER)

Så där har högertyckarna alltid låtit. Och det är nästan lite komiskt att läsa, för de fattar ju inte vad det handlar om. De har ingen aning om vad arbetarrörelsen faktiskt är. De har aldrig förstått att den facklig-politiska samverkan är knuten samman i både praktiskt arbete och starka ideologiska band.

Den handlar inte om att vi ska betala pengar till partiet, inte om att partiet och LO ibland skriver artiklar tillsammans, inte om att vi har konferenser ihop. Nej, den handlar om LO-förbundens medlemmar.

Grunden är att vi sen över hundra år har en överenskommelse mellan LO och Socialdemokraterna, en överenskommelse om att LO-förbundens medlemmar ska ha en röst i rummen där politiska beslut fattas, för vi nöjer oss inte med att stå vid sidan av och ställa krav. Vi vill att LOs medlemmar själva är en del av partiet.

Man ska ta med sig sina erfarenheter till S-föreningar, arbetarkommuner, nämnder och styrelser, ja, till alla de rum där besluten fattas. Man ska ta med sig sin erfarenhet av hur det är att jobba skift i industrin, att ge våra äldsta och yngsta en god omsorg, hur det är att köra godstransporter genom Sverige eller arbeta i kassan på ett större varuhus. Kort sagt: Man ska ta med sig sin erfarenhet av hur det är att vara LO-förbundsmedlem i Sverige i dag.

Vi vet av historisk erfarenhet att en stark fackföreningsrörelse kräver ett starkt socialdemokratiskt arbetarparti, att en stark socialdemokrati kräver en stark fackföreningsrörelse och att det bara är tillsammans som vi kan få Sverige att fungera.

(APPLÅDER)

Vänner, kongressdeltagare! Inför en kongress är det bra att påminna sig om meningen med föreningen, om varför vi finns.

LO ska samordna förbundens strävan att ta till vara medlemmarnas intressen. Vi ska verka för demokrati, jämlikhet och jämställdhet. Vi ska driva på för höjda reallöner, trygga jobb och ett bättre liv.

LO ska också hålla ordning på gränserna mellan förbunden, för det måste vara vi – vi själva i facket – som bestämmer vem som är med i vilket förbund. Annars lämnar vi fältet öppet för arbetsgivarna att shoppa det avtal som de tycker är allra lämpligast, och då blir det oftast det allra billigaste.

Dessa våra mål har egentligen inte ändrats sen vi bildades. Men medlen – metoderna för att nå målen – har förändrats i takt med att samhället har förändrats, för så måste det vara i en levande rörelse. Vår rörelse måste ständigt utvecklas.

Under de här dagarna kommer ni därför att besluta om en ny organisationsplan. Med den ska vi flytta fram våra positioner i en ständigt föränderlig omvärld.

En annan avgörande del i förändringen är den utredning som vi har valt att kalla "Nya tvärfackliga löften". Där ska vi se över hela LOs roll. Det gäller rollen som part på arbetsmarknaden, som samordnare av förbunden och som samlande kraft för den fackliga delen av arbetarrörelsen.

Bakgrunden är bland annat att partssystemet förändras. Just nu har Svenskt Näringsliv skapat sig både vilja och mandat för att lösa många viktiga saker på vår nivå.

Hur ska vi förhålla oss till det? Vad betyder det för LO och för förbunden? Nu när det parlamentariska läget verkar fortsätta att ge svaga regeringar blir det viktigare att vi som parter tar vårt ansvar.

Utredningen ska därför se över om fler delar av arbetsmarknaden kan regleras i avtal i stället för genom lag. Ett exempel kan vara yrkesutbildningar.

Det arbetet med våra nya tvärfackliga löften kommer att fortsätta ända fram till nästa kongress. Men de beslut som ni fattar under de här dagarna kommer att vara avgörande för fortsättningen.

Kongressdeltagare! Grundbulten i fackföreningsrörelsen och i vår arbetsmarknadsmodell är kollektivavtalet. I kollektivavtalet behandlas vi alla lika – eller vi är alla lika olika. Det gäller oavsett vem vi är, om vi heter Susanna eller Fatima, Kalle eller Mustafa, om vi är födda i Umeå eller Ystad, Minsk eller Mogadishu.

Kollektivavtalet är vårt sätt att genomföra löftet vi i facket ger till varandra. Det är ett löfte om att inte sälja vårt arbete till lägre lön eller sämre villkor än vad avtalet föreskriver.

Kollektivavtalsmodellen bygger på att jämbördiga parter förhandlar fram kompromisser som båda kan leva med och se fördelar med. Och styrkan är just att det är vi som parter som förhandlar om löner och arbetsvillkor – inte politiker, vare sig i Stockholm eller i Bryssel. Så är det – och så ska vi se till att det förblir!

(APPLÅDER)

Det är en modell som fungerar. Det försöker vi förklara även för dem som inte förstår, som Elon Musk.

Så här skrev den brittiska finansstidningen Financial Times i våras: "Det borde vara Musk och hans bolag som anpassar sig till en svensk modell som har visat sig fungera väl. Snarare än att den svenska modellen ska anpassa sig till Musk".

Jag håller helt med dem.

(APPLÅDER)

Vi fortsätter att säga det vi har sagt precis hela tiden: Svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige – även på Tesla!

(APPLÅDER)

Vänner! Mycket i vårt samhällsbygge är i dag under press.

Jämlikheten är under press. Det var länge sen vi kunde tala om Sverige som världens mest jämlika land. Ingenstans i hela den industrialiserade världen har klyftorna ökat snabbare än här. Det kan ekonomer visa med siffror, statistik och ginikoefficienter.

Men bakom alla de siffrorna finns människor. Det är barn som växer upp bara några kilometer från varandra men med helt olika möjligheter i livet. Det är unga som tvingas bo kvar hemma hos mamma och pappa därför att de inte har pengarna som krävs för en kontantinsats eller inte har nog lång kötid som krävs för ett hyreskontrakt. Det är undersköterskor som försöker ge bästa möjliga vård men som slits ner av ständiga nedskärningar.

Våra LO-ekonomer räknade nyligen på hur vardagsekonomin har utvecklats för några typiska LO-familjer. Ett exempel är en arbetarfamilj med två barn och med genomsnittliga löner. Den ena jobbar heltid i industrin, och den andra jobbar deltid i offentlig sektor. De bor i ett småhus.

För fyra år sen hade den här familjen nästan 5 000 kronor över sen det nödvändiga var betalt. I dag går de back med en tusenlapp. Om de skulle bli sjuka eller arbetslösa finns inga marginaler alls, särskilt inte om högerregeringen och SD gör allvar av sina planer att slakta både akassa och sjukförsäkring.

Samtidigt har en svensk topp-VD i dag en inkomst som motsvarar 67 industriarbetarlöner. Det är den näst största inkomstklyftan sen vi började mäta 1950.

Inkomstskillnaderna blir än mer uppseendeväckande om man jämför med andra LO-yrken. En toppdirektörs inkomst motsvarar till exempel 78 kriminalvårdarlöner eller 89 barnskötarlöner. Och detta är alltså samma

direktörer som brukar säga att LO-förbunden borde växla ner löneökningstakten för våra medlemmar och sänka lägstralönerna.

Ja, skam går ibland på torra land.

(APPLÅDER)

Välfärden är under press. Marknadslösningar och skattesänkningar har under en lång tid trängt ut den gemensamma solidariteten. Och högerregeringens politik slår nu skoningslöst mot skola, vård och omsorg runt om i landets kommuner.

Arbetarrörelsen byggde, i strid med högern, upp en solidarisk välfärd i Sverige, en välfärd där vi alla bidrar gemensamt och där vi alla får del efter behov.

Sjukdom och arbetslöshet kan ingen planera för. Därför ville vi ha ett samhälle där vi alla delar på risken. Vi betalar ju inte till sjukförsäkringen för att vi ska bli sjuka, och vi betalar inte till arbetslöshetsförsäkringen för att bli arbetslösa. Nej, vi betalar för att ha en försäkring om olyckan skulle vara framme. Och vi hjälps åt att dela på riskerna – en generell och solidarisk välfärd.

Det är denna tanke som högern försöker slå sönder. Därför attackerar de nu våra a-kassor. Därför ger de sig på sjukförsäkringen. De försöker framställa sjuka och arbetslösa människor som en speciell sorts människa, några andra, lite latare och lite bekvämare än alla andra, som egentligen inte vill arbeta.

Syftet är tydligt. De vill slå in en kil mellan dem som för tillfället är friska och dem som är sjuka, mellan dem som just nu har ett arbete och dem som är utan. De vill åt solidariteten – allt detta för att kunna sänka skatten, mest för dem som redan har mest.

Vi ser också hur demokratin är under press. För första gången på årtionden har världen nu fler auktoritärt styrda stater än de demokratiska. Och i takt med attackerna mot demokratin ökar attackerna på fackliga rättigheter.

Det är inte så konstigt, för de som vill åt demokratin brukar alltid börja med att ge sig på fackföreningarna. De vet att det allvarligaste hotet mot diktatur och förtryck är att människor organiserar sig.

Den auktoritära vinden har också nått vårt eget land, ännu kanske inte lika starkt som i många andra länder, men mönstret känns igen. Det är samma vindar, samma dofter. Det är en borgerlighet som lutar sig mot högerextremister, angrepp mot folkrörelser och civilsamhälle och mot oppositionens finansiering.

För några veckor sen attackerades ett antirasistiskt möte i Stockholm av högerextremister. På flera platser i landet försökte nazister sabotera våra förstamajfiranden. Och varje dag hotas, förföljs och trakasseras människor på grund av sin hudfärg eller sin sexuella läggning.

Vänner! Här måste vi stå tillsammans, för den som angriper en av oss angriper oss alla!

(APPLÅDER)

Ni har hört det förr, men jag tycker att det tål att upprepas: Den tyska prästen och antinazisten Martin Niemöller uttryckte det bättre än de flesta. Så här sa han om nazisternas brott på 30-talet:

*"När de hämtade kommunisterna teg jag.
Jag var ju inte kommunist.
När de spärrade in socialdemokraterna teg jag.
Jag var ju inte socialdemokrat.
När de hämtade de fackliga lät jag bli att protestera.
Jag var ju inte med i facket.
Jag protesterade inte heller när de hämtade judarna.
Jag var ju inte jude.
När de hämtade mig fanns det ingen kvar som kunde protestera."*

Vi kan tycka att detta hör till historien, men det gör det inte. Det gäller i högsta grad även i dag. Just nu sitter fascister och rasister i flera av Europas parlament, och inför det viktiga Europavalet om några veckor hoppas de växa än mer och bli en verklig maktfaktor.

Det finns många skäl att gå och rösta i Europavalet. Att stoppa högerextremismen är ett av de allra viktigaste.

(APPLÅDER)

Vi måste se till att så många som möjligt av våra medlemmar går och röstar den 9 juni eller när förtidsröstningen öppnar den 22 maj – och helst röstar på Socialdemokraterna, förstås, med ett kryss för vår egen fackliga kandidat Johan Danielsson.

(APPLÅDER)

Även vi i facket är under press. Det är inget att hymla om. Andelen anslutna minskar. De osäkra jobben ökar. Gig- och plattformsekonomin tränger ut trygga heltidsanställningar. Maktbalansen på arbetsmarknaden har förskjutits till arbetsgivarnas fördel. Och nu sitter dessutom deras politiska partier vid makten.

Men kom ihåg en sak: Även om vi är pressade är vi fortfarande en av världens starkaste fackliga organisationer. Det är just därför Timbrotyckarna är oroliga och skriver debattartiklar. Det är därför högern och SD vill försvaga oss genom att ge sig på våra fackliga skyddsombud. Det är därför de vill begränsa vår konflikträtt.

Men högern gör bara så mycket de vågar. Och hur mycket de vågar avgörs av hur starka vi är. Så enkelt är det.

Och vi *är* starka. Det visade vi under den kongressperiod vi har bakom oss. Vi värvade över en halv miljon nya medlemmar till LOförbunden. Vi utbildade nästan 136 000 medlemmar och förtroendevalda. Under pandemin slöt vi flera tusen avtal om korttidsarbete på en enda månad.

Tillsammans har vi en enorm styrka, bara vi bestämmer oss för att använda den. Och det, vänner, det ska vi göra!

Så på måndag åker vi hem igen till våra arbetsplatser och till våra fackliga uppdrag. Då ska vi prata med våra arbetskamrater, våra grannar och våra vänner om att vi kan och ska vända utvecklingen – om vi går tillsammans, om vi organiserar oss, om vi visar att vi är de som får Sverige att fungera!

Därmed förklarar jag LOs 30e kongress öppnad!

(APPLÅDER)

Parentation

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Vi har nu kommit till den punkt på dagordningen då vi hedrar dem som har avlidit under kongressperioden. Det är givetvis många LO-medlemmar som avlider under fyra år, några i hög ålder, några alldeles för unga.

Naturligtvis avled alldeles för många under pandemin. Vi minns också dem som aldrig kom hem från jobbet när arbetsdagen var slut.

Jag vill säga ett par ord om några av dem som har lämnat oss under den här kongressperioden.

Först: LOs tidigare ordförande **Stig Malm**.

Stig växte upp i ett arbetarhem i Sundbyberg och började som sextonåring arbeta inom industrin. Han engagerade sig fackligt och blev redan som 25-åring den yngste förhandlingsombudsmannen på Metall. År 1983 valdes han till LOs ordförande, ”det finaste jobb en arbetargrabb kan få”, som han själv uttryckte det.

Många minns Stig för stridbarheten och de spetsiga formuleringarna. När det gällde att stå upp för LO-förbundens medlemmar brydde han sig inte om att han ibland retade upp såväl arbetsgivare som politiker. Men han var också en rutinerad förhandlare.

Som LO-ordförande såg han bland annat till att den solidariska lönepolitiken höll, trots att arbetsgivarna övergav de centrala förhandlingarna. Han gjorde också upp om ekonomi och arbetsmarknad med såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar.

Efter att han hade lämnat LO fortsatte Stig Malm sin gärning som socialdemokratisk kommunpolitiker i Sundbyberg.

Stig Malm avled 2021.

Harry Fjällström, LOs förste avtalssekreterare, har avlidit.

Han föddes i en by i Västerbotten och började tidigt arbeta som skogs-huggare. Han organiserade sig fackligt och blev snart uppbördsmän, kassör och sekreterare. Han anställdes så småningom som ombudsman i Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet.

År 1971 valdes Harry Fjällström in i LOs ledning som avtalssekreterare, den förste på den då nyinrättade posten. Han behöll uppdraget i 17 år och arbetade tillsammans med tre LO-ordförande: Arne Geijer, Gunnar Nilsson och Stig Malm.

Som ansvarig för LOs centrala förhandlingar med Svenska Arbetsgivarförbundet spelade Harry Fjällström en avgörande roll i svensk lönebildning under två årtionden: på 70-talet, med ökande arbetslöshet men också med stora arbetslivsreformer, som LAS och MBL, och på 80-talet, som inleddes med storkonflikten 1980, en av de största arbetsmarknadskonflikter som Sverige har haft.

Harry Fjällström medverkade också när de centrala förhandlingarna senare under samma årtionde ersattes med de samordnade förbundsförhandlingar som gäller än i dag.

Harry Fjällström avled 2023.

Ett antal förbundsordförande har också gått bort under kongressperioden. Lage Andreasson var ordförande för Livs från 1979 till 1991. Lage avled 2023. Ninel Jansson var Handels ordförande från 1999 till 2005. Ninel avled 2023. Arne Lökken var ordförande för Industrifacket under tiden 1994 till 1999.

Arne avled 2023.

Sigvard Marjasin var ordförande för Kommunal från 1978 till 1988. Sigvard avled 2021.

Curt Persson var Statsanställdas Förbunds ordförande från 1984 till 1995. Curt avled 2020.

Karl-Erik Persson var ordförande för Beklädnads under tiden 1974 till 1988. Karl-Erik avled 2022.

Kjell Varenblad var ordförande för Livs från 1991 till 1996. Kjell avled 2022.

Ingvar Åsén var Transports ordförande från 1990 till 1992. Ingvar avled 2023.

Ytterligare ett antal medlemmar och förtroendevalda har lämnat oss. Vi hedrar dem och alla andra som har lämnat oss med en stunds tystnad.

(TYSTNAD, STILLA MUSIK)

Christina Högmark-Bergman,
Beklädnadsarbetareförbundet

Anders Bäckström, Byggnads

Alf Gunnar Svan, Byggnads

Jan Joppe Johansson, Elektrikerna

Sven Olof Quist, Elektrikerna

Göran Ohlin, Fabriksarbetareförbundet

Kenneth Edvardsson, GS-facket

Lars E Lindström, Handels

Ivar Svensson, Handels

Kjell Kärrman, Handels

Leif Cramling, Hotell- och restaurangfacket

Leif Håkansson, IF Metall

Anders Tiderman, IF Metall

Kurt Walter, Industrifacket

Ulla Arneving, Kommunal

Margareta Bohman, Kommunal

Bernt Holmström, Kommunal

Carina Hägg, Kommunal

Anna-Stina Hörnfeldt, Kommunal

Birgitta Jönsson, Kommunal

Emily Palenzuela, Kommunal

Maria Svärd, Kommunal

Malin Klingzell-Brulin, Livs

Stig Marklund, Metall

Lennart Olovsson, Pappers

Alf Karlsson, Statsanställdas förbund

Lena Agneby-Boström, LO

Rose-Marie Andersson, LO

Inger Bergström, LO

Sten Gellerstedt, LO

Gerardo Saez, LO

Lars Inge Starkerud, LO

Håkan Walander, LO

Tack för den fina stunden av tystnad! Jag vill nu att vi med värme och respekt hyllar dem alla med en stor och varm applåd.

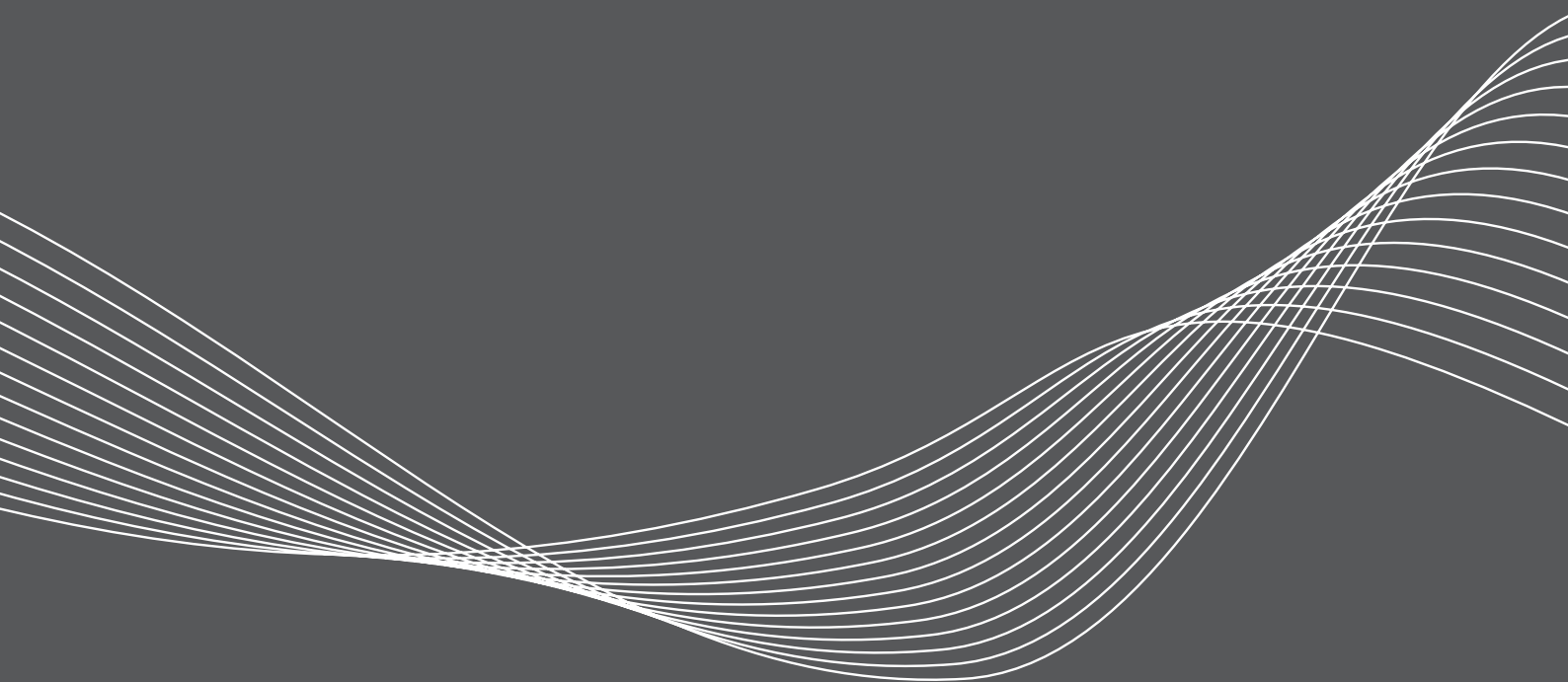
(APPLÅDER)

Punkt 2

Gästerna hälsas, gästernas tal

2. Gästerna hälsas, gästernas tal

Fredag 17 maj

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Kamrater! Vi ska fortsätta på dagordningen och går in på punkt 2. Då handlar det om gästernas tal. Allra först vill jag välkomna upp Lisa Nåbo från SSU.

(APPLÅDER)

SSU är vårt alldeles egna ungdomsförbund. Många känner igen dem även som Socialdemokraternas ungdomsförbund – men det är LOs också.

Många som är fackligt aktiva i dag fick sin första kontakt med politiken genom SSU, antingen redan när man gick i skolan eller genom fackliga SSU-klubbar.

Det är oerhört kul att se att det nu finns många nya fackliga SSU-klubbar runt om i landet och att det startas nya då och då. Mycket bra jobbat!

I över 100 år har SSU gett unga arbetare en röst i politiken. Vi har fått lära oss mötesteknik, att skriva motioner och hur man jobbar i nämnder och fullmäktige – eller för den delen även hur man demonstrerar och skriver debattartiklar.

När ni träffar SSUare – och det gör man rätt ofta ute på gator och torg och på olika möten – då ska ni titta noga, för dem ni möter då kanske sitter bredvid er som ombud på LO-kongresserna i framtiden.

Välkommen upp, Lisa Nåbo, som är förbundsordförande i SSU!

Lisa Nåbo, SSUs förbundsordförande: Tack, Sanna!

Kongressombud, vänner, kamrater! Det är hedrande att få tala här i dag, till er som har fått ett av de finaste och viktigaste uppdrag som man kan få: att företräda sina kamrater och varje dag kämpa för att göra Sverige till ett bättre land att arbeta och leva i.

Drygt två och ett halvt år har gått sen vi senast sågs på en LO-kongress. Sen dess har mycket hänt som ni borde vara stolta över. Ni har tagit fajten på arbetsplatsen, och ni har varit en stark och självklar röst för trygga arbetsvillkor och för jämlikheten i vårt land.

Och tillsammans kan vi vara stolta över det facklig-politiska handslag som SSU och LO gemensamt har antagit och att vår facklig-politiska samverkan stärks i hela Sverige varje dag för nya medlemmar och framtidens ledare.

Trots att vi möter tufft motstånd och trots att det är Sverigedemokraternas regerings största dröm att bandet mellan socialdemokratin och LO ska kapas står vi här i dag, lika enade som innan, men samtidigt med en självklar insikt om att vårt band inte ska tas för givet utan att det ska stärkas och byggas i både ord och handling – starkare varje dag.

För vi lovar att vi inte kommer att låta högern splittra oss.

(APPLÅDER)

Som sagt finns det mycket att vara stolt över, men vi har också goda skäl att vara riktigt jävla förbannade, för Sverige är inte det land det en gång var – och det är långt ifrån det land det hade kunnat vara.

Vi som är uppväxta på 90- och 00-talen är den första generation på länge som ser ut att få det sämre än våra föräldrar. Vi har växt upp i en marknadsskola som är sondertrasad av vinstintressen. Vi kommer ut på en bostadsmarknad som gör det näst intill omöjligt att flytta hemifrån, och om vi ändå lyckas få det där erbjudandet om en första lägenhet, då har vi oftast så otrygga anställningar att vi helt enkelt inte har råd att tacka ja.

Bland oss som växt upp med ökade klyftor finns också de som inte längre tror på gemensamma lösningar. Om man varje dag ser att politiken bara gynnar individualism, den som satsar på "sig själv", och att nyckeln till framgång är att skita i andra, då kommer man också att välja den vägen.

Gemensamt står vi inför en otroligt avgörande uppgift: att bevisa för den unga generationen att vi vinner på att samarbeta, att vi vinner på varandra.

Om unga återigen kan få hopp om att förändring är möjligt och att ett annat, bättre Sverige finns där inom räckhåll, då kan vi ro det i hamn. För unga är jävligt trötta på högerpolitik. Effekterna av den är ju övertydliga i vår vardag.

Det märks inte minst i att bostadsbyggandet fullkomligt har kraschat. Vi har en passiv regering som är handlingsförlamad och tittar på, på den kris vi står inför, och som med usel politik i stället lägger krokben för en hel bransch. För det är idioti – inget annat än idioti – att unga som står redo att bygga vårt land inte kan få en lärlingsplats. Hur ska man då få ett jobb? Hur ska vi då kunna bygga för framtiden?

Unga kommer ut på en arbetsmarknad som den tidigare generationen har lämnat efter sig. Att få det första jobbet är en frihetskänsla man upplever bara en gång i livet. Men pirret inför sommarjobbet kan lätt och snabbt bytas ut till en klump i magen – när man skadar sig, blir utarbetad eller tvingas till en otrygg anställning.

När vi SSUare är ute på skolor är bra arbetsvillkor en av de viktigaste frågorna för unga. Om det då också kan bli enklare för unga att organisera sig fackligt kan stora saker sättas i rullning. Vi behöver bevisa för den unga generationen att organisering – inte sänkta skatter för de rikaste – är även deras nyckel till framgång.

Vänner! Vi lever i en orolig tid. Vi har krig i vårt närområde, och även i Sverige ökar oron för att kriget och krisen ska komma även till oss.

I den verkligheten delar våra medlemmar en gemensam uppgift, en uppgift som är enorm. För vilka är det som förväntas stå längst fram i ledet, ta största smällen och möta krisen vid dörren? Inte är det de som kan jobba hemifrån, utan det är LOs och SSUs medlemmar. Det är Sveriges arbetare. Det är Sveriges unga.

De ser till att vården finns där oavsett tid på dygnet, att kollektivtrafiken rullar i hela landet, att industrin kan tillverka sjukvårdsmateriel och att livsmedelsförsörjningen faktiskt fungerar. I arbetsuniform står vi där, oavsett om den är varselfärgat gul eller kamouflagefärgat grön.

Det är undersköterskor, byggarbetare, montörer, chaufförer, reparatörer, ambulansförare, lokalvårdare, barnskötare och elektriker. Det är ni som får Sverige att fungera.

Men om vi ska göra det jobbet måste vi också få något tillbaka. Vi måste få ett starkare samhälle. Jag är less på att höra att vi inte har råd med det, att samhällsbygget är för dyrt.

När vi vill ha en välfärd som garanterar att vi får vård i tid, en tandvård där ditt leende inte avgörs av storleken på din plånbok eller för den delen en skola där barnen kan äta sig mätta på morgonen, då säger de till oss att det är för dyrt. När vi vill förstatliga järnvägen eller göra kollektivtrafiken avgiftsfri för unga, då kallar de oss naiva.

När vi säger att varje människa som arbetar i Sverige förtjänar en lön som går att leva på, en belastning som gör att kroppen håller även efter pensionen och en kortare arbetsdag som gör att vi orkar veckan ut, då får vi höra att det inte är realistiskt.

Det duger inte. För Sverige är inte fattigt. Sverige är orättvist. Om vi förväntas möta krisen när den kommer, då är det tydligen för mycket begärt att Sveriges miljardärer ska betala lite mer för att vi ska kunna göra jobbet. Den rika eliten får leva på som vanligt medan arbetarklassen får ta smällen.

Det är ovärdigt, och det är också jävligt onödigt – för det går att förändra.

(APPLÅDER)

Det handlar om politiska prioriteringar.

Vi kan inte förvänta oss av Tidöregeringen att göra det som är bra för Sverige och Sveriges arbetare. De är fullt upptagna av att springa på mingel, bygga trollfabriker, gå på möten med lobbyister och försöka slå sönder våra möjligheter att organisera oss.

Men vet ni vad? Vi kan banne mig förvänta oss att socialdemokratin ska göra jobbet.

(APPLÅDER)

Socialdemokratiska arbetarpartiet genomför just nu den största utvecklingen av sin politik under min livstid. Det är nödvändigt, för vi behöver bli skarpare och modigare.

När socialdemokratin nästa år samlas till partikongress i Göteborg åker SSU dit med tydliga krav. Vi vet vad Sverige behöver, och det är att kasta marknadsliberalismen på historiens soptipp.

(APPLÅDER)

I vårt samhälle, i vårt Sverige, ska tandvården inte vara en klassfråga, och ditt leende ska inte kosta tusentals kronor. Vinstdrivande bolag ska inte få fortsätta att göra vinst på bekostnad av vare sig patienter eller elever. Vi ska göra upp med det svenska skatteparadiset, för hur ska unga annars kunna ta sig till jobbet eller skolan utan att bli ruinerade.

Vi har inte brist på vare sig lösningar eller pengar. Det vi har brist på är politiskt mod och lite jävlar anamma. Det kan jag lova att SSU tänker ändra på!

(APPLÅDER)

Jag är övertygad om – jag känner er – att även ni kommer att åka till partikongressen med en smart, modig och progressiv politik som kan föra Sverige in i en ny riktning.

Så låt oss kroka arm! Låt oss se till att när socialdemokraterna återigen tar regeringsmakten, då är det LOs och SSUs progressiva politik som blir verklighet!

Ni har nog under de senaste minutrarna förstått att jag är rätt förban-

nad. Jag är rätt arg och trött på den verklighet som vi tvingas leva i. Men samtidigt är jag också glad, glad över att vi tillsammans är fast beslutna om att vi kan ändra den, att vi kan bygga en bättre framtid – för vi tror på vår rörelse, på vårt land, på varandra.

Vi är de som har förmågan att föreställa oss en annan verklighet och också har politiken och verktygen för att nå dit.

Jag ser fram emot att tillsammans med er driva den progressiva politik som jag är helt övertygad om att svenska folket går och väntar på och som kan göra att socialdemokratin återigen bygger det land som våra medlemmar faktiskt förtjänar. Vi har gjort det förut, och vi kan göra det igen.

Så tack, Sanna, Tessa, Torbjörn och resten av styrelsen och er alla som gör jobbet därute varje dag! Och till den nya ordförande som ni väljer: Låt oss ta fajten tillsammans för att flytta det politiska samtalet – på arbetsplatserna, på skolorna och kanske också i Socialdemokraternas verkställande utskott!

Slutligen: Tack till er som kämpar varje dag för att Sverige ska bli ett bättre land och tack för att jag fick komma hit och tala till er i dag!

(APPLÅDER)

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Tack, Lisa, tack för att du är här!

Jag vill verkligen uppmana er att ta med det jävlar anamma som ni har också när ni går in i den fackliga verksamheten. Vi behöver också mer jävlar anamma!

Stort tack för att du var här och talade till oss. Som en liten gåva skänker vi en gåva till Unga Örnars lägerverksamhet, för vi behöver fler barn och unga som kan vara med i den gemensamma verksamheten och i vår verksamhet.

Stort tack!

***

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: För LO är även det internationella viktigare än någonsin, både på global nivå och på europeisk nivå. En annan central och viktig samarbetsorganisation är Europafacket, European trade union confederation. Europafacket samlar fackförbund och fackliga centralorganisationer från 41 europeiska länder. Medlemmarna i Europafacket kan ibland ha olika åsikter och infallsvinklar. Men vårt gemensamma mål är alltid detsamma: vi står upp för löntagarnas rättigheter, oavsett vilket land man kommer från. Den europeiska fackföreningsrörelsen har en väldigt viktig roll att spela när det gäller att försvara demokrati och alla människors lika värde. Där kommer LO också att vara en kraft att räkna med och vi är väldigt glada över att ni är här på vår kongress. Vi välkomnar Esther Lynch, generalsekreterare för Europafacket.

***

Esther Lynch, generalsekreterare EFS: Kära kolleger, kära vänner, jag skulle vilja tacka er alla för inbjudan att delta i denna viktiga kongress. Det är en ära för mig att till kongressen få framföra budskapet om stöd och solidaritet från Europeiska fackliga samorganisationen, EFS, och från de mer än 45 miljoner arbetstagare och deras fackföreningar som vi företräder.

För, kolleger, solidaritet är kärnan i vad fackföreningar är.

Vi är starka när vi är enade, när vi håller ihop. Och i dag är solidaritet viktigare än någonsin, eftersom attackerna mot fackföreningarna blir allt starkare, i Europa och i världen.

Sedan jag blev generalsekreterare har jag stått strejkvakt och deltagit i demonstrationer tillsammans med tusentals arbetstagare i hela Europa.

Anständiga människor, hårt arbetande människor, tvingade till att strejka för att försvara sina rättigheter, för att få en anständig löneökning och för att få ett kollektivavtal. Tvingade att gå ut på gatorna för att försvara de utsatta, för att kämpa för fred och respekt, oavsett var vi kommer ifrån, vilket arbete vi utför eller vem vi älskar.

Att kämpa mot åtstramningens domedagsspiral och i stället för en ekonomi som belönar arbete och arbetstagare, inte bara rikedom.

För mer än ett år sedan var jag i Tunisien för att uttrycka fackföreningsrörelsens solidaritet med de tunisiska fackföreningarna mot regeringens attacker. Efter att jag varit med på en fredlig demonstration för fackliga rättigheter, blev jag utvisad ur landet på order av landets president. Facklig solidaritet kan inte betraktas som ett brott!

Och tidigare i år var jag i Storbritannien för att uttrycka min solidaritet och mitt stöd för TUC i deras kamp mot regeringen som vill begränsa strejkrätten.

I Finland utkämpar fackföreningarna en liknande kamp mot den högerextrema regeringen. Och EFS anslöt sig till strejkvaktlinjen med finska arbetare och fackföreningar för att bekämpa regeringen som vill begränsa strejkrätten och införa nedskärningar i den sociala välfärden.

Min kollega och biträdande generalsekreterare Claes-Mikael, var närvarande vid strejkvakterna med Teslaarbetare. Och EFS står sida vid sida med de svenska fackföreningarna i denna avgörande kamp.

(APPLÅDER)

Vi har ett budskap till Elon Musk och alla Elon Musks i världen: den gröna omställningen kommer inte att byggas på facklig nedrustning.

Tesla är en global aktör, men det är också den fackliga solidariteten. Det här är inte bara en kamp för Teslaarbetarna i Sverige, utan en avgörande kamp för strejkrätten och rätten till kollektivavtal. Den europeiska fackföreningsrörelsen står enad bakom dessa principer och bakom de anställda på Tesla. Kollegor och vänner, EFS är med er i den här striden.

Och vi måste säga till arbetsgivare, till regeringar:

- Facklig verksamhet är inte ett brott.
- Kollektiva åtgärder är inte ett brott.
- Att strejka är inte ett brott. Det är en grundläggande rättighet – som ALLTID måste skyddas.
- Men ... att krossa facket, det är ett brott

(APPLÅDER)

Men, kollegor, det är ingen överraskning att skrupelfria arbetsgivare attackerar fackföreningar. Det är ingen överraskning att högerextremister attackerar fackföreningar.

För vi är – fackföreningarna är – de arbetande människornas kollektiva kraft.

Vi är den viktigaste förändringsagenten för social rättvisa i samhället.

Och – särskilt när vi står inför hot och svårigheter – vi måste öka vår styrka och vi måste hålla ihop, i solidaritet.

Och jag vill tacka Susanna Gideonsson så mycket för hennes arbete som ordförande för LO-Sverige. Kära Susanna, tack för det stora bidrag som du har gett till fackföreningsrörelsen, inte bara i Sverige utan också i Europa.

Låt mig också tacka Therese Guovelin för det viktiga arbete hon har gjort som representant för LO i EFS styrelse.

Kollegor, vi står idag inför en nödsituation när det gäller social rättvisa. Otrygghet och osäkerhet är den dagliga verkligheten för många arbetande människor. Och levnadsomkostnadskrisen har gjort saker och ting mycket värre. Över 10 procent av arbetstagarna i Europa riskerar att hamna i fattigdom. 73 procent av befolkningen tror att deras levnadsstandard kommer att sjunka under det kommande året. Allt detta samtidigt som aktieägarna fortsätter att öka sina intäkter.

Och valet till Europaparlamentet nästa månad kommer att vara ett avgörande ögonblick för att besluta hur Europeiska unionen ska gå vidare.

Vi behöver ett hoppfullt projekt som ger arbetstagarna trygghet och säkerhet, förbättrade löne- och arbetsvillkor, förbättrade levnadsvillkor och social rättvisa.

Vi behöver ett hoppfullt projekt som stöder fackföreningar, kollektiva förhandlingar och social dialog, som viktiga pelare i demokratiska samhällen.

Vi behöver ett hoppfullt projekt för att bekämpa högerextremisternas rädslobaserade narrativ.

Och vi har sett hur högerextremisternas rädsla- och hatbaserade strategi förgiftar debatten och upptakten till EU-valet.

Bröder och systrar, för att vinna för arbetande människor behöver vi starka fackföreningar och en stark mobilisering av arbetande människor.

EFS och den europeiska fackföreningsrörelsen är med er i er kamp och i era strider.

De flesta av oss, oavsett var vi befinner oss, vill att Europa ska vara en plats där vi kan arbeta och leva i värdighet. Varje dag gör vi i våra fackföreningar vår del för att komma närmare det målet.

I varje land agerar vi kollektivt för det som är rätt. På varje språk höjer vi våra röster för rättvisa.

Det är genom vår kamp på arbetsplatserna, på gatorna och vid valurnorna som vi har vunnit friheten till helg, till betald semester, friheten att ta ställning för det som är rätt.

Det har alltid funnits de som använder rädsla och splittring för att försöka stoppa oss. Nu hotar de återigen att ta våra segrar ifrån oss, att få oss att arbeta längre och hårdare.

Men vi kommer inte att låta dem tysta oss.

Vi kommer att hålla ihop, och än en gång kommer vi att övervinna. Tack!

* * *

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Tack för ditt tal till LOs kongress. Som ett bevis på vår uppskattning har vi gett ett bidrag till Olof Palme Internationella center. Tack!

***

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Den internationella solidariteten har alltid varit väldigt viktig för fackföreningsrörelsen. Både vi och TCO och Saco är medlemmar i världsfacket IFS, som samlar demokratiska fackföreningar över hela världen. I mars i år lanserade IFS kampanjen "For democracy".

2024 är på många sätt ett ödesår för demokratin. I år går nämligen många länder till val, sammanlagt över 60 länder med mer än fyra miljarder väljare, bland annat stora länder som USA och Indien. Och det är val som påverkar oss mycket. Ska världen gå i riktning mot mer demokrati eller mer auktoritära system. För att kunna driva våra medlemmars intressen behöver vi ha demokratiska fri- och rättigheter: rätt att organisera oss, rätt att strejka, rätt att demonstrera, rätt att säga våra åsikter, rätt att välja vem som ska styra.

Det första som auktoritära regimer gör är ofta att försöka inskränka fackliga rättigheter och försvåra för arbetarrörelsen. Den internationella fackföreningsrörelsen är en motkraft och står upp för mänskliga rättigheter. Tack IFS för ert fina arbete för demokrati och fackliga rättigheter.

Vi välkomnar Luc Triangle, generalsekreterare världsfacket.

Luc Triangle, generalsekreterare världsfacket: Tack Susanna, kära delegater!

Jag hälsar er på uppdrag av Internationella fackliga samorganisationen, IFS. Vi är arbetstagarnas globala röst. Vi organiserar 340 nationella konfederationer i nästan 170 länder, som representerar över 200 miljoner arbetstagare.

Låt mig börja med att dela med mig av några erfarenheter om Ukraina. Jag var där till i går och kommer alltså direkt från Kiev till er kongress. Jag träffade våra nationella medlemsförbund, vi talade med politiska ledare, vi hade några besök. Det var ett uppdrag för stöd och solidaritet. Vi besökte också det största barnsjukhuset i Ukraina. Där kan man se hur fruktansvärt ett sådant här krig är.

IFS står för demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och arbetstagarnas rättigheter. IFS står för en fri värld där människor och arbetstagare kan uttrycka sig utan att vara rädda för att hamna i fängelse eller något ännu värre. Vi kämpar mot diktaturer.

Av den anledningen råder det ingen tvekan om att IFS fördömde och fortsätter att fördöma den ryska invasionen och aggressionen mot ett fritt och oberoende Ukraina. Det finns inget rättfärdigande för detta krig. Inget rättfärdigande genom att hänvisa till historien, inget rättfärdigande nu och inget rättfärdigande någonsin i framtiden.

Ukrainas folk och arbetare lider. Tusentals har dödats, många fler har tvingats fly, och många lever i dag i områden som tillfälligt hamnat i angriparens händer. Sjukhus har bombats, energiinfrastruktur och järnvägsinfrastruktur har drabbats. Det dagliga livet i Ukraina blir allt svårare.

Kriget i Ukraina är ett krig om framtiden för ett fritt och demokratiskt Europa. Ukraina kämpar för våra friheter. Det är därför stöd behövs.

Som fackföreningsrörelse fortsätter jag att säga att vi är en av huvudaktörerna i den globala fredsrörelsen. Och vi vet alla att ett krig aldrig har några vinnare, och att fred aldrig har några förlorare. Och även om Ukraina lyckas med sina militära mål, nämligen att återerövra hela det ukrainska territoriet, kommer kriget inte att vara över. Fred kan bara uppnås vid ett

bord. Och som global facklig organisation kommer vi att fortsätta att arbeta för en lösning som garanterar en långvarig fred som respekterar Ukrainas territorium och självständighet.

Förutom Ukraina finns det minst 50 andra konflikter i världen där vapen används dagligen. De flesta av dem finns inte längre med i våra nyhetsrubriker. De geopolitiska konflikterna ökar, och vi vet alla och ser vad som för närvarande pågår i Mellanöstern.

Tillsammans med detta ser vi att demokratin globalt är under attack. Den stockholmsbaserade organisationen IDEA publicerade återigen en oroande rapport om tillståndet för demokratin i världen. Val kan vara rättvisa och transparenta, men vi ser en ökning av auktoritära och högerextrema ledare som – när de väl har makten – börjar attackera våra demokratiska värderingar som respekt för mänskliga rättigheter, jämställdhet, rättigheter för HBTQI+, rättigheter för kvinnor, minoriteter, fri press och mycket mer. Och tillsammans med det attackerar de också arbetstagarnas rättigheter och fackliga rättigheter. Anledningen är enkel: som fackföreningar är vi den största globala sociala rörelsen som försvarar demokratin, och vi är de största motståndarna till dessa nya auktoritära ledare som vill förstöra demokratiska värderingar.

Och demokratin börjar på arbetsplatsen. Vi behöver fackliga rättigheter på arbetsplatsen som utgör grunden för de bästa demokratiska systemen. Det är därför vi alla står på er sida för att få fackligt erkännande och kollektiva förhandlingsrättigheter i Tesla. Den här typen av vd:ar är också verkliga hot mot vår demokrati.

IFS har i år lanserat sin globala kampanj "For Democracy". Det är en kampanj för att stödja arbetstagare i Argentina som attackeras av den auktoritära presidenten Milei. Det är en kampanj för att försvara domarna i Marocko som har förbjudits att gå med i fackföreningar, eller för att stödja fackföreningarna i Sri Lanka som har uteslutits ur det nationella trepartsrådet.

Men det är också en kampanj för att stödja arbetstagare och fackföreningar i Finland som kämpar för demokrati och strejkrätt och för den så kallade nordiska modellen, och det är verkligen också en kampanj för att stödja IF Metall i kampen för att teckna kollektivavtal med Tesla. Det är en kampanj för att mobilisera den globala fackföreningsrörelsens kollektiva styrka till försvar för demokratin.

IFS publicerar varje år sitt Global Rights Index. Det är den globala rapporten om läget för arbetstagares och fackföreningars rättigheter i världen. Återigen kommer vi att se extremt förtryck i länder som Belarus, Tunisien, Guatemala och Turkiet. Men den stadiga attacken på fackliga rättigheter och medborgerliga friheter sker i länder där vi trodde att demokratin var säker.

Sverige har vanligtvis betraktats som en av Europas mest demokratiska nationer. Men i V-Dem Institute Index föll Sverige från plats 15 till plats 23, vilket återspeglar det minskade inflytandet från demokratiska organisationer, som till exempel fackföreningar.

Denna globala, antidemokratiska trend motsvarar de globala attackerna mot fackföreningar, som IFS Global Rights Index har följt under tio år. Under 2023 nådde kränkningarna nya höjder: 87 procent av länderna kränkte strejkrätten och 79 procent kränkte rätten till kollektivförhandlingar.

Den 12 juni släpper vi indexet för 2024 vid Internationella arbetskon-

ferensen i Genève. Ni kan delta på plats eller online för att ta del av den senaste analysen. Jag kan redan nu säga att situationen inte blir bättre. I Europa har arbetande människor sett sina rättigheter på arbetsplatsen falla sönder i snabbare takt än i någon annan region i världen.

Er nordiska modell med socialdemokratisk grund håller på att monteras ned av regeringar och av företag, som Tesla här i Sverige, som vägrar att respektera grundläggande rättigheter som kollektiva förhandlingar. Vi vet att när fackföreningarna försvagas kommer den ekonomiska ojämlikheten och otryggheten att öka parallellt, och det kommer att drabba arbetande människor och deras familjer i Sverige.

I länder med hög facklig organisationsgrad och hög kollektivavtalsäckning fördelas välstånd och makt mer rättvist och medborgarna har större förtroende för demokratin.

Men den fackliga organisationsgraden har sjunkit i hela den utvecklade världen, fattigdomen är högre än någonsin och ojämlikheten ökar. Uppskattningsvis 685 miljoner människor levde i extrem fattigdom i slutet av 2022. Över 4 miljarder saknar tillgång till någon form av socialt skydd. Och samtidigt som 2 781 miljardärer tillsammans har en förmögenhet på 14,2 biljoner USD har nästan fem miljarder människor blivit fattigare.

Detta sker samtidigt som vi bevittnar en konvergens av globala kriser. Väpnade konflikter, krig och den sedan länge ignorerade skuldskrisen innebär att mer än 70 länder står på randen till ekonomisk kollaps. Klimatkrisen accelererar och kostar liv och försörjning, samtidigt som storföretagen och deras politiska allierade motsätter sig en rättvis omställning. Den snabba, hänsynslöst oreglerade tekniktillväxten medför enorma sociala, ekonomiska och politiska risker.

Det enda sättet att hantera dessa trender på ett hållbart sätt är genom en verkligt demokratisk rörelse. Vi är den rörelsen. Fackföreningarna är tillsammans den största sociala rörelsen i världen. Vi måste ta vår roll som de främsta utövarna och försvararna av, och kämparna för, de demokratiska värderingar som vi utövar varje dag. Eftersom demokrati är ett arbetarprojekt.

IFS kampanj "For Democracy" kommer att försvara demokratins grundvalar på tre kritiska arenor: på arbetsplatsen, på nationell nivå och globalt.

För demokrati på arbetsplatsen hävdar vi vår rätt till föreningsfrihet, att organisera fackföreningar och att strejka. Vi kräver kollektivförhandlingar och social dialog, likabehandling av alla arbetstagare.

För demokrati på samhälls- och nationell nivå hävdar vi rätten till yttrandefrihet och rätten att protestera. Vi kräver verklig jämställdhet mellan könen, rättvisa skattesystem för att finansiera utbyggnaden av socialt skydd, allmän sjukvård, utbildning och offentliga tjänster av hög kvalitet.

För demokrati på global nivå kräver vi reformer av internationella ekonomiska strukturer för att skapa inkluderande system som prioriterar allmän välfärd, mänskliga rättigheter och arbetsnormer framför privat vinst.

Vi kan möta vår tids olika utmaningar genom demokratiskt beslutsfattande. Detta är nyckeln till att hantera de snabba förändringarna på arbetsplatsen till följd av digitaliseringen och det akuta behovet av miljömässig hållbarhet. Vi kräver att genomförandet av dessa omställningar ska vara

inkluderande, rättvist och demokratiskt, så att ingen arbetstagare lämnas utanför. Vi kräver en rättvis omställning.

Dessa omställningar måste förbättra arbetsvillkoren, främja rättvisa löner och erbjuda utbildningsmöjligheter för alla arbetstagare. Beslutsfattare och industriledare måste engagera fackföreningar i dialog och beslutsprocesser i beslut om digital och grön omställning, och se till att arbetstagarnas röster inte bara hörs utan också tas tillvara.

Vi är för demokrati, och IFS och dess medlemsförbund står enade med er för att försvara och utveckla demokratin i Sverige på alla nivåer. Tillsammans kan vi utnyttja fackföreningarnas kollektiva kraft för att försvara och återuppbygga demokratin nu och i framtiden.

Jag tackar den avgående ledningen för deras arbete och engagemang för IFS under de senaste åren. Jag är säker på att vi tillsammans kommer att kunna utveckla det internationella arbetet och den internationella solidariteten ännu mer.

På den internationella fackföreningsrörelsens vägnar önskar jag er en framgångsrik kongress. Tack och solidaritet!

* * *

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Vi har fler gäster och fler vänner här i lokalen. Nu vill jag säga välkommen till Therese Svanström, som är ordförande för TCO, och Göran Arrius, som är ordförande för Saco.

Jag är oerhört glad över att ni är här. Och jag är framför allt glad över att de tre fackliga centralorganisationerna samarbetar så bra. Vi har till exempel försvarat den svenska modellen tillsammans.

I många länder konkurrerar fackföreningarna med varandra. På en arbetsplats kan det finnas tre eller fyra olika fackföreningar med olika inriktning, beroende på politik, religion eller annat. Men i Sverige har vi en annan lösning, där LO, TCO och Saco har delat upp arbetsmarknaden och olika yrken mellan sig.

Det finns en annan anledning till att det är bra att vi kan samarbeta. Det är att medlemmar i olika fackförbund har gemensamma fackliga intressen.

För låg lön i ett LO-yrke kan vi tycka att vi har, och detsamma tycker medlemmar i TCO-anslutna förbund och i Saco-anslutna förbund. Vi kan tycka att vi har det stressigt och jäkligt på våra arbetsplatser, och detsamma kan även TCOs förbundsmedlemmar tycka ibland: Vi har det för jäkligt, helt enkelt. Och jag vet att även Saco har många av sina bekymmer gemensamma med oss.

Vi organiserar tillsammans många yrken som känner av det som händer i Sverige nu, med alla nedskärningar. TCO gör det, och även i Görans förbund finns det många yrken som känner av de kalla vindar som blåser.

Alla har vi känt av nedskärningarna och den välfärdsfientliga politiken – hur samhället rustas ner, när det egentligen borde rustas upp, hur man prioriterar ner tryggheten och det långsiktiga samhällsbygget. Många av era förtroendevalda har slagit larm om det, utifrån sina specifika yrken.

De fackligt förtroendevalda inom TCO-förbunden och Saco-förbunden gör en viktig insats för bättre arbetsmiljö, rimliga villkor och jämställda löner. Det gynnar oss alla.

Välkommen upp på scenen, Therese och Göran!

***

Göran Arrius, Saco: Tack så mycket, Sanna!

Kära kongressledamöter! För Therese och mig är det en stor ära att få stå här i dag.

Jag tänkte börja med en koppling till den fantastiska inledningen på kongressen, när vi såg Cirkus Cirkör utföra vad man nästan kunde säga var omöjliga uppgifter.

Då tänkte jag så här: Det är precis som vårt fackliga arbete. Man måste kunna hålla ganska många käglor i luften samtidigt – det är viktigt. Men ännu viktigare, om man ska kunna göra de allra mest omöjliga sakerna: Det kan bara ske tillsammans!

(APPLÅDER)

Och tillsammans representerar vi 3,6 miljoner arbetstagare på svensk arbetsmarknad. Det är klart att det finns saker och ting som skiljer oss åt – men det finns så mycket mer som förenar oss. Det är ett ständigt fackligt samarbete som pågår.

Och "fackligt samarbete" låter ju fint – men vad betyder det egentligen? Jo, mänskliga relationer – människor som möts och tillbringar mycket tid tillsammans och lär känna varandra. I det här fallet är de människorna Sanna, Therese och jag själv

Therese Svanström, TCO: Exakt! Det är uppenbart för alla att det ofta är tre saker som är bra. Ni vet de tre bockarna Bruse. Vi har Tre i rad, spelet där den som börjar alltid vinner, så jag börjar alltid hemma hos mig. Och så har vi de tre musketörerna.

Men det som alla alltid tänker på, när man tänker på en treenighet, är de tre fackliga centralorganisationerna.

Gång på gång har vi visat att vårt samarbete och vår gemenskap gör skillnad på riktigt. I LO, TCO och Saco kämpar vi – alla ni som sitter här och vi tillsammans – varje dag för att medlemmarna i våra förbund ska ha schysta villkor på jobbet, en bra arbetsmiljö och en lön som är rimlig för det arbete som de gör.

Göran Arrius, Saco: Men så kommer det dagar som den här dagen, då en del av det vi kan kalla den fackliga treenigheten förändras. Styrkan kommer att bestå, men det kommer att vara nya människor som ska bära den.

Therese Svanström, TCO: Så är det. Och i dag ska vi få möjlighet att tacka tre starka fackliga ledare för den gärning som ni har gjort under många år. Under sådana dagar finns det väldigt mycket som man vill ha sagt.

Allt kommer inte att hinnas med på den tid som vi har fått. Men det vi verkligen, från djupet av våra hjärtan, vill förmedla är den tacksamhet som vi och våra organisationer känner över att ha fått samarbeta med er alla tre.

Göran Arrius, Saco: Så i dag vill vi säga tack. Tack, Sanna! Tack, Tessa! Tack, Torbjörn!

Tack för många möten, för stunder med samtal på flygplatser och ute på arbetsplatser och för många timmar med svåra beslut och hårda argumentationer i kongresshallar runt om i världen för Europafacket, Världsfacket eller andra internationella organisationer!

Det har varit roligt, spännande och intressant att få lära känna er. Men

låt oss också komma ihåg att den tid som vi har spenderat tillsammans är viktig också på ett högre plan, viktig inte minst därför att det internationella fackliga arbetet är så oerhört betydelsefullt!

Just nu, som Luc Triangle har nämnt, finns det många oroshärdar och tuffa utmaningar på många plan: Ukraina, klimatet, demokrati på tillbakagång et cetera.

Som fackliga företrädare är vi hela tiden bärare av demokratin. Vi har den i vårt DNA. Vi kan allt om sådant som valberedningens förslag, motionshantering, ja, till och med kontrapositionsvotering.

Therese Svanström, TCO: Exakt! Vi får aldrig glömma bort de delarna, hur viktigt demokratiarbetet är. Det är ganska slitigt i vardagen, men vilken nytta vi har av det!

Den fackliga rörelsen vet att rätten att organisera sig, att uttrycka vad vi tycker, våra åsikter och att förbättra arbetsvillkoren är grunden för en stark demokrati. Men det är också grunden för att runt om i världen minska fattigdomen och för en långsiktigt hållbar ekonomi. Vi måste tillsammans fortsätta driva det arbetet varje dag runt om i landet.

Göran Arrius, Saco: Det kan inte nog understrykas, och vi hoppas att ni alla tre känner hur viktiga ni har varit för det arbetet.

Therese Svanström, TCO: Nu tänkte vi ta med er på en liten resa tillsammans, genom den tid som vi har haft tillsammans, och visa några exempel på hur den fackliga styrkan har sett ut i praktiken. För vi är verkligen en stark gemenskap. Och vi vet att när vi går samman, då går det också att förändra.

Vi har valt ut några särskilda minnen som vi har tillsammans med er. Det finns många att välja bland, så det har varit ganska svårt att göra ett urval. Men här kommer några foton som visar vilket liv vi har levt tillsammans.

Eftersom Torbjörn har ägnat mycket tid i förhandlingsrummet kommer han att vara lite mindre förekommande på bilderna.

Göran Arrius, Saco: Therese, vad är det vi ser på den här bilden? Är det ett gäng körsångare som är redo att ta ton på sommaravslutningen?

Therese Svanström, TCO: Ja, det skulle det kunna vara. Jag vet att du sjunger bra, Göran, men jag gör inte det. Nej, det ni ser är den samlade fackliga rörelsen. Det är LOs, TCOs och Sacos alla förbundsordförande, så som vi ofta uppträder tillsammans, i ett gott och nära samarbete, för medlemmarnas och för alla löntagares bästa.

På nästa bild är vi ute på ett annat äventyr. Är det någon form av sight-seeingpaus?

Göran Arrius, Saco: Ja, det är viktigt att kunna se lite av omgivningarna, inte minst när man hela dagarna befinner sig i en mörk kongressal. Här är vi tillsammans i Madrid på ett möte med Europafackets styrelse.

På bilden som nu visas är det uppenbart en tidig morgon, och det är bara du som har fått tag på kaffe, Therese. Är vi på väg hem efter en fest som har slutat sent, eller vad är det som händer?

Therese Svanström, TCO: Jag vet att det är lite suddigt. Vi är lite för snyggt klädda för att det ska vara en rejvfest. Men sent var det faktiskt. Och vi står i ett dike, kan jag säga.

Tittar man lite noga kan man se att det är Harpsund i bakgrunden. Ja, kvällen blev sen, men de festliga inslagen var ganska få. Det var en eftermid-

dag och en kväll, en söndag, där vi gjorde en stark gemensam insats för att föra fram våra fackliga budskap när regeringen och statsministern bjöd in arbetsmarknadens parter till diskussion och samtal på Harpsund. Här står vi vid 5-tiden på morgonen för att tillsammans åka in till TCO för att efter det här mötet diskutera omställningsfrågor där.

Men den bild som visas nu, där man inte ser så tydligt, verkar vara långt från Harpsund. Är det i vänthallen till en Finlandsfärja, eller var är det någonstans?

Göran Arrius, Saco: Nej, det här är en helt vanlig arbetslunch som vi ska in på. Sådana har vi haft många av, och de luncherna är viktiga för oss alla. Där har vi möjlighet att fördjupa våra samtal, bygga våra relationer och lyfta frågor tillsammans med varandra.

Men när jag tittar på nästa bild, då funderar jag på vem det var som vann quiztävlingen. Vi ser onekligen engagerade ut.

Therese Svanström, TCO: Jag vet, jag blir galet engagerad i quiztävlingar. Men det är faktiskt inte så, för här ordnar vi skrivningar som gör att Europasamarbetet fungerar bättre och speglar de svenska villkoren på arbetsmarknaden också i det Europafackliga samarbetet.

That's what's going on på den bilden.

Göran Arrius, Saco: Just det! Låt oss avsluta återblicken med den bild som visas nu! Här är vi, de tre musketörerna, som tillsammans manifesterar facklig styrka. Den här gången är vi tillsammans på TCOs kongress.

Minnena kommer alltid att finnas kvar. Och vi ser nu fram emot att fylla våra mobilkameror med nya minnen tillsammans med en nyvald styrelse för LO.

Therese Svanström, TCO: Så är det. Avslutningsvis, kära vänner: Vår fackliga styrka är summan av allas våra insatser – ni som sitter här i salen, alla våra medlemmar och förtroendevalda runt om i landet, varje dag på arbetsplatserna. Tillsammans gör vi så himla mycket. Vi kommer att fortsätta att jobba tajt tillsammans, och ni tre kommer att utträtta stordåd framöver, var ni än befinner er.

Tack för ert engagemang och tack för den tid ni har lagt på att hålla den fackliga fanan högt! Tack för ett väldigt gott samarbete!

Och till den nya ledningen, när den är vald: Varmt välkomna! Vi ser fram emot ett tajt samarbete med er också, för ni behövs. Vi har väldigt mycket kvar att göra. Tack!

Göran Arrius, Saco: Och lycka till med er kongress!

(APPLÅDER)

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Stort tack till er!

Vårt samarbete har varit ovärderligt för den fackliga rörelsen men ni har också varit medmänniskor, kamrater och vänner. Stort tack ska ni ha!

Som tack för ert tal till kongressen har vi i ert namn lagt in en gåva till Unga Örnars Vänner. Vi vet ju att vi även framgent behöver ha fler barn och ungdomar som lär sig vad fred, frihet och demokrati betyder.

(APPLÅDER)

Söndag 19 maj

Johan Danielsson, LO och kandidat i EU-valet: Vänner! Tack för möjligheten att vara här med er i dag och få säga något om det kommande valet till Europaparlamentet den 9 juni! Och framför allt ett stort tack för att återigen få möjligheten att vara er gemensamma kandidat i det här valet!

(APPLÅDER)

Det har varit en sann ära att återigen få resa land och rike runt, besöka arbetsplatser och möten och träffa alla fantastiska medlemmar i era 14 förbund. Så till att börja med: Från botten av mitt hjärta ett stort tack för det!

(APPLÅDER)

Vänner! Det är verkligen ni som får Sverige – och om jag ska vara riktigt ärlig även min valrörelse – att fungera.

Det faktum att jag är tillbaka på LO innebär att jag har kunnat kampanja på heltid i över ett halvår. Ni ska veta att det kan vara jävligt ensamt i november att åka runt och prata om ett val som inte en käft vet ska äga rum.

Extra märkligt blev det i början av året när jag klev in på mitt kontor på LO och på skrivbordet hittade en stor kartong. Jag öppnade kartongen, och den visade sig vara full av pennor.

Jag tog upp en penna. På den stod det att man ska kryssa Johan Danielsson. Det är inget fel på det budskapet, speciellt om man heter Johan Danielsson. Men tittar man lite närmare på pennan ser man att det står att man ska göra det i valet till Europaparlamentet den 9 juli!

Jag kan lova er, vänner, att så länge tänker inte ens jag kampanja. Men ni, mina vänner, har ändå lyckats. Ni har skjutsat mig till arbetsplatser och möten. Ni har samtalat med era medlemmar och oj, vad ni har samtalat! Det är över 110 000 gjorda samtal redan nu!

(APPLÅDER)

När vi går in i valrörelsens slutskede – det är ju nu vi ska börja – har vi redan nått 80 procent av vårt samtalsmål. Vi har förbund som kommer att fördubbla sina samtalsmål. Tillsammans kommer vi att krossa våra mål och vinna valet. Eller hur, kamrater?

(APPLÅDER)

Vänner! Valet till Europaparlamentet är kanske viktigare nu än någonsin. Vi har ett fullskaligt krig på vår kontinent. Bara några hundra mil härifrån rasar kriget i Ukraina. Rysslands olagliga och folkrättsvidriga invasion är nu inne på sitt tredje år. Sammanhållningen i Europa är helt avgörande för att vi ska orka stötta Ukraina.

Vänner! Låt oss på det här mötet i dag vara helt tydliga: Vi kommer aldrig att låta Putin vinna kriget i Ukraina!

(APPLÅDER)

Men, vänner, vi har problem också i Sverige och i Europeiska unionen. Arbetslivskriminaliteten är i dag så omfattande att den är samhällshotande.

Bara vid några av de stora industrietableringarna i norr förväntas den organiserade brottsligheten kamma hem över 100 miljarder kronor.

Det betyder, vänner, att det är bråttom att städa upp på arbetsmarknaden, om vi inte också ska göda den organiserade brottsligheten för årtionden framöver.

Ni vet det här bättre än jag. Vi har i dag en verklighet i Sverige där fackligt förtroendevalda inte bara hotas utan i vissa fall också misshandlas för att man försöker upprätthålla kollektivavtal. Vi har en situation där gängkriminella driver vårdcentraler, hemtjänstföretag och behandlingshem för unga.

Vi har en situation i dag där fem byggnadsarbetare omkommer i en hiss som rasar från åttonde våningen, och fyra dagar efter olyckan kan arbetsgivaren inte reda ut huruvida det var hans egna anställda som befann sig i hissen eller inte, för han har ingen jävla aning om vilka som befinner sig på arbetsplatsen.

Det är så sjukt att det nästan är svårt att ta in.

Ibland är det kanske lätt att känna sig uppgiven. Men jag vill skicka ett annat budskap, ett budskap om hopp och kampvilja, grundat på en ganska enkel insikt.

Vi måste sätta stopp för den här skiten, vi kan sätta stopp för den här skiten, och, kamrater, vi ska sätta stopp för den här skiten!

(APPLÅDER)

Vänner! Vi ska använda EU för att ta tillbaka kontrollen över arbetsmarknaden och trycka tillbaka skitföretagandet. Vi ska ge oss på företagens affärsmodeller. Det ska bli svårare att fuska, enklare att åka fast och mer kännbart att bli straffad.

I morgon, mina vänner, kommer chefen hit. Då menar jag varken Sanna eller Johan. Det fina med facklig-politisk samverkan är att jag har förmånen att ha flera chefer samtidigt.

I morgon kommer Magdalena Andersson hit.

(APPLÅDER)

Bra! Tanken var inte att det skulle bli applåder redan här, men det var bra.

Då kommer hon bland annat att presentera tio punkter med EU-förslag på hur vi kan växla upp arbetet mot den växande arbetslivskriminaliteten. Men om ni lovar att inte skvallra tänkte jag presentera tre av de förslagen redan nu.

För det första: Systemfelen på svensk arbetsmarknad måste bort. I Sundbyberg hittade Byggnads 119 entreprenörer i fem led. Vi behöver, vänner, ett tak för antalet underentreprenörsled med max två led som huvudregel. Att organisera en byggarbetsplats som man gjorde i Sundbyberg ska inte längre vara möjligt.

(APPLÅDER)

För det andra: Inget land får bli en frihamn för arbetslivskriminalitet. Vi måste därför sätta en lägsta nivå för antalet arbetsmiljöinspektörer i Europas länder.

Vet ni vad? Det skulle innebära närmast en fördubbling i Sverige, så att ni kan få den hjälp som ni behöver av Arbetsmiljöverket.

(APPLÅDER)

För det tredje: Ska vi knäcka arbetslivskriminaliteten behöver konsekvenserna vara kännbara för dem som åker dit. Någonstans är något djupt fel i dagens Europasamarbete, där straffet är hårdare för ett företag som tappar bort en mejllista än för ett företag som utsätter sina anställda för livsfara.

(APPLÅDER)

Sammantaget, kamrater, ska vårt budskap vara tydligt i den här valrörelsen: Livnär du dig på att utnyttja människor ska du inte längre kunna sova gott om natten i vårt Europa.

(APPLÅDER)

Men – och det är viktigt att bära med sig – vi har en gigantisk strid framför oss. Striden står mellan en arbetarrörelse som vill att vi håller samman i Europa och högerpopulistiska och högerauktoritära ledare som vill splittra oss.

Det handlar inte längre bara om Ungern. Nu styr det gamla fascistpartiet i Italien. Le Pen är på väg mot en stor valframgång i Frankrike. Och i Tyskland är det högerextrema, högerpopulistiska och extreputinvänliga Alternativ för Tyskland på frammarsch.

Och här i Sverige har precis det största partiet i regeringsunderlaget avslöjats med att driva någon typ av trollfabrik, som enligt ryska metoder systematiskt arbetar med att manipulera det politiska samtalet i Sverige.

Vänner! Ingen märker lika tydligt som medlemmarna i LOförbunden vad som händer när de här politiska krafterna får makten.

Visst har vi några kommunalare här i rummet?

(JA-ROP)

Det var en säker fråga.

Det är ju era kollegor som nu möts av varsel när regeringen tvingar fram uppsägningar i 19 av 21 svenska regioner.

Nu vänder jag mig till Byggnads. Finns det en enda byggnadsarbetare som tyckte att det var en bra idé av SD-regeringen att ta bort stödet till byggande samtidigt som byggkonjunkturen sjönk?

(NEJ-ROP)

Tack, Byggnads! Ni är så jävla bra. Jag trodde inte ett skit på det som stod i manus, att få ett kraftfullt nej.

(APPLÅDER)

Mina vänner! Inför EU-valet är det tydligt att Sverigedemokraterna har siktet inställt på svensk industri, för där vanligt folk ser 10 000-tals nya, gröna arbetstillfällen, där ser Sverigedemokraterna i stället spöken.

En förutsättning för de tiotusentals nya, gröna industriarbetsplatser som nu växer fram i vårt land är att vi har gemensamma europeiska spelregler som möjliggör de här investeringarna. Men när högerpopulister nu går till val på att dra tillbaka det europeiska klimatregelverket riskerar man också att dra undan mattan för alla dessa jobb för svensk industri.

Det blir inte bättre när de får möjlighet att utveckla sitt resonemang. För

några veckor sen var sverigedemokraten Dick Erixon i Expressen. Vet ni inte vem Dick Erixon är brukar jag säga: Googla inte, för ni mår inte bättre av det.

(APPLÅDER)

Då får Dick Erixon en möjlighet att förklara sig, säga varför vi inte ska bekymra oss över klimatförändringarna. Och då förklarar han: Det ska vi inte, för hade vi inte haft klimatförändring tidigare hade vi fortfarande haft dinosaurier i Sverige.

Vänner! Visst är det lite roligt med vuxna män som pratar om dinosaurier i medierna. Men det finns också ett allvar i detta. Vi kan inte låta Dick Erixons rädsla för dinosaurier äventyra tiotusentals nya gröna industriarbetsplatser!

(APPLÅDER)

Vänner! Vi ska leda omställningen. Vi ska se till att industrijobben hamnar i Sverige, i Europa, i hela Sverige. Det är det som är socialdemokratisk politik!

(APPLÅDER)

Låt mig avsluta med att konstatera att det är mycket som står på spel i årets val. Det handlar om säkerheten, tryggheten och jobben.

Men valet är viktigt också därför att vi är halvvägs till 2026. På alla de områden som jag har talat om i dag driver SD-regeringen politiken i en helt annan riktning.

Därför ska vi naturligtvis använda det här valet för att se till att Heléne Fritzon och jag får så många kollegor som möjligt med oss i Europaparlamentet för att driva Europa i en annan riktning.

Men vi ska också bygga facklig-politisk styrka och organisatorisk styrka, värva medlemmar och prata med väljare, så att vi av bara farten sparkar ut Jimmie och Uffe och ser till att Magdalena Andersson blir statsminister i Sverige igen!

Tack för att ni har lyssnat!

(APPLÅDER)

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Stort tack till vår allra bästa Johan!

Vi vet att det kommer att bli fantastiskt bra med dig i EU. Du kommer att slåss inte bara för Sveriges arbetare utan för alla arbetare i Europa.

En annan sak: Det du säger är helt rätt. Vi hade ett seminarium på LO om arbetslivskriminalitet för en och en halv vecka sen. Där bestod panelen av diverse professorer och till och med ansvarig minister. Där ställdes det en rak, avslutande fråga: Finns det maffia i Sverige? Vad tror ni att de sa?

(JA-ROP)

Ja var det klockrena svaret även från ansvarig minister. Vi har mycket att göra, och vi vet att med dig i Europaparlamentet kommer det att bli oerhört mycket enklare.

Min uppmaning blir: Gå och rösta, gärna redan på tisdag när förtidsröstningen startar, så att ni har gjort det, för då kan ni ägna all annan tid fram till den 9 juni åt att övertyga era familjer, era vänner och era arbetskamrater: Vi måste gå och rösta!

Sen ska jag säga en annan sak, Johan. När vi startade kongressen i fredags hade förbunden ringt 117 395 samtal, och LO-facken i kommunerna hade dessutom ringt 10 178 samtal. Vi var alltså nästan uppe i 128 000 samtal.

(APPLÅDER)

(JOHAN: FANTASTISKT!)

Som tack har vi även för dig satt in en slant till Unga Örnar, för vi behöver återväxt. Stort tack!

Måndag 20 maj

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Kongresskamrater! Bara några korta ord om i går kväll. Jag sa att det var vi som byggde det, men det var inte vi som rev det – Stadshuset. Drar vi upp gardinerna här bakom ser vi att det står kvar, i sin prydno.

Med det sagt vill jag – eller vi i landsorganisationen LO – hälsa en person välkommen. Utifrån SSUs tal i går kan vi väl säga så här: Vi hälsar vår landsmoder Magdalena Andersson välkommen upp på scenen.

Magdalena Andersson, partiordförande Socialdemokraterna: Kamrater, kongressdeltagare! Det är en speciell känsla att stå inför en LO-kongress, Sveriges och till och med Europas starkaste fackföreningsrörelse – ni som bär förtroendet från era medlemmar, era arbetskamrater, ni alla som varje dag ser till att Sverige fungerar,

- som P-O och hans medlemmar i GS-facket, som försörjer Sverige med skogsprodukter i världsklass,
- som Marie och andra metallare som inte bara är ryggraden i vår exportindustri utan som också leder världen in i klimatomställningen,
- som Malin, vars kommunalare bär upp svensk välfärd varje dag, dygnet runt, året runt,
- som Eva och alla livsmedelsarbetare som ser till att vi har svenska livsmedel av högsta kvalitet på hyllorna i affären,
- som Transport, med Tommy i spetsen, som binder ihop vårt avlånga land, mil efter mil, och
- som Byggnads, som både bildligt och bokstavligt bygger Sverige.

Jag skulle kunna fortsätta räkna upp i all oändlighet. Men då skulle ni missa tåget hem.

Det centrala är att ni här inne representerar miljontals svenska arbetare som varje dag bygger vårt land. Det är er yrkesskicklighet, er kunskap och ert slit som gör Sverige till Sverige.

(APPLÅDER)

Men precis som ni slår fast på den här kongressen: Det här kan inte vara någon enkelriktad väg. Det måste gå i båda riktningarna. Det måste finnas en ömsesidighet. Ni ser till att vårt land fungerar. Och då ska Sverige fungera för er!

(APPLÅDER)

Vänner! Det är en stor sak när LO har kongress, den trettionde i ordningen. Jag vill först och främst säga stort grattis till Johan och hela den nyvalda LO-ledningen. Ni har en stor och viktig uppgift framför er.

Jag är helt övertygad om att ni kommer att göra svensk arbetarrörelse starkare, svensk fackföreningsrörelse starkare. Stort grattis! Jag ser fram emot ett nära samarbete.

(APPLÅDER)

Sanna! Dina insatser för svensk arbetarrörelse, för vårt land och för alla löntagare är svåra att sammanfatta.

Under din tid som LO-ordförande, ja, under hela ditt fackliga och politiska engagemang, har du kompromisslöst stått på svenska löntagares sida och alltid haft vanligt folk i fokus, som under pandemin, när du och hela LO tog ett enormt ansvar, eller under en historisk avtalsrörelse, som inte var lätt alla gånger.

Din gärning för Sverige och för svensk arbetarrörelse är storartad. Och hade gubbarna i Svenskt Näringsliv tagit i närheten lika stort ansvar som du har gjort, ja, då hade Sverige varit ett bättre land. Tack, Sanna!

(APPLÅDER)

Kongressdeltagare! Vi lever i en helt ny tid. På vår kontinent, bara några hundra mil härifrån, rasar kriget. Putins illegala och folkrättsvidriga invasion av Ukraina, framdriven av hans imperialistiska ambitioner, har ett enda syfte: att med våld tvinga ett helt land och ett helt folk till underkastelse.

Och kriget i Ukraina har skickat svallvågor över hela världen och hela Europa – så även i Sverige. Vi märker det varje gång vi går i en matbutik, tankar bilen eller ska betala hyran eller räntan på bolånen.

Tio års reallöneökningar är helt uttraderade. Det är tufft för alla hushåll med normala inkomster och omöjligt för dem som redan hade små marginaler.

Plötsligt fick helt självklara saker stryka på foten: sommarlägret eller nya vinterjackan. Med det kom också oron och osäkerheten: Kommer jag att klara elräkningen i vinter? Har vi råd att bo kvar?

Och, mina vänner, låt det inte råda något som helst tvivel om historie-skrivningen. Under den här krisen de senaste två åren har svensk fackföreningsrörelse tagit ett enormt ansvar. Genom en ansvarsfull lönerörelse med löntagarnas och Sveriges bästa för ögonen gjorde ni det som bara en stor och stark fackföreningsrörelse klarar: Ni stod pall även i en historiskt tuff tid. För det förtjänar ni respekt!

(APPLÅDER)

Genom fackföreningsrörelsens och LOs agerande kunde rimliga löneökningar säkerställas, samtidigt som hotet om ytterligare inflationstryck avvärdades.

Men – och det är viktigt – när svensk fackföreningsrörelse och LO tog stort ansvar möttes det inte upp från Sverigedemokraterna och regeringen. De valde i stället att låta den ekonomiska krisen slå med full kraft mot vanliga hushåll.

De valde att inflationsskydda höginkomsttagarna – inte vanligt folk. De valde att inte höja barnbidraget och underhållsstödet eller att säkra välfärden. De valde att inte införa en bankskatt trots att bankerna gör rekordvinster på våra bolån. I stället sänkte de skatten med 13 miljarder för de allra rikaste.

Så ser det ut, mina vänner: En ansvarslös ekonomisk högerpolitik – och det har bara börjat.

Nu rullar en sjukvårdskris ut över landet, samtidigt som regeringen planerar att återinföra stupstocken i sjukförsäkringen och med kirurgisk precision försämrar akassan för de LO-grupper som har lägst inkomst.

I grunden handlar det om en moralisk fråga. För vem ska samhällets insatser vara till? För vem ska politiska reformer drivas igenom?

Här är vårt besked, den samlade arbetarrörelsens besked: Det är inte rimligt att svenska löntagare som varje dag ser till att vårt land fungerar ska ta hela smällen av den ekonomiska krisen.

Nej, vårt land behöver en ny politisk ledning – som bygger ett Sverige där vi tar gemensamt ansvar och som sätter vanligt folks bästa i första rummet. Ett Sverige som håller ihop!

(APPLÅDER)

Den utveckling vi ser rimmar inte riktigt med hur det lät före valet. Då lovade Sverigedemokraterna och regeringspartierna allt åt alla. Det fanns liksom ingen hejd på löftena. Allt skulle bli billigare: bensinen, elen, ja, till och med falukorven.

Jimmie Åkesson skulle vara garanten för välfärden. Det går så där. Ulf Kristersson skulle starta med en rivstart mot gängen. Ebba Busch skulle ha ett elstöd på plats senast den 1 november, och Johan Pehrson skulle vara en liberal vakthund.

Vad är det vi ser? Vi ser en sjukvårdskris som breder ut sig över landet, en utebliven rivstart, en liberal vakthund som har blivit en kissemiss och falukorv som är rekorddyr. Sverige förtjänar bättre än så här!

(APPLÅDER)

Kriget i Ukraina visar också hur sårbart vårt land är.

De senaste 30–40 åren har vi haft omfattande avregleringar och privatiseringar. Politiken har dragit sig tillbaka – ofta med goda avsikter. Men resultatet har blivit att många av de samhällsproblem som man tänkte att man skulle lösa i stället har förvärrats.

Och vi ser de helt absurda konsekvenserna av att vinstintresset har släppts in i fler och fler sektorer, som att tungt kriminella kan driva vårdcentraler och äga tingsrättslokaler och att en skolkoncerns börskurs stört-dyker när en potentiell ny ägare vill sätta elevernas lärande i fokus snarare än aktieägarnas vinstutdelningar.

Vi ser hur privata, skattefinansierade vårdcentraler öppnas i välbeställda områden med låg ohälsa snarare än där de behövs som mest. Vi ser hur kriminella svindlar ersättningssystemet i assistansersättningen på hundratals miljoner. Vi ser hur vanligt folk får betala priset när elmarknaden, bankmarknaden och livsmedelsmarknaden inte fungerar som de ska.

Och vi ser hur det är med vår motståndskraft i kris och krig när vi sak-

nar tillräckliga läkemedelslager, när vägar inte fungerar som de ska och när järnvägen står still.

Vi behöver bättre!

Marknadiseringen har också drivit fram nya samhällsproblem, som att skattepengar – som vi alla betalar för att de ska gå till vår gemensamma välfärd – går till helt andra saker än det de är avsedda för, till exempel lyxvillor på Floridas östkust.

Och i takt med att marknadsmisslyckandena sprider sig till fler sektorer kommer politiken och springer efter med fler återrapporteringskrav, uppföljningar och inspektioner – ett växande byråkratiskt monster som gör att personalen får ägna sin tid åt pappersarbete i stället för våra sjuka, våra äldre och våra barn.

Helt ärligt: Det finns ingen anledning att vi ska ha det så här. Vårt land kan bättre. Svenska folket förtjänar bättre!

(APPLÅDER)

Det är därför vi socialdemokrater säger att vi behöver en ny riktning för Sverige,

- att vi ska städa upp i marknadskaoset i vår skattefinansierade verksamhet och sätta svenska folkets behov främst,
- att vi ska ta tillbaka kontrollen för att öka motståndskraften i vårt land i händelse av kris eller i värsta fall krig och
- att vi ska få ordning på de marknader som ska vara marknader men helt enkelt inte fungerar tillräckligt bra.

Vi vill göra upp med marknadsmisslyckanden i sektor efter sektor, bransch efter bransch.

Det är klart att starka ekonomiska och politiska intressen kommer att säga att det är radikalt. Tycker man att det är radikalt att tågen går i tid eller att barnen får skolböcker i stället för att aktieägarna gör vinster?

Vi kan vara helt trygga i att svenska löntagare inte vill ha det så här. De är trötta på marknadskaoset. De är trötta på att vägarna inte håller. De vill ha en välfärd som fungerar bättre, ett land som står starkt när det blåser, ja, kort och gott ett Sverige som är lite mer som Sverige!

(APPLÅDER)

Vänner! Kriget har också visat vikten av sammanhållning, att Europa och Sverige kan stå enade i tuffa tider.

Men den sammanhållningen har fiender. Vi ser det runt om på vår kontinent och i vårt Sverige. Det är högerpopulistiska och auktoritära krafter som vill splittra, vill ställa grupp mot grupp och göra oss svagare.

Genom fejkkonton och trollfabriker arbetar man systematiskt för att manipulera det svenska politiska samtalet. Det är många som har blivit utsatta för deras drev och har anat vad som pågår. Men tack vare Kalla faktas gedigna journalistiska arbete har vi nu svart på vitt. Hela svenska folket vet vad som sker.

Det handlar om en trollfabrik med anställda vars arbetsuppgift är att sprida vilseledande information och hetsa mot enskilda medborgare, ibland

mot unga aktivister. Och när de blir ertappade väljer Sverigedemokraterna inte att erkänna, utan i stället går de till fullskalig attack mot hela den svenska journalistkåren.

Jag vet, precis som alla politiker som har varit med ett tag, att det kan vara jobbigt att bli granskad, särskilt om det som kommer fram leder till fullt legitim kritik. Men granskande journalistik är en central del av en demokrati, och därför ska journalister kunna jobba i lugn och ro, i trygghet, utan hat och hets från Jimmie Åkesson och hans trollfabrik.

(APPLÅDER)

Men det är inte bara journalistkåren utan även arbetarrörelsen som Sverigedemokraterna attackerar. Och när Sverigedemokraterna står med tröjor där det står "Stoppa sosseriet" är det inte bara partiet som de menar utan den samlade arbetarrörelsen.

Vi är deras största motståndare, på samma sätt som arbetarrörelsen i alla tider har varit motpolen mot auktoritära och nationalistiska rörelser – historiskt, i andra länder.

Det beror på att vi har en helt motstående syn på hur ett samhälle ska fungera. Hela deras affärsidé är att så split, att öka motsättningarna och misstron, att splittra arbetarklassen och att ställa arbetare mot arbetare.

Grundidén i vår rörelse är precis tvärtom: det som är grunden i det fackliga löftet, att vi ställer upp för varandra, att vi håller ihop. Det är då vi blir starka.

Det är därför som de här rörelserna står mot varandra. Det är därför de kommer att driva igenom allt de bara kan för att försvaga oss. De har en medveten och långsiktig plan för att steg för steg hindra och montera ner arbetarrörelsens institutioner.

Nu vill de strypa våra möjligheter att självständigt finansiera vårt politiska arbete, förslag som skulle göra SSU till något helt annat än vad det är i dag. De vill lägga sig i fria fackförbunds självständiga och demokratiska rättigheter att själva fatta beslut om formerna för sin politiska samverkan. Men de har inte motsvarande förslag för näringslivet.

Och de vill urholka fackföreningars möjligheter att utse sina egna skyddsombud – självständiga, starka skyddsombud, inte sådana som sitter i företagsledningens knä.

(APPLÅDER)

Ovanpå det har vi slakten av folkbildningen. Varför ogillar Sverigedemokraterna folkbildning? Även här handlar det om att folkbildning går rakt emot Sverigedemokraternas auktoritära ideologi och väsen. I en auktoritär ideologi finns det rätt tankar och fel tankar, och det är de auktoritära ledarna som ska bestämma vad som är rätt.

Men hela idén bakom folkbildningen är precis tvärtom. Människor ska samlas, lära sig mer, reflektera och bilda sig en egen uppfattning, tänka själva – på samma sätt som i hela det föreningsliv som skolar in nya generationer i demokratiskt folkrörelsearbete, allt det som gör Sverige till ett fantastiskt land.

Frågan nu är bara vad som står näst på tur i nedmonteringen. Vilka är

nästa organisationer som ska få sina statliga bidrag indragna eller nästa lokala, kommunala stöd som ska tas bort? Eller är det en förstatligad akassa som står näst på tur?

Det en kamp som vi måste ta, och vi måste ta den tillsammans.

En splittrad arbetarrörelse är högerens våta dröm. Det är därför de skriver artiklar i LO-tidningen om att det bästa för fackföreningsrörelsen vore att avsluta den facklig-politiska samverkan. Jo tack, då skulle champagnekor-karna poppa hos Svenskt Näringsliv.

Men som Hjalmar Branting sa i sin hälsning till LOs första kongress 1899: Arbetarrörelsen är en. Svensk arbetarrörelse är odelbar, oskiljaktig.

Det är på den grunden vi har byggt det Sverige som så många av världens länders blickar riktas mot – med en generell välfärd som finns där för var och en av oss, med reallöneökningar för vanliga löntagare och ett framgångsrikt näringsliv.

Det har varit möjligt bara därför att vi har stått enade, för att vi inte ser facklig-politisk samverkan som någon överrock som man kan ta av och ta på utan som en andra hud.

Vänner! Vi ska inte vika oss. Vi ska varje dag kämpa för ett bättre och mer rättvist Sverige. Och vi kommer varje dag att ta kampen mot dem som vill splittra oss, dem som vill tysta oss och dem som vill försvaga oss.

Och det, mina vänner, är en kamp som vi måste vinna de kommande åren.

(APPLÅDER)

Kongressdeltagare! Nu står sammanhållningen på spel. Stora krafter i Sverige och Europa vill splittra våra samhällen.

Men ett splittrat Europa hade aldrig kunnat möta pandemin och se till att vaccinet snabbt kom från fabrikerna och in i våra armar. Ett splittrat Europa hade aldrig kunnat stå sida vid sida med Ukraina för att försvara friheten och säkerheten.

Ett splittrat Europa kommer aldrig att kunna lyfta vanligt folk ur den ekonomiska krisen, lösa klimatfrågan eller stoppa den gränsöverskridande brottsligheten.

Och ett splittrat Europa kommer aldrig att klara av att ta krafttag mot arbetslivskriminalitet, den kriminalitet som gör arbetslivet otryggare, samtidigt som den göder de kriminella gängen.

Det är det som står på spel i valet om några veckor.

En samlad arbetarrörelse står redo med förslag som skulle göra livet tryggare och bättre för vanligt folk. Ta bara det tiopunktsprogram mot arbetslivskriminalitet som vi går till val på.

Där vill vi använda EU för att ta tillbaka kontrollen över svensk arbetsmarknad från skurkföretag och kriminella. Där vill vi göra det möjligt att kräva tillbaka EU-bidrag från företag som bryter mot arbetsmiljölöslagen. Där vill vi sätta stopp för långa led av underentreprenörer och sätta stopp för missbruk av utstationeringsreglerna. Och vi vill se kännbara sanktioner för företag som bryter mot arbetsmiljölöslagen.

Vårt besked är tydligt: Det ska bli svårare att fuska, det ska bli lättare att åka fast och det ska bli mer kännbart när man blir straffad. För fuskar man med arbetsmiljön, utsätter man löntagare för risk, använder man vår

arbetsmarknad som en bankomat för kriminella, då ska man sova riktigt dåligt om natten!

(APPLÅDER)

Nu har vi alla ett val att göra. Den 9 juni ska vi använda det yttersta uttrycket för vår demokrati och för våra demokratiska rättigheter. Vi ska rösta.

Det handlar om en människa – en röst, allt det som arbetarrörelsen grundar sig på, där vi inte gör skillnad på människor och människor, beroende på var i landet vi bor, vilka föräldrar vi har, vilken utbildning vi har, var vi är födda, vad vi tror på, vem vi älskar eller om vi är kvinnor eller män.

Det här EU-valet kommer inte att likna något annat, helt enkelt därför att det är mycket som står på spel. Vi lever i en orolig tid och i en orolig omvärld. Då är Europasamarbetet vår trygga hamn.

När det finns starka krafter som vill splittra oss och försvaga oss måste vi ställa oss frågan: Ska vi ha ett starkt och enat Europa som står upp mot Putin, eller ska vi diskutera Swexit och öka splittringen genom att försvaga EU?

Ska vi skicka svenska parlamentariker som är beredda att kavla upp ärmarna och göra jobbet, som Johan Danielsson, eller ska vi skicka parlamentariker som i grunden inte tror på internationellt samarbete?

Det är vad valet handlar om: sammanhållning och splittring.

Då måste fler gå och rösta. Och framför allt måste fler ur LO-kollektivet göra sina röster hörda. För varje LO-arbetare som inte använder sin röst kommer någon annan att ta den i stället.

Vi har en viktig uppgift tillsammans nu, vänner. Nu ska vi tillsammans se till att fler går och röstar, att fler väljer sammanhållning framför splittring. Och det, mina vänner, det är ingen liten sak!

Tack för att ni har lyssnat!

(APPLÅDER)

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Stort och varmt tack, Magdalena! Tack för att du medverkar på vår kongress!

Vi kommer att göra precis allt vi kan för att Socialdemokraterna ska vinna valet den 9 juni men även valet 2026 och många val framöver.

Vi vet ju att vi tillsammans har möjlighet att forma politik. När det görs rätt kan det förändra livet och steg för steg göra vardagen bättre, för lastbilschauffören i Flen, för undersköterskan i Lycksele och för byggnadsarbetarna i Kristianstad.

Vår samverkan är historisk. Jag säger precis som när du valdes som partiledare: Socialdemokratin och LO krokas inte bara arm, utan vi är grenar på samma träd.

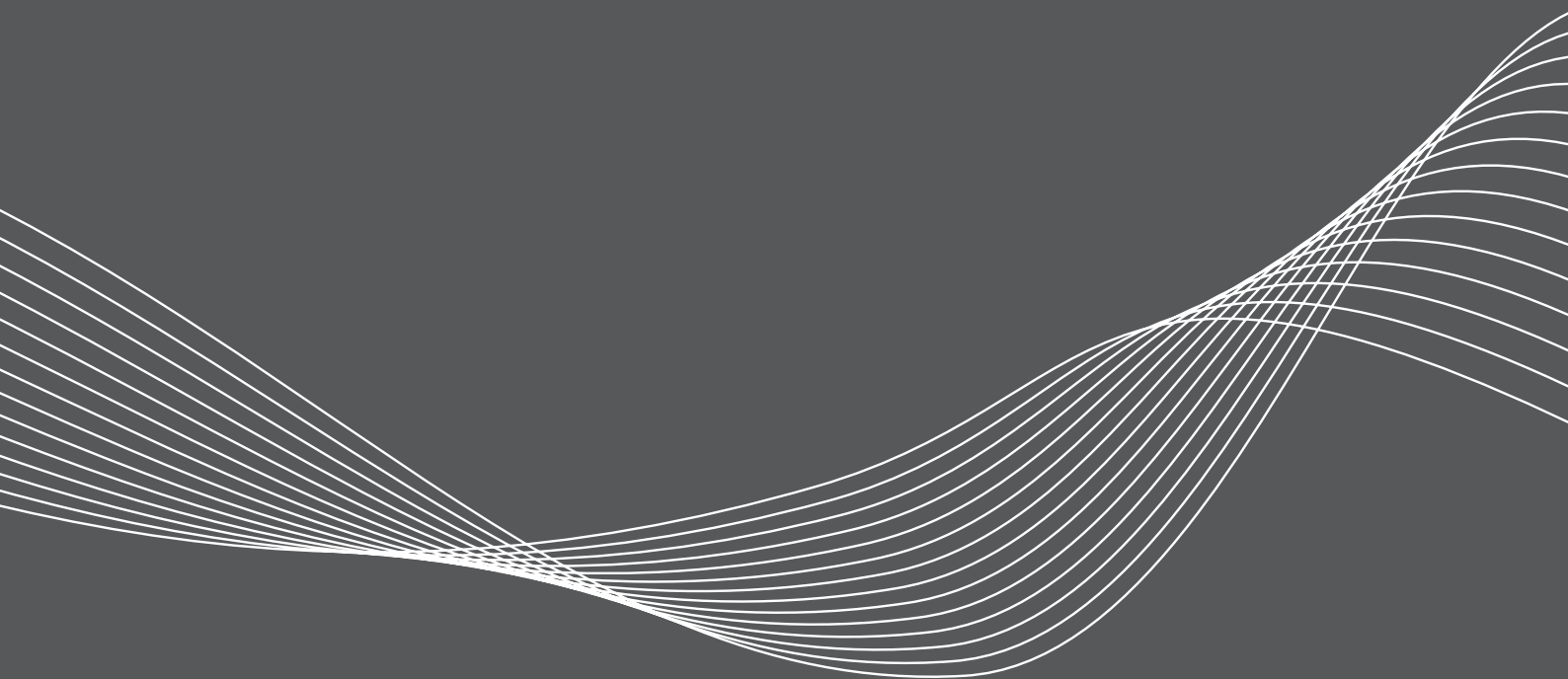
Stort tack! Jag vet att vi framöver kommer att fixa allt. Men vi måste göra det tillsammans. Tack ska du ha!

(APPLÅDER)

Punkt 3

Rapport från fullmaktsgranskningskommittén

3. Rapport från fullmaktsgransningskommitténs

Ulf Andersson, revisor: Fullmaktsgransningskommittén har vid sitt möte den 16 maj 2024 granskat samtliga inkomna fullmakter, vilka har godkänts och fastställts. Fördelningen av ombud grundar sig på medlemsantalet per den 31 december 2023. Till kongressen är således 250 ombud, 100 representantskapsledamöter, 17 styrelseledamöter och fyra revisorer kallade.

Vi kan konstatera att samtliga förbund är representerade på kongressen. Av de 250 ombuden är 249 inregistrerade. Av de 100 representantskapsledamöterna är 100 inregistrerade. Av de 17 kallade styrelseledamöterna är 17 inregistrerade. Dessutom tillkommer fyra revisorer, varav en auktoriserad, samt funktionärer och tjänstemän. En permission är beviljad för fredagen, Carina Gardevall, ombud från Kommunal.

Yttrande-, förslags-, och rösträtt har enligt stadgarna de närvarande ombuden, representantskapsledamöterna samt styrelseledamöterna. Yttrande- och förslagsrätt har dessutom de tre förtroendevalda revisorerna samt de funktionärer och tjänstemän som är föredragande vid kongressen eller har särskilt medgivande.

Vi kan konstatera att fullmakterna är behörigt inskickade och att representationsrätten är i överensstämmelse med gällande stadgar och nämnda rapporter och vi föreslår att kongressen fastställer att antalet närvarande röstberättigade är 366 stycken.

Beslut

Kongressen beslutade

att godkänna rapporten från fullmaktsgransningskommittén samt att fastställa deltagarförteckningen med 367 röstberättigade ombud, representantskapsledamöter och styrelseledamöter varav en permission för fredagen är beviljad.

Ackholt, Malin	HRF	Styrelsen
Agetoft, Linda	Seko	Representantskapet
Ahlberg, Hans	Transport	Ombud
Ahlin, Mikael	IF Metall	Ombud
Aldäng, Alexander	HRF	Representantskapet
Allansdotter Sandberg, Catriné	Kommunal	Ombud
Alm, Mimmi	Seko	Ombud
Al-Zibala, Zejnab	Kommunal	Ombud
Andergard, David	Seko	Ombud
Andersson, Barbro	Kommunal	Representantskapet
Andersson, Daniel	GS-facket	Representantskapet
Andersson, Eva	Transport	Ombud
Andersson, Ingemar	IF Metall	Representantskapet
Andersson, Jonas	Byggnads	Ombud
Andersson, Magnus	IF Metall	Ombud
Andersson, Mika	IF Metall	Ombud

Andersson, Mikael	Kommunal	Ombud
Andersson, Nina	Kommunal	Ombud
Andersson, Teresia	Kommunal	Ombud
Andersson, Tonnie	IF Metall	Representantskapet
Ansarfwe, Katrina	Seko	Ombud
Antonsson, Anna	Kommunal	Ombud
Antonsson, Matilda	Livs	Ombud
Aowad, Mona	Handels	Ombud
Atterling, David	Kommunal	Ombud
Aura, David	Elektrikerna	Ombud
Autio, Markus	Pappers	Representantskapet
Avdullahu, Ardian	IF Metall	Representantskapet
Aw-Nor, Mohamed	IF Metall	Ombud
Benabdellah, Sara	Kommunal	Representantskapet
Berg, Agnes	Byggnads	Ombud
Berg, Anders	Seko	Ombud
Berg, Fredrik	Livs	Ombud
Berggren, Katarina	Kommunal	Ombud
Bergman, Kristofer	IF Metall	Ombud
Bergman, Mahlin	Kommunal	Representantskapet
Bergqvist, Ebba	IF Metall	Ombud
Bergström, Pär	Kommunal	Representantskapet
Bermani, Aida	Handels	Ombud
Bertilsson, Wilhelm	Byggnads	Ombud
Bjölfeldt, Nathalie	Kommunal	Representantskapet
Blixt, Daniel	IF Metall	Ombud
Blomberg, Jörgen	IF Metall	Ombud
Bodén, Paul	HRF	Ombud
Boman, Chamilla	Kommunal	Ombud
Borck, Rebecca	Livs	Ombud
Borg, Joakim	Transport	Ombud
Brodin, Emma	Transport	Ombud
Broman, Lena	Kommunal	Ombud
Brzezinski, Filip	GS-facket	Ombud
Buitron, José	Kommunal	Ombud
Burman, Rickard	IF Metall	Ombud
Bååth, Linda-Marie	Kommunal	Representantskapet
Bäcklin, Marie	Kommunal	Ombud
Carlsgård, Anne-Maria	Kommunal	Ombud
Carlsson, Jan-Olov	IF Metall	Ombud
Chacon Duran, Juan	Kommunal	Representantskapet
Christensen, Glenn	IF Metall	Ombud
Christensen, Tina	Kommunal	Representantskapet
Claesson, Evamarie	Kommunal	Ombud
Collin Lidesköld, Anna	Kommunal	Ombud
Dahlberg, Caroline	Kommunal	Ombud
Dahlström, Joakim	Kommunal	Ombud
Danho, Mirna	IF Metall	Ombud

Darelius, Robert	Kommunal	Representantskapet
Dinler, Nurgül	Kommunal	Ombud
Duracak, Dzenana	Handels	Ombud
Edblom, Roger	Livs	Ombud
Edström, Ewa	Fastighets	Representantskapet
Ek, Andreas	Handels	Ombud
Ekström, Jesper	Elektrikerna	Ombud
Ekvall, Kevin	Handels	Ombud
El Mourabit, Jamal	Fastighets	Ombud
Elfman, Karin	Kommunal	Ombud
Elfström, Petra	IF Metall	Ombud
Energård, Marie	Kommunal	Representantskapet
Engström, Christian	Kommunal	Ombud
Engström, Henric	Handels	Representantskapet
Eriksson, Catarina	Kommunal	Ombud
Eriksson, Dzeraldina	Handels	Ombud
Eriksson, Jennifer	Kommunal	Ombud
Eriksson, Pierre	Handels	Ombud
Eriksson, Torbjörn	IF Metall	Ombud
Eriksson Antfolk, Marcus	Kommunal	Ombud
Eriksson Krause, Sandra	Handels	Ombud
Ersson, Helena	Kommunal	Ombud
Esinsel, Onur	Kommunal	Ombud
Faqiry, Elias	Kommunal	Ombud
Faxby, Andreas	GS-facket	Ombud
Fernebro, Anna	IF Metall	Representantskapet
Fernlund, Sara	Handels	Representantskapet
Finnveden, Felix	Kommunal	Representantskapet
Flygare, Johan	IF Metall	Ombud
Forslund, Jeanette	Kommunal	Representantskapet
Franzén, Jonas	Musikerna	Representantskapet
Gardevall, Carina	Kommunal	Ombud
Garpehäll, Angelica	Kommunal	Representantskapet
Georgsson, Ann	Kommunal	Ombud
Georgsson, Pontus	Pappers	Styrelsen
Gideonsson, Susanna	LO	Styrelsen
Glimhed, Ewa	Kommunal	Ombud
Gräsman, Yvonne	Kommunal	Ombud
Gunnarsson, Martin	IF Metall	Representantskapet
Guovelin, Eva	Livs	Styrelsen
Guovelin, Therese	LO	Styrelsen
Gustafsson, Sandra	IF Metall	Ombud
Gustafsson Rapp, Ann-Catrin	Kommunal	Ombud
Gustavsson, Jörgen	Kommunal	Ombud
Gustavsson, Robin	Mälarna	Representantskapet
Hager, Lisa	Handels	Ombud
Hallgren, Martin	Kommunal	Ombud
Hansen, Daniel	Seko	Ombud

Hansson, Emma	IF Metall	Ombud
Hansson, Stefan	Kommunal	Ombud
Harby Samuelsson, Madeleine	Handels	Representantskapet
Hassel, Richard	GS-facket	Ombud
Hedgren, Ann-Katrin	Byggnads	Ombud
Hedlund, Marlene	Kommunal	Ombud
Hedström, Melinda	Handels	Representantskapet
Helge, Jenny	IF Metall	Ombud
Helling, Katarina	Handels	Ombud
Hellström, Patrik	Fastighets	Ombud
Henriksén, Stefan	IF Metall	Ombud
Hernborg, Anders	Livs	Representantskapet
Hildingsson, Lars Markus	Byggnads	Representantskapet
Hjalmarsson, Veronica	IF Metall	Ombud
Hjelting, Kristina	Kommunal	Ombud
Hjortheden, Anna	HRF	Representantskapet
Hjortholt, Fredrik	Kommunal	Ombud
Hokkanen, Dennis	Kommunal	Ombud
Holgersson, Tomas	IF Metall	Ombud
Holmeberg, Caroline	IF Metall	Ombud
Holmqvist, Cajsa	Byggnads	Ombud
Holmström, Per	Kommunal	Representantskapet
Holst, Madeleine	Fastighets	Ombud
Hultman, Stefan	IF Metall	Representantskapet
Hägg, Tommie	Handels	Representantskapet
Ignberg, Robert	Seko	Ombud
Iljazi, Denis	Kommunal	Ombud
Ilke Hjelm, Jenny	IF Metall	Representantskapet
Inde, Karin	Musikerna	Styrelsen
Ingelskog, Johan	Kommunal	Representantskapet
Isaksson, Cecilia	Kommunal	Ombud
Israel, Gunnar	Kommunal	Ombud
Ivman Anderzon, Lowisa Lowe	Kommunal	Representantskapet
Jangenfält, Benjamin	Seko	Representantskapet
Jansson, Jenny	Pappers	Ombud
Jansson, Kent	Handels	Ombud
Jansson, Kerstin	IF Metall	Ombud
Jansson, Stefan	IF Metall	Ombud
Jepsen Sjölander, Lotta	Byggnads	Ombud
Jerksten, Patrik	Byggnads	Ombud
Johansson, Annelie	Kommunal	Ombud
Johansson, Christina	Kommunal	Representantskapet
Johansson, Ellinor	Handels	Representantskapet
Johansson, Jesper	GS-facket	Ombud
Johansson, Jörgen	GS-facket	Representantskapet
Johansson, Katarina	Kommunal	Ombud
Johansson, Margareta	Kommunal	Representantskapet
Johansson, Mikael	Målarna	Styrelsen

Johansson, Niklas	IF Metall	Ombud
Johansson, Patric	IF Metall	Ombud
Johansson, Pia	IF Metall	Ombud
Johansson, Roger	Byggnads	Representantskapet
Johansson, Torbjörn	LO	Styrelsen
Johansson Engman, Madelene	GS-facket	Representantskapet
Johansson Koski, Jonny	IF Metall	Ombud
Jonsson, Carina	Handels	Ombud
Jonsson, Erik	GS-facket	Ombud
Jonsson, Lars	Byggnads	Ombud
Jönsson, Christian	Byggnads	Ombud
Jönsson, Jessica	IF Metall	Ombud
Jörnkrans, Lina	Kommunal	Representantskapet
Kammerland, Greger	IF Metall	Ombud
Karlsen, Annette	Kommunal	Ombud
Karlsson, Anders	IF Metall	Ombud
Karlsson, Annelie	Handels	Representantskapet
Karlsson, Maria	Seko	Ombud
Karlsson, Tony	IF Metall	Ombud
Krasniqi, Antigona	Kommunal	Ombud
Kulieva, Gunéll	Kommunal	Ombud
Kullberg, Mikael	IF Metall	Ombud
Kullberg, Tomas	Byggnads	Ombud
Kutti, Sirpa	Kommunal	Ombud
Ladman, Mikael	Transport	Representantskapet
Lagerqvist, Magnus	Transport	Representantskapet
Larsson, Ann-Christine	Kommunal	Ombud
Larsson, Elin	Kommunal	Representantskapet
Larsson, Eva-Marie	Kommunal	Ombud
Larsson, Magnus	Transport	Ombud
Larsson, Solweig	Livs	Representantskapet
Lavecchia, Gabriella	Seko	Styrelsen
Leal Cardenas, Andrea	Kommunal	Ombud
Leiding, Jessica	Kommunal	Representantskapet
Lemon Allstrin, Carina	Kommunal	Ombud
Lilja, Mikael	Pappers	Representantskapet
Lilja, Per	Handels	Ombud
Lindberg, Carina	Seko	Representantskapet
Lindberg, Nils	Handels	Ombud
Lindberg, Sebastian	Handels	Ombud
Lindberg, Sebastian	IF Metall	Ombud
Lindholm, Johan	Byggnads	Styrelsen
Lindholm, Johan	Seko	Representantskapet
Lindkvist, Erica	Handels	Ombud
Lindoff Dahlqvist, Susanne	Kommunal	Ombud
Lindqvist, Emelie	Kommunal	Ombud
Lindström, Gunilla	Kommunal	Representantskapet
Lindvall, Ammi	Kommunal	Ombud

Litbo, Pia	IF Metall	Ombud
Ljungblad, Robin	IF Metall	Ombud
Ljunggren, Elin	Kommunal	Ombud
Lombard, Ida	Kommunal	Ombud
Lorin Söderkvist, Michael	Handels	Ombud
Lundberg, Mikael	Kommunal	Ombud
Lundell, Therese	Kommunal	Ombud
Lundén, Anne-Charlotte	Kommunal	Ombud
Lundholm, Inger	Fastighets	Representantskapet
Lundin, Christina	IF Metall	Representantskapet
Lundin, Donny	Kommunal	Ombud
Lundkvist, Stefan	Pappers	Representantskapet
Lundstedt, Ludvig	Kommunal	Ombud
Lyngsie, Michael	IF Metall	Representantskapet
Lyshed-Jakobsson, Stefan	Elektrikerna	Representantskapet
Löf, David	HRF	Ombud
Löfgren, Tina	Målarna	Ombud
Löfgren, Ulrika	Kommunal	Ombud
Lövkvist, Peter	Transport	Representantskapet
Mac Donald Sparrelid, Natalia	GS-facket	Ombud
Mardetko, Zdenka	Kommunal	Representantskapet
Markström, Jenny	Kommunal	Representantskapet
Marttila, Christine	Kommunal	Ombud
Mauritzon, Lennart Lemmy	Fastighets	Styrelsen
Mellberg, Richard	Byggnads	Ombud
Mentzas, Alexandra	Kommunal	Ombud
Michal, Zandra	Kommunal	Representantskapet
Mikaelsson, Lars	Transport	Representantskapet
Molnar, Andras	Elektrikerna	Ombud
Moum-Rönnborg, Emil	IF Metall	Ombud
Mrdjanov, Natasja	Handels	Ombud
Myhre, Mikael	IF Metall	Ombud
Mårtensson, Kristina	Kommunal	Representantskapet
Mäkipää, Sirpa	IF Metall	Ombud
Neal, Denise	Kommunal	Ombud
Nexbo, Joakim	Målarna	Representantskapet
Niklasson, Gisela	Kommunal	Ombud
Nilsson, Jonas	Kommunal	Ombud
Nilsson, Marie	IF Metall	Styrelsen
Nilsson, Per-Ola	Elektrikerna	Ombud
Nilsson, Ulrika	Seko	Representantskapet
Nord, Hanna	Kommunal	Ombud
Nordberg, Johan Alexander	Kommunal	Ombud
Nordlund, Johanna	Handels	Ombud
Nordström, Henrik	Kommunal	Ombud
Norman, Sofia	Kommunal	Ombud
Nyberg, Martin	Handels	Representantskapet
Nyberg, Morgan	Byggnads	Ombud

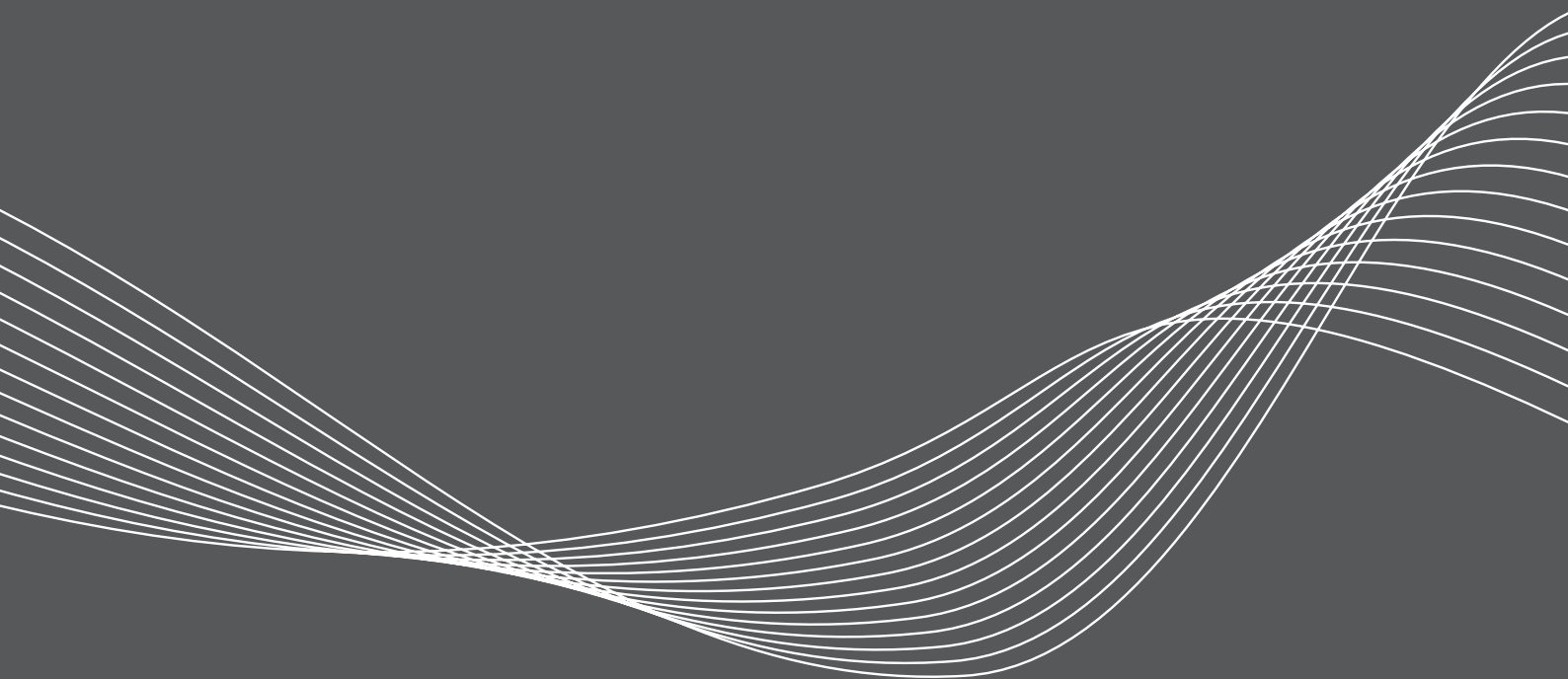
Nyholm, Peggy	HRF	Representantskapet
Nyman, Lars	GS-facket	Representantskapet
Obermüller, Peter	Fastighets	Ombud
Olausson, Pär-Ola	IF Metall	Representantskapet
Olsson, Anette	HRF	Ombud
Olsson, Louise	Elektrikerna	Representantskapet
Olsson, Ola	Byggnads	Representantskapet
Oscarsson, Joakim	Fastighets	Representantskapet
Palmetzhofer, Linda	Handels	Styrelsen
Palmgren, Elin	IF Metall	Ombud
Parmstrand, Jenny	Fastighets	Ombud
Patino Hunt, Kajsa	Transport	Ombud
Paulrud, Robert	IF Metall	Ombud
Persson, Anna	Kommunal	Ombud
Persson, Emil	Byggnads	Representantskapet
Persson, Helen	Kommunal	Ombud
Persson, Marie	Kommunal	Representantskapet
Persson, Suzanne	Kommunal	Ombud
Persson, Ulf	Transport	Ombud
Persson Westin, Gunnel	Musikerna	Ombud
Petersson, Alexander	Seko	Ombud
Petersson, Hanna	IF Metall	Ombud
Pettersson, Jonas	Seko	Representantskapet
Pettersson, Karina	Kommunal	Ombud
Pettersson, Mikael	Elektrikerna	Representantskapet
Pettersson, Per-Anders	Pappers	Ombud
Pettersson, Urban	Elektrikerna	Styrelsen
Polonius, Lars	HRF	Ombud
Qvarsell, Mattias	Musikerna	Representantskapet
Ragnegård, Malin	Kommunal	Styrelsen
Rasooli, Saoudeh	Kommunal	Ombud
Ringdahl, Bjarne	Seko	Ombud
Ritzman, Sophie	Kommunal	Ombud
Rollmar, Maria	GS-facket	Ombud
Roos Nykvist, Linda	IF Metall	Ombud
Rosvall, Ebba	Kommunal	Ombud
Rundström, Birgitta	Kommunal	Representantskapet
Rydell, Annette	IF Metall	Representantskapet
Rydstrand, Rebecca	IF Metall	Ombud
Sahlin, Kalle	IF Metall	Representantskapet
Sahlström, Jessica	Handels	Ombud
Salier, Max	Seko	Ombud
Samuelsson, Marie	Transport	Representantskapet
Sandberg, Helena	Kommunal	Ombud
Sandin, Sofia	IF Metall	Ombud
Sarjoughian, Maryam	Kommunal	Ombud
Schefström, Nadia	Kommunal	Ombud
Schwenk, André	Kommunal	Representantskapet

Selander Ljunggren, Susanne	Kommunal	Ombud
Sikström, Lena	Kommunal	Ombud
Sjövall, Mikael	Kommunal	Ombud
Sjöö, Per-Olof	GS-facket	Styrelsen
Skoglund, Sara	IF Metall	Ombud
Skruve Eklund, Emma	Kommunal	Ombud
Sköld, Joakim	IF Metall	Ombud
Slottensjö, Stefan	Byggnads	Ombud
Slättman, Peter	IF Metall	Representantskapet
Stare, Jonatan	IF Metall	Ombud
Stehn, Jörgen	Seko	Ombud
Stensson Närvä, Tobias	IF Metall	Representantskapet
Strand, Cathrine	Kommunal	Ombud
Strandberg Landin, Frida	Seko	Ombud
Sukel, Ellen	Kommunal	Ombud
Sundberg, Karolina	Kommunal	Representantskapet
Sundelin, Jim	Byggnads	Ombud
Svedestedt, Pia	Kommunal	Ombud
Svedin, Kristina	Kommunal	Representantskapet
Svensk, Sandra	Seko	Ombud
Svensson, Markus	Kommunal	Representantskapet
Svensson, Martin	Målarna	Representantskapet
Svensson, Mikael	Kommunal	Ombud
Säikkälä, Veli-Pekka	IF Metall	Representantskapet
Särud, Marie	Kommunal	Ombud
Söderberg, Maria	Kommunal	Ombud
Söderlund, Lisa	HRF	Ombud
Söderström, Kim	Byggnads	Ombud
Taib, Helin	Kommunal	Ombud
Tallén, Rasmus	Handels	Representantskapet
Tegström Jonsson, Andreas	Kommunal	Ombud
Tzegay, Rahel	Kommunal	Ombud
Uka, Shpat	Handels	Ombud
Uvenfors, Hilda	Handels	Ombud
Vasilie, Cristina	Handels	Ombud
Vesterberg, Inger	Kommunal	Ombud
Vintervärn, Inga	IF Metall	Representantskapet
Virtanen, Ingrid	Kommunal	Ombud
von Ahn, Mikael	Transport	Ombud
von Essen Walldén, Ann-Kristine	Kommunal	Ombud
Vukotic, Velibor	Handels	Ombud
Vulic, Vera	Handels	Ombud
Wagner, Jakob	Byggnads	Representantskapet
Waller, Therese	Kommunal	Ombud
Wennberg, Jolan	Livs	Representantskapet
Wernald, Kerstin	IF Metall	Ombud
Wernering, Michelle	Kommunal	Ombud
Widerberg, Preben	Kommunal	Ombud

Wijk, Magnus	Kommunal	Ombud
Williams, Jordin	Handels	Ombud
Winblad, Ulrika	Kommunal	Representantskapet
With, Tomas	IF Metall	Representantskapet
Wreeth, Tommy	Transport	Styrelsen
Zetterström, Lisa	Kommunal	Ombud
Zilén, Görgen	Byggnads	Representantskapet
Åkerlund, Jack	IF Metall	Ombud
Åkersten, Karin	Seko	Ombud
Åsberg, Jimmy	Transport	Ombud
Öien, Jessica	Kommunal	Ombud
Öijerstedt, Jessica	Kommunal	Ombud
Örtegren, Joachim	Kommunal	Ombud
Östberg, Sven-Erik	Målarna	Ombud
Östergren, Maria	Kommunal	Ombud

Punkt 4

Antagande av dagordning

4. Antagande av dagordning

1. Kongressens öppnande
2. Gästerna hälsas, gästernas tal
3. Rapport från fullmaktsgranskningskommittén
4. Antagande av dagordning
5. Antagande av arbetsordning
6. Val av kongressens funktionärer och utskott
  - a. fem ordförande
  - b. åtta sekreterare
  - c. tio rösträknare samt fem ledamöter i rösträkningskommittén
  - d. tre protokollsjusterare
  - e. sju ledamöter i redaktionsutskottet
7. Fastställande av traktamenten och annan ekonomisk ersättning
8. Berättelse över Landsorganisationens verksamhet 2020–2023
9. Revisionsberättelse
10. Beslut om ansvarsfrihet
11. Nomineringar och val
12. Vår ekonomi
  - a. Finanskommitténs rapport
Motionerna 12.1–12.4
  - b. Ersättningsregler
Motion 12.5
  - c. Medlemsförmåner
Motionerna 12.6–12.11
13. Vårt uppdrag
  - a. Stadgar
Motionerna 13.1–13.3
  - b. LOs organisationsplan och gränsdragning
Organisationsplan 2024
Motionerna 13.4–13.11
  - c. Organisationsfrågor
Motionerna 13.12–13.26

- d. Organisering
Motionerna 13.27–13.34
- e. Facklig utbildning och folkbildning
Motionerna 13.35–13.54

14. Våra arbetsplatser

- a. Kollektivavtal och lagar
Motionerna 14.1–14.14
- b. Arbetstidsfrågor
Motionerna 14.15–14.32
- c. Arbetsmiljö
Motionerna 14.33–14.44
- d. Avtalsförsäkringar
Motionerna 14.45–14.69
- e. Avtalspension
Motionerna 14.70–14.73
- f. Bemanning
Motionerna 14.74–14.80

15. Arbetsmarknad och hållbar tillväxt

- a. Ekonomisk politik
Motionerna 15.1–15.3
  - a.1 Skatter
Motionerna 15.4–15.13
- b. Lönebildning och lönepolitik
Motionerna 15.14–15.22
- c. Arbetsmarknadspolitik
  - c.1 Arbetslöshetsförsäkringen
Motionerna 15.23–15.31
  - c.2 Arbetsplatsförlagda insatser
Motionerna 15.32–15.37
- d. Utbildningspolitik
Motionerna 15.38–15.45
- e. Klimat- och miljöpolitik
Motionerna 15.46–15.50
- f. Näringspolitik
Motionerna 15.51–15.59
  - f.1 Bostäder
Motionerna 15.60–15.67
  - f.2 Arbetslivskriminalitet
Motionerna 15.68–15.70
- g. Migration
Motionerna 15.71–15.72

16. Välfärd

- a. Socialförsäkringssystemet
Motionerna 16.1–16.2
- b. Sjukförsäkring
Motionerna 16.3–16.20
- c. Pensioner
Motionerna 16.21–16.27
- d. Arbetskadeförsäkringen
Motionerna 16.28–16.29
- e. Offentligfinansierad verksamhet
Motionerna 16.30–16.33
  - e.1 Tandvård
Motionerna 16.34–16.37
  - e.2 Upphandling
Motionerna 16.38–16.44

17. Världen och demokratin

- a. Internationella frågor
Motionerna 17.1–17.5
- b. Facklig-politisk samverkan
Motionerna 17.6–17.12
- c. Politisk påverkan
Motionerna 17.13–17.19

18. Arvoden för revisorer

19. Tid för nästa kongress

20. Kongressens avslutning

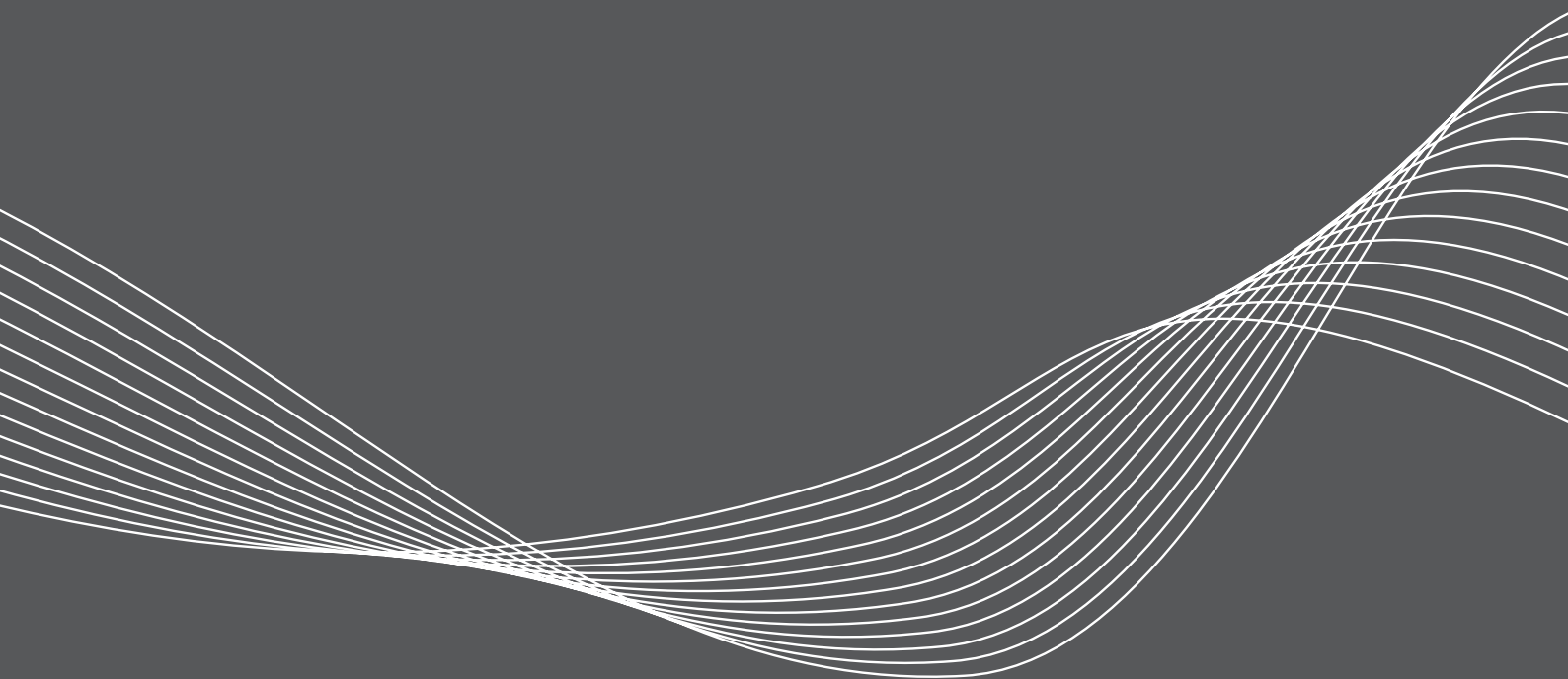
Beslut

Kongressen beslutade
att anta dagordningen.

Punkt 5

Antagande av arbetsordning

5. Antagande av arbetsordning

1. Kongressens arbetstider

Kongressen öppnar klockan 12.00 den 17 maj på Waterfront Congress Centre, Stockholm. Inregistrering sker klockan 10.00–11.40. Kongressen håller sina förhandlingar klockan 9.00–13.00 samt klockan 14.00–18.00. Kvällsplenum hålls lördagen den 18 maj och avslutas senast klockan 2.00. Kongressen kan dock fatta beslut om andra sammanträdestider. Kongressen beräknas avslutas klockan 16.00 den 20 maj.

2. Kongressens offentlighet

Kongressen är offentlig och intresserade anmäler sig som åhörare och har därigenom tillträde till åhörarläktaren. Kongressen webbsänds också. Kongressen kan dock besluta att åhörare inte äger tillträde vid viss frågas behandling.

Representanter för press, radio och TV får ett särskilt inpasseringskort.

3. Ordförande

Kongressen väljer fem ordföranden vilka växelvis leder förhandlingarna. Om tjänstgörande ordförande också är utsedd som kongressombud av sitt förbund och vill delta i debatten ska någon av de övriga leda förhandlingarna.

Ordföranden har rätt att föreslå att debatten ska avslutas och föreslå tidsbegränsning för talarna. Sådana förslag kan även komma från röstberättigade deltagare på kongressen.

4. Beslutsprotokoll

Kongressens beslut sammanställs i ett beslutsprotokoll.

Beslut från föregående dag redovisas i ett snabbprotokoll dagen efter. Anmärkningar eller ifrågasättande av beslut skickas elektroniskt i mötessystemet senast klockan 13.00 för föregående dags beslut. Justering av protokollet behandlas som första punkt på eftermiddagens sammanträde. För sista dagens förhandlingar ska tre protokolljusterare väljas.

5. Sekreterare

Kongressen väljer åtta sekreterare som ansvarar för kongressens protokoll.

6. Rösträknare

Kongressen väljer erforderligt antal rösträknare som ska räkna röster i de fall voteringsystemet inte används samt en rösträkningskommitté bestående av fem ledamöter.

7. Förslag

Ordet begärs elektroniskt via tillhandahållen teknisk utrustning. Där skrivs även alla yrkanden in. Begärs ordet måste också ett yrkande lämnas. När man begär ordet kommer namn och den organisation man representerar upp automatiskt. Förslagen bör lämnas så tidigt som möjligt under kongressen. Alla förslag måste sägas från talarstolen för att vara giltiga. Det talade ordet gäller.

8. Talartid

Tiden för varje talare, utom för föredragande, är begränsad till tre minuter om kongressen inte beslutat annat. Om en talare under diskussionen om en beslutspunkt vill göra ytterligare inlägg är talartiden begränsad till två minuter. Möjlighet finns även att begära replik. Då är talartiden begränsad till en minut.

9. Omröstningar

Alla omröstningar sker i första hand öppet med uppvisande av röstkort. Begärs rösträkning görs den via knapptryckning på tillhandahållen utrustning.

Om minst 40 röstberättigade skriftligt begär slutna omröstningar ska detta verkställas. Vid alla omröstningar gäller enkel majoritet om kongressen inte beslutar annat.

Personval ska ske genom slutna omröstningar om inte kongressen enhälligt beslutar att omröstningen ska vara öppen.

Omröstningar sker elektroniskt.

Den som vid framställd proposition begär votering eller rösträkning ska uppge sitt namn och den organisation hen representerar.

Vid lika röstetal faller kongressens tjänstgörande ordförandes röst avgörandet.

10. Reservation

En skriftlig reservation och eventuell motivering görs elektroniskt och ska, för att vara giltig, lämnas inom 45 minuter efter fattat beslut. Reservationen blir därmed undertecknad med namn och organisation per automatik.

11. Permission

Begäran om permission från röstberättigad på kongressen görs elektroniskt och i god tid. Beviljad permission meddelas av presidiet och noteras i protokollet. Under permissionen är ombudets tillgång till mötesystemet låst.

När ombudet återkommer efter permissionen loggar hen in sig i mötesystemet igen och på det viset noterar presidiet närvaron.

Permission kommer endast ges vid sjukdom eller allvarig kris i hemmet eller på jobbet där den röstberättigades närvaro är nödvändig.

12. Redaktionsutskott

Kongressen väljer ett redaktionsutskott som består av sju ledamöter. Om en fråga inte kan avgöras under kongressbehandlingen, hänskjuts frågan till redaktionsutskottet som har till uppgift att lägga fram ett nytt utlåtande till kongressen.

Redaktionsutskottet lägger också fram förslag till uttalanden till kongressen som därefter fattar beslut.

13. Uppdragsredovisning

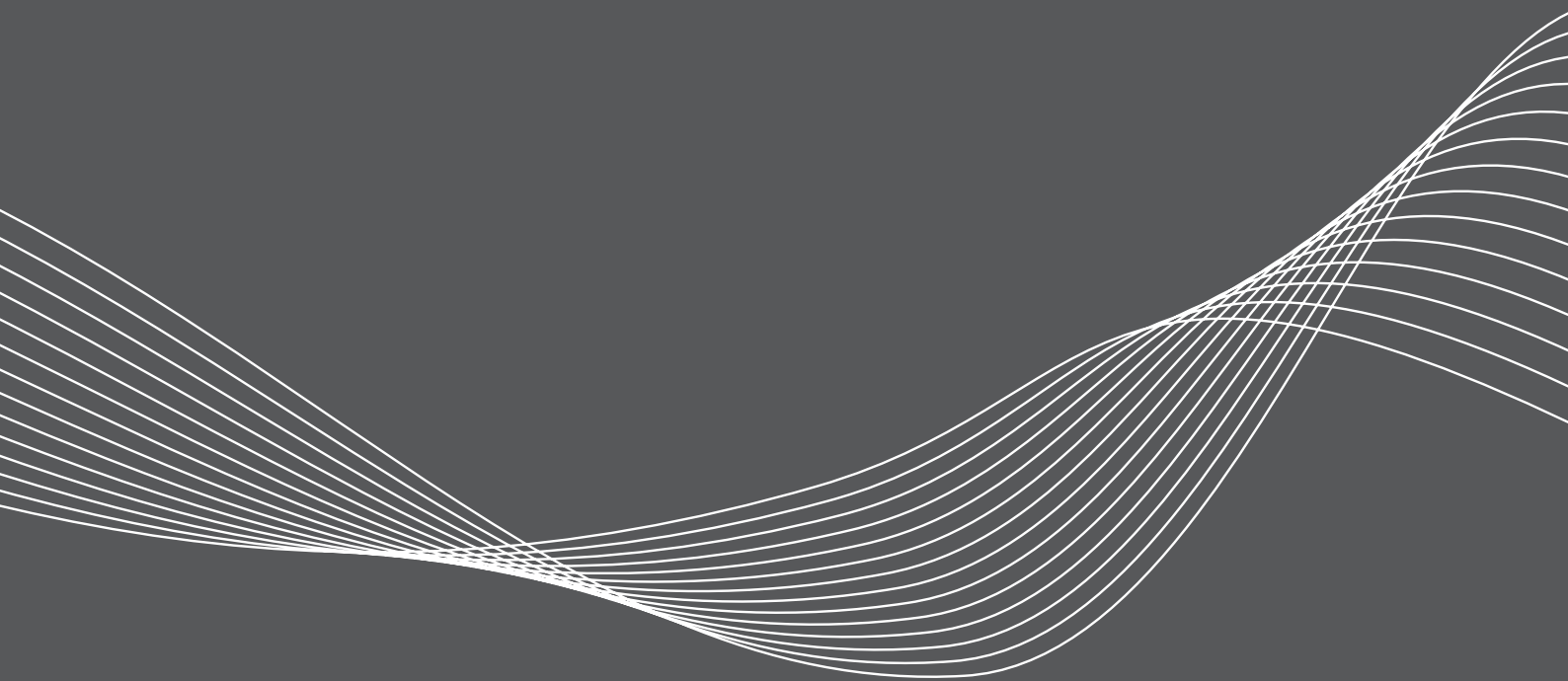
Förbundsdelegationernas kontaktpersoner ska senast den 18 maj klockan 15.00 lämna ombudens uppdragsredovisningar till kongressbyrån.

Beslut

Kongressen beslutade
att anta arbetsordningen

Punkt 6

Val av kongressens funktionärer och utskott

6. Val av kongressens funktionärer och utskott

Susanna Gideonsson, LOs ordförande, föredrog styrelsens förslag.

a) Fem ordförande:

Per-Håkan Waern, LO
Eva-Lotta Ramberg, Hotell- och restaurangfacket
Angelica Teiffel, IF Metall
Lia Scheduling, Kommunal
Anton Levein, Elektrikerna

b) Åtta sekreterare:

Ewa Wetterström, LO
Jennie Björsson, LO
Malin Hammarström, LO
Mattias Samuelsson, LO
Hans Forsberg, LO
Therese Roselin Göthe, LO
Rita Ingemarsson, LO
Bo Carselid, LO

c) Tio rösträknare samt fem ledamöter i rösträkningskommittén:

Rösträknare:

Martin Svensson, Målarna
Maria Karlsson, Seko
Sebastian Lindberg, IF Metall,
Natalia Sparrelid, GS-facket
Henrik Nordström, Kommunal
Karina Pettersson, Kommunal
AnnCharlotte Lundén, Kommunal
Erica Lindqvist, Handels
Roger Edblom, Livs
Gunnar Israel, Kommunal

Rösträkningskommittén:

Ulf Andersson revisor, IF Metall
Jan-Olof Gustafsson revisor, Målarna
Britta Lepp revisor, Handels
Solweig Larsson, Livs
Louise Olsson, Elektrikerna

d) Tre protokollsjusterare (för sista dagens protokoll):

Per-Håkan Waern, LO
Eva-Lotta Ramberg, Hotell- och restaurangfacket
Angelica Teiffel, IF Metall

e) Sju ledamöter i redaktionsutskottet:

Susanna Gideonsson ordförande, LO

Ulrika Lorentzi sekreterare, LO

Malin Ragnegård, Kommunal

Marie Nilsson, IF Metall

Linda Palmetzhofner, Handels

Per-Olof Sjöo, GS-facket

Mikael Johansson, Målarna

Beslut

Kongressen beslutade

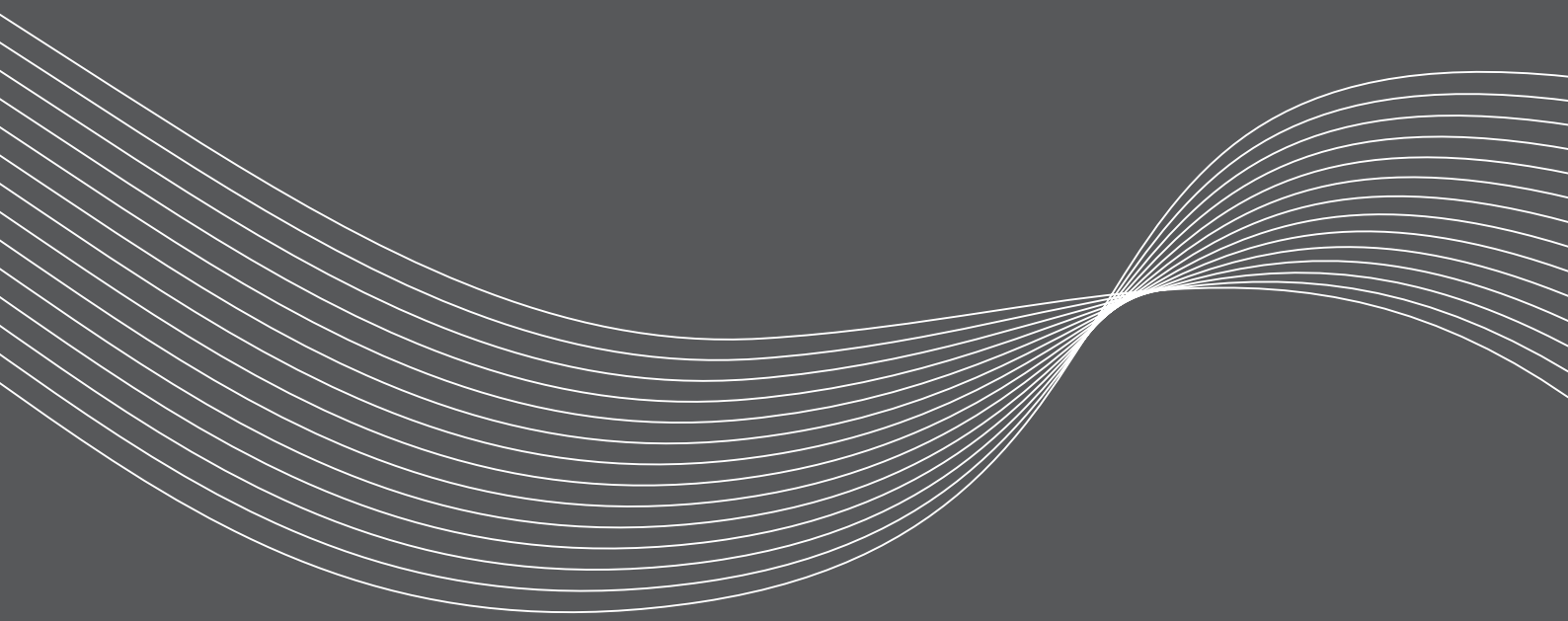
att bifalla styrelsens förslag.

Punkt 7

Fastställande av traktamenten och annan ekonomisk ersättning

7. Fastställande av traktamenten och annan ekonomisk ersättning

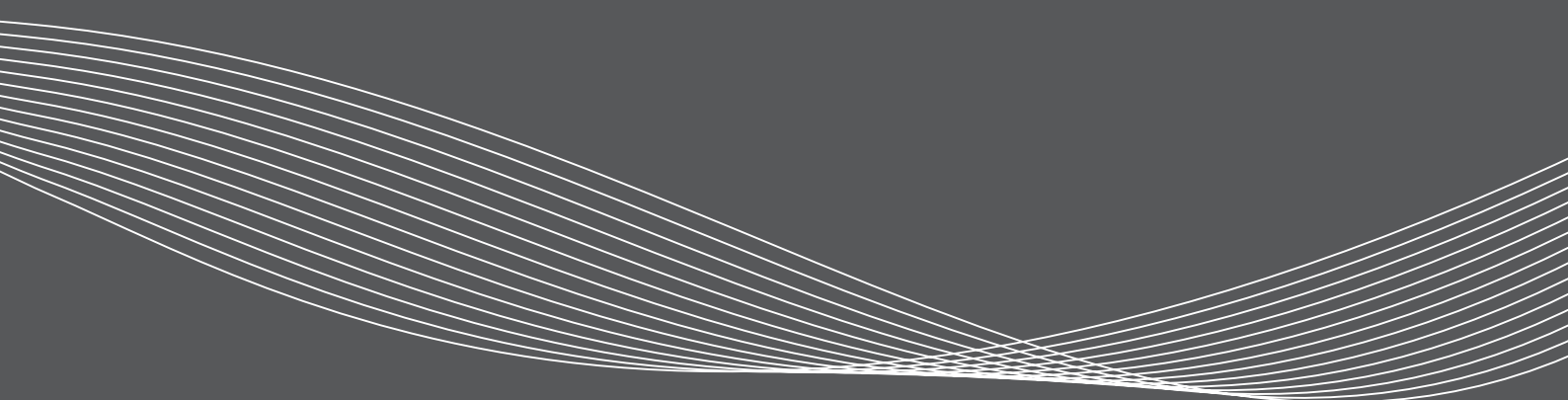
Per-Håkan Waern, kongressordförande, föredrog förslaget om ekonomiska ersättningar.

- Traktamente och måltidsavdrag utgår enligt LOs uppdragsreglemente.
- Skattepliktigt researvode utgår med 285 kronor per dygn.
- Ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår med 2 137 kronor per dag inklusive semesterersättning för verkligt förlorade arbetsdagar, för flertalet två, till deltagare som inte är anställda inom rörelsen (med rörelsen avses exempelvis Unga örnar, ABF, fackförbunden, LO) Förlorad arbetsinkomst som överstiger ersättningen ersätts mot uppvisande av intyg från arbetsgivaren där inkomstbortfallet framgår samt eventuell utebliven pensionsavsättning.
- LO svarar för resekostnader för resor till och från Stockholm som beställts via särskilt formulär som LO tillhandahållit. Övriga resekostnader ersätts mot kvitto.
- LO svarar för logikostnad för logi som beställts via särskilt formulär som LO tillhandahållit. Ombud och representantskapsledamöter som ordnar eget logi ersätts med 145 kronor per dygn.

Beslut

Kongressen beslutade att fastställa styrelsens förslag till traktamenten och annan ekonomisk ersättning.

Punkt 8
Berättelse över Landsorganisationens
verksamhet 2020–2023

8. Berättelse över Landsorganisationens verksamhet 2020–2023

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Då är vi framme vid punkten där vi ska titta på alla våra verksamhetsberättelser för hela kongressperioden.

Kamrater! I vårt arbete för ett rättvisare samhälle, där varje arbetare kan leva ett gott liv, är det viktigt att stanna upp och reflektera över våra gemensamma ansträngningar, framsteg och utmaningar.

De senaste årens verksamhetsberättelser visar hur LO tillsammans med er i förbunden har navigerat genom tider av både motgång och framgång.

Det är berättelser om våra erfarenheter och insatser under de senaste åren. Det är texter som lyfter fram det arbete som har utförts och inspirerar till fortsatt arbete för att bygga ett starkare och mer jämlikt Sverige.

Låt oss därför tillsammans blicka tillbaka på vad vi har åstadkommit! Vi börjar med år 2020.

År 2020 var ett år då LO-förbundens medlemmar visade vad sammanhållning innebär. Visst var det så att pandemin tog hårt på hela samhället, men LO-förbundens medlemmar drabbades på ett alldeles särskilt sätt.

Under dessa utmanande tider stod det klart vilka samhället verkligen vilar på. Våra medlemmar – från bussförare till undersköterskor, från lagerarbetare till städare – fortsatte att arbeta, trots risker, för att hålla igång vårt samhälle. Mer än nio av tio LO-förbundens medlemmar kunde inte jobba hemifrån.

Pandemin visade fram de djupa orättvisor som varit osynliga för många men också det viktiga arbete som utförs av arbetare och som alldeles för ofta tas för givet.

Men 2020 var inte bara ett år av utmaningar. Det var även ett år av segrar. Tillsammans kämpade vi och uppnådde förbättringar i arbetslöshetsförsäkringen. Vi ordnade ersättning för karensavdrag och korttidspermittering i stället för arbetslöshet. Vi kämpade för tryggare arbetsvillkor. Och vi genomförde en digital medlemsvärningskampanj som nådde rekordmånga.

Året blev också ett bevis på LOs och förbundens förmåga att snabbt ställa om. Det var digitala möten och digitala utbildningar, och även vår kongress genomfördes på ett nytt sätt. Denna omställning visade på allas vår flexibilitet.

Kamrater! År 2020 lärde oss mycket. Det visade värdet av att stå tillsammans för Sveriges arbetare.

Under år 2021 fortsatte pandemin.

Konsekvenserna av att arbeta med bristande personlig skyddsutrustning och svårigheter att upprätthålla fysisk distansering var tydliga. Rapporten *Vi som inte jobbade hemma* belyste de utmaningar som arbetare stod inför. Dessa insikter var avgörande för vårt fortsatta arbete med att förbättra arbetsvillkoren för dem som håller igång vårt samhälle.

Utöver detta fortsatte arbetet med andra viktiga frågor som LO driver i oförminskad takt.

Vårt engagemang för att säkra en pension att leva på formulerades i tydliga krav som:

- Gör det lättare att få sjukersättning för den som inte kan jobba fram till ordinarie pension.
- Höj pensionsavgifterna. LO vill att den sammanlagda pensionen ska vara åtminstone 72 procent av lönen.
- Inför heltid som norm och avskaffa allmän visstid.

LO arbetade också aktivt med sjukförsäkringen och medverkade i två stora statliga utredningar kring reformeringen av denna. Dessutom genomfördes en kampanj i sociala medier om sjukförsäkringen, med en stor namnsamling som överlämnades till ansvarig minister.

Under året arbetade LO mycket aktivt mot EU-förslaget om minimilöner, och på den återupptagna kongressen var vi överens om att EUs lagstiftare ska respektera den svenska modellen och inte lägga sig i den nationella lönebildningen.

LO antog också programmet "*Nystart för Sverige*". Det är ett program som visar en riktning för en nystart efter pandemin och innehåller konkreta förslag för att rusta Sverige inför kommande kriser. Där föreslog LO bland mycket annat investeringar i bredbandsutbyggnaden, grön omställning av näringslivet och kraftig upprustning av vägnätet och klimatsmarta småhus för vanligt folk.

År 2022 fortsatte vårt arbete med att stärka arbetsvillkor och trygghet på arbetsmarknaden. Det finns all anledning att vara stolta över det historiska avtalet om trygghet, omställning och anställningsskydd – ett avtal som stärker den svenska modellen och ger medlemmarna bättre förutsättningar på en föränderlig arbetsmarknad.

Ett omfattande arbetet genomfördes under detta valår för att nå ut till våra medlemmar, med uppmaningen att rösta och allra helst rösta på Socialdemokraterna. Med målet att ringa 500 000 medlemmar i valrörelsen kunde vi konstatera att vi tillsammans ringde mer än 630 000 medlemmar.

(APPLÅDER)

Trots en valutgång som kunde ha varit bättre stod det klart att vårt arbete var viktigare än någonsin. I valet lyckades vi presentera mer än 500 fackliga kandidater till politiska uppdrag.

(APPLÅDER)

I Maktutbildningarna lyckades vi samla mer än 3 000 deltagare vid 150 kurs-tillfällen. Maktutbildningarna ger medlemmarna kunskap i hur vi bättre organiserar oss fackligt men också hur man påverkar politiken. Det är oerhört glädjande att så många deltar i våra fackliga utbildningar.

LOs rapport *Välfärdsgapet* visade att det finns stora variationer mellan förväntningar och behov i välfärden samt jämförde dessa med välfärdens förutsättningar. Rapporten visade hur dagens välfärdsmodell hotas om inte finansieringen möter de ökande behoven.

Situationen för vanligt folk under 2022 var mycket svår. Därför presenterade LO ett krisvinterprogram med krav på ett antal akuta reformer för att rusta Sverige och LO-förbundens medlemmar inför vintern.

LOs arbete mot arbetslivskriminalitet förstärktes genom att rapporten

Arbetslivskriminalitet – kampen för ordning och reda togs fram. Den visade att fler än var fjärde person har stött på människor i sin bransch som man vet utnyttjas och att drygt var fjärde är orolig för osund konkurrens. I rapporten presenterades också flera förslag på vad som behöver göras, och en landsomfattande turné genomfördes.

År 2022 blev också året då vi, mitt under brinnande kriser, visade solidaritet med våra ukrainska kamrater. Det stödet är fortfarande precis lika aktuellt och fortgår verkligen.

Med anledning av kriget i Ukraina blev en annan fråga brinnande aktuell i Sverige: Hur står det till med beredskapen i Sverige? Det är en fråga som i högsta grad påverkar LO-förbundens medlemmar. Även i krig eller i en kris är det LO-förbundens medlemmar som förväntas se till att Sverige fungerar.

Med anledning av det tog LO Mervärde under slutet av 2022 fram en mycket prisvärd beredskapslåda med gediget innehåll för att även LO-förbundens medlemmar ska ha möjlighet till en första beredskap hemmavid, i vartenda hushåll.

Den idén medförde också att TCO, Saco, PRO och många andra köpte in sig på samma idé, för det är oerhört viktigt att även vanligt folk har möjlighet till en fullgod beredskap.

Då går vi vidare till år 2023. Det var ett år präglat av ekonomiska prövningar och en av de mest utmanande avtalsrörelserna i modern tid som omfattade hela den privata sektorn. Vi stod också fortfarande mitt i en kostnadskris för hushåll och en rekordhög inflation.

Det var ett år där varje steg av avtalsprocessen krävde en extraordinär ansträngning från alla inblandade. Tack vare en nästan fullständig samordning lyckades vi tillsammans navigera genom dessa förhandlingar utan större konflikter.

Samhallsavtalet uppdaterades, och ett nytt kollektivavtal för bemaningsanställda tecknades.

Vårt engagemang för jämställdhet har fortsatt. LOs jämställdhetsbarometer visade att fler än fyra av tio arbetarkvinnor jobbar deltid, jämfört med 8 procent av männen i tjänstemannayrken. Kvinnor i arbetaryrken har en månadslön på 23 206 kronor. Om heltid var norm även i de kvinnodominerade branscherna skulle lönen vara nära 5 100 kronor mer, varje månad.

LO fick anledning att komma med kraftfull kritik mot regeringens beslut att lägga ner karensutredningen. Det var ett oerhört hårt slag inte minst mot dem som har allra minst resurser.

År 2023 blev också ett betydelsefullt år i vår fortsatta kamp för en rättvis klimatomställning, där vi har tagit viktiga steg mot att säkerställa att övergången inte bara ska vara hållbar utan också måste vara rättvis.

Annat som hände under 2023 var att LO presenterade en upphandlingsguide. Det är av yttersta vikt att de upphandlande myndigheterna blir bättre på att ställa arbetsrättsliga krav och sen följa upp sina krav, allt för att skapa en sund konkurrens mellan företagen och säkerställa goda arbetsvillkor för dem som utför jobbet.

Under 2023 inleddes också konflikten med Tesla som på något sätt är essensen av både ert och LOs arbete. Vi ställer inte upp på att arbetare spelas ut mot varandra – inte i Sverige, inte i Europa och inte i världen.

Kamrater! Det har verkligen varit händelserika år.

Med detta yrkar jag att kongressen godkänner verksamhetsberättelserna för kongressperioden.

Beslut

Kongressen beslutade

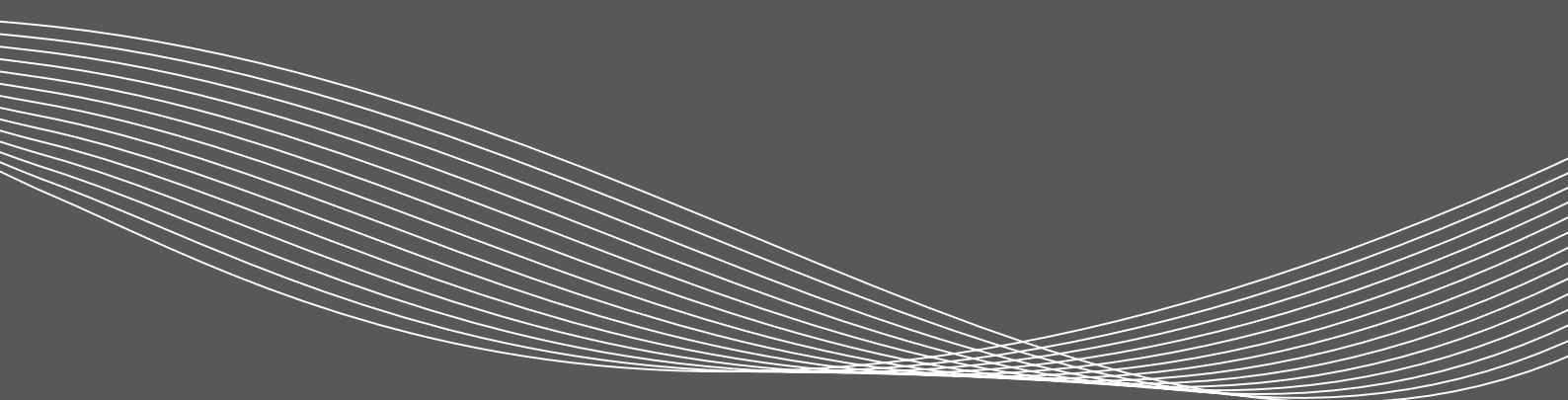
att godkänna verksamhetsberättelsen och lägga den till handlingarna.

Punkt 9

Revisionsberättelse

9. Revisionsberättelse

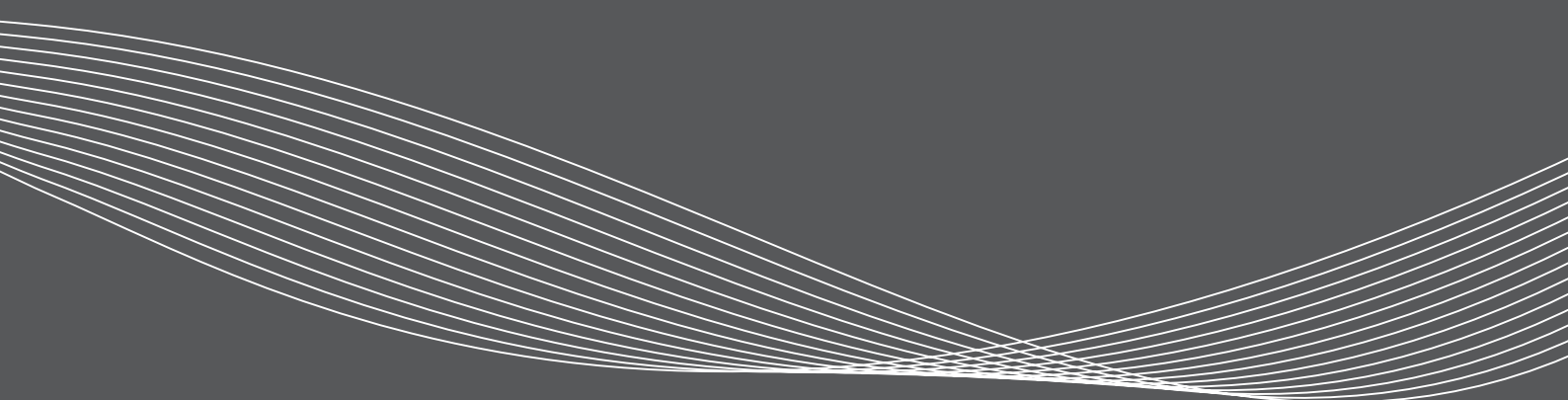
LOs revisor *Jan-Olof Gustafsson Målarna*, och auktoriserade revisorn *Christine Wikström PWC*, redogjorde för revisorernas granskning av styrelsens och representantskapets verksamhet under kongressperioden 2020–2023.

Beslut

Kongressen beslutade
att godkänna revisionsberättelsen.

Punkt 10

Beslut om ansvarsfrihet

10. Beslut om ansvarsfrihet

Auktoriserade revisorn *Christine Wikström, PWC*: Vi tillstyrker att kongressen beviljar styrelsens och representantskapets ledamöter ansvarsfrihet för kongressperioden 2020–2023.

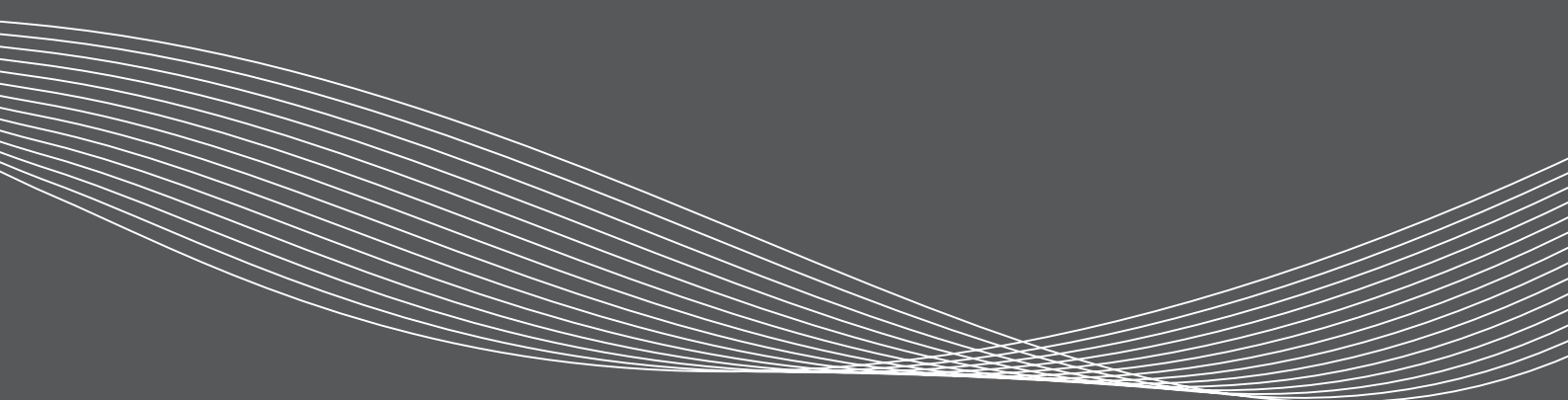
Beslut

Kongressen beslutade

att bevilja styrelsen och representantskapet ansvarsfrihet för den gångna kongressperioden.

Punkt 11

Nomineringar och val

11. Nomineringar och val

Tomas With valberedningens sammankallande och Britta Lepp revisor, redogjorde för hur nomineringar under kongressen går till.

Beslut

Kongressen beslutade

att nomineringar till ordförande, förste vice ordförande, andre vice ordförande samt avtalssekreterare utlyses till fredagen den 17 maj kl. 18.00.

att nomineringar till styrelseledamöter, styrelsesuppleanter, revisorer och revisorssuppleanter utlyses till söndagen den 19 maj kl. 9.30.

att nomineringar till valberedning utlyses till söndagen den 19 maj kl. 13.00

Lördag 18 maj

11.a Val av ordförande

Tomas With, valberedningens sammankallande: En enig valberedning föreslår nyval av Johan Lindholm, Byggnads till LOs ordförande.

Beslut

Kongressen beslutade med acklamation

att välja Johan Lindholm till ordförande för den kommande kongressperioden.

* * *

Johan Lindholm, nyvald LO-ordförande: Tack så mycket!

En helt otrolig känsla, skulle jag vilja säga.

Kongressvänner! Ett stort tack för förtroendet! Ett stort tack för att jag aldrig har känt mig så överväldigad! Jag vill verkligen tacka kongressen.

Jag vet vilken roll jag har blivit vald till, och jag kommer att ge allt för att flytta fram positionerna i livet – och i arbetslivet – för arbetare i hela Sverige.

(APPLÅDER)

Jag lovar er att i morgon hålla ett innehållsrikt tal. Men naturligtvis vill jag redan nu tacka alla de människor som har gett mig så mycket, som har format mig och som ytterst har lett mig hit till er i dag. Jag trodde aldrig, när jag stod där med hammaren på en byggarbetsplats i Södertälje eller Stockholm, att det skulle hända, det som har lett mig hit i dag.

Det är det absolut finaste uppdrag man kan få – att leda världens mäktigaste fackförening!

(APPLÅDER)

Men – och jag kommer tillbaka till det i morgon – att flytta fram positionerna och göra skillnad, det gör man inte själv eller med några ytterligare som vi snart ska välja, utan det gör vi tillsammans. Det är vi tillsammans som kan flytta fram våra positioner.

Jag tackar för mig nu, jag tackar för förtroendet, och som sagt lovar jag att komma tillbaka i morgon och hålla ett innehållsrikt tal.

Tack så mycket!

(APPLÅDER)

11.b Val av förste vice ordförande

Tomas With, valberedningens sammankallande: En enig valberedning föreslår nyval av Louise Olsson, Elektrikerna till förste vice ordförande.

Beslut

Kongressen beslutade med acklamation

att välja Louise Olsson till förste vice ordförande för den kommande kongressperioden.

***

Louise Olsson, nyvald förste vice ordförande: Wow, vad häftigt! Så många ni är!

Jag vill börja med att tacka er här i dag, som ger mig det här förtroendet att leda LO härifrån och in i framtiden. Det är ett mäktigt uppdrag, och vi har tuffa utmaningar framför oss. Men tillsammans ska vi klara det.

Jag vill också rikta ett stort tack till valberedningen, som har gjort ett gediget arbete. De har haft långa nätter de senaste dagarna. Deras arbete har gått ut på att få ihop ett lag med ett tydligt uppdrag. Man vill se ett starkt och enat LO.

Jag kommer personligen att göra allt jag kan för att det ska vara verklighet när vi träffas igen om fyra år. Men är det något man får lära sig när man sitter i en ledning är det att det är ett lagarbete – det är ingen "one man show".

Därför kommer vi att behöva er hjälp. Ska vi vara starka tillsammans behöver alla dra sitt strå till stacken för världens starkaste fackförening.

(APPLÅDER)

Sen vill jag såklart rikta ett stort tack till mitt eget förbund, Elektrikerförbundet. Det har varit en jäkla resa, och vi har gjort så mycket under de här åren tillsammans. Det är ett litet men starkt förbund som backar bara när vi tar sats!

(APPLÅDER)

Lova mig att fortsätta den resa som ni har påbörjat! Tappa inte farten nu! Det kommer att fortsätta utan mig. Jag kommer att följa er på håll, med spänning. Ni har ögonen på er! Ta det hela vidare nu!

Stort tack, allihop!

(APPLÅDER)

11.c Val av andre vice ordförande

Tomas With, valberedningens sammankallande: En enig valberedning föreslår nyval av Jessica Leiding, Kommunal till andre vice ordförande.

Beslut

Kongressen beslutade med acklamation

att välja Jessica Leiding till andre vice ordförande för den kommande kongressperioden.

* * *

Jessica Leiding, nyvald andre vice ordförande: Tack!

Johan Lindholm sa något väldigt bra för en stund sen, innan vi fick gå och äta lunch. Jag är så tacksam för att ni har fått mig att bli så överväldigad. Jag har varit väldigt överväldigad förut, men jag har aldrig varit så här överväldigad i hela mitt liv. Jag vet inte riktigt var jag ska göra av känslorna.

Det hedersamma och ärofulla i att få leda världens starkaste fackförening med Sveriges arbetarkollektiv vidare tillsammans med er är så stort att jag bara kan säga: Stort tack!

Jag lyssnade på valberedningens beskrivning av mig och tycker att de har fångat mig väldigt väl.

Jag skulle också, precis som Louise gjorde, vilja skicka med ett par ord, nu när jag har möjlighet.

Ni har valt en urkraft, en vulkan eller en pågående vad-man-nu-ska-säga. Jag har tjugo års erfarenhet med mig, så jag vet också hur vi ska balansera och hur vi ska ta oss framåt tillsammans.

En av de viktigaste sakerna – förutom att vi ska finnas i medierna, ska skapa opinion och göra allt det där tillsammans – är att vi måste organisera oss, kamrater!

(APPLÅDER)

Vi ska fortsätta resan till att bli det där mycket starkare fackförbundet. Men det kräver att vi allihop ställer frågan till våra arbetskamrater, till våra barn och till våra grannar: Är du medlem i facket?

Det hoppas jag att ni allihop kan lova mig att göra även när ni är på en fest och inte bara i er yrkesroll. Jag gör som presidiet. Jag ställer helt enkelt frågan: Kan kongressen lova att vi nu, till alla vi träffar, ska börja ställa frågan om de är med i facket?

(JA-ROP)

Bra! Tack för förtroendet, kompisar! Det är helt fantastiskt.

(APPLÅDER)

11.d Val av avtalssekreterare

Tomas With, valberedningens sammankallande: En enig valberedning föreslår nyval av Veli-Pekka Säikkälä, IF Metall till avtalssekreterare.

Beslut

Kongressen beslutade med acklamation

att välja Veli-Pekka Säikkälä till avtalssekreterare för den kommande kongressperioden.

* * *

Veli-Pekka Säikkälä, nyvald avtalssekreterare: Oj, vad många ni är!

Jag vill tacka för förtroendet och lovar att försöka förvalta det efter bästa förmåga och göra det ihop med den övriga ledningen och med styrelsen – men också med er.

Som de andra har sagt: Det här gör vi gemensamt. Det är ingen "one man show" utan ett gemensamt jobb som vi ska göra.

Jag började jobba på Saab i Trollhättan 1985, direkt efter gymnasiet. Jag slutade på en fredag, och på tisdagen var jag inne på Saab-fabriken.

Lite drygt ett år efter det, 1986 på hösten, när jag var 19 år, blev jag ofrivilligt vald av mina arbetskamrater till Metallombud, som det hette. Det var en stor grej. Då blev jag Metalls ombud för 40 montörer på löpande bandet på Saab.

Varför jag var tveksam hade inget att göra med min tro på arbetarrörelsen – tvärtom. Det var att jag inte kunde någonting om sådant här.

Det som var det fina med det var att jag allteftersom fick gå studiecirklar, fick lära mig om kollektivavtal och fick lära mig om försäkringar – och så fick jag gå nya utbildningar.

Det gjorde att den här skoltrötta killen, som knappt hade några betyg när han gick ur nian – jag kom precis in på gymnasiet – fick ett sådant självförtroende att jag började läsa på Komvux. Jag läste på kvällar och läste in gymnasiet och fick bra betyg.

Det visar vad vi gör med varandra i facket. Man utbildas, får möjligheter och växer.

Jag hade aldrig trott, den där hösten 1986, att jag skulle stå på en LOkongress och bli vald till avtalssekreterare.

Det här är fantastiskt! Tack ska ni ha, allihop!

(APPLÅDER)

Söndag 19 maj

11.e Val av styrelse och styrelsesuppleanter

Tomas With, valberedningens sammankallande redogjorde för förbundens förslag till styrelse och styrelsesuppleanter.

Beslut

Kongressen beslutade med acklamation att till LOs styrelse välja

Byggnads

Lars Hildingsson, ordinarie
Jakob Wagner, suppleant
Emil Persson, suppleant
Vakant

Elektrikerna

Urban Pettersson, ordinarie
Mikael Pettersson, suppleant
Vakant
Vakant

Fastighets

Lennart Lemmy Mauritzon, ordinarie
Inger Lundholm, suppleant
Joakim Oscarsson, suppleant
Ewa Edström, suppleant

GS-facket

Per-Olof Sjöö, ordinarie
Madelene Engman, suppleant
Jörgen Johansson, suppleant
Lars Nyman, suppleant

Handels

Linda Palmethofer, ordinarie
Martin Nyberg, suppleant
Annelie Karlsson, suppleant
Madeleine Harby Samuelsson, suppleant

Hotell- och restaurangfacket

Malin Ackholt, ordinarie
Pim van Dorpel, suppleant
Peggy Nyholm, suppleant
Eva-Lotta Ramberg, suppleant

IF Metall

Marie Nilsson, ordinarie
Tomas With, suppleant
Martin Gunnarsson, suppleant
Vakant

Kommunal

Malin Ragnegård, ordinarie
Barbro Andersson, suppleant
Johan Ingelskog, suppleant
Vakant

Livs

Eva Guovelin, ordinarie
Jolan Wennberg, suppleant
Solweig Larsson, suppleant
Anders Hernborg, suppleant

Musikerna

Karin Inde, ordinarie
Mattias Qvarsell, suppleant
Gunnel Persson, suppleant
Jonas Franzén, suppleant

Pappers

Pontus Georgsson, ordinarie
Mikael Lilja, suppleant
Per-Anders Pettersson, suppleant
Robert Sjunnebo, suppleant

Seko

Gabriella Lavecchia, ordinarie
Johan Lindholm, suppleant
Linda Agetoft, suppleant
Ulrika Nilsson, suppleant

Transport

Tommy Wreeth, ordinarie
Lars Mikaelsson, suppleant
Peter Lökvist, suppleant
Peter Winstén, suppleant

Måndag 20 maj

11.f Val av revisorer

Beslut

Kongressen beslutade med acklamation
att till revisorer och revisorssuppleanter välja

Revisorer

Jan-Olof Gustafsson, Byggnads

Britta Lepp, Handels

Kent Bursjö, IF Metall

Suppleanter i ordning:

Robert Eriksson, Kommunal

Sophie Pelli, Handels

Görgen Zilén, Byggnads

Auktoriserad revisor:

Christine Wikström, PWC

11.g Val av valberedning

Beslut

Kongressen beslutade med acklamation
att till valberedning välja

Tomas With, IF Metall, sammankallande

Jakob Wagner, Byggnads

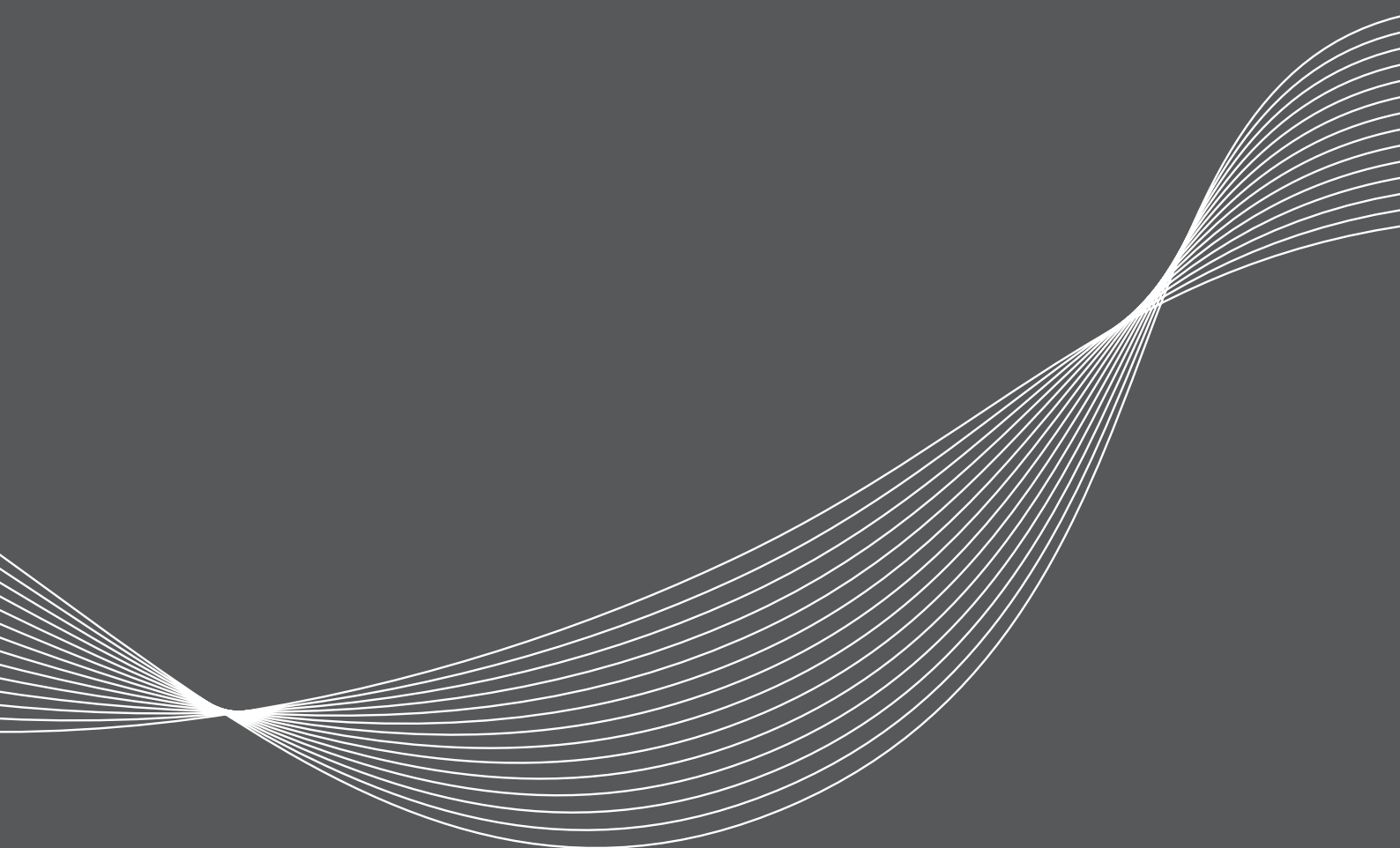
Barbro Anderson, Kommunal

Annelie Karlsson, Handels

Per-Anders Pettersson, Pappers

Punkt 12

Vår ekonomi

12. Vår ekonomi

Anförande

Susanna Gideonsson, LOs ordförande: Kamrater! Vi hörde revisorernas revisionsberättelse. Apropå detta att klara av att uppfylla alla bifallna att-satser: Det kan ibland vara problem. Innan Elisabeth och de övriga kommer upp på podiet tänkte jag dra en liten story om en bifallen att-sats i mitt förbund på en kongress.

Att-satsen löd: Lika lön för olika kön. Det är inget konstigt, utan det kan man ju som styrelse jobba med. Men att-satsen fortsatte: i hela världen.

Och det kan jag lova: Lika lön för olika kön i hela världen klarade inte Handelsanställdas förbunds styrelse av. Det blev ingen grön plupp på den att-satsen, utan det blev en gul för påbörjat arbete.

Nu är vi på område 12, som handlar om vår ekonomi.

Vi har varit inne på det tidigare i dag: De senaste åren har varit en turbulent tid för ekonomin. Det påverkar förstås även oss. Till exempel ökar alla omkostnader i takt med inflationen. Det är något som även alla förbund känner av. Samtidigt är LOs ekonomi i grunden stabil och god, som ni kan se av finanskommitténs rapport.

På ett sätt är läget väldigt fördelaktigt för ideella organisationer som bygger på vanliga människors engagemang. Vi behöver inte tänka på kortsiktig vinst eller på att göra några aktieägare rikare. För oss är pengar inget självändamål utan ett verktyg. Vi använder våra ekonomiska resurser för att uppnå våra mål.

Men det här med att vara en ideell organisation, med det kommer också ett stort ansvar. Alla våra pengar och allt som vi äger kommer från LOförbundens medlemmar. De har betalat.

Det är något som vi ska vara oerhört stolta över. Men det är också något som förpliktigar. Den kommunalare eller Handelsmedlem som betalar ett par hundralappar i medlemsavgift varje månad räknar med att fackförbunden och LO ska vara varsamma med deras pengar.

Det finns en sak som påverkar vår ekonomi mycket. Det är hur många medlemmar som LO-förbunden har. Om de får färre medlemmar krymper LOs ekonomi. Då finns det mindre utrymme till opinionsbildning, skolinformation och medlemsutbildningar. Det är bara ytterligare en anledning till att fortsätta värva fler medlemmar och att organisera fler.

Till den här kongressen har det kommit flera motioner som rör vår ekonomi. De handlar till exempel om hur LO-distriktens verksamhet ska finansieras, hur vi ska säkra finansieringen av folkbildningen och hur vi ska utveckla våra medlemsförmåner.

Styrelsen har gått igenom motionerna. Några yrkar vi bifall till. Andra yrkar vi avslag på, eftersom vi delvis gör en annan bedömning än motionärerna. Även om vi kanske delar många av de synpunkter som förs fram i motionen måste vi ibland avslå.

Eftersom fackföreningsrörelsen är demokratiskt styrd behandlar vi ekonomin öppet. De viktiga besluten fattas inte av anonyma män i mystiska styrelserum utan på kongresser. Allting är demokratiskt bestämt.

Därmed vill jag yrka bifall till styrelsens förslag till motionssvar.

12.a Finanskommitténs rapport

Finanskommitténs uppdrag

Inför kongressen 2024 har LOs finanskommitté haft till uppgift att utvärdera frågan om förbundens avgift till LO under den kommande kongressperioden och samtidigt redogöra för utvecklingen under den gångna perioden.

Under innevarande kongressperiod har LOs finanskommitté också haft i uppdrag att årligen göra en bedömning av utvecklingen av den genomsnittliga förbundsavgiften och årligen redovisa ett förslag på LO-avgiftens storlek till LOs representantskap.

Kommittén har bestått av representanter från samtliga förbund och har vid flera möten under 2023–2024 behandlat frågorna om den kommande kongressperiodens förutsättningar.

Ekonomiskt läge

LOs ekonomi har under den gångna kongressperioden påverkats av såväl coronapandemin som förändringar på de finansiella marknaderna. Det fackliga resultatet har påverkats av kongressen 2020/21 och valet 2022. Förbundens medlemmar har minskat i antal (2022 –3 procent jämfört med 2020) efter en tillfällig ökning 2020 till följd av coronapandemin samtidigt som förbundens medlemsintäkter ändå ökat med 2 procent under samma period. Medlemsavgiften till LO har dock begränsats av det tak som kongressen 2016 beslutade om och som sedan varit gällande.

LOs ekonomi har också påverkats i stor utsträckning av att utdelningen från dotterbolagens affärsverksamheter ökats i flera steg, från 60 mkr per år 2017 till 85 mkr 2020, 125 mkr 2021 och 170 mkr från 2022. Ökningen upp till 170 mkr är tillfällig och är relaterad till det stora projektet *Stärkt organisation – stärkt organisation* som LOs styrelse beslutat genomföra. I och med utgången av 2020 upphörde också LOs stora uppdrag rörande Facket försäkrar som övergick till en partsgemensam utförare.

Finansmarknaden har varit volatil under kongressperioden till följd av coronapandemin, störningar i globala försörjningskedjor, krigsutbrottet i Ukraina och kraftigt stigande räntor. Avkastningen i finansportföljen har varit 20,8 procent under perioden november 2020–november 2023.

Kapitalförvaltningens långsiktiga fokus är, och har varit, att skapa avkastning i en välbalanserad portfölj för att finansiera den fackliga verksamheten. Ett led i detta har under kongressperioden varit att minska andelen fastighetsinvesteringar. Under perioden har innehaven i hotellrörelsen och hotellfastigheterna i Örenäs avyttrats liksom delägandet i SHH Landbolaget, med mark bland annat i Tumba. Strategiska beslut har samtidigt fattats om att inte utöka investeringarna i Bantorget Hyresbostäder i genomförd nyemission. I slutet av kongressperioden förväntas också ytterligare delar av marken i Åkers Runö bli avyttrad, om inte beslut i Mark- och miljööverdomstolen omöjliggör detta.

Under kongressperioden har också förändringsarbetet i Folkets hus startats genom att Norra Latin har återgått till att vara skola och den stora renoveringen av Folkets hus inletts. Detta har gjorts helt med extern finansiering, men medför också att vinstutdelning från verksamheten satts på paus en period.

Dotterbolagens långsiktiga utdelningskapacitet har utretts med konsultstöd. En hållbar och balanserad utdelning om 125 mkr är möjlig, men också beroende av konjunkturutvecklingen och underhålls- och utvecklingsinvesteringar i underliggande fastighetsinnehav. Ett arbete med en fastighetsstrategi har påbörjats.

Tabell 1 Verksamhetsresultat (mkr)

År	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Medlemsavgifter	255	244	229	225	231	230	241	250	255	263	264	257	257	257	258	258	254	254
Verksamhetskostnader	349	305	333	264	295	310	349	327	329	319	340	332	370	338	352	341	457	486
Resultat	-97	-61	-104	-39	-64	-57	-82	-53	-46	-26	-56	-41	-96	-64	-83	-72	-175	-241

* Siffrorna för 2023 är budgeterat belopp.

Tabell 1 beskriver de kansliberoende nettokostnaderna och kan inte jämföras med LOs resultat i årsberättelserna eftersom utgångspunkten varit att inkomster från medlemsavgifterna ska motsvara verksamhetskostnaderna.

Medlemsavgifterna har inte, sedan 1999, täckt kostnaderna för den fackliga verksamheten, vilket innebär att resultatet av kapitalförvaltningen årligen finansierat underskottet.

Kongressperiodens resultat 2021–2024

Den innevarande kongressperioden uppvisar resultat enligt följande:

2021	utfall	58 017 tkr
2022	utfall	-1 034 tkr
2023	budget	-46 894 tkr
2024	prel budget	-72 254 tkr
Summa kongressperioden		-62 165 tkr

Det stora överskottet 2021 föranleddes av den då pågående coronapandemin. 2022–2023 har belastats av höga kostnader för pensionsåtaganden samtidigt som en återbetalning från Folksam av överkonsolidering gjordes 2022 med 20 mkr. Under 2024 genomförs såväl kongress som val till Europaparlamentet.

LOs egna kapital

Kongressen 2008 beslutade att LOs bundna egna kapital ska motsvara det belopp som fanns i räkenskaperna vid utgången av 1999 och värdesäkras genom att, genomsnittligt över kongressperioden, det ska finnas tillgångar vars marknadsvärde minst är lika stort som det bundna egna kapitalet ökat med konsumentprisindex från basår 2000. Det ursprungliga syftet med värdesäkringen var att LOs styrelse skulle kunna ta kapitalavkastningen i anspråk enligt en särskild beslutsordning utan att äventyra LOs kapitalbas.

Det egna kapitalet ska betraktas som en fond att användas vid konflikt i enlighet med LOs stadgar och ska också kunna tas i anspråk av LOs styrelse för särskilda ändamål av stor vikt för LOs medlemmar.

LOs finansiella ställning bör vara så pass god att det finns stora säkerhetsmarginaler. Det innebär att LO ska kunna hantera oförutsedda händelser, så som politiska beslut, stora minskningar av LO-förbundens medlemstal och stora fall på kapitalmarknaderna. Dessutom är det viktigt att det finns ekonomiska möjligheter till strategiskt viktiga insatser som till exempel opinionsbildning och eventuella förändringar av verksamheten.

Förutom ovan nämnda finansiella förpliktelser kan LO också komma att utbetala konfliktersättning. I enlighet med LOs stadgar § 18 mom 1–2 har anslutna förbund rätt att hos LOs styrelse begära konfliktersättning i de fall förbundet begärt och fått konflikttillstånd. Samma rätt att begära konfliktersättning gäller vid lockout, där lockouten föranletts av en stridsåtgärd som godkänts av LOs styrelse. Enligt § 19 mom 1–2 kan LO också komma att utbetala konfliktbidrag på upp till 20 procent av utbetald konfliktersättning vid strejk eller lockout i samband med förbundsgemensamma förhandlingar.

Sannolikheten att LO ska betala ut konfliktersättning i stor omfattning är fortsatt låg. Vid en analys av LOs medlemsförbund framgår att så gott som samtliga 14 förbund själva har en mycket god finansiell ställning och därmed på egen hand kan hantera eventuella konflikter. Det finns dock förbund som kan komma i den situationen att de behöver ansöka om stöd från LO vid en mycket omfattande eller lång konflikt. Det gäller främst några av de till medlemsantalet mindre förbunden, vilket också per automatik begränsar utbetalningarnas storlek.

Nedan i tabell 2 redovisas det genomsnittliga marknadsvärdet av LOs tillgångar i kombination med koncernens bokförda egna kapital i tusental kronor.

Marknadsvärdet är beräknat som koncernens egna kapital justerat för övervärden i moder- och dotterbolag med hänsyn taget till minoritetsandelar och latent skatt.

Tabell 2 Genomsnittligt marknadsvärde av LOs tillgångar i kombination med koncernens bokförda egna kapital i tusental kronor

År	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Eget kapital (tkr)	3 182 396	3 187 696	3 057 129	3 122 801	2 971 015	2 725 092	2 625 194	2 518 917
Övervärde fastighet	5 001 543	4 853 039	4 560 880	4 562 894	3 536 926	2 682 446	2 291 381	1 575 127
avgår minoritet	-1 781 047	-1 756 368	-1 678 431	-1 672 382	-1 373 321	-1 017 769	-854 319	-544 916
Övervärde korta placeringar	190 658	402 366	294 241	225 835	112 507	512 735	382 477	310 111
Summa övervärde före skatt	3 411 154	3 499 037	3 176 690	3 116 347	2 276 112	2 177 412	1 819 539	1 340 322
Skatt	-702 698	-720 802	-654 398	-666 898	-500 745	-479 031	-400 299	-294 871
Justerat Eget Kapital exkl skatt	5 890 852	5 965 931	5 579 421	5 572 250	4 746 382	4 423 473	4 044 434	3 564 368

Det värdesäkrade egna kapitalet för 2022 uppgick till 1 717 miljoner kronor att jämföra med de genomsnittliga tillgångarna på 5 890 miljoner kronor. Detta innebär att kongressens krav på eget kapital är tillgodosett.

Tabell 3 Medlemsintäkter (mkr)

År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Utfall	259	255	244	229	225	231	230	241	250	255	263	264	257	257	257	258	258	254	254*

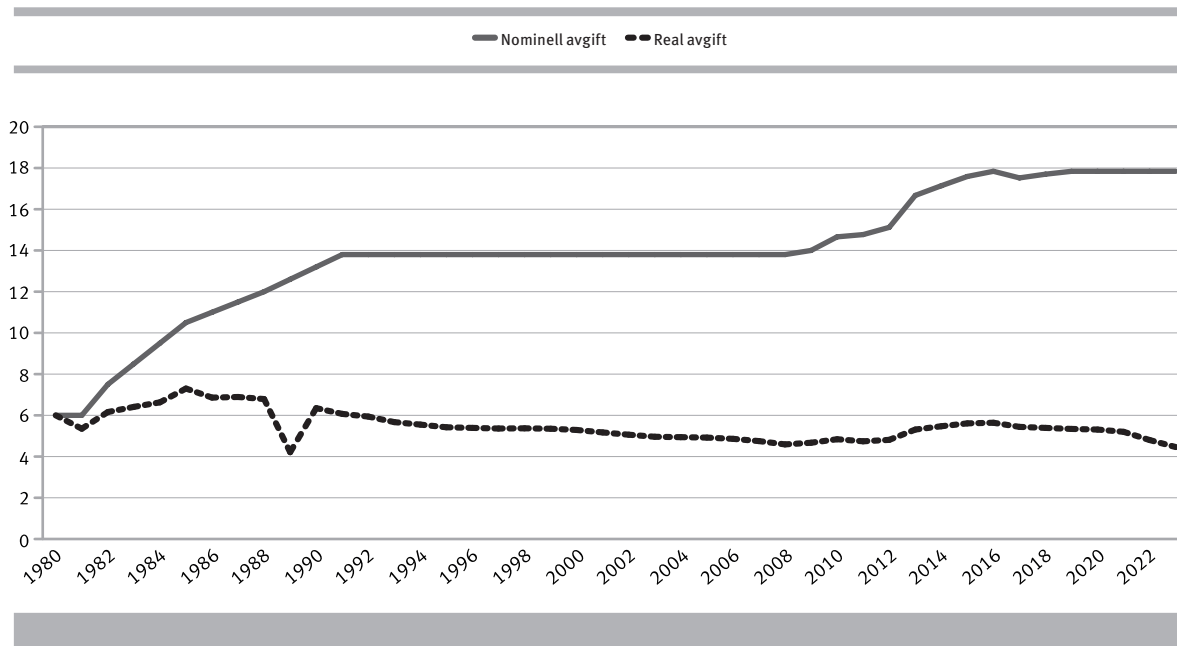
* Budgeterat.

Medlemsintäkterna har i nominella tal minskat från 2001 till 2009, huvudsakligen på grund av minskat antal medlemmar i förbunden. Detta framgår av tabell 3 som redovisar LO-avgiftens utveckling. LO-kongressen 2008 beslutade att förbundens avgift till LO skulle ha följsamhet med förbundens medlemsavgifter vilket resulterat i en förbättrad ekonomisk situation för LO, trots vikande medlemstal.

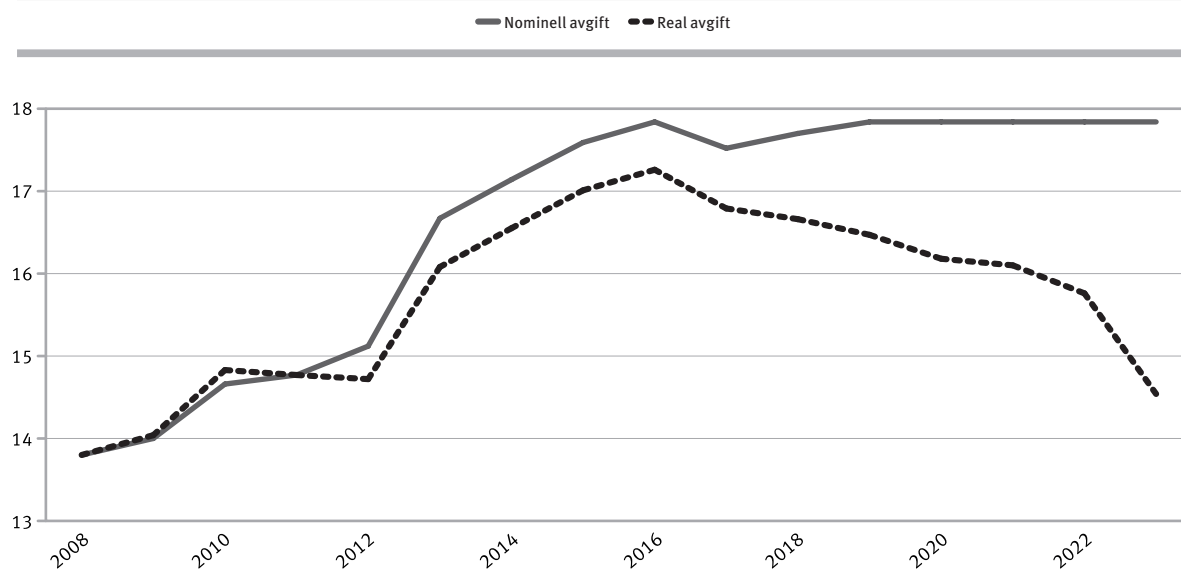
Fram till 1990 beslutades avgiftens storlek per medlem årligen för att 1991 fastställas till 13,80 kronor per medlem och månad. Denna nivå gällde fram till 2009.

Nedan i figur 1 redovisas avgiften per medlem och månad både nominellt och i reala termer med basår 1980. Noteras bör, att trots höjningar av avgiften i början av 1980-talet, minskade det reala värdet på grund av inflationen. De senaste åren har avgiften haft ett tak, och med den nu ökande inflationen så uppstår återigen fallande realt värde av avgiften. Det reala värdet har beräknats utifrån konsumentprisindex, KPI. Figur 2 på nästa sida visar samma utveckling, men för åren 2008–2023.

Figur 1 LO-avgiftens storlek i kronor per medlem 1980–2023

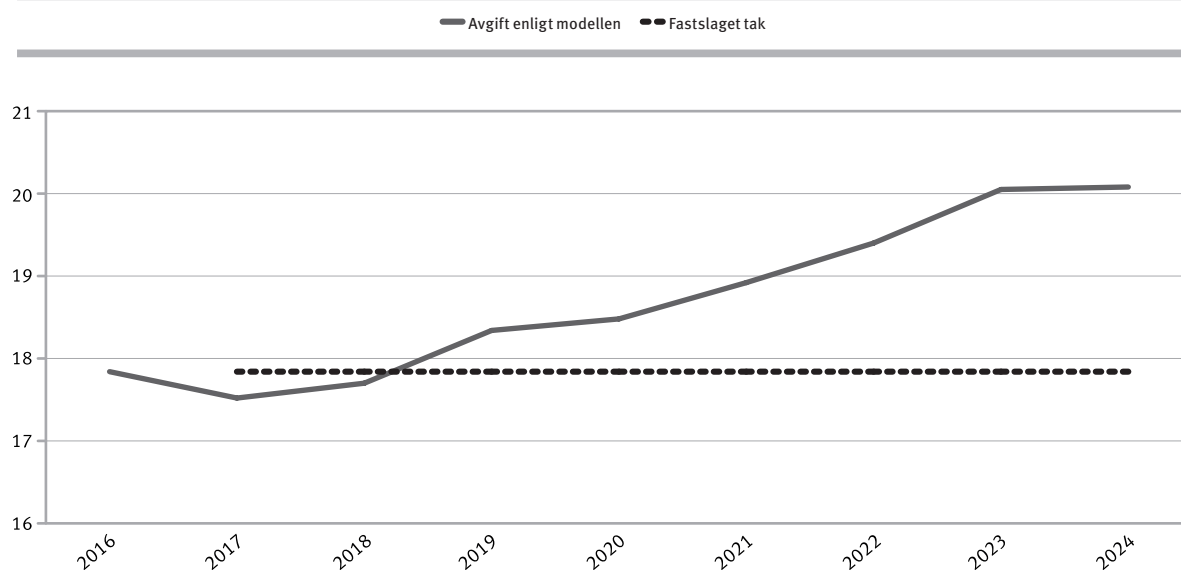
Figur 2 LO-avgiftens storlek i kronor per medlem 2008–2023

Kongressen 2008 beslutade att höja avgiften för 2009 till 14,00 kronor per medlem och månad samt att avgiften till LO därefter skulle ha följsamhet med förbundens avgiftsutveckling. Detta innebar att värdet av avgiften inte urholkades av inflationen, som i och för sig var blygsam under en rad år.

Kongressen 2016 beslutade att införa ett tak under kongressperioden för hur stor avgiften skulle kunna bli. Detta tak har tillämpats på 2019–2024 års avgifter.

Figur 3 Förbundsavgift enligt fastställd modell jämförd med tillämpat tak

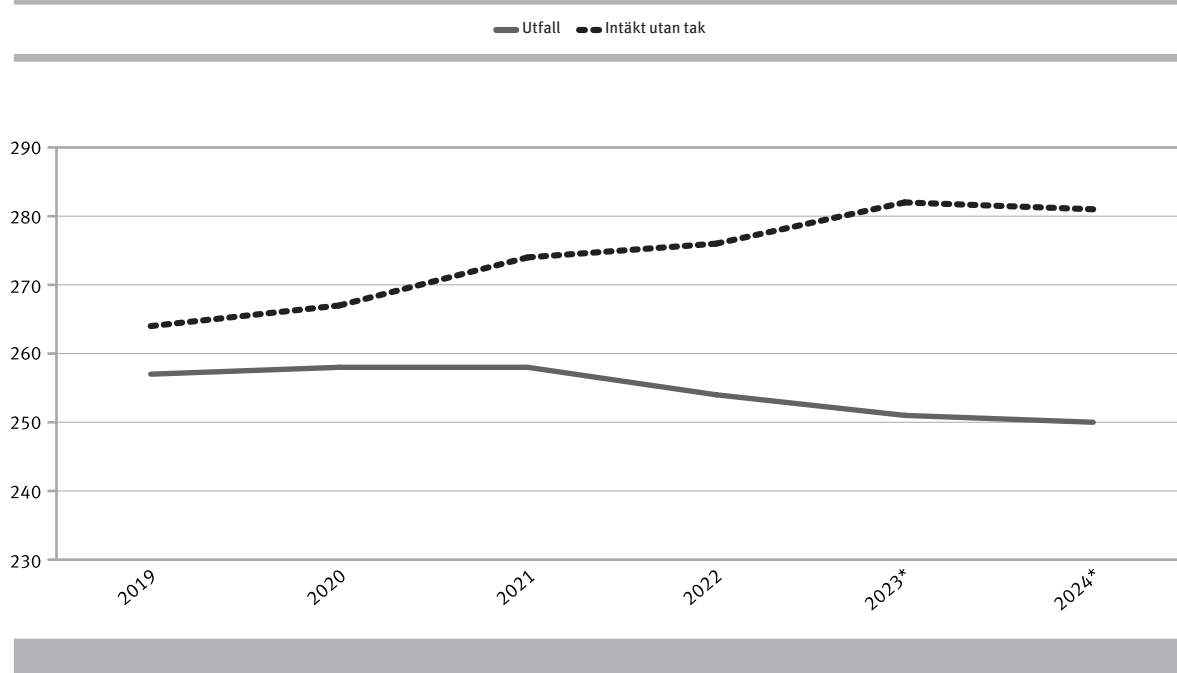

Den genom taket frysta medlemsavgiften har fått till följd att avgiften inte haft följsamhet med förbundens ändrade resurser, utan utvecklats väsentligt sämre. Avgift 2023 hade varit 20,05 i stället för 17,84 om inte taket funnits. Modellens princip om följsamhet har alltså frångåtts. För till exempel året 2023 innebär det ett tapp i medlemsavgifter om cirka 30 mkr eller 12 procent utöver den intäktsförändring som också förbunden haft.

Under den samlade innevarande kongressperioden, 2021–2024, skulle medlemsavgiften varit sammanlagt 100 mkr högre för perioden utan taket. Det har medfört att LO arbetat med utgångspunkt i en något lägre ambitionsnivå och med större underskott över kongressperioden.

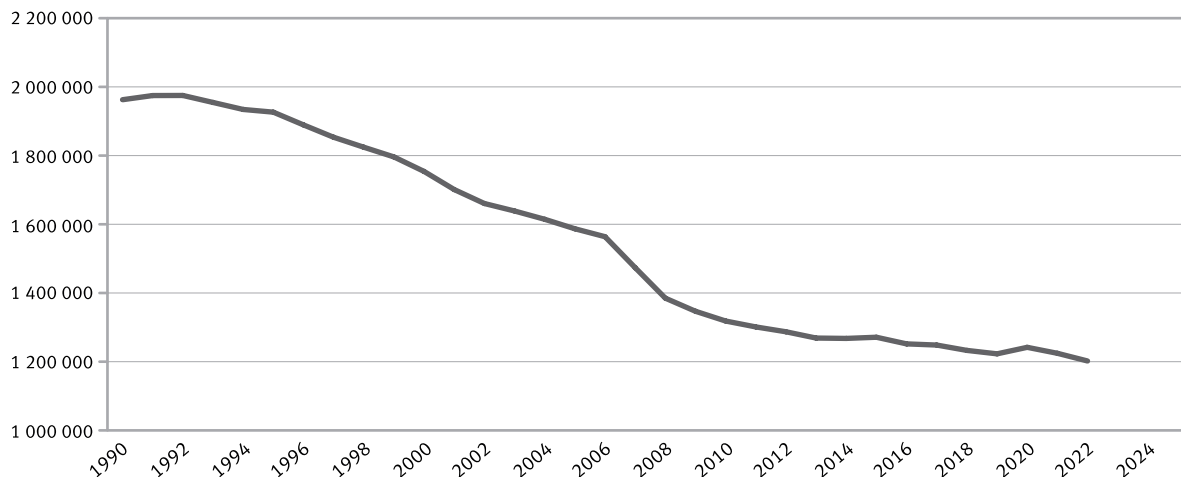
Uttryckt i intäkter hos LO ser en jämförelse mellan faktiska intäkter, baserade på taket, och intäkter som skulle uppstått om följsamhet med förbundens resurser hade rått ut som följer i figur 4.

Figur 4 Medlemsintäkter per år med och utan tak

Medlemsutvecklingen

Figur 5 Aktiva medlemmar 1990–2022

Medlemsantalet har fram till 2022 fortsatt att minska, vilket till stor del kan förklaras med strukturförändringar på arbetsmarknaden och att yngre generationer har lägre anslutning än äldre. Under 2007 minskade medlemsantalet med 120 000 aktiva medlemmar. Det är den största minskningen under perioden efter 1990. De förändringar i avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen som infördes 2007 påverkade även medlemsutvecklingen för 2008. Från och med 2009 har antalet medlemmar minskat i en lägre takt för att 2014 och 2015 i princip, vara oförändrat. Från 2016 har antalet vikt av nedåt något igen. Ett undantag i den fallande kurvan utgjorde år 2020, när flertalet förbund fick en positiv effekt i medlemsanslutningen från den då pågående coronapandemin.

Avgiftssystem

Nuvarande stadgereglade avgiftssystem består av tre avgiftsklasser, där förbunden har hänförs till de olika klasserna beroende på det relativa löneläget mellan förbunden med kompensation för deltidsarbete. Avgiften i klass 1 är 5 procent högre än avgiften i klass 2 och i klass 3 är avgiften 5 procent lägre än i klass 2.

LOs finanskommitté har diskuterat frågan om indelning i avgiftsklasser och funnit att det inte finns skäl att ändra på indelningen för den kommande kongressperioden då varken förbundsstruktur eller det relativa löneläget förändrats.

Tabell 3 Indelning av förbunden i avgiftsklasser

Klass 1 (+5 procent)	Klass 2	Klass 3 (-5 procent)
Byggnadsarbetareförbundet	GS Facket för Skogs-, Trä- och Grafisk bransch	Fastighetsanställdas Förbund
Elektrikerarbetareförbundet	Livsmedelsindustriarbetareförbundet	Handelsanställdas förbund
Pappersindustriarbetareförbundet	Industrifacket Metall	Hotell- och restaurangfacket
Målareförbundet	Seko, Service- och kommunikationsfacket	Kommunalarbetareförbundet
	Transportarbetareförbundet	Musikerförbundet

Kongressperiodsbudget

Under de senaste åren har LO arbetat med en flerårsprognos för att belysa kostnadsutvecklingen under den kommande kongressperioden och för att samtidigt bedöma hur verksamheten ska finansieras.

För finansiering av LOs fackliga verksamhet har affärsverksamheten under Bantorget Förvaltning ökat i betydelse under den gångna kongressperioden. Utredningar gjordes under 2018 om möjlig utdelningsnivå från dotterbolagen, vilket utmynnade i det resultatkrav som uttrycktes i 2019 års ägardirektiv till bolagen. Där fastställdes att ordinarie utdelningen ska uppgå till 60 mkr under 2020 och 125 mkr per år för åren 2021–2024. Därutöver har LOs styrelse beslutat om ytterligare utdelning för att finansiera projektet *Stärkt organisering – stärkt organisation*. Efter förändringar såväl i organisation som i innehav och förutsättningar har en förnyad utredning av dotterbolagens utdelningskapacitet genomförts under 2023. Rekommendationerna från den utredningen har beaktats i föreliggande material.

Förbundens medlemsavgift för den kommande kongressperioden har beräknats i flera olika scenarios med olika förutsättningar – förlängning av nuvarande avgiftsmodell med följsamhet men med tak som under de senaste åren, återgång till modellen helt utan tak, kvoterad återgång till modellen eller att slopa modellen om följsamhet och i stället fastställa avgiften årligen utan vägledande modell. Arbetet i finanskommittén har lett fram till ett förslag där alla ser värdet av att ha en fast modell att beräkna avgiften utifrån som också ger följsamhet med förbundens resurser. Förslaget innebär att det nuvarande taket 17,84 sätts som utgångspunkt för indexering enligt modellen från och med 2026 års avgift. Ingen ”återställning” görs av skillnaden mellan vad avgiften skulle ha varit i dag utan taket och själva taket för att inte skapa en kraftig ökning av medlemsavgifterna i ett slag och i stället föreslås avgiften under kongressperioden få ett golv om 17,84 i avgiftsklass II. Som noterats ovan har innevarande kongressperiod resulterat i betydande underskott, och eftersom ingen väsentlig ökning av medlemsavgifterna kan förväntas under den kommande kongressperioden blir uppdraget till styrelsen att styra kostnadsutvecklingen i syfte att nå ett resultat i balans under kongressperioden viktigt. Samtidigt konstaterades att det finns möjligheter till samlad kostnadsbesparing i verksamheter genom att utöka samverkan mellan förbund och mellan förbund och LO. Dessa möjligheter måste tillvaratas i än större utsträckning under den kommande kongressperioden.

Sammanfattning och förslag

Underskottet i den fackliga verksamheten kvarstår. Tidigare avgiftskommittéer hade som utgångspunkt att verksamhetskostnaderna skulle bestri- das med medlemsavgifter men konstaterade att detta inte varit möjligt att kombinera med ambitionerna i den fackliga verksamheten. Finanskommittén har de senaste femton åren konstaterat att LO även måste finansiera delar av verksamheten med kapitalavkastningen, vilket fortsätter vara ett väsentligt inslag i finansieringen av den fackliga verksamheten.

För att långsiktigt säkerställa verksamheten i LO rekommenderar av- giftskommittén en återgång till den sedan 2009 tillämpade avgiftsmodellen med följsamhet mellan förbundens resurser och LOs medlemsavgift men att taket, som tillämpats efter beslut vid kongressen 2016, tas bort. LOs finans- kommitté har årligen redovisat förslag till LOs representantskap, om för- bundens avgift till LO. Detta har visat sig vara ett robust system som delvis löst problematiken med den negativa reala utvecklingen. Finanskommittén anser att nuvarande hantering med följsamhet är rimligt och positivt och att den bör fortsätta under kongressperioden. Däremot föreslås att höjning av medlemsavgiften genomförs först år 2026 med avstamp i den nuvarande avgiften 17,84 och inte i vad avgiften skulle varit utan det under de senaste åren tillämpade taket. För att hantera konsekvenser av detta föreslås samti- digt att ett golv om 17,84 i avgiftsklass II tillämpas under kongressperioden.

LOs finanskommitté föreslår

- att** kongressen fastställer att principen om följsamhet mellan resursutveck- lingen på förbunden och resursutvecklingen på LO fortsatt ska tillämpas,
- att** ett golv för avgiften om 17,84 i avgiftsklass II ska finnas under kongress- perioden,
- att** höjning med utgångspunkt från dagens nivå genomförs först i 2026 års medlemsavgift,
- att** LOs finanskommitté får i uppdrag att årligen göra en bedömning av utvecklingen av den genomsnittliga förbundsavgiften och årligen redo- visa ett förslag på LO-avgiftens storlek till LOs representantskap under kongressperioden,
- att** LOs representantskap får fullmakt att årligen pröva frågan om LO- avgiftens storlek,
- att** LOs styrelse ges i uppdrag att styra kostnadsutvecklingen i syfte att underskott inte ska uppstå i LOs budget under den samlade kongress- perioden samt
- att** LOs styrelse ges i uppdrag att eftersträva utökad samverkan mellan för- bund och mellan förbund och LO av aktiviteter/funktioner i syfte att minska den totala kostnadsmassan för LO och förbund.

Motionerna 12.1–12.3, 12.4 (att-sats 1) samt 13.25 (att-sats 1, 4), 13.41 (att-sats 1) och 13.42 (att-sats 1).

12.1

Angående finansieringen av den regionala och lokala tvärfackliga verksamheten

Seko region Stockholm, Handelsanställdas förbund avd 20 Stockholm, Hotell- och restaurangfacket avd 02 Stockholm-Gotland, Pappersindustriarbetareförbundet avd 68 Hallstavik, Elektrikerförbundet avd 1

LO är en förening som ska utföra de uppdrag som medlemmarna ger den. Vilka uppdragen är fastställs i stadgar och beslut av LO-organisationens demokratiska strukturer: kongresser, representantskap, styrelse, råd, kommittéer och utskott. För att styrningen ska fungera måste uppdrag följas av nödvändiga resurser. Utan det blir demokratiska beslut omöjliga att genomföra på det sätt som avsetts och besluten blir meningslösa. En organisation som fattar meningslösa beslut tenderar att förlora sin legitimitet och själv bli meningslös.

Den här motionen utgår från situationen sådan den ser ut i Stockholmsregionen. Men det finns ingen anledning att tro att uppdragen till LO-distrikten i övriga landet skulle vara fullt finansierade.

Uppdragen till LO-distrikten som de ser ut i stadgarna ser ut så här:

- samla alla medlemsförbund i tvärfacklig verksamhet regionalt och lokalt.
- samordna, och stödja medlemsorganisationerna i deras arbete med att upprätthålla en hög organisationsgrad och hög kollektivavtalsäckning.
- bevaka och driva frågor av fackligt intresse samt genom opinionsbildning delta i den offentliga debatten.
- bedriva en aktiv ung- och skolinformationsverksamhet samt ansvara för att det finns lokala skolorganisatörer för samtliga kommuner.
- samordna den fackliga utbildningen.
- aktivt bedriva facklig-politisk samverkan tillsammans med Socialdemokraterna.

LO-organisationens olika nivåer, från kongressen till kansliet, konkretiserar uppdragen inom ramarna för ovanstående. Det har kommit att innebära ett stort antal krävande uppdrag som dessutom blir fler och fler.

Stadgarnas uppdrag och de som läggs ovanpå dem kan inte genomföras på ett sätt som faktiskt förändrar verkligheten för LO-distriktets medlemsorganisationer eller avdelningarnas medlemmar med nuvarande resurstilldelning. Andra organisationer, inte minst näringslivet, förstår det och de bemannar sina organisationer på ett betydligt seriösare sätt. Bara Ung företagsamhet, med sitt förhållandevis smala uppdrag, har i skrivande stund 149 anställda i sin regionala organisation, varav 14 i Stockholms län. Till det kommer 17 anställda på huvudkontoret. Stockholms handelskammare, som i någon mening är LO-distriktets motpart i regionala utvecklingsfrågor, har 12 anställda bara på enheten som sysslar med näringspolitik.

LO-distriktet i Stockholms län har i dag åtta fast anställda på kansliet, men står inför miljonunderskott nästa år till följd av den nya medlemsavgiften. Denna snart handfull anställda ska företräda LO i huvudstadsregionen: en

region som samlar en femtedel av landets befolkning, en fjärdedel av landets anställda och har störst problem i landet med otrygga anställningar, migrerad arbetskraft, låg organisationsgrad, privatiseringar och arbetslivskriminalitet.

LO-distriktet i Stockholms län ändrade avgift senast 2005. Med hänsyn tagen till inflationen och den gemensamma medlemsavgiften har det reella värdet på avgiften per medlem i avdelningarna 2005–2023 sjunkit med 43,5 procent. Till detta kommer att anslagen från LO inte höjts med inflationen på många år, och naturligtvis det fallande medlemsantalet. Antalet fasta tjänster på kansliet har minskat i motsvarande takt trots omfattande besparingar på andra områden.

Vi tror på den tvärfackliga verksamheten regionalt och lokalt. Vi vill att den ska ha förutsättningar att klara nuvarande uppdrag, och gärna fler som är värdefulla för medlemsorganisationerna. Andra tycker säkert annorlunda och vill fortsätta på nuvarande nivå, eller till och med minska verksamheten. Det är alla legitima positioner som är värda att diskutera mellan förbunden och inom LO, men ingen av dem löser det största problemet; den konsekventa underfinansieringen av verksamheten.

Varje seriös organisation måste ta ansvar för att de beslut man fattar är genomförbara. Varje gång vi fattar beslut om omöjliga uppdrag till LO sjunker legitimiteten för vår gemensamma förening. Våra beslut tar sig alltför ofta formen av glada förhoppningar snarare än styrning. LO får uppdrag på central och regional nivå som alla vet är omöjliga och tvingas år efter år redovisa misslyckanden. Man skulle kunna tro att vi i en sådan situation skulle sänka förväntningarna på den regionala LO-organisationen, men i stället läggs nya uppdrag regelbundet på den allt glesare personalstyrkan i distrikten. Det är inte ett ansvarsfullt sätt att hantera medlemmarnas pengar eller ett seriöst sätt att styra vår förening.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att** uppdra åt styrelsen att se över i vilken utsträckningen LO-distriktens uppdrag är finansierade på ett sätt som gör det möjligt för distrikten att utföra dem på ett sätt som motsvarar högt ställda förväntningar på den regionala och lokala verksamheten samt
- att** uppdra åt styrelsen att, i den händelse översynen konstaterar ett glapp mellan uppdrag och finansiering, vidtar åtgärder för att sluta glappet.

12.2

Finansiering – cash till distrikten

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

Vår förening LO ska utföra de uppdrag som medlemmarna ger den. Vilka uppdragen är fastställs i stadgar och beslut av LO-organisationens demokratiska struktur: kongresser, representantskap, styrelse, råd, kommittéer och utskott. För att styrningen ska fungera måste uppdrag följas av nödvändiga resurser. Utan det blir demokratiska beslut omöjliga att genomföra på det sätt som avsetts och besluten förefaller att bli meningslösa. En organisation som fattar meningslösa beslut tenderar att förlora sin legitimitet och själv bli meningslös.

Den här motionen utgår från situationen som den ser ut i Stockholmsregionen, men det finns ingen anledning att tro att uppdragen till LO-distrikten i övriga landet skulle vara fullt finansierade.

Uppdragen till LO-distrikten som de ser ut i stadgarna ser ut så här:

- samla alla medlemsförbund i tvärfacklig verksamhet regionalt och lokalt.
- samordna, och stödja medlemsorganisationerna i deras arbete med att upprätthålla en hög organisationsgrad och hög kollektivavtalsäckning.
- bevaka och driva frågor av fackligt intresse samt genom opinionsbildning delta i den offentliga debatten.
- bedriva en aktiv ung- och skolinformationsverksamhet samt ansvara för att det finns lokala skolorganisatörer i samtliga kommuner.
- samordna den fackliga utbildningen.
- aktivt bedriva facklig-politisk samverkan tillsammans med Socialdemokraterna.

LO-organisationens olika nivåer, från kongressen till regionala kanslier, konkretiserar uppdragen inom ramarna för ovanstående. Det har kommit att innebära ett stort antal krävande uppdrag som dessutom blir fler och fler.

Med nuvarande resurstilldelning och med stadgarnas uppdrag och det som läggs ovanpå dem kan inte genomföras på ett sätt som faktiskt förändrar verkligheten för LO-distriktens medlemsorganisationer eller avdelningarnas medlemmar. Andra organisationer, inte minst näringslivets, förstår det och de bemannar sina organisationer.

Bara Ung företagsamhet, med sitt förhållandevis smala uppdrag, har i skrivande stund 149 anställda i sin regionala organisation, varav 14 i Stockholms län. Till det kommer 17 anställda på huvudkontoret. Stockholms handelskammare, som i någon mening är LO-distriktets motpart i regionala utvecklingsfrågor, har 12 anställda bara på enheten som sysslar med näringspolitik.

LO-distriktet i Stockholms län har i dag åtta fast anställda på kansliet, men står inför miljonunderskott nästa år till följd av den nya medlemsavgiften. Denna snart handfull anställda ska företräda LO i huvudstadsregionen. Det är en region som samlar en femtedel av landets befolkning, en fjärdedel av landets anställda och har störst problem i landet med otrygga anställningar, migrerad arbetskraft, låg organisationsgrad, privatiseringar och arbetslivskriminalitet.

LO-distriktet i Stockholms län ändrade avgift senast 2005. Med hänsyn tagen till inflationen och den gemensamma medlemsavgiften har det re-

ella värdet på avgiften per medlem i avdelningarna 2005–2023 sjunkit med 43,5 procent. Till detta kommer att anslagen från LO inte höjts med inflationen på många år, och naturligtvis det fallande medlemsantalet. Antalet fasta tjänster på kansliet har minskat i motsvarande takt trots omfattande besparingar på andra områden.

Kommunal Stockholms län tror på den tvärfackliga verksamheten regionalt och lokalt. Vi vill att den ska ha förutsättningar att klara nuvarande uppdrag, och gärna fler som är värdefulla för oss alla. Andra kanske tycker annorlunda och vill fortsätta på nuvarande nivå, eller till och med minska verksamheten. Det är alla legitima positioner som är värda att diskutera mellan förbunden och inom LO, men ingen av dem löser det största problemet: den konsekventa underfinansieringen av verksamheten.

Varje seriös organisation måste ta ansvar för att de beslut man fattar går att genomföra. Varje gång vi fattar beslut om mål som vi inte kan uppnå sjunker legitimiteten för vår gemensamma förening. Våra beslut tar sig alltför ofta formen av glada förhoppningar snarare än styrning. LO får uppdrag på central och regional nivå som förefaller omöjliga att uppnå och tvingas år efter år redovisa misslyckanden. Det rimliga i en sådan situation skulle vara att sänka målen på den regionala LO-organisationen men i stället läggs nya uppdrag regelbundet på den allt glesare personalstyrkan i distrikten. Det är inte ett ansvarsfullt sätt att hantera medlemmarnas pengar eller ett seriöst sätt att styra vår förening.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att uppdra åt styrelsen att se över i vilken utsträckning LO-distriktens uppdrag är finansierade på ett sätt som gör det möjligt för distrikten att utföra dem på ett sätt som motsvarar de högt ställda förväntningar på den regionala och lokala verksamheten,
- att se över anslagen till distriktens verksamheter (räkna upp efter varje eller vartannat år) samt
- att uppdra åt styrelsen att, i den händelse översynen konstaterar ett glapp mellan uppdrag och finansiering, vidtar åtgärder för att sluta glappet.

Utlåtande motionerna 12.1 och 12.2 samt 13.25 (att-sats 1, 4)

12.1

- att uppdra åt styrelsen att se över i vilken utsträckningen LO-distriktens uppdrag är finansierade på ett sätt som gör det möjligt för distrikten att utföra dem på ett sätt som motsvarar högt ställda förväntningar på den regionala och lokala verksamheten samt
- att uppdra åt styrelsen att, i den händelse översynen konstaterar ett glapp mellan uppdrag och finansiering, vidtar åtgärder för att sluta glappet.

12.2

- att uppdra åt styrelsen att se över i vilken utsträckning LO-distriktens uppdrag är finansierade på ett sätt som gör det möjligt för distrikten att utföra dem på ett sätt som motsvarar de högt ställda förväntningar på den regionala och lokala verksamheten,

att se över anslagen till distriktens verksamheter (räkna upp efter varje eller vartannat år) samt

att uppdra åt styrelsen att, i den händelse översynen konstaterar ett glapp mellan uppdrag och finansiering, vidtar åtgärder för att sluta glappet.

13.25

att LO centralt ska ge mer resurser till LO-facken (behandlas under dagordningspunkt 12.a) samt

att se över anslagen till distriktens verksamheter (räkna upp efter varje eller vartannat år) (behandlas under dagordningspunkt 12.a).

Motionerna 12.1, 12.2 och 13.25 (att-sats 1 och 4) rör huruvida LO-distrikten är finansierade på ett sätt som möjliggör att utföra uppdragets högt ställda förväntningar samt uppdra åt LOs styrelse att se över finansieringen och vid behov sluta det gap som finns. Motionärerna vill också räkna upp årliga anslag samt att LO centralt ska ge mer resurser till LO-facken i kommunerna.

LO-distriktens verksamhet finansieras i tre huvudsakliga delar, LO säkerställer en finansiell grund samt bemannar med ombudsmän i samtliga LO-distrikt. Verksamhetsstyrda bidrag utges som hänger ihop med fastställda måltal och annan centralt beslutad verksamhet. Den huvudsakliga finansieringen sker via medlemsavgifter avsedda för LO-distriktens verksamhet. Tidigare fastställde respektive LO-distrikt via sina representantskap nivån på medlemsavgiften. Den ordningen är nu ersatt av en enhetlig central medlemsavgift till LO-distrikten som fastställs av förbunden på nationell nivå och sedan fördelas till distrikten i en central fördelningsprocess. Syftet med förändringen av avgiftssystemet vars ursprung är från både tidigare kongressmotioner och efterföljande beslut av LOs styrelse är att ge likvärdiga förutsättningar att bedriva verksamhet.

LO-förbundens minskade medlemstal över tid påverkar medlemsintäkten för LO-distrikten samtidigt som kostnader i övriga samhället räknas upp. Det innebär betydande utmaningar över tid för såväl LO-distrikt som LO-förbund. Samtidigt finns det en robusthet i LO-distriktens organisering och finansiering som möjliggör för såväl aktiva LO-fack i kommunerna lokalt till att vara starka arbetsmarknadsaktörer i regionerna.

LOs bedömning är alltså att de förutsättningar som LO-distrikten har innebär goda möjligheter att leva upp till de uppdrag som ställs och att likvärdiga förutsättningar ges LO-distrikten att bedriva verksamhet över hela Sverige. LO följer löpande verksamheten i nära samverkan med förbunden och följer upp både fastställda mål och verksamhet. Mot bakgrund av detta föreslås avslag på motionerna.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionerna 12.1, 12.2, 13.25 (att-sats 1), 13.25 (att-sats 4).

12.3

Säkra finansieringen av folkbildningen och ABF

Seko region Stockholm

Som bekant har den breda högern i Sverige länge retat sig på den kraft som arbetarrörelsen vunnit genom vårt folkrörelsearbete. Däri ingår vår folkbildning och vårt bildningsförbund Arbetarnas bildningsförbund (ABF) som nu är hårt ansatt av högerregeringen Kristersson med deras stödparti Sverigedemokraterna. Om högern länge retat sig på vår bildning kan man konstatera att det högerextrema och rasistiska partiet Sverigedemokraterna inte varit rädda för att göra slag i sak. Sverigedemokraterna är ett parti som länge velat och vetat hur de ska rikta in sig på arbetarrörelsen för att slå undan fötterna på oss.

Mot det socialdemokratiska partiet har man riktat in sig på lotteriverksamheten, något som blev genant för det Moderata samlingspartiet som bedrivit samma verksamhet, om än mer misslyckad. Mot fackföreningsrörelsen angriper man exempelvis hur ordningen ser ut för att utse skyddsombud på arbetsplatserna. Mot den breda arbetarrörelsen har Sverigedemokraterna fått högerregeringen att dra undan den statliga finansieringen av bildningsförbunden och fram till 2026 dras en halv miljard undan.

Detta kommer naturligtvis även drabba ABF hårt. Samtidigt är det kanske hög tid för en rörelse som kämpar för ett nytt, bättre och rättvist samhälle att inse att det är vanskligt att anförtro staten grunden för sin verksamhet. Vi frågar oss om det inte är dags för fackföreningsrörelsen att säkra upp verksamheten och göra den mindre känslig för regeringsskiften genom att ta ett större ansvar för finansieringen, om möjligt även tillsammans med andra folkrörelseorganisationer så som Sveriges socialdemokratiska arbetareparti och Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund.

Oavsett hur det löses vore ett initiativ från LO värdefullt och det ligger i arbetarklassens intresse att vi har ett eget bildningsförbund som står stabilt även i kärva tider. Arbetarklassens frigörelse måste vara dess eget verk och den startar i bildningsarbetet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO tar initiativ till en ny finansieringsmodell för Arbetarnas bildningsförbund (ABF) samt

att LO tar ett större ekonomiskt ansvar och gör en större ekonomisk insats än i dag för finansieringen av Arbetarnas bildningsförbund.

Utlåtande motionerna 12.3, 13.41 (att-sats 1) och 13.42 (att-sats 1)

12.3

att LO tar initiativ till en ny finansieringsmodell för Arbetarnas bildningsförbund (ABF) samt

att LO tar ett större ekonomiskt ansvar och gör en större ekonomisk insats än i dag för finansieringen av Arbetarnas bildningsförbund.

13.41

att minst en procent av den totala avkastningen på LOs samlade tillgångar varje år läggs på studieverksamheten (behandlas under dagordningspunkt 12.a).

13.42

att minst tre procent av den totala avkastningen på LOs samlade tillgångar varje år läggs på studieverksamheten (behandlas under dagordningspunkt 12.a).

Bildningen i fackföreningsrörelsen är en grundbult för vår överlevnad, framgång och utveckling. Det har det alltid varit och kommer så alltid att förbli. Eftersom den är så central för vår framgång och styrka är den alltid mer eller mindre utsatt och hotad från dem som vill att facket ska ha mindre makt. Den nuvarande svaga borgerliga regeringen är helt beroende av Sverigedemokraterna, som har en tydlig agenda för att kraftigt försvaga arbetarrörelsen under lång tid framåt. Detta beskrivs på ett bra sätt i motion 12.2. Det är knappast någon hemlighet att LO är extremt kritiska mot alla dessa angrepp.

Kraftiga neddragningar på statliga finansieringen av bildningsförbunden kommer även att drabba Arbetarnas bildningsförbund (ABF) hårt. ABFs verksamhet finansieras till största delen med bidrag från stat, region och kommun samt med avgifter från deltagare och medlemsorganisationer. LO är i dag en av cirka 50 organisationer som är nationella medlemmar i ABF. Motionären föreslår att LO tar initiativ till en ny finansieringsmodell, men det är ABF själva som måste ta ett samlat grepp på åtgärder för att överleva det uppkomna finansiella läget och samla sina medlemmar.

Det har ABF gjort med sin framtidskommission *Ett långsiktigt hållbart ABF – gör en annan värld möjlig*. I det arbetet har LO yttrat sig om bland annat ny finansieringsmodell. Det är viktigt att LO och LO-förbunden fortsätter att utveckla sin samverkan med ABF.

LO måste fortsätta att också satsa resurser på egen bildning och genom facklig utbildning, och det gör vi. I motionerna 13.41 och 13.42s första att-satser föreslås att minst en respektive tre procent av den totala avkastningen på LOs samlade tillgångar varje år läggs på studieverksamhet. I dag lägger LO nästan tre procent av den totala avkastningen på LOs samlade tillgångar när det gäller LOs kunskapssystem och tio procent totalt på all studieverksamhet. Det är centralt att vi samverkar och använder resurserna på bästa sätt och har rätt och bra utbildningar. Framför allt att vi rekryterar och fyller alla våra utbildningar.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionerna 12.3, 13.41 (att-sats 1), 13.42 (att-sats 1).

12.4

Skolinformation

Industrifacket Metall avd 2 Norrbotten

Vi ser att det behövs en förbättrad skolinformation till våra ungdomar. De har en bristfällig insikt om fackets värderingar och grunder, därför behövs mer resurser till förbättrad skolinformation.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ges i uppdrag att tillsätta tillräckliga resurser till en förbättrad skolinformation samt

att LO ges i uppdrag att förbättra utbildningen av informatörer (behandlas under dagordningspunkt 13.e).

Utlåtande motion 12.4 (att-sats 1)

12.4

att LO ges i uppdrag att tillsätta tillräckliga resurser till en förbättrad skolinformation. Skolinformation är en avgörande faktor för att öka ungas kunskap om svensk fackföreningsrörelse. Skolinformationen lägger grunden till elevernas kännedom och insikt i vikten av att organisera sig och skapar goda förutsättningar för ett medlemskap vid inträdet på arbetsmarknaden. Vi vet sedan länge att det viktigaste för bra skolinformation är välutbildade och engagerade skolinformatörer från förbunden.

LO har under en tid arbetat med att göra om skolinformationen. LO har sedan 2024 testat sitt nya arbetssätt på en rad testdistrikt och resultatet utvärderas löpande fram till 2024 års utgång. Slutrapporten av testverksamheten kommer visa om förändringen har lett till de effekter motionären efterfrågar, nämligen mer resurser till skolinformation samt en förbättrad utbildning av informatörer.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 12.4 (att-sats 1).

I debatten deltog:

Linda-Marie Bååth, Kommunal
Jennifer Eriksson, Kommunal
Rasmus Tallén, Handels
Patrik Jerksten, Byggnads
Mona Aowad, Handels
Emma Hansson, IF Metall
Per-Anders Pettersson, Pappers
Martin Gunnarsson, IF Metall
Elisabeth Brandt Ygeman, LO

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtanden,
- Linda-Marie Bååth, Kommunal, med flera, bifallsyrkande på motion 12.1,
- Patrik Jerksten, Byggnads, med flera, bifallsyrkande på motion 12.2,
- Per-Anders Pettersson, Pappers, bifallsyrkande på finanskommitténs rapport,
- Per-Anders Pettersson, Pappers med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 12.1–12.4.

Beslut

Kongressen beslutade genom rösträkning

att med röstsiffrorna 207 mot 160 bifalla motionerna 12.1 (att-sats 1) och 12.2 (att-sats 1). Inga ombud avstod från att rösta
Rösträkning begärdes av Marcus Eriksson Antfolk, Kommunal.

Kongressen beslutade genom rösträkning

att med röstsiffrorna 205 mot 162 bifalla att motionerna 12.1 (att-sats 2) och 12.2 (att-sats 3).
Inga ombud avstod från att rösta.
Rösträkning begärdes av Andrea Leal Cardenas, Kommunal.

Kongressen beslutade genom rösträkning

att med röstsiffrorna 200 mot 167 bifalla motion 12.2 (att-sats 2). Inga ombud avstod från att rösta.
Rösträkning begärdes av Juan Chacon Duran, Kommunal.

Kongressen beslutade

att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

Reservationer

Följande reservationer inkom mot beslutet på motion 12.2 (att-sats 2)
– Peter Lövkvist, Transport
– Joakim Oscarsson, Fastighets

12.b Ersättningsregler

Motion 12.5.

12.5

Solidaritet för dem inom LO som inte har heltid som norm

Industrifacket Metall avd 26 Östergötland

Det behövs en förändring i LOs ersättningsystem när det kommer till dem som inte har förmånen att arbeta inom branscher som har heltid som norm.

I dag är ersättningsystemet anpassat efter oss som arbetar heltid måndag-fredag. Där finns det inga bekymmer. Men arbetar du inom Handels, Kommunals eller HRFs avtalsområden, där heltid inte är norm, blir det problem. Ta till exempel en handelsanställd som arbetar i butik 30 timmar i veckan (75 procent). Resterande timmar upp till heltid får personen dryga ut med att jaga timmar i en app från arbetsgivaren, som visar när det finns extra timmar att fylla ut sitt arbetstidsmätt med under veckan. Personen är också engagerad i Handels och sitt LO-distrikt med att vara ute och bedriva skolinformation, för att informera nästa generation om vikten av att vara medlem i ett fackförbund.

Med denna verklighet blir det tuffare för den som vill engagera sig fackligt. Att våga engagera sig så mycket hen vill utan att bli drabbad av mindre schemalagd tid. Eller att hen jobbar betydligt mer än 40 timmar på grund av fackliga uppdrag, som då får utföras ideellt på lediga dagar i veckan och sen på resterande tid ska fylla sitt arbetstidsmätt hos sin arbetsgivare. I praktiken kan detta innebära att de förtroendevalda kan vara i gång sju dagar i veckan, samtidigt som många undrar varför det är svårt att hitta förtroendevalda inom de branscher som inte har heltid som norm.

I dag löser en del förbund detta hål i systemet själva, men vissa vägrar. Förbundet anser att fackligt arbete inte är ett jobb utan ett kall, eller att det inte finns ekonomi för att se till att fler är ute och träffar nya medlemmar. Vi säger själva att man aldrig ska arbeta gratis, men inom rörelsen ska vissa få slita på egen tid som drabbar dem ekonomiskt, medan vi som har heltid inte har dessa problem.

Klassklyftor inom våra egna led är inte smakfullt, så låt oss i stället visa solidaritet med våra kamrater inom LO-familjen som inte har lyckats få heltid som norm än.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO anpassar sitt ersättningssystem så att de som arbetar i branscher som inte har heltid som norm har rätt till ersättning på de vardagar personen inte är schemalagd, så att hen kan fylla sitt arbetstidsmätt upp till 40 timmar som är rådande heltid när de är ute på utåtriktad verksamhet som till exempel skolinformation samt
att LO bygger in en skyddsmekanism med denna anpassning så att detta inte missbrukas.

Utlåtande motion 12.5

12.5

att LO anpassar sitt ersättningssystem så att de som arbetar i branscher som inte har heltid som norm har rätt till ersättning på de vardagar personen inte är schemalagd, så att hen kan fylla sitt arbetstidsmåt upp till 40 timmar som är rådande heltid när de är ute på utåtriktad verksamhet som till exempel skolinformation samt

att LO bygger in en skyddsmekanism med denna anpassning så att detta inte missbrukas.

En av de verkliga styrkorna i fackföreningsrörelsen är de förtroendevalda som med sin tid och sitt engagemang bär verksamheten framåt. Uppdraget som förtroendevald tar sin utgångspunkt i arbetsplatsen och ibland utökas uppdraget till avdelningsnivå eller motsvarande inom förbunden.

I LOs regionala verksamhet sker det inom LO-distrikten, ofta som ledamot i LO-facken i kommunerna eller som utförare av uppdrag i LOs tjänst, så som skolinformatör och liknande. Frågan som lyfts i motionen 12.5 handlar om ersättning för förtroendevalda som saknar inkomst dagen för uppdraget eller tvingas tacka nej till arbete på grund av otrygga anställningar.

En viktig del för LO och förbunden är synen på det fackliga uppdraget, att det är just ett uppdrag i en förening som vilar på ideell grund, där man gemensamt investerar sin tid för att stärka den fackliga rörelsen. Den bärande principen vid ersättning vilar på att ingen ska förlora ersättning på att genomföra fackligt arbete och hanteras inom LO så som att det är faktisk förlorad arbetsförtjänst som ligger till grund för ersättning till uppdragstagare i LOs tjänst.

Samtidigt ser vi hur fler av förbundens förtroendevalda drabbas av otrygga anställningar och att det uppstår situationer där det kan vara så att man förlorar arbetsinkomst, utan att man för dagen är garanterad ett arbete. Den förändrade strukturen på arbetsmarknaden kräver även av LO att överväga hur ersättningarna till förtroendevalda ska hanteras fortsättningsvis.

LO-förbunden har därför inom ramen för LOs arbete med *Stärkt organisering – stärkt organisation* med fokus på skolinformation, inlett en försöksverksamhet sedan 2020 i flertalet LO-distrikt, med en modell där även de uppdragstagare i LOs tjänst som saknar förlorad arbetsinkomst får ersättning.

LOs styrelse anser att den modellen först måste utvärderas och att det ska ske i direkt anslutning till att försöksverksamheten är avslutad vid 2024 års utgång. Styrelsen avser även att göra en utredning om gränssnittet mellan det ideella engagemanget och uppdrag som görs för utfört arbete och som då ska ersättas. Det är mycket viktigt att ta vara på alla förtroendevaldas engagemang och säkra allas möjlighet till det.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 12.5.

I debatten deltog:

- Kent Jansson, Handels
- Susanna Gideonsson, LOs ordförande

Följande förslag förelåg:

Styrelsens utlåtande,
Kent Jansson, Handels, bifallsyrkande på motion 12.5.

Beslut

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande.

12.c Medlemsförmåner

Motionerna 12.6–12.11 samt 14.48 (att-sats 2).

12.6

En utredning för allas bästa

Hotell- och restaurangfacket, Handelsanställdas förbund, Fastighetsanställdas Förbund

Att gå samman, lösa gemensamma problem och samarbeta är en grundpelare i fackföreningsrörelsen. Inom LO-familjen har vi en lång rad fackliga vinster och segrar som hade varit omöjliga om inte vi gått ihop och gemensamt krävt ett bättre arbetsliv och en bättre vardag. Det gäller i allra högsta grad försäkringarna. När Folksam bildades, för snart 120 år sedan, var självaste idén att dela riskerna så att alla kunde få ta del av tryggheten i en försäkring.

Jag är med och betalar för att någon annan ska kunna få hjälp vid behov precis som att jag ska kunna få den hjälpen och det stödet om och när jag själv behöver det. Det är tanken med skyddet. Den erfarenheten och insikten bär vi med oss från historien in i framtiden. Vår federation är den som står upp för Sveriges arbetare, för deras rätt till ett gott liv.

En stor del av tryggheten i vardagen består av olika försäkringar som finns där om livet skulle ta en oväntad vändning. Tyvärr kan det konstateras att det ser olika ut för medlemmarna i LOs olika förbund. Vissa tecknar till exempel hemförsäkring för sina medlemmar medan andra inte gör det. Närmare 900 000 medlemmar i LO-förbunden har i dag hemförsäkring genom kraften i sitt medlemskap medan omkring 120 000 tecknar hemförsäkring privat med Folksam.

Varje förbunds medlemmar ses som ett enskilt kollektiv vilket leder till att villkoren i de frivilliga försäkringarna kan se olika ut. Konsekvensen av detta blir att försäkringsskyddet ser annorlunda ut beroende på vilket förbund som en individ är medlem i. Vidare varierar kostnaden för premierna då risken bedöms för de olika försäkringskollektiven.

I tillägg till allt som tidigare nämnts skulle ett gemensamt försäkringsskydd underlätta byte av fackförbund inom LO när en person byter jobb. Om hela kollektivet har, så långt som möjligt, samma försäkringsskydd blir risken också minimal för en medlem vid byte av förbund.

Vi ser att det finns en förbättringspotential för Sveriges arbetare när det gäller frågan om försäkringar. Ett första steg är att dels belysa och samla kunskap om hur det ser ut i dag, dels om hur en möjlig väg framåt skulle kunna se ut för ett bättre system för hela LO-kollektivet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att LO tillsätter en utredning för att se över LO-förbundens försäkringslösningar samt
- att utredningen kommer med förslag för åtgärder för ett mer harmoniserat och solidariskt försäkringsskydd för medlemmarna i LO-förbunden.

12.7

Försäkring för gravida kvinnor

Industrifacket Metall avd 22 Sörmland

Kvinnor förlorar i alla lägen vid graviditet och då företaget inte har arbete som den gravida kvinnan kan utföra utan risk för sitt ofödda barn.

I dag har många kvinnor samma typ av jobb som män. Detta ser vi genom att små arbetsgivare med specifika arbetsuppgifter anställer kvinnor. Det kan vara rena svetsverkstäder eller arbetsplatser med enbart tung maskinkörning. Kvinnor som jobbar på dessa små företag har alltså ingen omplaceringsmöjlighet vid en graviditet.

Dessa kvinnor måste alltså gå hem med graviditetspenning och förlorar då minst 22 procent i lön fram till förlossningen, då de skulle kunnat arbeta och tjänat full lön, intjänad pension med mera, precis som männen gör som ska ha barn. Skillnaderna mellan mäns och kvinnors inkomster blir därför markant.

En central försäkringslösning mellan LOs medlemmar och Folksam skulle vara en lösning på detta problem. Detta skulle också göra LO unikt vad gäller jämställdhetsfrågor. Detta innebär inte att arbetsgivaren kommer ifrån sitt omplaceringsansvar enligt arbetsmiljölagen och dess föreskrift Gravida och ammande arbetstagare, utan hjälper de kvinnor som råkar ut för denna situation. Det är en oerhört viktig fråga då vi har kvinnor inom LO som väljer att göra abort för att de inte har råd att gå hem så tidigt under en graviditet.

En försäkringslösning skulle dessutom skapa mer jämställda arbetsplatser inom LO och göra att unga kvinnor kan jobba inom alla LOs förbund utan att behöva oroa sig för ekonomin vid en graviditet.

Om LO är den feministiska organisation vi vill vara borde detta vara en högt prioriterad fråga.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att kvinnor i denna situation ska ha en försäkringslösning som ger 100 procent i kompensation efter att omplaceringsutredning har gjorts på företaget kvinnan är anställd på.

Utlåtande motionerna 12.6 och 12.7 samt 14.48 (att-sats 2)

12.6

att LO tillsätter en utredning för att se över LO-förbundens försäkringslösningar samt *att* utredningen kommer med förslag för åtgärder för ett mer harmoniserat och solidariskt försäkringsskydd för medlemmarna i LO-förbunden.

12.7

att LO verkar för att kvinnor i denna situation ska ha en försäkringslösning som ger 100 procent i kompensation efter att omplaceringsutredning har gjorts på företaget kvinnan är anställd på.

14.48

att medlemsförsäkringar anpassas till dagens arbetsmarknad (behandlas under dagordningspunkt 12.c).

I motion 12.6 vill motionärerna att LO tillsätter en utredning för att se över LO-förbundens medlemsförsäkringslösningar samt att utredningen kommer med förslag på åtgärder för ett mer harmoniserat och solidariskt försäkringsskydd för medlemmarna i LO-förbunden.

Det är som motionärerna beskriver, olika skydd i medlemskapet beroende på vilket förbund individen är medlem i. Detta kan också få som konsekvens att medlem i ett förbund inte byter till det förbund som har avtalsrätten inom det yrke medlemmen är anställd i. Detta främjar alltså inte organisering i rätt fackförbund.

Orsaken till dessa skillnader i försäkringsskydd kan vara flera, exempelvis vilka beslut som har tagits i frågan på respektive förbunds kongress eller vad som ryms inom förbundens ekonomi. Det är dock varje förbund som själva beslutar vad som ska ingå i medlemskapet vad gäller medlemsförsäkringar.

Styrelsen anser att det är ett bra förslag att utreda likheterna/olikheterna mellan förbundens medlemsförsäkringar.

Styrelsen ser dock svårigheten att i en sådan utredning ska komma med förslag på åtgärder för ett mer harmoniserat och solidariskt försäkringsskydd för medlemmarna i förbunden. Detta då förslagen antingen kommer vara kostnadsdrivande eller en försämring i det skydd respektive förbund har valt i dag. LO tecknar inte medlemsförsäkringarna för förbunden men ska medverka till att alla medlemsförbund blir involverade under en sådan utredning.

I motion 12.7 påtalas att gravida kvinnor, där arbetsgivaren inte har arbete som den gravida kan utföra utan risk för det ofödda barnet, kommer få en ekonomisk förlust på minst 22 procent då den gravida kan få graviditetspenning.

Motionären föreslår en central försäkringslösning mellan LOs medlemmar och Folksam och föreslår att LO verkar för att kvinnor i denna situation ska ha en försäkringslösning som ger 100 procent i kompensation efter att en omplaceringsutredning har gjorts på företaget där kvinnan är anställd.

Vid kongressen 2016 bifölls en motion om att en kompletterande försäkringslösning, likt AGS, men som skulle ligga för övervägande och prioritering vid nästkommande försäkringsförhandlingar. Denna fråga blev inte prioriterad vid försäkringsförhandlingarna därefter. Det pågår dock försäkringsförhandlingar med Svenskt Näringsliv, som är ajournerade för utredning av underlag inför fortsatta förhandlingar.

Styrelsen anser att en kompletterande försäkringslösning för gravida är en viktig fråga men en försäkring mellan LOs medlemmar och Folksam kopplat till arbetslivet är kanske inte rätt väg att gå. Folksam har i nuläget inga försäkringar kopplade till arbetslivet, det är i dag Afa-försäkring som är försäkringsgivaren.

Skulle det tecknas en försäkring för LO-förbundens medlemmar skulle vissa gravida kvinnor inte omfattas av denna försäkring, alla är inte medlemmar i ett LO-förbund. Styrelsen föreslår därför att en kompletterande försäkring vid graviditet, likt AGS hos Afa-försäkring, åter läggs för övervägande och prioritering när de ajournerade förhandlingarna återupptas.

I motion 14.48 andra att-satsen vill motionären att medlemsförsäkringarna anpassas till dagens arbetsmarknad. Styrelsen föreslår att denna fråga läggs i den i motion 12.6 föreslagna utredningen.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 12.6 (att-sats 1), 14.48 (att-sats 2) samt

att avslå motionerna 12.6 (att-sats 2), 12.7.

12.8

Fördelaktigare medlemslån

Byggnadsarbetareförbundet

På 1990-talet var räntan alltid lägst på medlemslån tagna via sitt fackförbund, som yrkesarbetare och medlem i ett av LOs fackförbund. Många valde att bli medlem i ett fackförbund just på grund av den fördelaktiga låneränta som erbjöds. I dag är det möjligt att ta ett lån till en lägre ränta än den som erbjuds på medlemslånet.

Att erbjuda lägre låneränta till den som är medlem i facket kan bidra till att flera väljer att gå med i facket.

Förbund har förvisso via LO Mervärde en liten rabatt på bolåneränta i Swedbank, men även den borde vara väsentligt bättre då man som privatperson ofta kan få lägre räntevillkor utan vår kollektiva kraft.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att det återigen blir mer fördelaktigt att ta ett medlemslån via sitt fackförbund.

12.9

LO Mervärde arbets-/skyddsskor

Hotell- och restaurangfacket avd 30 Mälardalen

Vi skulle vilja att LO-förbundens medlemmar ska kunna köpa sina arbets-/skyddsskor till ett mer förmånligt pris!

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att samarbeta med aktörer som kan ge ett mer förmånligt pris på arbets-/skyddsskor.

12.10

Billigare matpriser för LOs medlemmar

Hotell- och restaurangfacket avd 30 Mälardalen

Senaste åren har matpriserna bara ökat. Det finns ju en anledning då tillgång och produktionskostnaderna också ökat.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO via LO Mervärde kan påverka matpriserna med bra rabatter på matvaror.

12.11

Stäng inte ute medlemmar från LO Mervärde utan Bank-ID

Industrifacket Metall avd 34 Borås

För medlemmar som vill nyttja LO Mervärde men inte har Bank-ID är processen svårare att ta del av medlemsförmåner. LO Mervärde ska lätt kunna användas av samtliga medlemmar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att man som medlem ska kunna använda sig av LO Mervärde lättillgängligt utan Bank-ID.

Utlåtande motionerna 12.8–12.11

12.8

att LO verkar för att det återigen blir mer fördelaktigt att ta ett medlemslån via sitt fackförbund.

12.9

att LO ska verka för att samarbeta med aktörer som kan ge ett mer förmånligt pris på arbets-/skyddsskor.

12.10

att LO via LO Mervärde kan påverka matpriserna med bra rabatter på matvaror.

12.11

att LO verkar för att man som medlem ska kunna använda sig av LO Mervärde lättillgängligt utan Bank-ID.

Det är glädjande att det gång på gång i olika mätningar visar att medlemsförmåner har en positiv koppling till det fackliga medlemskapet. Både vid organisering av nya medlemmar och framför allt när det gäller att behålla medlemmar i facket.

LO-förbunden tillsammans med LO är engagerade och drivande i att utveckla LO Mervärde tillsammans. Arbetsättet är att jobba med en produktkommitté, där varje förbund är representerat. Här föreslås, diskuteras och beslutas om produkter, samarbetspartners och framtida avtal.

LO Mervärdes uppgift är att skapa mervärde och med det minska utgifterna för LO-förbundens medlemmar. Detta gör man genom att träffa avtal med schysta samarbetspartners som har kollektivavtal och uppfyller bolagets etiska krav.

Att som medlem i facket ha möjlighet att kunna ta ett medlemslån är en stor och viktig möjlighet. LO har under lång tid haft uppdraget av förbunden att förhandla fram trygga och konkurrenskraftiga medlemslån och bolån. När marknaden svämmar över av både seriösa och oseriösa aktörer är det tryggt att kunna ta ett seriöst medlemslån utan säkerhet via sitt fackliga medlemskap. Genom ett samarbete mellan LO Mervärde och Swedbank har medlemmar i LO-förbund rabatt på bolån. Precis som motion 12.8 tar upp, verkar alltså LO för att det blir mer fördelaktigt att ta medlemslån och bolån via sitt fackförbund.

Motion 12.9 har sin inriktning till arbets- och skyddsskor. Arbetskor är en förbundspartsfråga och skyddsskor är en lagreglering via arbetsmiljölagen.

Motion 12.10 tar upp den viktiga frågan om matpriser. Sedan minst två år tillbaka har billigare matvaror varit högst upp på LO Mervärdes arbetsordning. De har haft ett samarbete med några aktörer och har en vilja att teckna ett samarbetsavtal med någon aktör snarast möjligt. Det är en prioriterad fråga då de ser att detta är en stor utgift för förbundsmedlemmarna. Problematiken är att de rikstäckande matvarukedjornas intresse att ingå ett samarbetsavtal är mycket låg. Men här pågår ett ständigt arbete för LO Mervärde att få till det.

Det finns i dagsläget en specialfunktion som genererar och levererar engångskoder till verifierade medlemmar. Avtal gällande Freja eID infördes under mars månad 2024. Detta innebär nu att LO Mervärde har två lättillgängliga vägar för medlemmar utan Bank-ID. Freja eID infördes mot den bakgrund som motionären beskriver i motion 12.11.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 12.10 samt

att avslå motionerna 12.8, 12.9, 12.11.

I debatten deltog:

Anna Hjortheden, Hotell- och restaurangfacket

Marie Särud, Kommunal

Henric Engström, Handels

Erik Jonsson, GS-facket

Roger Edblom, Livs

Susanna Gideonsson, LOs ordförande.

Följande förslag förelåg:

– Styrelsens utlåtande,

– Styrelsens bifallsyrkande på 12.6 (att-sats 2),

– Styrelsens besvarandeyrkande på motion 12.7,

– Roger Edblom Livs, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 12.10 med tilläggsatt-satsen:

att eventuella framförhandlade rabatter exkluderar handelns egna märkesvaror.

Beslut

Kongressen beslutade

att avslå tilläggsatt-satsen på motion 12.10.

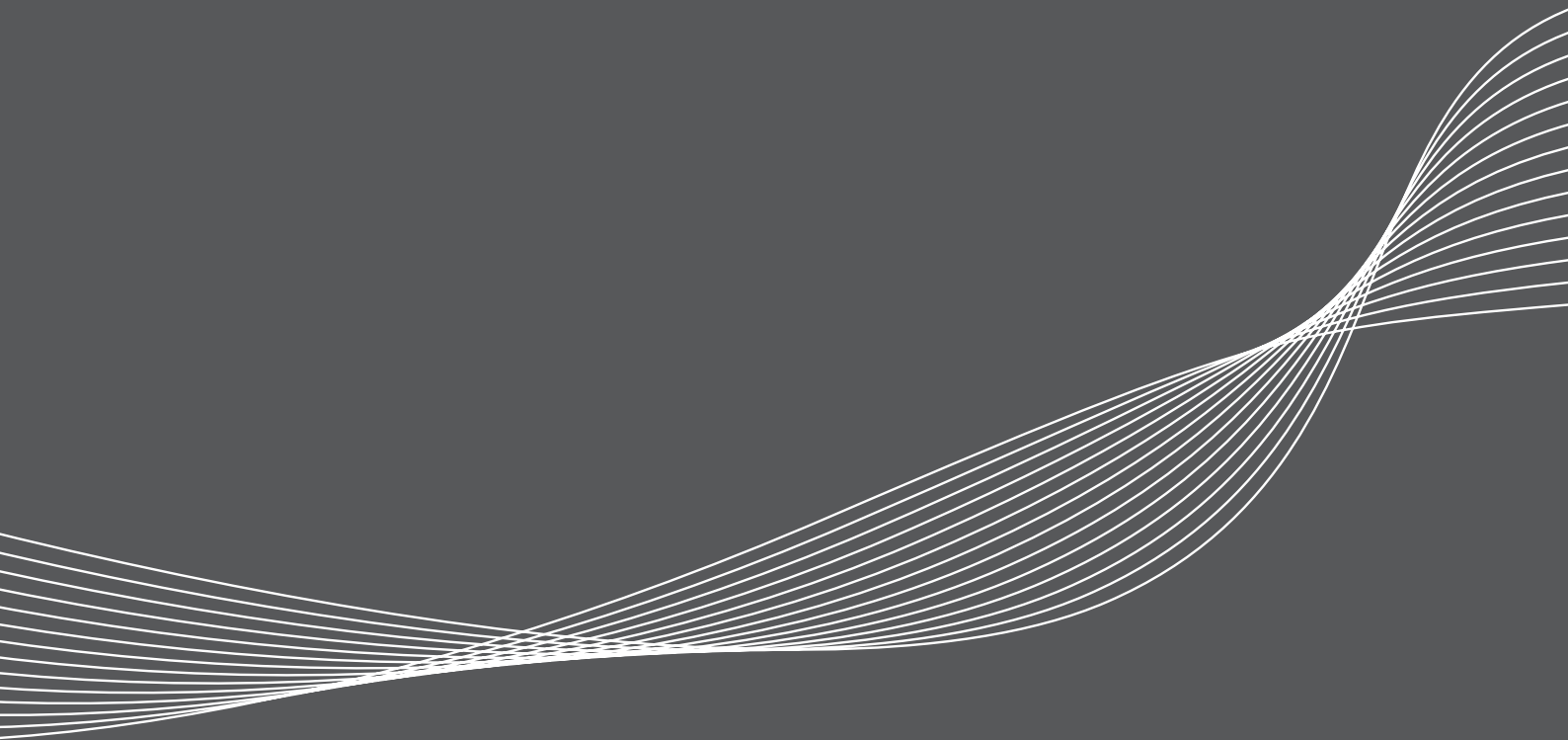
Kongressen beslutade

att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

Punkt 13

Vårt uppdrag

13. Vårt uppdrag

Anförande

Therese Guovelin, LOs förste vice ordförande: Ordförande! Så härligt att se er allihopa!

Vi har kommit till område 13, Vårt uppdrag. Det området brukar skapa debatt på varje kongress.

Jag var glad på första kongressdagen att de slutade fråga vid frågan om hur många som var på sin *andra* kongress. Det är några till jag har varit på.

På alla de sju kongresser som jag har varit på har det varit debatt om bland annat stadgar, organisationsplan, organisering och facklig utbildning. Det är fackliga kärnuppgifter, helt enkelt. Det är centrala frågor för att bygga den fackliga styrka som vi vill ha och som är nödvändig för den svenska kollektivavtalsmodellen.

Stadgarna utgör det ramverk som LO och medlemsförbunden ska hålla sig inom. De innehåller också ett antal så kallade absoluter, alltså skrivningar som varje medlemsförbund ordagrant ska föra in i sina stadgar. De återfinns i § 12.

Den här gången föreslår styrelsen att kongressen ska besluta om att införa ytterligare en absolut, om skiljeförfarande. Tyvärr har det skett en lapsus: I handlingarna saknas en inledande mening i nya mom 3 om just skiljeförfarande.

Där har styrelsen ett yrkande som ni också kan se i era plattor. I konsekvensens namn vill vi föra in: Medlemsförbund i LO ska ha följande bestämmelse i sina stadgar, alltså som det står i mom 1 och mom 2.

I § 6 om styrelsens uppgift har styrelsen förtydligt runt det demokratiska arbetssättet, kan man säga – en strävan efter att uppnå enighet i vår konfederation. Vi har också tillfört två viktiga att-satser om styrelsens uppgift.

Den första gäller att följa och stödja förbundens arbete med rekrytering, organisering och en hög kollektivavtalsäckning. Den andra att-satsen gäller att fastställa riktlinjer för gemensamma förhandlingar.

I syfte att hålla ordning och reda när det gäller gränsdragningarna mellan förbundens avtals- och organisationsområden föreslår vi ett nytt mom 6 i § 15.

Slutligen föreslås ett tillägg i § 16 mom 3 om styrelsens utrymme för att fatta beslut om förhandlingar.

Styrelsen föreslår utöver det ett antal språkliga och praktiska justeringar. Styrelsen har också varit tydlig med att man under den kommande kongressperioden bör göra en djupare översyn av LOs stadgar.

Under punkt 13 kommer vi också att behandla LOs organisationsplan och gränsdragningar. Vår avtalssekreterare Torbjörn Johansson kommer att göra en inledande genomgång när vi väl kommer dit.

Motionerna som har inkommit kommer att behandlas under respektive område, med några undantag inom 13.c, som Eva-Lotta informerade kort om.

Som jag sa ska vi börja med stadgarna. De första raderna i första paragrafen lyder så här:

”Landsorganisationen i Sverige – LO – är en sammanslutning av fackliga

arbetstagarorganisationer – förbund. LO har, såsom den gemensamma organisationen för de samverkande förbunden, till uppgift att leda och samordna LOs och förbundens strävanden att tillvarata arbetstagarnas intressen på arbetsmarknaden och inom näringslivet.”

Det är kanske lite krånglig svenska, fast det låter ganska självklart – eller hur? Men frågan är hur uppdraget ska genomföras. Vilket mandat ska LO ha? Hur får vi till de bästa fackliga utbildningarna? Facklig utbildning är ju särskilt viktigt i de tider vi lever i nu, när samhällsdebatten har hårdnat och det politiska landskapet är radikalt förändrat.

Hur stärker vi våra förtroendevalda? Hur kan vi vässa vår organisation? Hur gör vi med gränsdragningsfrågorna? Och det viktigaste av allt: Hur blir vi fler – fler medlemmar i LOs förbund, fler som vill bli fackligt aktiva?

En sak vet jag: LO kan inte lösa det. Och vilka är LO? Vi måste lösa det tillsammans, alla förbund och förbundens medlemmar.

Ett starkt LO handlar om starka förbund. Däremot kan LO samordna, stödja, ta fram utbildningsmaterial, opinionsbilda, underlätta övergång mellan förbund, utbilda handledare och mycket mer.

Men det är inte vi som har lyckats rekrytera över 520 000 nya medlemmar under de senaste fyra åren – 520 000 medlemmar! Grattis till oss alla!

(APPLÅDER)

Däremot har LO varit med och skapat förutsättningar.

Jag vet att många av alla er som sitter här inne har slitit med att värva medlemmar och organisera och verkligen har jobbat hårt för att få en bra lokal verksamhet. Det har också gett resultat – bra jobbat!

Men vi kan inte vara nöjda. Mycket arbete kvarstår. Därför har LO, tillsammans med förbunden såklart, jobbat med den största satsningen i modern tid: *Stärkt organisering – stärkt organisation.*

Våra medlemmars positioner på arbetsmarknaden ska stärkas. Vi ska ge förtroendevalda rätt förutsättningar att verka i en ny tid. Alla som inte är medlemmar måste sökas upp och få frågan om att vara med i vår förening. Vi måste bli bättre på att nå unga vuxna, både de som redan finns i arbetslivet och de som är på väg in.

Vi måste också stärka de medlemmar som vi redan har. De måste känna att det är de som är facket. Våra förtroendevalda måste känna stöd och ha bästa möjliga förutsättningar för att sköta sitt uppdrag.

Det innebär att vi måste hitta nya vägar för att nå alla som står inför ett inträde på arbetsmarknaden. Inom många av LO-förbundens branscher har arbetsmarknaden verkligen förändrats, med till exempel än fler otrygga anställningar – uppfinningsrikedomen är oerhört stor hos arbetsgivarna.

När LOs och förbundens regionala organisation spänner över större områden blir också det lokala engagemanget och närvaron i LO-facken i kommunerna allt viktigare, och där går det framåt.

Vi behöver vara närvarande i hela Sverige, nära förbundens medlemmar, på arbetsplatserna och i kommunerna där vi bor. Då kan vi tillsammans driva på för de förändringar som LO och LO-förbundens medlemmar behöver och drömmer om.

Men ger vi rätt förutsättningar för att alla ska kunna ta plats i vår orga-

nisation? Jag läste en tänkvärd insändare i Arbetet i torsdags. Där skriver skribenterna att "unga arbetare är viktiga för framtiden, men även nutiden".

De skriver också: "Ni alla har varit unga, några av er har också varit ung i fackföreningsrörelsen och fått kämpa för att få plats, bli lyssnad på och att få respekt av era kamrater".

De orden stämmer till eftertanke. Det gjorde de i alla fall för mig.

Nu ser jag fram emot bra debatter och att vi kan byta erfarenheter och åsikter med varandra men framför allt lyssna på varandra. Vi har många viktiga beslut att fatta.

Med de orden yrkar jag bifall till styrelsens förslag under område 13 samt tillägget i § 12 mom 3.

Låt debatten börja!

13.a Stadgar

I förslaget till nya stadgar har tidigare formuleringar som föreslås utgå strukturs över. Förslag till ny text anges i grå ruta med fet-kursiv stil. Detta kan antingen vara en ny formulering av en tidigare text eller en helt ny text.

§ 1 Uppgift

Landsorganisationen i Sverige – LO – är en sammanslutning av fackliga arbetstagarorganisationer – förbund. LO har, såsom den gemensamma organisationen för de samverkande förbunden, till uppgift att leda och samordna LOs och förbundens strävanden att tillvarata arbetstagarernas intressen på arbetsmarknaden och inom näringslivet. LO ska därvid och i övrigt verka för en samhällsutveckling på grundval av politisk, social och ekonomisk demokrati präglad av jämlikhet och en feministisk grundsyn.

Uppgiften utgår från den grundläggande synen om allas lika värde och rätt. För att kunna fullfölja sin uppgift ska LO närmast verka för

att de anslutna förbunden organiserar och sammansluter arbetstagare i privat, ~~statlig och kommunal tjänst~~, i enlighet med av kongressen beslutad organisationsplan, i landsomfattande förbund,

att de anslutna förbundens verksamhet bedrivs efter enhetliga linjer och under solidarisk samverkan varvid gemensamma intressen ska beaktas och hänsyn tas till den enskildes rätt och samhällets berättigade krav,

att arbetstagarernas intressen i rättsliga och samhällspolitiska frågor tillvaratas,

att utveckla förbindelser med motsvarande organisationer i Sverige och i andra länder,

att genom medlemskap i internationella fackliga organisationer och i övrigt internationellt hävda fackliga intressen samt

att de anslutna förbundens lokala organisationer samverkar i organiserad tvärfacklig verksamhet i LO-distrikten.

att de anslutna förbunden organiserar och sammansluter arbetstagare i privat **och offentlig verksamhet**, i enlighet med av kongressen beslutad organisationsplan, i landsomfattande förbund,

§ 4 Kongressen

Mom 6. Motioner

Motion till kongressen kan väckas av varje anslutet förbund och av dess avdelningar. Motion ska vara styrelsen tillhanda senast fem månader före kongressens öppnande. Motion av avdelning insändes till respektive förbundsstyrelse som ska översända densamma till styrelsen åtföljt av ett yttrande över motionen.

Styrelsen låter sammanföra och trycka motionerna samt avger utlåtanden över dessa. Motioner och utlåtanden ska vara kongressombuden tillhanda senast sex veckor före kongressens öppnande.

Mom 6. Motioner

Motion till kongressen kan väckas av varje anslutet förbund och av dess avdelningar. Motion ska vara styrelsen tillhanda senast fem månader före kongressens öppnande. Motion av avdelning insändes till respektive förbundsstyrelse som ska översända densamma till styrelsen åtföljt av ett yttrande över motionen.

Styrelsen *låter sammanföra motionerna* samt avger utlåtanden över dessa. Motioner och utlåtanden ska vara kongressombuden tillhanda senast sex veckor före kongressens öppnande.

§5 Representantskapet

Mom 4. Verksamhets- och revisionsberättelse Ärenden, motioner och förslag

Före vårens ordinarie sammanträde ska representantskapets ledamöter ha haft möjlighet att ta del av föregående års verksamhetsberättelse och revisionsberättelse samt avrapportering av förbundsgemensamma projekt. Vid ordinarie vårsammanträde har revisorerna närvaroskyldighet. Efter granskning av verksamhets- och revisionsberättelserna beslutar representantskapet om till- eller avstyrkande till kongressen av ansvarsfrihet för styrelsen för den tid berättelserna omfattar.

Vid vårmötet fastställs även, enligt §19 mom 2, konfliktbidragets storlek. Styrelsen kan till representantskapet föreslå förbundsgemensamma projekt.

Motioner, från anslutna förbund ska vara insända till styrelsen senast två månader före sammanträdet. LOs styrelse avger utlåtande över motionerna.

På ordinarie representantskapssammanträde ska utöver motioner även övriga frågor, som senast fem veckor före sammanträdet hänskjutits dit av styrelsen, upptas till behandling.

Representantskapet kan även behandla motion som av kongress hänskjutits till representantskapet för beslut. Representantskapet kan enligt §13 mom 1 besluta om extra avgift för finansiering av förbundsgemensamma projekt. Representantskapet kan också med två tredjedels majoritet besluta att uppta till behandling sådant förslag som framförts omedelbart vid sammanträdet.

Mom 4. Verksamhets- och revisionsberättelse Ärenden, motioner och förslag

Före vårens ordinarie sammanträde ska representantskapets ledamöter ha haft möjlighet att ta del av föregående års verksamhetsberättelse och revisionsberättelse samt avrapportering av förbundsgemensamma projekt. Vid ordinarie vårsammanträde har revisorerna närvaroskyldighet. Efter granskning av verksamhets- och revisionsberättelserna beslutar representantskapet om till- eller avstyrkande till kongressen av ansvarsfrihet för styrelsen för den tid berättelserna omfattar **förutom de år ordinarie kongress avhålls.**

Vid vårmötet fastställs även, enligt §19 mom 2, konfliktbidragets storlek. Styrelsen kan till representantskapet föreslå förbundsgemensamma projekt.

Motioner, från anslutna förbund ska vara insända till styrelsen senast två månader före sammanträdet. LOs styrelse avger utlåtande över motionerna.

På ordinarie representantskapssammanträde ska utöver motioner även övriga frågor, som senast fem veckor före sammanträdet hänskjutits dit av styrelsen, upptas till behandling.

Representantskapet kan även behandla motion som av kongress hänskjutits till representantskapet för beslut. Representantskapet kan enligt §13 mom 1 besluta om extra avgift för finansiering av förbundsgemensamma projekt. Representantskapet kan också med två tredjedels majoritet besluta att uppta till behandling sådant förslag som framförts omedelbart vid sammanträdet.

§ 6 Styrelsen

Mom 1. Sammansättning

Valbarhet

Mom 2. Ledamotshinder

Mom 3. Uppgift

Mom 4. Sammanträden

Beslutsordning

Mom 1. Sammansättning

Valbarhet

Styrelsen består av LOs ordförande, förste och andre vice ordförande, avtalssekreterare samt en ledamot från varje medlemsförbund. Styrelsen väljs för en kongressperiod av ordinarie kongress.

För sistnämnda ledamöter väljer kongressen tre personliga suppleanter från respektive förbund som inträder vid ordinarie ledamots förfall. Vid ledamots avgång väljer representantskapet ny ledamot. Om någon av suppleanterna valts till ordinarie ledamot eller avgått under kongressperioden väljs ny suppleant av representantskapet.

Mom 2. Ledamotshinder

Ledamot av styrelsen liksom suppleant ska vara medlem av förbund som är anslutet till LO.

Person som uppbär pension från eller av annat skäl inte är aktivt verksam inom förbunden kan inte vara ledamot av styrelsen. Om ledamot av styrelsen utträder eller utesluts ur anslutet förbund anses ledamot skild från sitt ledamotskap.

Mom 3. Uppgift

Det åligger styrelsen att leda LOs i § 1 angivna verksamhet. Styrelsens uppgift är därvid bland annat

Mom 1. Sammansättning

Valbarhet

Styrelsen består av LOs ledning (som väljs enligt § 8 mom 1) samt en ledamot från varje medlemsförbund. Styrelsen väljs för en kongressperiod av ordinarie kongress.

För sistnämnda ledamöter väljer kongressen tre personliga suppleanter från respektive förbund som inträder vid ordinarie ledamots förfall. Vid ledamots avgång väljer representantskapet ny ledamot. Om någon av suppleanterna valts till ordinarie ledamot eller avgått under kongressperioden väljs ny suppleant av representantskapet.

Mom 3. Uppgift

Styrelsen, som är vald av kongressen, har ett gemensamt och samlat ansvar att leda LOs i § 1 angivna verksamhet. Styrelsen representerar tillsammans alla förbund och svarar inför representantskap och kongress. Styrelsens uppgift är därvid bland annat att följa och verka för att medlemsförbunden ökar i organisationsgrad, medlemsantal och upprätthåller en hög kollektivavtals-täckning,

att följa och samordna de anslutna förbundens fackliga politik samt verka för enhetlig planläggning och genomförande,
att då så är nödvändigt, biträda de anslutna förbunden vid förhandlingar om arbets- och lönevillkor,
att verka för ett fast och förtroendefullt samarbete mellan de anslutna förbunden samt att då tvister uppstår mellan förbunden pröva och avgöra dessa,
att pröva och slutgiltigt avgöra frågor om tolkning och tillämpning av LOs organisationsplan,
att följa och verka för att LO och dess medlemsförbund bedriver ett aktivt arbete för jämställdhet mellan kvinnor och män,
att bevaka att medlemsförbunden lever upp till de förpliktelser som är förenade med medlemskapet,
att följa utvecklingen inom arbetsmarknaden och näringslivet,
att fastställa arbetsordning för styrelsen samt för de råd och kommittéer där samverkan sker med förbunden,

Mom 4. Sammanträden Beslutsordning

Styrelsen har i regel ordinarie sammanträde var fjortonde dag. Då så bedöms erforderligt kan extra sammanträde hållas.

För giltigheten av fattade beslut fordras att två tredjedelar av styrelsens samtliga ledamöter har enats om beslutet.

att följa och samordna de anslutna förbundens fackliga politik samt verka för enhetlig planläggning och genomförande,
att då så är nödvändigt, biträda de anslutna förbunden vid förhandlingar om arbets- och lönevillkor,
att verka för ett fast och förtroendefullt samarbete mellan de anslutna förbunden samt att då tvister uppstår mellan förbunden pröva och avgöra dessa,
att pröva och slutgiltigt avgöra frågor om tolkning och tillämpning av LOs organisationsplan,
att följa och verka för att LO och dess medlemsförbund bedriver ett aktivt arbete för jämställdhet mellan kvinnor och män,
att bevaka att medlemsförbunden lever upp till de förpliktelser som är förenade med medlemskapet,
att följa utvecklingen inom arbetsmarknaden och näringslivet,
att fastställa arbetsordning för styrelsen samt för de råd och kommittéer där samverkan sker med förbunden,
att fastställa riktlinjer för gemensamma förhandlingar,

Mom 4. Sammanträden Beslutsordning

Styrelsen har i regel ordinarie sammanträde var fjortonde dag. Då så bedöms erforderligt kan extra sammanträde hållas.

Styrelsen ska sträva efter att fatta beslut i enhällighet.

Vid omröstning, fordras för giltighet att två tredjedelar av styrelsens samtliga ledamöter har enats om beslutet.

I viss fråga där LOs arbetsutskott anser att det finns behov av särskild beredning med förbund, i syfte att uppnå enhällighet, kan särskilt samråd genomföras.

§ 8 Funktionärer

- Mom 1. *Funktionärer*
- Mom 2. *Annat uppdrag*
- Mom 3. *Misskötsel*
- Mom 4. *Ordförande*
- Mom 5. *Vice ordförande*
- Mom 6. *Avtalssekreterare*

Mom 1. *Funktionärer*

Ordinarie kongress väljer ordförande, en förste vice ordförande, en andre vice ordförande samt avtalssekreterare. Valen avser en kongressperiod.

Arvode och övriga villkor för dessa funktionärer fastställs av representantskapet. ~~Avlider eller avgår~~ sådan funktionär under kongressperioden väljer representantskapet efterträdare för tiden till och med nästa ordinarie kongress. Beträffande sådant val ska i tillämpliga delar gälla det som stadgas i § 4 mom 12.

Mom 2. *Annat uppdrag*

Funktionär ska helt ägna sig åt sin tjänst hos LO och har inte rätt att utan styrelsens tillstånd åta sig annat uppdrag.

Mom 3. *Misskötsel*

Funktionär som missköter sin tjänst kan av representantskapet efter förslag av styrelsen entledigas. Representantskapets beslut i sådan fråga kan överklagas till kongressen men ska oberoende av överklagning följas från i beslutet angiven tidpunkt.

§ 8 Funktionärer i LOs ledning

- Mom 1. *Funktionärer i LOs ledning*
- Mom 2. *Annat uppdrag*
- Mom 3. *Misskötsel*
- Mom 4. *Ordförande*
- Mom 5. *Vice ordförande*
- Mom 6. *Avtalssekreterare*

Mom 1. *Funktionärer i LOs ledning*

Ordinarie kongress väljer ordförande, en förste vice ordförande, en andre vice ordförande samt avtalssekreterare. Valen avser en kongressperiod.

Arvode och övriga villkor för dessa funktionärer fastställs av representantskapet. ~~Avgår eller avlider~~ sådan funktionär under kongressperioden väljer representantskapet efterträdare för tiden till och med nästa ordinarie kongress. Beträffande sådant val ska i tillämpliga delar gälla det som stadgas i § 4 mom 12.

Mom 2. *Annat uppdrag*

Funktionär **i LOs ledning** ska helt ägna sig åt sin tjänst hos LO och har inte rätt att utan styrelsens tillstånd åta sig annat uppdrag.

Mom 3. *Misskötsel*

Funktionär **i LOs ledning** som missköter sin tjänst kan av representantskapet efter förslag av styrelsen entledigas. Representantskapets beslut i sådan fråga kan överklagas till kongressen men ska oberoende av överklagning följas från i beslutet angiven tidpunkt.

§ 10 Revision

Mom 2. Granskning styrelsen

Beträffande styrelsens verksamhet är det revisorernas uppgift

att granska räkenskaperna, förvaltningen och årsredovisningen och avge revisionsberättelse till representantskapet med till- eller avstyrkande av ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter samt

att till ordinarie kongress avge revisionsberättelse för ~~den gångna kongressperioden~~ med till- eller avstyrkande av ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter.

Mom 2. Granskning styrelsen

Beträffande styrelsens verksamhet är det revisorernas uppgift

att granska räkenskaperna, förvaltningen och årsredovisningen och avge revisionsberättelse till representantskapet med till- eller avstyrkande av ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter, **förutom det år ordinarie kongress avhålls** samt

att till ordinarie kongress avge revisionsberättelse för **näst föregående år** med till- eller avstyrkande av ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter.

§ 12 Medlemsvillkor och förpliktelser

Mom 1. *Enskilda medlemmars rättigheter och skyldigheter*

Mom 2. *Beslut om avtal och stridsåtgärder*

Mom 3. *Anslutna förbunds förpliktelser*

Mom 4. *Twist mellan medlemsförbund*

Mom 1. *Enskilda medlemmars rättigheter och skyldigheter*

Medlemsförbund i LO ska ha följande bestämmelser i sina stadgar:

Varje arbetstagare inom förbundets verksamhetsområde har rätt till inträde i förbundet. Rätt till inträde gäller dock inte i det fall då uteslutningsgrund enligt förbundets stadgar föreligger.

Medlem i förbundet har rätt och skyldighet att utan särskild avgift överflytta sitt medlemskap från ett LO-förbund till ett annat, om medlemmen antingen fått anställning inom det nya förbundets verksamhetsområde eller av annat skäl ska tillhöra detta på grund av LO-styrelsens beslut.

Mom 2. *Beslut om avtal och stridsåtgärder*

Medlemsförbund i LO ska ha följande bestämmelse i sina stadgar:

Förbundsstyrelsen avgör slutligt frågor som angår uppsägning av kollektivavtal, antagande eller förkastande av förslag till sådant avtal samt vidtagande av stridsåtgärder.

§ 12 Medlemsvillkor och förpliktelser

Mom 1. *Enskilda medlemmars rättigheter och skyldigheter*

Mom 2. *Beslut om avtal och stridsåtgärder*

Mom 3. *Skiljeförfarande*

Mom 4. *Anslutna förbunds förpliktelser*

Mom 5. *Twist mellan medlemsförbund*

Mom 3. *Skiljeförfarande*

Inbördes tvister mellan förbundet, förbundets underorganisationer, styrelse eller förtroendevald ska hänskjutas till avgörande av skiljemän i den ordning lagen om skiljeförfarande stadgar med följande avvikelser.

Landsorganisationens styrelse utser för kongressperioden tre personer och tre ersättare för dessa att vara skiljemän för medlemsförbunden i sådana tvister som avses i första stycket. När skiljeförfarande påkallas utser förbundet en av dessa att vara skiljeman för förbundet.

Kan inte de av parterna utsedda skiljemän-

Mom 3. *Anslutna förbunds förpliktelser*

Anslutet förbund har, utöver vad som stadgas i §§ 11, 13, 14, 16 och 17 till uppgift:

att i frågor av större principiell innebörd eller omfattande praktisk betydelse inhämta styrelsens yttrande,

att årligen till styrelsen avge verksamhetsberättelse för föregående år med uppgift om förbundets ekonomiska ställning,

att insamla, sammanföra och till styrelsen överända sådana uppgifter som är erforderliga för LOs statistik,

att då styrelsen inforrdrar särskilda yttranden, uppgifter och andra upplysningar lämna sådana,

att då medlem fått anställning inom annat anslutet förbunds verksamhetsområde eller eljest enligt styrelsens beslut ska tillhöra sådant annat förbund, aktivt medverka till medlemskapets överflyttning samt

att medverka till att de egna lokala organisationerna deltar i av LO beslutad tvärfacklig verksamhet.

Mom 4. *Twist mellan medlemsförbund*

Uppstår twist mellan till LO anslutna förbund ska tvisten hänskjutas till styrelsens prövning och avgörande. Styrelsen ska avgöra sådan twist snarast möjligt.

Styrelsens beslut är bindande för parterna.

nen enas om den tredje ledamoten utses denne av kansliansvarig ordförande i Arbetsdomstolen.

I twist där förbundet och en enskild person är parter svarar förbundet oavsett utgången i tvisten för ersättningen till skiljemännen.

Mom 4. *Anslutna förbunds förpliktelser*

Anslutet förbund har, utöver vad som stadgas i §§ 11, 13, 14, 16 och 17 till uppgift:

att i frågor av större principiell innebörd eller omfattande praktisk betydelse inhämta styrelsens yttrande,

att årligen till styrelsen avge verksamhetsberättelse för föregående år med uppgift om förbundets ekonomiska ställning,

att insamla, sammanföra och till styrelsen överända sådana uppgifter som är erforderliga för LOs statistik,

att då styrelsen inforrdrar särskilda yttranden, uppgifter och andra upplysningar lämna sådana,

att då medlem fått anställning inom annat anslutet förbunds verksamhetsområde eller eljest enligt styrelsens beslut ska tillhöra sådant annat förbund, aktivt medverka till medlemskapets överflyttning samt

att medverka till att de egna lokala organisationerna deltar i av LO beslutad tvärfacklig verksamhet.

Mom 5. *Twist mellan medlemsförbund*

Uppstår twist mellan till LO anslutna förbund ska tvisten hänskjutas till styrelsens prövning och avgörande. Styrelsen ska avgöra sådan twist snarast möjligt.

Styrelsens beslut är bindande för parterna.

§ 15 Uteslutning – Övriga sanktioner

- Mom 1.** Uteslutning
Besvär över uteslutning
- Mom 2.** Förlust representations- och
konfliktersättningsrätt
- Mom 3.** Bristande betalning,
ordinarie avgifter
- Mom 4.** Dröjsmål
- Mom 5.** Bristande betalning, uttaxering

§ 15 Uteslutning – Övriga sanktioner

- Mom 1.** Uteslutning
Besvär över uteslutning
- Mom 2.** Förlust representations- och
konfliktersättningsrätt
- Mom 3.** Bristande betalning,
ordinarie avgifter
- Mom 4.** Dröjsmål
- Mom 5.** Bristande betalning, uttaxering
- Mom 6.** Bristande efterlevnad av gränsdrag-
ningsbeslut

Mom 6. Bristande efterlevnad av gränsdrag- ningsbeslut

Förbund, som efter beslut i gränsdragningstvist i LOs styrelse inte medverkar till överlämnande av avtals- och organisationsrätten, ska utge ekonomisk ersättning till det mottagande förbundet. Sådan ersättning kan begäras tidigast sex månader efter gränsdragningsbeslutet. Frågan om ersättningsskyldighet och beloppets storlek avgörs av LOs styrelse.

§ 16 Avtalsrörelser

- Mom 1. *Allmänna skyldigheter*
- Mom 2. *Styrelsens informationsplikt*
- Mom 3. *Förslag från styrelsen*
- Mom 4. *Avtalsrörelsens uppläggning*
- Mom 5. *Yttranden över rekommendation*
- Mom 6. *Gemensamma förhandlingar* Förhandlingsdelegationen
- Mom 7. *Samordnade förbundsförhandlingar*
- Mom 8. *Enskilda förbundsförhandlingar*
- Mom 9. *Avtalsrörelse flera förbund*
- Mom 10. *Deltagande i förbundsförhandlingar*

Mom 1. *Allmänna skyldigheter*

Anslutet förbund ska hålla styrelsen underrättad om viktigare avtalsrörelser och konflikter. I frågor av större principiell innebörd eller omfattande praktisk betydelse ska förbundet inhämta styrelsens yttrande.

Mom 2. *Styrelsens informationsplikt*

Styrelsen ska lämna fortlöpande information om viktiga avtalsrörelser och tvister till de anslutna förbund som berörs eller kan antas bli berörda. När det gäller avtalsrörelser och tvister, som kan ha principiell innebörd eller omfattande praktisk betydelse för flera anslutna förbund, ska styrelsen kalla representanter för dessa att sammanträda för information och överläggning.

Mom 3. *Förslag från styrelsen*

Styrelsen ska i god tid innan större delen av de anslutna förbundens kollektivavtal löpt ut behandla avtalsläget. Därefter ska styrelsen lägga fram en rekommendation till representantskapet om avtalsrörelsens uppläggning.

§ 16 Avtalsrörelser Förhandlingar

- Mom 1. *Allmänna skyldigheter*
- Mom 2. *Styrelsens informationsplikt*
- Mom 3. *Förslag från styrelsen*
- Mom 4. *Avtalsrörelsens uppläggning*
- Mom 5. *Yttranden över rekommendation*
- Mom 6. *Gemensamma förhandlingar* Förhandlingsdelegationen
- Mom 7. *Samordnade förbundsförhandlingar*
- Mom 8. *Enskilda förbundsförhandlingar*
- Mom 9. *Avtalsrörelse flera förbund*
- Mom 10. *Deltagande i förbundsförhandlingar*

Mom 3. *Förslag från styrelsen*

Styrelsen ska i god tid innan större delen av de anslutna förbundens kollektivavtal löpt ut behandla avtalsläget. Därefter ska styrelsen lägga fram en rekommendation till representantskapet om avtalsrörelsens uppläggning.

Styrelsen äger dock rätt att besluta om förhandlingar som i allt väsentligt motsvarar ett redan fattat representantskapsbeslut.

Motionerna 13.1–13.3 samt 13.14 (att-sats 6) och 13.16 (att-sats 1).

13.c Organisationsfrågor första utlåtandet: motionerna 13.12 och 13.13, 13.14, (att-sats 1, 2, 3, 4, 5), 13.15 samt 13.16 (att-sats 2).

13.1

Demokratisera ungsekreterarposten

Hotell- och restaurangfacket avd 02 Stockholm-Gotland

Den representativa demokratin är en integral del av fackföreningsrörelsen. Därför tycker vi att det är märkligt att funktionen ungsekreterare är en avlönad tjänst, i stället för ett förtroendeuppdrag likt de tusentals unga eldsjälur som bär organisationen. Faktumet att ungsekreteraren är en anställd ombudsman och inte en förtroendevald gör det också svårare för ungsekreteraren och LOs medlemmar att känna ömsesidigt förtroende. Skulle tjänsten göras om till ett förtroendeuppdrag skulle detta komma mer naturligt då man ständigt kan växla mellan ungsekreterare som lätt och tydligt är förankrade i sin samtid.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att tjänsten som LOs ungsekreterare ska ersättas av en förtroendevald ungsekreterare,
- att posten tillsätts på LO-kongressen,
- att mandatet gäller en kongressperiod samt
- att I händelse att ungsekreteraren avgår under sin mandatperiod ska LOs styrelse tillförordna en ungsekreterare fram tills nästa ordinarie kongress.

Utlåtande motion 13.1 samt 13.14 (att-sats 6) och 13.16 (att-sats 1)

13.1

- att* tjänsten som LOs ungsekreterare ska ersättas av en förtroendevald ungsekreterare,
- att* posten tillsätts på LO-kongressen,
- att* mandatet gäller en kongressperiod samt
- att* I händelse att ungsekreteraren avgår under sin mandatperiod ska LOs styrelse tillförordna en ungsekreterare fram tills nästa ordinarie kongress.

13.14

- att* LOs ungsekreterare är inadjungerad i LOs styrelse (behandlas under dagordningspunkt 13.a).

13.16

- att* uppdraget som ungsekreterare ska väljas på kongressen (behandlas under dagordningspunkt 13.a).

LO fick sin första ungsekreterare i mitten av 1970-talet. Funktionen/tjänsten som LOs ungsekreterare har sett olika ut under årens lopp men aldrig reglerats i LOs stadgar. Det har funnits olika lösningar men en tidigare ordning var att personen var visstidsanställd på LO och återgick till hans förbund när kongressperioden och mandattiden var slut. LO och förbunden var för ett antal år sedan överens om att frångå den här ordningen av den enkla anledningen att många av LO-förbunden inte ansåg sig ha möjlighet att ta över

anställningen. I dag är LOs ungsekreterare i stället tillsvidareanställd som ombudsman på LO. Det ger trygghet och arbetsro för LOs ungsekreterare.

Om LOs ungsekreterare ska vara förtroendevald och väljas/tillsätts av LO-kongressen som motionären av 13.1 och 13.16 (1) vill, krävs ändringar i LOs stadgar. När stadgekommittén har berett förslaget till nya stadgar har frågan inte lyfts. LOs styrelse ser i dagsläget ingen anledning att göra någon ändring av nuvarande ordning.

Motion 13.14 sjätte att-satsen yrkar på att LOs ungsekreterare ska adjungeras till LOs styrelse. LOs styrelse har möjlighet att på eget bevåg adjungera personer till styrelsen. Ungsekreteraren har vid ett flertal tillfällen medverkat på möten med LOs styrelse vilket styrelsen anser är ett av flera lämpliga sätt att föra in ung-frågor på styrelsens dagordning.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionerna 13.1, 13.14 (att-sats 6), 13.16 (att-sats 1).

13.2

LOs grundstadgar – socialistisk samhällsutveckling

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

I LOs grundstadgar, §1 Uppgift stadgas det:

LO ska därvid och i övrigt verka för en samhällsutveckling på grundval av politisk, social och ekonomisk demokrati präglad av jämlikhet och en feministisk grundsyn.

Uppgiften utgår från den grundläggande synen om allas lika värde och rätt.

Endast ett socialistiskt samhälle kan förverkliga det som stipuleras i stadgarna. Därför bör det skrivas in i stadgarna att LO verkar för en socialistisk samhällsutveckling. "LO ska därvid och i övrigt verka för en socialistisk samhällsutveckling ..."

Vi föreslår att kongressen beslutar

att det skrivs in i stadgarna att LO verkar för en socialistisk samhällsutveckling. "LO ska därvid och i övrigt verka för en socialistisk samhällsutveckling ...".

Utlåtande motion 13.2

13.2

att det skrivs in i stadgarna att LO verkar för en socialistisk samhällsutveckling. "LO ska därvid och i övrigt verka för en socialistisk samhällsutveckling ...".

Det var först i den stora stadgerevisionen 1941, som LOs stadgar 1942 fick en politisk målsättning: "och i övrigt medverka till en samhällsutveckling på grundval av politisk, social- och ekonomisk demokrati". I sak var det inget nytt för den fackliga strategin och verksamheten, men det var första gången den formulerades så i LOs stadgar. Tidigare hade formuleringen varit "att stödja arbetarnas bildningssträvanden och inom fackför-eningsrörelsen sprida upplysning i socialekonomiska och därmed sammanhängande frågor".

Till LOs stadgar 2008 beslutade kongressen om ett tillägg på §1: ”präglad av jämlikhet och jämställdhet”. Till LOs stadgar 2012 beslutade kongressen om en förändring på §1 som handlade om att byta ut jämställdhet mot ”en feministisk grundsyn”. Några av LO-förbunden har i sina egna stadgar genom åren haft andra formuleringar, vanligast har varit demokratisk socialism.

LOs styrelse anser att den skrivning som i dag finns i stadgarnas §1 är tydlig och täcker in värdegrunden för alla LOs fjorton medlemsförbund.

Ett problem med begreppet ”socialistisk samhällsutveckling” är att det i dag definieras av mer eller mindre radikala partier på vänstersidan. LOs styrelse tycker det vore olyckligt att kopplas ihop med dessa partier.

Ett annat problem med begreppet ”socialistisk samhällsutveckling” är att det demokratiska perspektivet saknas. LOs styrelse föredrar att LO i stället associeras med värdeord som exempelvis social och ekonomisk demokrati och föreslår därför att motionen avslås.

**Styrelsen föreslår att kongressen beslutar
att avslå motionen 13.2.**

13.3

Inför ett gemensamt LO-medlemskap vid otrygga anställningar.

GS-facket avd 3 Öst

I många år har vi kämpat med att vända den negativa medlemstrenden i våra LO-förbund. Vissa år har något förbund lyckats men trenden ser tyvärr ut att hålla i sig. Vi behöver tänka nytt! Revirtänkandet måste bort till förmån för det gemensamma målet, att få upp organisationsgraden.

Minst var femte löntagare i Sverige har en otrygg anställning. Det finns rapporter som visar på att cirka 70 procent av dessa återfinns i traditionella LO-yrken. Ibland kombinerar man flera jobb i olika branscher samtidigt vilket kan bli ett bekymmer den dagen man ska välja fackligt medlemskap.

Vi måste våga tänka nytt och kanske är tiden här? Inför ett gemensamt fackligt medlemskap i de fall man har en otrygg anställning. Ett så kallat LO-medlemskap. Den dagen man som arbetstagare får en tillsvidareanställning flyttas man över till det förbund som organiserar arbetsplatsen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

**att skyndsamt utreda ett LO-medlemskap för otrygga anställningar samt
att införa ett LO-medlemskap för otrygga anställningar under kommande kongressperiod.**

Utlåtande motion 13.3

13.3

att skyndsamt utreda ett LO-medlemskap för otrygga anställningar samt

att införa ett LO-medlemskap för otrygga anställningar under kommande kongressperiod.

Otrygga anställningar är ett gissel på svensk arbetsmarknad. Den gemensamma kampen för trygga och goda anställningsvillkor måste fortsätta och intensifieras. Det fackliga medlemskapets värde behöver dessutom vara detsamma oavsett anställningsform.

Samtidigt behöver organisationsgraden öka bland de som har otrygga anställningar. Styrelsen anser dock inte att lösningen är ett särskilt LO-medlemskap för otrygga anställningar. En sådan konstruktion skulle i grunden förändra den organisationsstruktur och de stadgar vi har i dag.

LO är enligt stadgarna § 1, en organisation med medlemmar bestående av landsomfattande organisationer som organiserar arbetare. LO-förbunden organiserar arbetare enligt den uppdelning i avtals- och organisationsrätten som återfinns i organisationsplanen. Förbunden är suveräna att reglera sina respektive delar av arbetsmarknaden och ansvarar själva för dem. Motionärens förslag skulle bryta upp denna ordning och öppna upp för konkurrens mellan LO och förbunden.

LOs styrelse anser också att avtals- och organisationsrätten behöver ligga hos samma organisation, för att skapa goda förutsättningar att fullgöra det fackliga uppdraget. Det är dessutom hos förbunden den nödvändiga kunskapen finns om bransch- och yrkesfrågor.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 13.3.

13.c Organisationsfrågor

13.12

LOs centrala ungtkommitté

Byggnadsarbetareförbundet, Byggnadsarbetareförbundet region Småland–Blekinge, Byggnadsarbetareförbundet region Öst

I dag väljer varje förbund själva vilka som ska sitta i LOs centrala ungtkommitté (CUK). Detta betyder att det kan sitta personer i CUK-en som inte är förtroendevalda utan folk som är anställda i sina förbund, vilket leder till problem för att de som är anställda inte är aktiva i ungdomsarbetet som sker i respektive förbund.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LOs ungtkommitté endast består av förtroendevalda samt

att åldersgränsen för att väljas till att sitta som representant i LOs ungtkommitté är 30 år.

13.13

Representanter i LOs centrala ungommitté

Industrifacket Metall avd 44 Halland

I dag väljer varje förbund själva vilka som ska sitta i LOs centrala ungommitté. Det betyder att det kan sitta personer i centrala ungommittén som inte är förtroendevalda, utan folk som är anställda i sina förbund.

Detta kan leda till problem för att de som är anställda är inte alltid är aktiva i ungverksamheten som sker i respektive förbund.

Vi vill att representanter i LOs centrala ungommitté ska vara unga under 30 år och förtroendevalda, inte anställda.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att medlemsförbundens representanter i den centrala ungommittén bör bestå av förtroendevalda samt

att LO verkar för att medlemsförbundens representanter bör vara under 30 år när de utses till representanter i den centrala ungommittén.

13.14

LOs ungsekreterare

Byggnadsarbetareförbundet region Småland–Blekinge, Byggnadsarbetareförbundet region Öst, Byggnadsarbetareförbundet region Väst

Som ungsekreterare i LO representerar man alla unga medlemmar i LO-förbunden. Man ska representera alla 14 fackförbund och SSU. Det är ett stort och hedersfyllt uppdrag.

Då det är ett stort och hedersfyllt uppdrag måste medlemmar få vara delaktiga i processen att tillsätta den rollen. För att representera alla medlemmar på bästa sätt måste man ha det förtroendet bakom sig.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att valet av ungsekreterare är en demokratisk process,

att representanter på LOs ungforum väljer ungsekreterare,

att personen som väljs till LOs ungsekreterare är förtroendevald,

att personen som väljs till LOs ungsekreterare är under 30 år,

att LOs ungsekreterare väljs på en mandatperiod på två år samt

att LOs ungsekreterare är inadjungerad i LOs styrelse (behandlas under dagordningspunkt 13.a).

13.15

Ordförande i LOs centrala ungommitté

Industrifacket Metall avd 44 Halland

Ungverksamheten i LO har ökat kraftigt de senaste åren. Detta är något vi ser väldigt positivt på. En anledning till att ungverksamheten har gått framåt, tror vi är arbetet som har utförts i den centrala ungommittén.

Centrala ungommittén är ett mycket bra verktyg för att organisera ungdomar över förbunden och få en bred förankring i våra ungaktiviteter, som till exempel LOs ungforum. Men som all annan verksamhet behöver den uppdateras. Vi ser tydliga brister i strukturen, och periodvis dåligt engagemang. Vi tror att om vi kan omvandla kommittén till en demokratisk

process kommer vi att se ett ökat intresse och ökat engagemang.

Vår vision om hur en ungomkommitté under LO-flagg skulle se ut, är en ledamot från varje medlemsförbund. En av dessa sitter som ordförande och innehar utslagsröst. Även LOs ungeskreterare, ansvarig LO-ombudsman för skolinformationen, ansvarig LO-ombudsman för organisering riktat mot ung samt en adjungerad representant från SSU ska ingå.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att valet av ordförande är en demokratisk process och ska göras av den centrala ungomkommitténs representanter på ett årsmöte,
att LO verkar för att ordförande bör vara under 30 år när hen blir vald samt
att LO verkar för att ordförande väljs på en mandatperiod på två år.

13.16

Ungeskreterare ska vara ett förtroendeuppdrag

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

Vi behöver fler unga i alla våra fackliga led. Vill vi att fler unga ska engagera sig och då behöver LO visa vägen i att det inte är svårt för unga att ta sig in i arbetarrörelsen.

Som det ser ut i dag så är ungeskreteraren en anställning vilket får det att verka som att LO är väldigt långt bort, ett ouppnåeligt uppdrag. Det gör att medlemmarna inte längre känner sig delaktiga i processen, en process som redan i dag känns svår att ta sig in i.

Uppdraget som ungeskreterare är viktigt för alla inom LO och för våra förbund. Därför måste personen som innehar uppdraget ha ett brett stöd. För att kunna få det stödet och för att få fler intresserade av att inneha uppdraget bör därför kongressen utse det.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att uppdraget som ungeskreterare ska väljas på kongressen (behandlas under dagordningspunkt 13.a) samt
att den valda personen får en förtroendeanställning.

Utlåtande motionerna 13.12 och 13.13, 13.14 (att-sats 1, 2, 3, 4, 5), 13.15 samt 13.16 (att-sats 2)

13.12

att LOs ungomkommitté endast består av förtroendevalda samt

att åldersgränsen för att väljas till att sitta som representant i LOs ungomkommitté är 30 år.

13.13

att LO verkar för att medlemsförbundens representanter i den centrala ungomkommittén

bör bestå av förtroendevalda samt

att LO verkar för att medlemsförbundens representanter bör vara under 30 år när de utses till representanter i den centrala ungomkommittén.

13.14

att valet av ungeskreterare är en demokratisk process,

att representanter på LOs ungförum väljer ungsekreterare,
att personen som väljs till LOs ungsekreterare är förtroendevald,
att personen som väljs till LOs ungsekreterare är under 30 år samt
att LOs ungsekreterare väljs på en mandatperiod på två år.

13.15

att LO verkar för att valet av ordförande är en demokratisk process och ska göras av den centrala ungförbundets representanter på ett årsmöte,
att LO verkar för att ordförande bör vara under 30 år när hen blir vald samt
att LO verkar för att ordförande väljs på en mandatperiod på två år.

13.16

att den valda personen får en förtroendeanställning.

Motionerna 13.12 och 13.13 berör LOs centrala ungförbundsstyrelse (CUK) och att denna ska bestå av förtroendevalda personer i stället för att förbunden kan utse förtroendevalda eller anställda. I ett utlåtande till LO-kongressen 2012 slog styrelsen fast och kongressen biföll att "... det vore både önskvärt och lämpligt att förbunden utser unga representanter till centrala ungförbundsstyrelsen". Kongressen biföll även ett motionsyrkande om att förbunden ska uppmanas att utse en representant som har befogenheter att ta beslut i den fortlöpande verksamheten. Det är också beslutat i ungförbundsstyrelsen (14 december 2015) att den som nomineras till LOs CUK och utses av LOs styrelse ska ha mandat att fatta de beslut som styrelsen inom givna ramar har befogenhet att besluta om.

LOs styrelse ser positivt på att motionärerna vill att styrelsen ska spegla de personer som företräds i verksamheten, men det måste vara upp till förbunden att utse sina företrädare för att säkerställa att det finns mandat i frågorna som lyfts i styrelsen. Med ett säkerställt mandat så anser LOs styrelse att det blir lättare för styrelsen att arbeta strategiskt och framåtsyftande.

Motionerna 13.14, första till femte att-satserna, 13.15 och 13.16, andra att-satsen berör LOs ungsekreterare samt LOs centrala ungförbundsstyrelses ordförande. LOs styrelse anser, att det bästa för verksamheten är en person med trygg anställning och som kan jobba kontinuerligt och strategiskt med verksamheten över tid, samt att ständigt ha utvecklat kontaktnät med medlemsförbunden och närliggande organisationer.

Rollen som ungsekreterare och dennes anställning har sett olika ut under åren. Som det ser ut i dag är ungsekreteraren tillsvidareanställd som ombudsman på LO. Bakgrunden till detta är att förbunden ansåg sig ha svårigheter att garantera en fortsatt anställning inom det egna förbundet när mandattiden som ungsekreterare hos LO löpt ut, vilket var den tidigare ordningen. I ungförbundsstyrelsen från 2015 uppger flertalet förbund att det är uteslutet att nominera en person till ungsekreterare med hänvisning till ovanstående förklaring.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 13.13 (att-sats 2) samt
att avslå motionerna 13.12, 13.13 (att-sats 1), 13.14 (att-sats 1), 13.14 (att-sats 2), 13.14 (att-sats 3), 13.14 (att-sats 4), 13.14 (att-sats 5), 13.15, 13.16 (att-sats 2).

I debatten deltog:

Rebecca Borck, Livs
Erik Jonsson, GS-facket
Jesper Ekström, Elektrikerna
Denis Iljazi, Kommunal
Jonas Andersson, Byggnads
Cajsa Holmqvist, Byggnads
Emil Moum-Rönnborg, IF Metall
Nathalie Björfeldt, Kommunal
Ellen Sukel, Kommunal
Fredrik Berg, Livs
Linda Agetoft, Seko
Paul Bodén Hotell- och restaurangfacket
Martin Gunnarsson, IF Metall
Jessica Leiding, Kommunal
Therese Guovelin, LOs förste vice ordförande

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens förslag till nya stadgar,
- Styrelsens tilläggsförslag på paragraf 12, moment 3 i förslaget till stadgar som lyder: att medlemsförbund i LO ska ha följande bestämmelse i sina stadgar,
- Erik Jonsson GS-facket, önskan om att se över och modernisera språket i stadgarna,
- Styrelsens utlåtanden på motioner,
- Ellen Sukel Kommunal, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 13.1, 13.14 (att-sats 6), 13.16 (att-sats 1),
- Rebecca Borck Livs, bifallsyrkande på motion 13.2,
- Denis Iljazi Kommunal med flera, bifallsyrkande på motion 13.12,
- Linda Agetoft Seko med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 13.12-13.16,
- Martin Gunnarsson IF Metall, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 13.12, 13.14-13.16,
- Emil Moum-Rönnberg IF Metall med flera, bifallsyrkande på motion 13.13,
- Styrelsens bifallsyrkande på motion 13.13,
- Jonas Andersson Byggnads, bifallsyrkande på motion 13.14 (att-sats 1, 3, 4 och 5),
- Styrelsens bifallsyrkande på motion 13.15 (att-sats 1, 2),
- Jesper Ekström Elektrikerna med flera, bifallsyrkande på motion 13.15 (att-sats 3).

Beslut

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens förslag på paragraf 1 i förslaget till stadgar.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 13.2.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens förslag på paragraf 4, moment 6 i förslaget till stadgar.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens förslag på paragraf 5, moment 4 i förslaget till stadgar.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens förslag på paragraf 6, moment 1, 3 och 4 i förslaget till stadgar.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens förslag på paragraf 8, moment 1, 2 och 3 i förslaget till stadgar.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens förslag på paragraf 10, moment 2 i förslaget till stadgar.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens förslag på paragraf 12 i förslaget till stadgar med tillägget i mom 3: att medlemsförbund i LO ska ha följande bestämmelse i sina stadgar.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens förslag på paragraf 15 moment 6 i förslaget till stadgar.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens förslag på paragraf 16 moment 3 i förslaget till stadgar.

Kongressen beslutade

att bifalla motion 13.13.

Därmed beslutade kongressen att avslå motion 13.12.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 13.14.

Kongressen beslutade

att bifalla motion 13.15 (att-sats 1, 2).

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 13.15 (att-sats 3).

Kongressen beslutade
att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

Kongressen beslutade
att fastställa stadgarna.

13.b LOs organisationsplan och gränsdragning

Anförande

Torbjörn Johansson, LOs avtalssekreterare: Presidium, kongress! Vi är tillbaka på område 13 nu. När Therese hade förra inledningsanförandet om område 13 sa hon att vi skulle återkomma om organisationsplanen, och det är det jag gör nu.

Organisationsplanen är, precis som Tessan sa, jämte stadgarna ett av de starkaste regleringsinstrumenten som vi har. En grundläggande uppgift som LO har haft i över hundra år är att upprätthålla fungerande gränser mellan förbunden vad gäller avtals- och organisationsrätt. Det gör vi genom att ta kongressbeslut om en organisationsplan.

Den första organisationsplanen antogs av LO-kongressen 1912. Det är alltså stafettpinne efter stafettpinne efter stafettpinne. Det är ett historiskt beslut vi ska fatta.

Förra kongressen gav oss i uppdrag att göra en åttonde, större översyn av planen. Det arbetet har gjorts, och det är det vi ska fatta beslut om.

Organisationsplanen är facklig självreglering i praktiken. Genom organisationsplanen bestämmer vi vilket förbund som ska teckna avtal och organisera medlemmar i en viss bransch eller på en viss arbetsplats. Är vi överens tillåts aldrig arbetsgivaren välja vilket förbund han eller hon vill teckna avtal med. Det är alltså vi som beslutar genom den här planen.

Genom organisationsplanen kan vi alltså rikta vår kraft utåt, mot våra motparter och arbetsgivare, i stället för att fokusera på interna stridigheter. Så länge vi upprätthåller ordning och reda skyddar vi makten över avtals- och organisationsgränser från både arbetsgivare och stat.

Att besluta om dessa frågor kräver en stark facklig rörelse och en bred insikt om vinsterna med att ta ett gemensamt internt beslut.

Att vi klarar av att upprätta en organisationsplan skiljer oss från de flesta andra fackliga federationer. Vi är faktiskt unika i världen.

Vi har varit runt och gjort studiebesök för den här planen. Det är inga som gör som vi. På de flesta ställen är det någon statlig förlikningsman eller någon nämnd som beslutar i slutändan. Men vi fattar besluten själva i demokratisk anda och kan upprätthålla en plan. Det är en otrolig facklig styrka att vi kan göra det. Ingen annan kan besluta åt oss. Vi gör det själva.

Men facklig självreglering är tidvis svårt. Vi har sett andra fackföreningsrörelser trasas sönder när de inte har kunnat klara den uppgiften. Därför är det med stolthet som jag kan konstatera att organisationsutredningen är enig och att styrelsen enhälligt står bakom förslaget till 2024 års organisationsplan.

En organisationsplan måste bäras av LO och förbunden. En grundläggande förutsättning är också att principerna som organisationsplanen bygger på är spridda hos förbunden lokalt och centralt.

Dessutom måste förbunden vara framgångsrika i det fackliga uppdraget. Det är en förutsättning för organisationsplanen, och en skyldighet enligt planen är dessutom, mina vänner, att vi lyckas organisera arbetarna på ar-

betsmarknaden, täcka arbetsmarknaden med kollektivavtal och säkerställa att avtalen efterlevs.

De viktigaste förändringar som föreslås den här gången kan sammanfattas i fem punkter.

För det första har vi gjort ett stort arbete med förteckningarna över förbundens avtals- och organisationsområden. De har moderniserats. Verksamheter som inte finns har tagits bort. Det har varit ett ganska stort jobb. Det är väldigt svårt för ett förbund att släppa något – det ska man ha klart för sig.

Att modernisera de här förteckningarna är näst intill omöjligt, men vi har lyckats kapa en del och är väldigt nöjda med det, vi som har gjort jobbet.

Vi har också tillfört nya verksamheter, som elsparkcyklar och foodtrucks. Vi har jobbat med de här listorna under hela tiden som vi har hållit på med utredningen.

När organisationsutredningen var färdig skickade vi ut den till förbunden i höstas. Då ville Kommunal renodla sin verksamhet och begränsa sitt avtals- och organisationsområde. Vi tillsatte då i februari en tilläggsutredning, som föreslog att huvuddelen av gamla Lant skulle fördelas till andra förbund i linje med Kommunals förslag. Tilläggsutredningen föreslog att området skulle fördelas till Livs, Hotell- och restaurangfacket, Fastighets, Handels och Seko.

Som framhålls i förordet menar styrelsen att förslaget leder till en mer ändamålsenlig fördelning. Tilläggsutredningens förslag finns nu inarbetat på sidan 7 i den organisationsplan som ni ska ta ställning till. Det sammanfattas där.

För det andra gjordes det i organisationsutredningen ett större arbete med att stärka gränsdragningen mot tjänstemännen och deras fackliga organisationer.

Under det arbetet försökte vi träffa överenskommelser med både Saco och TCO, men ingen av dem ville prata med oss – de har inte det mandatet, helt enkelt. Vi försökte med PTK. De var lite mer intresserade men backade ur.

Sen gick vi vidare med Unionen, som de flesta av er har ganska mycket bråk med, och till slut lyckades vi få till en överenskommelse med Unionen som vi var väldigt nöjda med. Vi har försökt tidigare men aldrig lyckats. Vi betraktade det som en stor framgång.

Detta är svåra frågor, som jag sa, och som bevis på hur svårt det är: Bara för några veckor sen sa Unionen upp överenskommelsen, så den rullar nu med ett halvårs uppsägningstid och kommer att upphöra.

Men jag hoppas likväl att man ska hitta nya sätt och kanske hitta nya lösningar. Det jobb som är gjort kan vi kanske bygga vidare på, men det tar nog ett tag.

För det tredje har organisationsplanen fått ett nytt avsnitt som förtydligar de skyldigheter som följer med rätten att organisera.

Förbunden ska täcka sina branscher i förteckningen med kollektivavtal. Det är alltså en skyldighet att teckna kollektivavtal på de områden som man har. Förbunden ska också fackligt organisera arbetarna på de områdena och bygga lokal facklig organisation, så att avtalen efterlevs – det är skyldigheter som uppstår.

I det nyskrivna avsnittet tar vi också upp nya företeelser, som plattforms-

företag och egenanställda. Vi konstaterar att de försöker kringgå kollektivavtalen och tar upp hur vi ska hantera det.

Vi utgår från att den som utför arbete ska vara anställd och teckna kollektivavtal. Låt aldrig arbetsgivarnas definitioner styra, utan det ska vi göra! Är de anställda ska vi ha kollektivavtal. Här har vi alla ett arbete att göra.

För att organisationsplanen ska fungera i praktiken understryks i avsnittet att det krävs att förbunden förstår den. Det är så vi slår vakt om den fackliga makten över avtals- och organisationsgränserna på arbetsmarknaden.

För det fjärde har ett avsnitt i organisationsplanen som rör tvistelösning förtydligats. Förbunden har enats om gemensamma principer för hur gränsdragningsdiskussioner mellan förbunden ska hanteras lokalt på ett klokt sätt.

Vi har också skapat en ordning som skapar förutsättningar för att snabbare avgöra avtals- och organisationsrätten för nya företeeser, så att det inte uppstår vita fläckar på arbetsmarknaden, alltså ställen där vi inte har kollektivavtal.

För det femte har utredningen haft en ambition att så långt det är möjligt få till en mer lättläst och pedagogisk organisationsplan. Ni kan själva avgöra om vi har lyckats med det.

I år fyller organisationsplanen 112 år. Med de förändringar som styrelsen föreslår nu genom Organisationsplan 2024 ger vi oss själva förutsättningar att fortsatt äga makten över avtals- och organisationsrätten på en förändrad svensk arbetsmarknad.

Jag vill också uppmana er att läsa organisationsplanen. Den kan användas som en handbok och ger inte minst grundläggande bildning om det fackliga kärnuppdraget.

Härmed yrkar jag bifall till styrelsens yrkande om godkännande av organisationsplanen och styrelsens yrkande beträffande motionerna.

Motionerna 13.4–13.11.

13.4

Gemensam strategi för organisering av egenanställda!

Elektrikerförbundet

Arbetsmarknaden är under ständig förändring, branscher försvinner, nya skapas och andra förändras. Utveckling tvingar fackföreningar till förändring för att vara relevanta i framtiden.

Risken är annars att organisationer går under. Ett tydligt exempel på detta är hamnarbetarna i New York under 1950-talet, ett förbund som var bland det starkaste i världen vid denna tid, men där arbetsgivare använde sig av möjligheten att etablera en ny hamn bredvid de välorganiserade hamnarna. På så sätt kunde de förgöra den starka fackföreningsrörelsen i New Yorks hamn. Detta gjordes möjligt eftersom kollektivavtalen är företagsanpassade till arbetsplatser. De är inte nationella kollektivavtal som vi har i Sverige.

Den svenska och europeiska arbetarrörelsen har en gigantisk utmaning framför sig. Arbetsmarknaden går mer och mer åt en gigeekonomi som baseras på plattformsföretag och egenanställningar.

I bransch efter bransch ser vi en skrämmande utveckling som är relativ ny för arbetarrörelsen. Personer blir tvingade till egenanställningar, för att ens kunna jobba på ett plattformsföretag. Detta för att företaget ska slippa betala sociala avgifter, försäkringar och annat som en tillsvidareanställd person har som trygghet när man är tillsvidareanställd på ett företag med kollektivavtal. Självklart ser detta olika ut beroende på vilket land i Europeiska unionen som man jobbar i, men principen är densamma.

I dag håller Europeiska unionen på att formulera ett direktiv för personer som jobbar inom gigeekonomin och för plattformsföretag. Den stora och svåra frågan just nu att lösa är när en person ska tolkas som anställd och när ska hen vara egenanställd, det så kallade plattformsdirektivet.

Denna fråga är inte ny på den svenska arbetsmarknaden. Vi ser i dag flera branscher där praxis numera är att arbetare ska vara egenanställda, för att utföra arbetsuppgifter mot företag eller andra kunder.

Kollar vi till exempel inom elektrikeryrket, kan vi se runt 6 000 egenföretagare som är just egenanställda. Det handlar om traditionella arbetare som av olika anledningar har startat ett eget företag och jobbar som elektriker. Oavsett vad vi kan tycka och tänka kring denna utveckling så är det något som LO behöver förhålla sig till.

Svenska Elektrikerförbundet har på mandat från sitt förbunds möte att utreda möjligheten kring att organisera arbetare som i dag är egenanställda. Det är en utredning som har lagts på paus mer eller mindre då en sådan form av organisering eventuellt skulle kunna bryta mot LOs organisationsplan, en plan som bygger på att medlemsförbunden i LO ska organisera anställda arbetare inom de yrken som förbunden organiserar. Eftersom vi ser en utveckling som går mer och mer åt att arbetare av olika anledningar blir egenanställda minskar andelen människor som LOs medlemsförbund kan organisera.

Inom detta område anser Svenska Elektrikerförbundet att det saknas en konkret strategi från LO. Hur ska vi hantera denna utveckling, en utveckling som riskerar att lamslå arbetarrörelsen i Sverige om vi inte agerar.

Därför behöver LO ta fram en strategi och plan inom detta område. Fokus behöver vara hur vi antingen ska organisera arbetare som är egenanställda, eller hur vi ska se till att dom faktiskt blir anställda på de plattformsföretag som utnyttjar dom.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO tillsätter en arbetsgrupp att utreda hur arbetstagarbegreppet kan skyddas på den framtida arbetsmarknaden,
att LO utreder möjligheten att organisera egenanställda inom medlemsorganisationerna samt
att LO formulerar en strategi kring hur egenanställda som jobbar mot plattformsföretag kan organiseras i syfte att bli anställda på plattformsföretaget.

13.5

Organisationsplan

Elektrikerförbundet

För att LO ska kunna stå bättre rustade för en arbetsmarknad som är under ständig förändring, behöver federationen bli bättre på att jobba strategiskt med reglering och organisering av våra gemensamma branscher.

Tillsammans behöver vi hjälpas åt att organisera den svenska arbetsmarknaden. Med press från teknikutveckling, amerikanska industriföretag och svenska techbolag riskerar arbetsmarknaden att stå inför radikala förändringar. Här behöver LO som kollektiv kraftsamla, för att klara av att teckna kollektivavtal för både befintliga branscher och nya sektorer och branscher som dyker upp. Detta ansvar ligger på LO och dess medlemsförbund, att se till så alla på arbetsmarknaden har schysta villkor och löner oavsett bransch.

Vi kan inte lägga ansvaret på konsumenten att ha koll på vilka företag i Sverige som sköter sig och vilka som vägrar följa den svenska modellen. Att organisera arbetsplatser och teckna kollektivavtal är en facklig uppgift. Att vidta stridsåtgärder är vårt vapen och det är också först i detta skede konsumentmakten kan spela en roll. Vi som fackföreningar måste ta vårt ansvar först, innan vi vänder oss till allmänheten för solidaritet.

LO och dess medlemsförbund behöver ha fokus på att teckna kollektivavtal i stället för att internt lägga energi och kraft på vem eller vilka som ska reglera en specifik bransch. Därför är det viktigt att LOs organisationsplan också slår fast vilka skyldigheter ett medlemsförbund har för att även fortsätta vara det förbund som ska avtalsteckna den specifika branschen.

LO-förbundens medlemmar förtjänar att bli företrädare, och det vilar både ett kollektivt och ett enskilt ansvar på LOs medlemsorganisationer. Som kollektiv är vi skyldiga att hjälpa varandra, och vid förfrågan vidta stridsåtgärder i syfte att stödja varandras kamp. Som individuella förbund är vi skyldiga att organisera arbetsplatserna vi genom organisationsplanen åtagit oss, företräda dess medlemmar och teckna och försvara våra kollektivavtal.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att förbund som enligt organisationsplanen har i uppdrag att organisera en bransch, också har en skyldighet att göra detta,

att förbund ska agera skyndsamt för att säkerställa att kollektivavtal tecknas på de företag som faller inom förbundets avtalsområden,
att LO med förbundens hjälp mäter avtalsteckningsgraden per bransch samt
att LO säkerställer att samtliga förbund bidrar med sympatiåtgärder till förbund som tar sitt ansvar i avtalsteckningen men behöver varsla om blockad.

13.6

Kollektivavtalsrätt

Fastighetsanställdas Förbund region Väst

Städbranschen är en lågavlönad bransch med många oseriösa arbetsgivare och dåliga arbetsvillkor. Vi behöver stärka denna utsatta bransch. I dag kan man som lokalvårdare arbeta under flera olika kollektivavtal och därmed ha olika löner och villkor även om arbetsuppgifterna är likvärdiga.

Vi ska göra vad vi kan för att ha bra villkor i våra kollektivavtal för alla medlemmar inom LO-kollektivet. Ett av de mer extrema fallen är mellan Kommunal och Fastighetsanställdas Förbund (Fastighets). Det är en osund konkurrens på företag där det ena bolaget kan tillämpa Fastighets kollektivavtal Serviceentreprenad och det andra Kommunals avtal för hemservice.

År 2023 är löneskillnaden mellan dessa avtal tusentals kronor. Många företag tillämpar båda avtalen och där kan kollegor som arbetar med samma sak ha en löneskillnad på 3 663 kronor endast beroende på vart de åker och städar. Det finns företag som kan tillämpa Kommunals Hemserviceavtal på arbeten som normalt omfattas av Fastighets Serviceentreprenadavtal, exempelvis kontorsstädning och trappstädning. Med den stora löneskillnaden mellan avtalen innebär det att dessa företag har en otroligt stor konkurrensfördel vid upphandlingar. Konsekvensen blir att Kommunals Hemserviceavtal får en lönedumpande effekt i branschen, vilket missgynnar alla våra medlemmar.

Vi menar också att städbranschen som kollektiv behöver enas under ett enda avtal. Det skulle stärka yrkesgruppen om alla som utför städning gjorde det under samma avtal. Vi lever i en tid där allt fler ifrågasätter fackföreningar, eller börjar betrakta det som en försäkring när något har inträffat. Ett steg mot att skapa större fackligt engagemang är att yrkesgruppen städare bara har ett avtal och ett fackförbund.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO beslutar att avtalsrätten gällande hemservice tillfaller Fastighetsanställdas Förbund.

13.7

Tillägg i LOs organisationsplan: HRFs organisationsområde

Hotell- och restaurangfacket

I LOs förslag till ny organisationsplan framgår det inte att bowlinghallar hör till Hotell- och restaurangfackets organisationsområde. Bowlinghallar har sedan en längre tid tillhört förbundet och det bör därför framgå av organisationsplanen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att bowlinganläggningar införs i LOs organisationsplan, sidan 42, under HRFs område.

13.8

Motionen utgår.

13.9

Ökad facklig styrka för bemanningsanställda?

Handelsanställdas förbund

För fackföreningsrörelsen är det självklart att trygga anställningar ska utgöra normen på svensk marknad. På svenska arbetsplatser ska det inte finnas ett A- och ett B-lag, där vissa anställda saknar inflytande och arbetar under sämre villkor än sina kollegor. En sådan uppdelning riskerar att dumpa branschens löner och villkor, vilket motverkar den fackliga grundidén om att arbetare aldrig får ställas mot arbetare. Inte heller får normer ta fäste om att arbetare är en slit- och slängvara som enkelt kan bytas ut. Det riskerar att göra arbetsuppgifterna mer ensidiga och monotona, minska möjligheterna till kompetensutveckling, att människor slits ut i förtid samt att anställningstryggheten försämras för vanligt folk.

Samtidigt vet vi att många arbetsplatser ropar efter flexibla bemanningslösningar och inhyrd personal. För vissa är ett bemanningsuppdrag en väg in på arbetsmarknaden medan det för andra är en evighetslång spiral av osäkra uppdrag. LO och arbetsgivarnas bemanningsavtal har lagt en god grund för att skapa likvärdiga konkurrenvillkor, hög organisationsgrad och ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Dock vittnar många skyddsombud ändå om brister i såväl den fysiska som den psykosociala arbetsmiljön för bemanningsanställda. Det är därför upp till oss som fackförbund inom LO att ta ett nytt, solidariskt helhetsgrepp kring de utmaningar som återstår.

En utmaning är att organisera bemanningsanställda. Eftersom bemanningsanställda ofta rör sig mellan olika arbetsplatser och branscher är det svårt att organisera inhyrd personal i ett fackförbund. Dessutom riskerar en förtroendevald bemanningsanställd att tappa kontakten med dem som hen fått förtroende av när denne byter arbetsplats ofta. Ytterligare en utmaning handlar om att bemanningsanställda är medlemmar i administrativa förbund vilket kan vara ett annat fackförbund än det fackförbund som organiserar medlemmarna på den aktuella arbetsplatsen. Bemanningsanställda måste också ha möjlighet att engagera sig fackligt på sin arbetsplats och kunna påverka villkoren. Det är en grundläggande facklig utgångspunkt.

Bemanningsbranschens brister är varken bra för enskilda arbetstagare för svensk arbetsmarknad eller oss som federation. Det är därför vår gemensamma ödesfråga att finna lösningar på de utmaningar som återstår kring inhyrd personal så att den svenska modellen och den fackliga grundidén inte urholkas.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO till nästa kongress tar fram en strategi och en organisationsplan för hur bemanningsanställda ska organiseras inom federationen på bästa sätt samt

att det ska finnas minst en tvärfacklig bemanningsgrupp där alla LO-förbund har rätt att utse representanter.

13.10

Gränsdragning – avtalsbärande förbund

Byggnadsarbetareförbundet region Västerbotten

Vi stöter ofta på gränsdragningsfrågor mellan förbunden där vi bråkar om vem som är avtalsbärande part. I många fall för vi en diskussion mellan förbunden på central nivå som ofta drar ut på tiden och där medlemmarna hamnar emellan.

Detta sker oftast då vi har diskussioner om lön och villkor med arbetsgivare och arbetstagare där arbetsgivaren har haft möjlighet att dumpa villkoren för att de har fler än ett avtal att använda.

Vi behöver få till en översyn av detta då vår syn är att det avtal som ger bästa utfallet för medlemmen ska användas och inte sätta prestige i om det är det ena eller andra avtalet som ska användas där det finns fler än ett avtal som är tillämpligt.

Det är ändå arbetsgivaren som har valt att ha fler än ett avtal för att kunna få tillgång till fler marknadsområden och då ska det också få kosta utifrån var man bedriver arbetet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO under kommande kongressperiod gör en genomlysning av gränsdragningarna i organisationsplanen tillsammans med förbunden samt att där det finns möjlighet för arbetsgivarparten att ha flera avtal, få de förbund det berör att enas om vilka regler som ska gälla.

Utlåtande motionerna 13.4–13.10

13.4

att LO tillsätter en arbetsgrupp att utreda hur arbetstagarbegreppet kan skyddas på den framtida arbetsmarknaden,

att LO utreder möjligheten att organisera egenanställda inom medlemsorganisationerna samt

att LO formulerar en strategi kring hur egenanställda som jobbar mot plattformsföretag kan organiseras i syfte att bli anställda på plattformsföretaget.

13.5

att förbund som enligt organisationsplanen har i uppdrag att organisera en bransch, också har en skyldighet att göra detta,

att förbund ska agera skyndsamt för att säkerställa att kollektivavtal tecknas på de företag som faller inom förbundets avtalsområden,

att LO med förbundens hjälp mäter avtalsteckningsgraden per bransch samt

att LO säkerställer att samtliga förbund bidrar med sympatiåtgärder till förbund som tar sitt ansvar i avtalsteckningen men behöver varsla om blockad.

13.6

att LO beslutar att avtalsrätten gällande hemservice tillfaller Fastighetsanställdas Förbund.

13.7

att bowlinganläggningar införs i LOs organisationsplan, sidan 42, under HRFs område.

13.8

Motionen utgår.

13.9

att LO till nästa kongress tar fram en strategi och en organisationsplan för hur bemanningsanställda ska organiseras inom federationen på bästa sätt samt

att det ska finnas minst en tvärfacklig bemanningsgrupp där alla LO-förbund har rätt att utse representanter.

13.10

att LO under kommande kongressperiod gör en genomlysning av gränsdragningarna i organisationsplanen tillsammans med förbunden samt

att där det finns möjlighet för arbetsgivarparten att ha flera avtal, få de förbund det berör att enas om vilka regler som ska gälla.

LO-styrelsens förslag till *Organisationsplan 2024* utgör utgångspunkt för lejonparten av detta utlåtande.

I motion 13.4 första att-satsen föreslås att LO tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att utreda hur arbetstagarbegreppet kan skyddas på den framtida arbetsmarknaden. Motionärens förslag ligger väl i linje med förslag som återfinns i kapitel fem i organisationsutredningens rapport *Det fackliga uppdraget och förbundens skyldigheter*.

I rapporten framhålls den strategiska betydelsen av att LO-förbunden lyckas hävda ett vitt arbetstagarbegrepp för att så många som möjligt ska kunna skyddas av kollektivavtal och arbetsrättslig lagstiftning. Styrelsen kan konstatera att förbunden delvis har olika strategier i detta arbete. Men mot bakgrund av nya fenomen på arbetsmarknaden, där arbetsgivare exempelvis försöker runda arbetstagarbegreppet genom så kallade egenanställningar och digitala plattformar, finns det enligt styrelsen behov av att vässa och samordna de fackliga strategierna på området. En arbetsgrupp skulle också skapa möjlighet för förbunden att kontinuerligt lära av varandras olika erfarenheter på området. Förslaget föreslås mot ovanstående bakgrund bifallas.

I motion 13.4 andra att-satsen föreslås att LO utreder möjligheten att organisera egenanställda inom medlemsorganisationerna. LOs styrelse förstår förslaget som att det som ska utredas är frågan om huruvida även de som objektivt sett inte är arbetstagare också ska kunna bli medlemmar i förbunden. I linje med organisationsutredningen menar styrelsen att det inte är lämpligt att slå in på en sådan väg. Utförare av arbete som inte kan hävdas vara arbetstagare är förhindrade att nyttja de grundläggande fackliga verktygen i form av gemensamt agerande, kollektivavtal och skydd genom arbetsrättslig lagstiftning. Ett sådant fackligt medlemskap skulle således dräneras på själva kärnvärdena i medlemskapet. En betydligt bättre metod för att möta de fackliga utmaningar som

beskrivs i motionen, är enligt styrelsen, att fackföreningsrörelsen mejslar ut en offensiv agenda för att försvara ett vitt arbetstagarbegrepp. Fokus ska alltså riktas mot de som felaktigt påstås vara egenföretagare, fast de i egentlig mening är att anse som arbetstagare. LO ska således enligt styrelsen hålla fast vid den stadgereglerade ordning som innebär att förbunden även fortsättningsvis endast ska organisera arbetstagare.

I motion 13.4 tredje att-satsen yrkas att LO formulerar en strategi kring hur egenanställda som jobbar mot plattformsföretag kan organiseras i syfte att bli anställda på plattformsföretaget. Som styrelsen tolkar förslaget handlar det om att organisera utförare av arbete som kan hävdas vara arbetstagare.

För att skydda och utveckla den svenska kollektivavtalsmodellen är det av avgörande betydelse att LO-förbunden lyckas organisera och teckna kollektivavtal för nya företager på arbetsmarknaden. Risken är annars uppenbar att staten på sikt intervenerar genom lagstiftning. Som motionären påpekar förbereder EU lagstiftning på området genom det så kallade plattformsdirektivet. LO-styrelsen instämmer med motionären om att en gemensam strategi behövs på området. I arbetet med en strategi behöver dock förbundens långtgående autonomi i avtalsfrågor beaktas. Ett vidare analysarbete behövs också för att kunna utarbeta en strategi kring var de egenanställda är anställda. Det är inte givet att det i alla lägen är plattformsföretaget som är att anse som arbetsgivare. Styrelsen föreslår att arbetet med att utveckla en strategi kring plattformsföretagen läggs som ett kompletterande uppdrag till den arbetsgrupp som föreslås i motionens första att-sats. Med detta ska motionen anses besvarad.

I motion 13.5 lyfts en rad förslag som också nära anknyter till det delvis nyskrivna kapitel fem i *Organisationsplan 2024*. I första att-satsen i motionen föreslås att förbund som enligt organisationsplanen har i uppdrag att organisera en bransch, också har en skyldighet att göra detta. Skrivningen sammanfattar väl den skyldighet som förbunden kan sägas ha enligt LOs stadgar och som också utvecklas i styrelsens förslag till ny organisationsplan. I den finns i avsnitt 5.3 regleringar om förbundens skyldigheter att fullgöra det fackliga uppdraget på den del av arbetsmarknaden på vilket förbundet erhåller ensamrätt att organisera och teckna avtal. Om förbund avstår från att organisera branscher kan det få långtgående konsekvenser också för de arbetare som i dag skyddas av kollektivavtal och i förlängningen för hela den svenska arbetsmarknadsmodellen. Styrelsen kan också konstatera att det inte har inkommit några motioner med yrkanden om att ändra i avsnitt 5.3 i organisationsplanen. Därmed kan motionärens förslag ansetts ha omhändertagits. Motionen ska därför anses besvarad.

I motion 13.5 andra att-satsen yrkas att förbund ska agera skyndsamt för att säkerställa att kollektivavtal tecknas på de företag som faller inom förbundets avtalsområden. För att fullgöra det fackliga uppdraget är det helt nödvändigt att förbunden täcker sina respektive branscher med kollektivavtal. Styrelsen anser dock att ordet ”skyndsamt” inte helt avspeglar skrivningarna i förslaget till ny organisationsplan. Det är naturligtvis önskvärt att arbetet går skyndsamt. Men som framhålls i organisationsplanen ser förbundens verklighet olika ut: ”Att fullgöra det fackliga uppdraget på ett område med många små arbetsplatser och begränsad facklig tradition är exempelvis mycket svårare än då det motsatta gäller”. Även om styrelsen till fullo står bakom motionärens önskan om att kollektivavtal ska tecknas så snart som möjligt, kan det i praktiken vara nära nog omöjligt att göra detta skyndsamt. Styrelsen föreslår därför att att-satsen ska avslås.

I motion 13.5 tredje att-satsen föreslås att LO med förbundens hjälp mäter avtalsteck-

ningsgraden per bransch. Styrelsen delar motionärens bedömning om att det vore bra med kontinuerliga uppföljningar av täckningsgraden nedbruten på arbetare och bransch. Detta för att täcka nya företeelser på arbetsmarknaden och reglera upp områden där avtalsteckningen är låg. Ett sådant underlag kan utgöra ett viktigt stöd för förbundens samverkan kring att fullgöra det fackliga uppdraget över hela arbetsmarknaden.

Däremot anser styrelsen inte att LO självständigt med hjälp av förbunden ska ta fram statistiken. Av bland annat resursskäl är det att föredra att använda de uppgifter som finns hos Fora. Uppgifter från Fora användes inom ramen för den pågående utredningen om en ny kollektivavtalad arbetslöshetsförsäkring. Att använda Foras uppgifter förutsätter dock överenskommelser med de övriga parter på arbetsmarknaden som äger Fora samt att Fora resursmässigt sett kan hantera en sådan uppgift. Det finns också en viktig poäng med att det är parterna och inte staten som ansvarar för den här typen av statistik. Styrelsen föreslår att LO under nästa kongressperiod arbetar med målsättningen att Foras uppgifter ska kunna användas för att mäta avtalsteckningsgraden per bransch. Att-saten föreslås mot bakgrund av ovanstående besvarad.

I motion 13.5 fjärde att-satsen yrkas att LO säkerställer att samtliga förbund bidrar med sympatiåtgärder till förbund som tar sitt ansvar i avtalsteckningen men behöver varsla om blockad. I förslaget till organisationsplan framhålls betydelsen av att förbunden samverkar och stödjer varandra vid fullgörandet av det fackliga uppdraget. Det är inte minst viktigt då stridsåtgärder krävs för att få till stånd avtal med en arbetsgivare. I sådana situationer kan det många gånger vara viktigt med en bred uppslutning, något som LO brukar arbeta för att åstadkomma. Men LO kan inte säkerställa att alla förbund bidrar. Det är mot bakgrund av den gällande maktdelningen mellan LO och förbunden till syvende och sist respektive förbundsstyrelse som fattar de avgörande besluten rörande stridsåtgärder. LO-styrelsen föreslår därför att att-satsen avslås.

I motion 13.6 föreslås att avtalsrätten gällande hemservice ska tillfalla Fastighetsanställdas förbund. Hemservice är en bransch som har växt under de gångna decennierna, inte minst med hjälp av skattesubventioner i form av det så kallade rutavdraget. Ursprungligen organiserade både Kommunal och Fastighets medlemmar inom hemservice och branschen fanns inte reglerad i LOs organisationsplan. Frågan om vilket förbund som skulle få avtals- och organisationsrätten för hemservice utreddes av organisationsutredningen inför LO-kongressen 2004. I linje med utredningens förslag beslutade LO-kongressen 2004 att avtals- och organisationsrätten för all hemservice skulle tillfalla Kommunal.

Motivet till att Kommunal tilldelades avtals- och organisationsrätten var sammanfattningsvis att Kommunal redan utförde arbete i privata hem genom den kommunala hemtjänsten och att det fanns tydliga beröringspunkter mellan hemtjänsten och hemservicen. 2004 års organisationsutredning betonade också att hela hemservicen skulle hållas samman, oavsett om det var städning eller annan verksamhet i hemmet.

Liksom organisationsutredningen anser styrelsen att beslutet som fattades 2004 med tillhörande motivering ska äga fortsatt giltighet. Däremot är det naturligtvis angeläget att Kommunals avtal för hemservice inte används på Fastighets avtals- och organisationsområde. Förbunden har ett gemensamt ansvar att förhindra en sådan felaktig avtalstillämpning.

I motion 13.7 yrkas att bowlinganläggningar införs i LOs organisationsplan, sidan 42, under HRFs område. Det finns sedan länge i organisationsplanernas förteckning av förbundens bransch och avtalsstruktur angivet en punkt med beteckningen "nöjesföretag

av alla slag”. Begreppet ”nöjesföretag av alla slag” har sedan decennier tillbaka inkluderat bowlinganläggningar. Det blev exempelvis tydligt då HRF 2001, genom ett beslut i LOs styrelse, tog över det aktuella området från Musikerförbundet.

I organisationsutredningen har det också rått fullständig samsyn om att HRF även fortsättningsvis ska organisera och teckna avtal på bowlinganläggningar. Utredningen har dessutom gjort ett omfattande arbete i syfte att förenkla regleringarna av förbundens bransch- och avtalsstruktur. Flera förbunds förteckningar har förkortats väsentligt. Att i det läget lägga till en punkt i HRFs förteckning som redan är reglerad med en mer övergripande skrivning är inte lämpligt. En särredovisning av just bowling skulle också kunna medföra att omfattningen av punkten ”nöjesföretag av alla slag” i HRFs förteckning av förbundets bransch- och avtalsstruktur skulle kunna ifrågasättas. Mot bakgrund av vad som ovan anförts gör LOs styrelse samma bedömning som organisationsutredningen och föreslår att motionen avslås.

I motion 13.9 första att-satsen föreslås att LO till nästa kongress tar fram en strategi och en organisationsplan för hur bemanningsanställda ska organiseras inom federationen på bästa sätt. Styrelsen vill inledningsvis understryka att LOs organisationsplan reglerar hur organisationsrätten i bemanningsbolag ska fördelas mellan förbunden.

Styrelsen håller med motionären om att de bemanningsanställda utgör en utmaning ur organisationssynpunkt, även om en del av problemen som beskrivs i motionen tycks bero på att gällande regelverket inte iaktas i tillräcklig utsträckning. Ett av LO-styrelsens direktiv till organisationsutredningen var att utreda hur organisationsrätten för arbetare i bemanningsföretag ska fördelas mellan LO-förbunden. Utredningen fick också i uppdrag att utvärdera de justeringar av organisationsrätten för bemanningsanställda som gjordes på LO-kongressen 2012. Förändringarna ger bland annat möjlighet för förbundsavdelningarna att träffa egna överenskommelser om organisationsrätten utifrån de lokala förutsättningarna. Organisationsutredningen utredde frågorna i dialog med de som arbetar med bemanningsavtalet på förbunden och LO.

Utredningen fann att de som särskilt sysslar med bemanningsavtalet hade en bred samsyn om att det inte var önskvärt med nya förändringar av regleringarna om hur organisationsrätten ska fördelas mellan förbunden i bemanningsbolag. Mot den bakgrunden ser styrelsen ingen anledning att nu se över organisationsrätten rörande bemanningsföretag. Styrelsen anser dessutom att det finns anledning att ge förbunden mer tid genomföra det regelverk för organisationsrätten som tillkom 2012.

I motion 13.9 andra att-satsen yrkas att det ska finnas minst en tvärfacklig bemanningsgrupp där alla LO-förbund har rätt att utse representanter. Styrelsen kan konstatera att en sådan grupp redan finns på LO i form av Bemanningskommittén. Samtliga förbund äger rätt att utse en ledamot i denna kommitté. Att-satsen föreslås med detta anses besvarad.

I motion 13.10 första att-satsen föreslås att LO under kommande kongressperiod gör en genomlysning av gränsdragningarna i organisationsplanen tillsammans med förbunden. LOs styrelse kan konstatera att organisationsutredning under den gångna kongressperioden har genomfört en omfattande genomlysning av gränsdragningarna. Styrelsen anser inte att någon sådan översyn ska göras under kommande kongressperiod. Det finns i stället anledning att satsa på arbete kopplat till tillämpningen av planen, inte minst form av utbildning kring grunderna för den fackliga självregleringen av avtals- och organisationsgränser.

I motion 13.10 andra att-satsen vill motionären att där det finns möjlighet för arbetsgivarparten att ha flera avtal, får de förbund det berör att enas om vilka regler som ska gälla. Mot bakgrund av motionens brödtext vill styrelsen först påminna om att det inte är avtalsnivåer som avgör avtals- och organisationsrätten inom LO.

För att den fackliga makten över avtals- och organisationsrätten ska fungera är det viktigt att förbunden vid behov själva kan träffa gränsdragningsöverenskommelser som mer i detalj reglerar gränser utifrån organisationsplanens principer. När förbunden inte lyckas lösa sina gränsdragningar finns det möjlighet att anmäla frågan som gränsvist till LO. Styrelsen uppfattning är sammanfattningsvis att de instrument som krävs för att upprätthålla ordning och reda i gränsdragningarna redan finns på plats.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 13.4 (att-sats 1),

att anse motionerna 13.4 (att-sats 3), 13.5 (att-sats 1), 13.5 (att-sats 3), 13.9 (att-sats 2) besvarade samt

att avslå motionerna 13.4 (att-sats 2), 13.5 (att-sats 2), 13.5 (att-sats 4), 13.6, 13.7, 13.9 (att-sats 1), 13.10.

13.11

Avtalsliknande villkor

Musikerförbundet

För de allra flesta anställda i vårt land finns det någon form av kollektivavtal som styr eller ger en hänvisning till vilken ersättning som ska utbetalas när någon arbetar. Detta gäller även kulturarbetare såsom musiker, artister med mera. Musikerförbundet har kollektivavtal med flera stora arrangörer som hanterar musikernas villkor och ersättningar.

En musikers arbetsplats och arbetsgivare är ibland väldigt oklart och byts en dag till en annan. Det finns en anledning till att det kallas gig-ekonomi. Kultursektorn går på gott och ont ofta före när det gäller nya utmaningar inom arbetslivet.

När det offentliga Sverige ger kulturstöd, arrangemangsstöd, eller på annat sätt bidrar till en tillställning där musiker blir anlitade blir det ibland väldigt komplicerat. Det kan handla om en ideell förening som söker bidrag från en kommun för att arrangera en tillställning med live-musik och får då pengar. Därefter tar de in lokala musiker som spelar för en kopp kaffe.

Musikerförbundet har tagit fram en riksminimitariff för musiker när de anlitas av en aktör. Den anger den absolut lägsta acceptabla ersättningsnivån på gager och andra ersättningar för frilansande musiker, artister och övriga verksamma på området när man fakturerar eller tar ett engagemang hos arrangörer utan kollektivavtal. I stort påminner den om ett väldigt kortfattat kollektivavtal. Både ersättningsnivåer och övriga villkor är hämtade från de kollektivavtal som musikerförbundet har tecknat.

Statens kulturråd har tagit fasta på riksminimitariffen och skriver i sina riktlinjer att de projekt som följer tariffen kommer att prioriteras. Det tycker vi är mycket klokt. Samma princip tillämpas av en del kommuner. Det borde dock vara fler som följer samma riktlinjer.

Vi tycker det är en självklarhet att även musiker ska ha en grundläggande trygghet på sin arbetsplats och en skälig ersättning för sitt arbete. Därför borde det också vara en självklarhet att när det offentliga Sverige ger bidrag till kultur så borde anlitade musiker få den ersättning lägst i enlighet med det som anges i Musikerförbundets riksminimitariff.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO arbetar för att hela det offentliga Sverige använder Musikerförbundets riksminimitariff när musiker anlitas i projekt som finansierats av skattemedel och där kollektivavtal saknas som reglerar musikers ersättningsvillkor.

Utlåtande motion 13.11

13.11

att LO arbetar för att hela det offentliga Sverige använder Musikerförbundets riksminimitariff när musiker anlitas i projekt som finansierats av skattemedel och där kollektivavtal saknas som reglerar musikers ersättningsvillkor.

LOs styrelse håller med motionären om att musikers villkor många gånger är problematiska. Det är dessutom så att musiker har behov av att få ersättning för att bland annat repetera och rigga sina spelningar. Styrelsen välkomnar att många arrangörer använder sig av Musikerförbundets riksminimitariff.

Musiker är också verksamma på andra förbunds avtals- och organisationsområde. Då kan det som motionären påpekar saknas avtal som reglerar musikers ersättningar. Mot bakgrund av att förbunden är suveräna att själva reglera sina respektive verksamhetsområden kan inte LO arbeta för särskilda regleringar för musikers villkor. Den frågan måste finna en lösning direkt mellan Musikerförbundet och berört förbund. Därför föreslår styrelsen att motionen avslås. Däremot ser styrelsen positivt på att det träffas överenskommelser som innebär att musikers särskilda förutsättningar beaktas i högre grad också på andra förbunds avtals- och organisationsområde.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 13.11.

I debatten deltog:

Torbjörn Johansson, LOs avtalssekreterare
Shpat Uka, Handels
Jenny Parmstrand, Fastighets
Tommy Wreeth, LOs styrelse

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens förslag till Organisationsplan 2024,
- Styrelsens utlåtanden på motionerna,
- Shpat Uka Handels, bifallsyrkande på motion 13.9 (att-sats 2).

Beslut

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande på motion 13.9 (att-sats 2).

Kongressen beslutade
att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

Kongressen beslutade
att bifalla och fastställa förslaget till Organisationsplan 2024.

13.c Organisationsfrågor

Motionerna 13.17, 13.18 (att-sats 2), 13.19–13.24 samt 13.25 (att-sats 2, 3) och 13.26.

13.17

*Organisationerna ska värna om kollektivavtal när man äter på restaurang
Hotell- och restaurangfacket avd 30 Mälardalen*

LO, ABF, S och SSU äter ofta ute på restauranger i samband med lokala aktiviteter. Vi ser att det ibland inte görs ett medvetet val i att välja restauranger med kollektivavtal. Här behöver vi hjälp av LO så att samtliga organisationer som tillhör LO gör ett medvetet val med att välja restauranger som har kollektivavtal.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO arbetar mer aktivt med att hjälpa ABF, S, SSU och medlemsorganisationerna i att välja arbetsplatser med kollektivavtal.

Utlåtande motion 13.17

13.17

att LO arbetar mer aktivt med att hjälpa ABF, S, SSU och medlemsorganisationerna i att välja arbetsplatser med kollektivavtal.

I motion 13.17 yrkar motionären att LO arbetar mer aktivt med att hjälpa ABF, S, SSU och medlemsorganisationerna i att välja arbetsplatser med kollektivavtal.

Redan i dag uppmuntrar LO våra närliggande organisationer att välja restauranger med kollektivavtal. Det är av största vikt att uppmuntra till och upprätthålla facklig solidaritet. Det finns goda möjligheter att via appen Schysta villkor undersöka om det finns kollektivavtal där man tänkt äta, eller att ringa berört förbund. Behövs ytterligare information för att öka kunskapen hos andra organisationer uppmantar LO att kontakta dem som kan tänkas behöva denna hjälp.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att anse motionen 13.17 besvarad.

13.18

Arbetslivskriminalitet – En facklig utmaning

Industrifacket Metall avd 1 Malmfälten

I Sverige i dag ser vi som fackliga företrädare dagligen olika former av arbetslivskriminalitet. Det är en samhällets skuggsida som går genom hela samhället, berör alla olika yrkeskategorier och branscher och den växer sig tyvärr allt större.

Vi har som fackliga företrädare både ett ansvar att se och hantera problematiken, men vi sitter förmodligen även på många lösningar för att råda bot på detta. Vi behöver som facklig organisation tillsammans med lagstiftare och myndigheter arbeta än mer offensivt och proaktivt med dessa frågor. Det här är en del av vårt samhällsansvar helt enkelt.

För att vi ska kunna ta vårt ansvar i det här, behöver vi dock betydligt mycket mer kompetens och stöd ute i vår dagliga fackliga verksamhet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att genom tvärfackliga utbildningar, föreläsningar eller på andra sätt genomför kompetenshöjande åtgärder inom området arbetslivskriminalitet inom medlemsförbunden (behandlas under dagordningspunkt 13.e),

att LO verkar för att avsätta resurser som fokuseras på området arbetslivskriminalitet genom att tillsätta särskilt ansvarig tjänst inom LO centralt samt

att LO verkar för att tillsammans med lagstiftare och berörda myndigheter skapa en gemensam organisation för hantering av arbetslivskriminaliteten (behandlas under dagordningspunkt 15.f.2).

13.19

Samhällsomvandlingen i Norra Sverige

Industrifacket Metall avd 2 Norrbotten, Byggnadsarbetareförbundet region

Norrbotten

Det pågår den största samhällsomvandlingen i norra Sverige i modern tid. Befolkningsökningen beräknas till 100 000 fler personer inom en 20-årsperiod, där fördelningen är cirka 45 000 i Västerbotten och 55 000 i Norrbotten.

Historiskt har Norrbotten haft en mycket sämre befolkningsökning över tid än Västerbotten och man har endast vuxit med 8 145 personer de senaste 70 åren.

Som organisation måste LO ta taten i samhällsomvandlingsfrågorna och se till att samtliga medlemsorganisationer medverkar i dessa frågor och då måste man också finnas på plats lokalt i Norrbotten som län.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO får i uppdrag att organisera LOs regionala verksamhet med en regionalt ansvarig ombudsman för samhällsomvandlingsfrågorna, med placering i Norrbotten.

Utlåtande motionerna 13.18 (att-sats 2) och 13.19

13.18

att LO verkar för att avsätta resurser som fokuseras på området arbetslivskriminalitet genom att tillsätta särskilt ansvarig tjänst inom LO centralt.

13.19

att LO får i uppdrag att organisera LOs regionala verksamhet med en regionalt ansvarig ombudsman för samhällsomvandlingsfrågorna, med placering i Norrbotten.

Motion 13.18 rör LOs viktiga arbete kring att motverka arbetslivskriminalitet och den gemensamma kraften som LO-förbunden besitter när man samordnar sig kring bransch- och förbundsöverskridande frågor. LO delar motionärens uppfattning att det finns avgörande fackliga dimensioner i arbetet mot arbetslivskriminalitet. Under motionens andra att-sats anføres att LO ska avsätta resurser som fokuseras på området och att LO ska tillsätta en ansvarig tjänst med ansvar för arbetslivskriminalitet. LO arbetar aktivt med frågor som rör arbetslivskriminalitet både på central nivå och runt om i landet. Det är ett omfattande arbete som bland annat omfattar samordning av LO-förbunden inom offentlig upphandling, välfärdsbrottslighet och utveckling av fackliga strategier. Inom LO-distriktens verksamhet sker samordning av förbunden i arbetet med Arbetslivskriminalitetscenter runt om i Sverige, allt med syfte att hindra den hotande arbetslivskriminalitets framväxt. LOs styrelse anser därmed att andra att-satsen i motion 13.18 ska avslås.

I motion 13.19 berörs den omfattande tillväxten av nya arbetstillfällen i norra Sverige, den gröna omställningen kräver både arbetskraft och att samhället hänger med för att bygga välfärd och bostäder. Många nya företagsetableringar driver befolkningstillväxt och därmed ställs också krav på utökat fackligt arbete. Motionärerna vill att LO organiserar sin verksamhet med en regionalt ansvarig ombudsman med särskilt ansvar för frågor som rör samhällsomvandling. LO organiserar sin verksamhet över Sverige inom LO-distrikten där anställda ombudsmän finns verksamma tillsammans med anställda och förtroendevalda. Inom LO-distriktens uppdrag och verksamhetsområden finns både det breda arbetsmarknadsperspektivet med och arbetet med nya etableringar är särskilt utvecklat och sker på en rad platser över Sverige i samverkan med berörda LO-förbund regionalt. Inom LO-distriktet i Norra Sverige sker arbetet på bred front över både Västerbotten och Norrbotten. LOs styrelse anser därmed att motionen bör avslås.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionerna 13.18 (att-sats 2), 13.19.

13.20

Kollektivavtalets värde

Industrifacket Metall avd 44 Halland

Vi ser att det finns en efterfrågan från våra medlemmar att på ett enkelt sätt se om en butik eller verksamhet har kollektivavtal. Detta för att kunna utöva konsumentmakt och spendera pengar där de anställda har schysta villkor.

Appar och internet i all ära, men vi tror att ett klistermärke som diskret men tydligt talar om att kollektivavtal finns, är vägen att gå. Vi tror också att ett synligt märke kan öka medvetenheten hos både allmänheten och näringsidkarna kring hur högt värderat kollektivavtalet är hos LOs medlemmar och i förlängningen visa på värdet även för arbetsgivarna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att ta fram en lämplig lätt igenkännbar symbol med tillhörande text och att denna trycks som klistermärke och erbjuds alla de företag och verksamheter med vilka LOs förbund har tecknat kollektivavtal med.

Utlåtande motion 13.20

13.20

att LO verkar för att ta fram en lämplig lätt igenkännbar symbol med tillhörande text och att denna trycks som klistermärke och erbjuds alla de företag och verksamheter med vilka LOs förbund har tecknat kollektivavtal med.

LOs styrelse anser att en LO-gemensam klisterdekal för kollektivavtal tyvärr blir missvisande eftersom det är de enskilda förbunden som tecknar kollektivavtal och inte LO. De LO-förbund som redan i dag tillhandahåller sådana klisterdekaler uppfyller det behov som finns.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 13.20.

13.21

Stärka möjligheten för LO och förbunden att driva EU-projekt

Industrifacket Metall avd 38 Dackebygden

LOs förbund brottas med en rad utmaningar, inte minst kring kompetensförsörjningen. Det finns en outnyttjad resurs för förbunden i de EU-medel som går att söka. Regioner, kommuner, företag och lärosäten har sedan länge använt EU-medel för att underlätta sina utmaningar. De medel som är avsatta används nu inte fullt ut och kommer därför att minska, eftersom de inte används. Konsekvensen blir att Sverige får lägre medel och mindre tillgång till de möjligheter som finns kring att underlätta arbetarrörelsens och samhällets utmaningar. Om vi ska motverka att vi får en mindre del av kakan behöver vi i stället samordna oss för att ge möjlighet till denna resurs.

Eftersom förbundens möjligheter att kunna nyttja medlen är väldigt varierande, är LO-distrikten en viktig möjliggörare i denna fråga. För att kunna nyttja de möjligheter som finns med fonderna behöver det skapas en struktur tillsammans med medlemsförbunden. På så sätt kan en större andel av medlen exempelvis gå till aktiva kompetensstärkande insatser på arbetsplatserna för förbundens medlemmar eller till att möta våra samhällsutmaningar.

Ett strategiskt och väl förankrat strukturfondsarbete i LO kommer att stärka vår makt och vårt inflytande över arbetsmarknadspolitiken. Att ha en kompetens, som till exempel att utöka med en ombudsman i varje LO-distrikt som samordnar och jobbar målmedvetet med alla förbunden, kan vara ett viktigt strategiskt steg att ta.

LO behöver ta chansen och dra nytta av de pengar som EUs fonder ger. Att LO centralt och/eller dess distrikt har en samordnande funktion gällande att driva projekt, skulle ge fler förbund, och framför allt de förbund som i dag inte har resurser på egen hand, chansen att vara med och dra nytta av både medel och andra vinster för medlemmarna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ges i uppdrag att skapa en intern struktur för att kunna söka medel från strukturfonderna, där bland annat kompetenser i att söka/skriva projektansökningar tillförs,

att LO är behjälplig med den administrativa delen i att driva projekt samt

att LO skapar en struktur tillsammans med distrikten och medlemsförbunden som möjliggör sökandet av EU-medel, till exempel genom att utöka med en ombudsman/anställd i varje distrikt som tillförs kompetens för att jobba brett med kompetensförsörjningsfrågorna och tillsammans med alla förbunden samordna och söka medel från strukturfonderna.

Utlåtande motion 13.21

13.21

att LO ges i uppdrag att skapa en intern struktur för att kunna söka medel från strukturfonderna, där bland annat kompetenser i att söka/skriva projektansökningar tillförs,

att LO är behjälplig med den administrativa delen i att driva projekt samt

att LO skapar en struktur tillsammans med distrikten och medlemsförbunden som möjliggör sökandet av EU-medel, till exempel genom att utöka med en ombudsman/anställd i varje distrikt som tillförs kompetens för att jobba brett med kompetensförsörjningsfrågorna och tillsammans med alla förbunden samordna och söka medel från strukturfonderna.

Motion 13.21 tar sin utgångspunkt i att LO och förbunden ska stärka sina möjligheter att driva projekt med stöd från EUs olika strukturfonder. Motionären pekar på det viktiga området kring kompetensförsörjning utifrån respektive LO-förbunds olika utmaningar i sina olika branscher och möjlighet att i projektform söka medel för olika insatser som syftar till att stärka förbundsmedlemmarnas position i arbetslivet. LO samordnar i dag LO-förbunden i en särskilt inrättad kommitté där frågor rörande EUs strukturfonder behandlas. LO bevakar även utvecklingen inom området på övergripande nivå. Därtill sker också en nära samverkan med LO-distrikten som hanterar arbetsmarknadsfrågor i sin region. I det arbetet finns en nära koppling till de LO-företrädare som finns med i de åtta regionala partnerskapen inom EUs strukturfonder.

LOs styrelse ser en stor potential i att söka medel för den fackliga verksamheten inom olika fonder som anslås inom EUs olika områden, på både nationell och internationell nivå, inte minst inom EUs strukturfonder. Detta arbete kan vidareutvecklas inom den befintliga organisationen.

Det är flera av LO-förbunden som har ansökt och drivit olika typer av projekt inom ramen för strukturfonderna, likaså finns engagemang inom LO-distrikten med pågående förstudier till projekt. Den första och tredje att-satsen handlar dels om att skapa en intern struktur, dels om att tillföra kompetens om projektansökningar samt att utöka bemanningen på LO-distrikten med koppling till kompetensförsörjning och ökad möjlighet att söka medel från strukturfonderna. Den andra att-satsen pekar på att LO skulle vara behjälplig i den administrativa delen av projekt. LOs styrelse anser att LOs organisation för strukturfonderna är väl balanserad och yrkar därför avslag på samtliga att-satser.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 13.21.

13.22

Kommunikation och samverkan mellan ungtkommittéer

Industrifacket Metall avd 44 Halland

I dag har LO en ungverksamhet som fungerar bra på en del områden och sämre på andra områden.

Ett av de första fackliga evenen man stöter på som ung och fackligt engagerad är ofta något av de event som LOs regionala ungtkommittéer arrangerar. Ett av de största och roligaste evenen som unga har möjlighet att delta på är ungforum. LOs ungverksamhet är dock väldigt speciell i strukturen, om vi jämför med medlemsförbundens verksamheter.

För dem som är verksamma i regionala ungtkommittéer blir det en märklig situation när de får riktlinjer och bestämmelser om hur verksamheten ska utföras men inte har möjlighet att påverka och skapa den organisation som vi behöver för framtiden. Därför känner vi att det krävs några åtaganden och förändringar i hur ungverksamheten fungerar. Till exempel att det behöver skapas nätverk för våra regionala ungtkommittéer.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att skapa en rakare kommunikation och starkare samverkan mellan de regionala och den centrala ungtkommittén samt

att LO verkar för att skapa ett forum för regionala ungtkommittéer att kommunicera och nätverka på.

Utlåtande motion 13.22

13.22

att LO verkar för att skapa en rakare kommunikation och starkare samverkan mellan de regionala och den centrala ungtkommittén samt

att LO verkar för att skapa ett forum för regionala ungtkommittéer att kommunicera och nätverka på.

LO stödjer att olika grupper och kommittéer inom organisationen bildar nätverk för att dela erfarenheter och kunskap. Under hösten 2023 startades arbetet för att öka dialogen mellan kommittéerna, bland annat genom en konferens för LOs centrala ungtkommitté, ihop med distrikten. Även på den årliga facklig-politiska konferensen ihop med SSU är både de regionala ungtkommittéerna (RUK) och den centrala ungtkommittén (CUK) representerade.

LO håller för närvarande på att uppdatera riktlinjerna för ungverksamheten, där de olika kommittéerna är något man ser över.

LO föreslår med den bakgrunden att kongressen bifaller att-sats 1 och besvarar att-sats 2.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 13.22 (att-sats 1) samt

att anse motionen 13.22 (att-sats 2) besvarad.

13.23

Administrativa stordriftsfördelar med ett effektivt LO

Elektrikerförbundet

Även om vi ofta hävdar motsatsen så är alla LO-förbund hyfsat lika. Vi har alla en administration som behöver skötas och som vi gärna vill ska vara kostnadseffektiv. Förbunden har alla någon form av medlemsregister, system för att ta in medlemsavgifter, ärendehantering och telefonabonnemang.

Många förbund använder också plattformar där man delar dokument och kan ha videosamtal. En del har gått samman och har ett gemensamt bolag för detta. Andra förbund styr helt och hållet själva över systemen. De allra flesta använder Microsoft CRM, Office, Outlook och Teams. Merparten av förbunden är dessutom kunder hos Softronic AB som sköter om alltihop.

Samtidigt belastas förbunden av stora kostnader kopplade till GDPR. Efter att lagen trädde i kraft har alla fackförbund fått stora utgifter för att implementera den och upprätta nya arbetsmetoder som Integritetsmyndigheten kräver. Fackliga organisationer har fått ett särskilt stort ansvar för personuppgifter eftersom facklig anslutning ses som en extra känslig personuppgift. Enligt lagen är sanktionsavgifterna för ideella organisationer dessutom lika höga som för vinstdrivande företag.

Vi ser att det skulle finnas kostnader att kapa för respektive förbund om man tillsammans går samman och gör gemensam sak av administrativa system. Stordriftsfördelar genom en effektiv upphandling helt enkelt, både för att säkerställa leverans och för att pressa priserna.

Utöver det bör LO genom Europafacket arbeta för en förenkling av GDPR för NGOs och fackförbund. Det kan inte vara så att syftet med GDPR var att dränka icke-vinstdrivande organisationer i byråkrati och att kostnaden ska skyfflas över på dess medlemmar.

LO kan bättre när vi gör gemensam sak av administrationen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att LO tillsätter en utredning som ska ta fram förslag på enhetliga IT- och administrationssystem för att underlätta och göra det mer kostnadseffektivt för medlemsförbunden,
- att LO tillsätter en utredning som ser över hur förbunden och LO kan öka samarbetet administrativt för att minska kostnaderna,
- att LO verkar för att sanktionsavgifterna och reglernas omfattning inom ramen för GDPR minskar för ideella föreningar,
- att LO verkar för att ideella föreningar ska kunna erhålla statliga medel för sitt arbete med dataskydd samt
- att utredningarna påbörjas skyndsamt och har sitt arbete färdigt under första halvåret 2025.

Utlåtande motion 13.23

13.23

- att** LO tillsätter en utredning som ska ta fram förslag på enhetliga IT- och administrationssystem för att underlätta och göra det mer kostnadseffektivt för medlemsförbunden,
- att** LO tillsätter en utredning som ser över hur förbunden och LO kan öka samarbetet administrativt för att minska kostnaderna,
- att** LO verkar för att sanktionsavgifterna och reglernas omfattning inom ramen för GDPR minskar för ideella föreningar,
- att** LO verkar för att ideella föreningar ska kunna erhålla statliga medel för sitt arbete med dataskydd samt
- att** utredningarna påbörjas skyndsamt och har sitt arbete färdigt under första halvåret 2025.

Det är både viktiga och högaktuella frågor som motionären tar upp, inte minst i en tid då vi behöver möta en minskad ekonomi. Detta samtidigt som både vi själva, förtroendevalda och anställda samt våra förbundsmedlemmar och andra i vår omvärld ställer krav på oss. Krav som att även vi som fackföreningar ska vara professionella, inte bara i vår kärnverksamhet utan även i vår administrativa hantering. Administration är ett område med många parametrar, som kräver både kunskap och avsatt arbetstid för såväl förvaltningen som för att se till att den är kostnadseffektiv.

Samtidigt som förbunden i många hänseenden är lika, med medlemmar, har medlemssystem och hanterar medlemsärenden, så finns det också olikheter. Till exempel i storlek, resurstillgång, valda organisationsstrukturer och även arbetssätt. Skillnaden i storlek ger förstås olika förutsättningar, även för arbetet med administrativ utveckling och att införliva nya rutiner och verktyg. Några förbund har större utrymme för att avsätta resurser, såväl ekonomiska som personella, för att hantera sina administrativa uppgifter. LO med sina 14 (snart 13) medlemmar har inget eget medlemssystem över förbundsmedlemmarna och hanterar inte heller medlemsärenden likt förbunden. Det gör att LO självt har en begränsad IT-miljö med primärt Microsoft 365 och tillhörande verktyg.

LO-styrelsen menar att det finns fördelar med att framöver samverka mer inom den administrativa verksamheten vid exempelvis upphandlingar. Motionären föreslår att utredningen ska utmynna i att LO och förbunden ska ha enhetliga IT- och administrativa system. Styrelsen menar att en utredning, som tar fram förslag som ska underlätta och göra det mer kostnadseffektivt för förbunden, inte ska bindas upp till ett sådant mål, att allt ska bli enhetligt. Det är bättre att som motionären föreslår i andra att-satsen, utreda hur förbunden och LO kan öka samarbetet administrativt för att minska kostnaderna. Detta kan på sikt leda till mer likformighet i de system och processer man kommer överens om.

Styrelsen anser också att en utredning som ser över hur förbunden och LO kan öka samarbetet administrativt för att minska kostnaderna är helt i linje med andra syften. Till exempel att säkra hanteringen av personuppgifter i studieadministrationen. Styrelsen menar att en utredning ska fokusera på ett begränsat område inom administrationen och inte greppa överallt på en gång. Ett sådant område ska styrelsen fastställa och även avgöra den tidsomfattning som krävs för att få kvalitet i utredningen med genomförbara förslag.

LO och förbunden följer den lagstiftning som gäller inom EU. Det innebär ibland ny skärpt lagstiftning inom något område. Ett exempel är GDPR som gäller organisationers hantering av den personliga integriteten. Den lagen ersatte den svenska Personuppgiftslagen (PUL) som precis som GDPR reglerade vår hantering av personuppgifter.

Den största skillnaden mellan dessa lagar är införandet av sanktionsavgifter som är så pass höga att det ska motivera organisationerna att hantera personuppgifter på ett mycket säkert sätt, i synnerhet det man benämner som ”känsliga personuppgifter”. Det innebär bland annat att man ska följa ett antal grundläggande principer som sammanfattningsvis innebär att vi bara samlar in uppgifter för bestämda och berättigade ändamål, att dessa uppgifter är lämpliga och relevanta, att de är riktiga och uppdaterade, att vi bara sparar uppgifter om till exempel medlemmar så länge de behövs för ändamålet och att vi skyddar dem så att inte obehöriga får tillgång till dem. Det som också är viktigt är att vi informerar de vi har registrerade i listor och system, till exempel medlemmar, om vilken organisation som är personuppgiftsansvarig, vad uppgifterna ska användas till, vilken rättslig grund insamlingen baseras på, vilka som är mottagare av uppgifterna samt om man utsett ett dataskyddsbud.

GDPR har nu verkat i snart sex år. Både LO och förbunden har sedan dess på olika sätt genomfört en mängd insatser för att möta lagens krav så att förbundsmedlemmarna kan lita på att deras fackförening tar hand om deras personuppgifter på ett säkert sätt. Det har varit en resa med en del uppförsbackar. Samtidigt har vi skaffat oss mer kunskap om vad lagen egentligen innebär för ideella organisationer såsom fackföreningar. De större förbunden har sannolikt haft större förutsättningar med personella resurser att forma en dataskyddsorganisation, säkerställa sina rutiner och ge olika former av stöd till både anställda och förtroendevalda.

Det är LO-styrelsens mening att det är lika viktigt att vi ställer krav på ordning och reda i våra egna organisationer som att vi vill ha ordning och reda på arbetsmarknaden. LO bör inte prioritera något påverkansarbete i EU så att ideella organisationer särskiljs vad gäller sanktionsavgifter. Det handlar främst om LOs och förbundens anseende, de som lämnar personuppgifter till oss ska känna att de är i säkra händer. LO ska inte heller verka för att våra organisationer ska få statliga medel för vårt arbete med dataskydd. Dataskydd är en del av vår verksamhet.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 13.23 (att-sats 2) samt

att avslå motionerna 13.23 (att-sats 1), 13.23 (att-sats 3), 13.23 (att-sats 4), 13.23 (att-sats 5).

13.24

Gemensam kollektivavtalskoll inom LO

Byggnadsarbetareförbundet region Småland–Blekinge

Byggnads har i dag en tjänst på sin hemsida där medlemmar, företag och privatpersoner kan gå in och söka och kontrollera om ett företag har häng-avtal med Byggnads eller är medlemmar i Byggnadsföretagen. Liknande tjänster har även flera andra LO-förbund.

Vi tycker LO ska ha en gemensam tjänst där man ska kunna kolla detta på ett ställe. Detta hade gjort det mer lättillgängligt. Många människor i samhället har i dag dålig koll på varför det är viktigt att kolla om företag man anlitar har kollektivavtal. Därför borde denna kunskap och insikt också öka för att fler endast ska anlita företag med kollektivavtal.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att alla LO-förbunden ska ha en gemensam kollektivavtalskoll. En söktjänst där medlemmar, företag och privatpersoner lätt kan kontrollera om ett visst företag har kollektivavtal samt

att LO gör en stor marknadsföringskampanj för den nya gemensamma kollektivavtalskollen.

Utlåtande motion 13.24

13.24

att alla LO-förbunden ska ha en gemensam kollektivavtalskoll. En söktjänst där medlemmar, företag och privatpersoner lätt kan kontrollera om ett visst företag har kollektivavtal samt

att LO gör en stor marknadsföringskampanj för den nya gemensamma kollektivavtalskollen.

Det behöver bli enklare för den som ska köpa en vara eller en tjänst att identifiera vilka företag som har kollektivavtal. Den typen av tydlighet skulle kunna gynna seriösa företag och stärka våra förbundsmedlemmar. Samtidigt är detta något som arbetsgivare också borde ha intresse av att tydliggöra.

LOs styrelse delar problembilden, men är tveksam till de föreslagna åtgärderna.

Redan i dag drivs en kollektivavtalskoll av ett externt företag, med sex anslutna LO-förbund. En verksamhet som tycks fungera väl. Om det finns intresse från andra förbund att ansluta sig är det i dag fullt möjligt att göra så.

Att i stället låta LO köpa in tjänsten till samtliga medlemsförbund skulle kunna riskera att leda till förvirring om vilka aktörer som faktiskt sluter kollektivavtalen. Det går också att ifrågasätta hur ekonomiskt effektivt det skulle vara att LO tog på sig att marknadsföra ett externt företags tjänst.

Ett alternativ till detta skulle vara att bygga upp en egen tjänst där LO eller något av LOs bolag stod som ägare, med stora ekonomiska åtaganden. Den typen av engagemang förutsätter att en stor majoritet av LO-förbunden efterfrågar en sådan tjänst.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 13.24.

13.25

Kampanja mera!

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

Fungerande LO-fack i kommunerna är lösningen på rörelsens problem och om vi vill ha fungerande och aktiva LO-fack i kommunerna så måste vi få bättre förutsättningar! För när ska vi förstå att vi behöver tänka om och antingen ge bättre förutsättningar eller helt enkelt sänka målen? Det är hög tid att revidera målen och göra dom verklighetsförankrade.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO centralt ska ge mer resurser till LO-facken (behandlas under dagordningspunkt 12.a),

att våra gemensamma mål ska följas, utvärderas och rapporteras. LO ska ta fram åtgärder kontinuerligt när vi inte når målen under verksamhetsåret,

att tydliggöra LO-facken i kommunernas uppgift och uppdrag samt

att se över anslagen till distriktens verksamheter (räkna upp efter varje eller vartannat år) (behandlas under dagordningspunkt 12.a).

Utlåtande motion 13.25 (att-sats 2, 3)

13.25

att våra gemensamma mål ska följas, utvärderas och rapporteras. LO ska ta fram åtgärder kontinuerligt när vi inte når målen under verksamhetsåret samt

att tydliggöra LO-facken i kommunernas uppgift och uppdrag.

LO-styrelsen delar motionärens intentioner. LO-facken har en viktig funktion för den tvärfackliga verksamheten, gemenskapen och påverkansarbetet lokalt.

LOs verksamhetsområde *Stärkt organisering – stärkt organisation* har därför tagit sikte på att utveckla verksamheten, sätta gemensamma ramar och kompetensutveckla förbundens representanter i LO-facken. Under 2024 erbjuds alla ledamöter i LO-facken en utbildning i och om uppdraget. Uppdragsbeskrivningar och en rekryteringsfolder som förbunden kan använda för att marknadsföra och rekrytera till uppdraget är framtagna.

I LO-distriktens uppdrag ingår att löpande under verksamhetsåret följa upp LO-fackens verksamhet och dess mål.

LOs Tvärfackliga råd följer löpande upp LO-fackens verksamhet och dess måltal.

LO styrelsen föreslår kongressen att bifalla motion 13.25 att-sats två och tre.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 13.25 (att-sats 2), 13.25 (att-sats 3).

13.26

Profilkläder avtal

Hotell- och restaurangfacket avd 30 Mälardalen

Alla förbund har olika avtal och tillgång till profilkläder med varierande kostnad på grund av hur stora eller små förbunden är. Det skulle behövas en gemensam samarbetspartner, så att alla förbund har möjlighet att skaffa profilkläder till bra pris.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO upphandlar gemensam samarbetspartner för profilkläder.

Utlåtande motion 13.26

13.26

att LO upphandlar gemensam samarbetspartner för profilkläder.

LO genomför redan i dag ramavtalsupphandling inom en rad olika områden, exempelvis hotelloperatörer, konferensoperatörer, flygbolag, tågbolag och biluthyrning, där LO-förbunden och närstående folkrörelseorganisationer kan avropa ramavtal till goda villkor och förmånliga priser.

Inom området profilkläder och andra profilprodukter har LO ramavtal med leverantör där LO tillsett:

att leverantören och dess underleverantörer har kollektivavtal,

att ILOs tio kärnkonventioner om tvångsarbete, barnarbete, diskriminering samt att föreningsfrihet och arbetsmiljö beaktas,

att leverantören ingår i en branschförening,

att leverantören innehar ISO certifiering inom ISO 9001 (kvalitet), ISO 14001 (miljö), ISO 45001 (arbetsmiljö).

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att anse motionen 13.26 besvarad.

I debatten deltog:

Hilda Uvenfors, Handels
Jamal El Mourabit, Fastighets
Madeleine Holst, Fastighets
Johan Flygare, IF Metall
David Atterling, Kommunal
Jesper Ekström, Elektrikerna
Emil Moum-Rönnborg, IF Metall
Tobias Stensson Närvä, IF Metall
Gabriella Lavecchia, LOs styrelse

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtande,
- Johan Flygare IF Metall med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 13.18 (att-sats 2) och 13.19
- Madeleine Holst Fastighets, bifallsyrkande på motion 13.20,
- Jamal El Mourabit Fastighets, bifallsyrkande på motion 13.21,
- David Atterling Kommunal, bifallsyrkande till styrelsens utlåtande på motion 13.21,
- Emil Moum-Rönnborg IF Metall, bifallsyrkande på motion 13.22 (att-sats 2),
- Jesper Ekström Elektrikerna, bifallsyrkande motion 13.23 (att-sats 1, 4).

Beslut

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande på 13.20.

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande på 13.21.

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande på 13.22 (att-sats 2).

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande på 13.23 (att-sats 1).

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande på 13.23 (att-sats 4).

Kongressen beslutade
att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

13.d Organisering

Motionerna 13.27–13.34.

13.27

Dubbelt medlemskap i LOs medlemsförbund

Musikerförbundet

Vi ser att det är flera som i dag arbetar branschöverskridande. Till exempel servitör på dagen och musiker på kvällen. Det innebär i bästa fall att man är med i det fackförbund inom vars organisationsområden man arbetar mest i. Det kan dock ställa till problem om det händer något i det arbete som ligger utanför fackförbundets område. Enklare frågor kan man säkerligen få hjälp med ändå, ibland kan man dessutom med fullmakt bli företräd av ett annat förbund. Men vissa frågor är så omfattande och komplexa att det mest korrekta vore att vara organiserad hos det förbund man behöver bli företräd av.

Därför har vi i Musikerförbundet skapat möjligheten till dubbelt medlemskap. Om du redan är medlem i ett annat förbund så kan du få rabatt på din medlemsavgift. Det enda du behöver göra är att skicka in en bekräftelse från det andra fackförbundet att du är medlem där.

Vi tror att fler förbund har samma behov och vill därför inom ramen för LO-samarbetet skapa ett enhetligt system för dubbelmedlemskap och reducerad avgift.

Som ett led i arbetet med högre organisationsgrad och rätt organisering så vill vi att LO uppmanar alla förbund att införa möjlighet till dubbelt medlemskap och reducerad avgift så det inte blir dyrare att vara med i två fack. På så vis kan man vara rätt organiserad utan att det kostar mera för den enskilde medlemmen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att** LO ska uppmana medlemsorganisationerna att erbjuda dubbelt medlemskap med reducerad avgift för person som även är medlem i ett annat fackförbund samt
- att** LO ska uppmana de andra centralorganisationerna att uppmana sina respektive medlemsorganisationer att erbjuda dubbelt medlemskap med reducerad avgift för person som även är medlem i ett annat fackförbund.

13.28

Medlemsvärning

Byggnadsarbetareförbundet region Västerbotten

Medlemsportal

Med dagens möjligheter till e-handel borde det inte vara så svårt att bli medlem i en fackförening i Sverige. Man borde kunna köpa sitt medlemskap hemifrån innan man reser hit eller när man har en ledig period på ett sätt liknande en webbshop.

Sveriges lösning med den svenska modellen, en överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare, borde ha spridit sig i Europa och att facken i Sverige står på medlemmens sida och inte är något korrumperat sällskap som ofta går arbetsgivarens ärende som många har fått inpräntat från sitt hemland.

I dag ska den presumtiva medlemmen betala med ett IBAN-nummer och personuppgifter vilket gör att de flesta väljer att stå utanför. Det märks i de skadeståndsförhandlingar som görs då inga pengar utfaller till dem som inte fått rätt lön, semesterersättning, pension med mera och inte är medlemmar. För att hjälpa gästarbetare från andra länder att bli medlemmar i en fackförening behövs en portal som gör detta enklare att betala medlemsavgiften än vad vi i respektive förbund har lyckats ordna hittills.

En portal dit alla som avser att jobba i Sverige kan vända sig och köpa sitt medlemskap i oavsett vilken bransch man tänker arbeta i. Att det finns utmaningar att lösa i en sådan portal är vi medvetna om, men finns viljan att hitta lösning i detta så är vi övertygade om att det går.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO under kommande kongressperiod verkar för att starta en portal dit man som utstationerad arbetare kan hitta möjligheten att på ett enklare sätt bli medlem i något av förbunden.

Utlåtande motionerna 13.27 och 13.28

13.27

att LO ska uppmana medlemsorganisationerna att erbjuda dubbelt medlemskap med reducerad avgift för person som även är medlem i ett annat fackförbund samt

att LO ska uppmana de andra centralorganisationerna att uppmana sina respektive medlemsorganisationer att erbjuda dubbelt medlemskap med reducerad avgift för person som även är medlem i ett annat fackförbund.

13.28

att LO under kommande kongressperiod verkar för att starta en portal dit man som utstationerad arbetare kan hitta möjligheten att på ett enklare sätt bli medlem i något av förbunden.

Motion 13.27 tar upp frågan om dubbelt medlemskap till reducerad avgift.

Motion 13.28 handlar om värvning och belyser svårigheter för utländska arbetare att bli betalande medlemmar i ett förbund.

LOs styrelse har stor respekt för motionernas intentioner och förståelser för att behoven har förändrats.

Med tanke på arbetsmarknadens förändring, där otrygga anställningar och anställningar med låg sysselsättningsgrad ökar, kräver det oftare att arbetstagare har fler arbeten för att klara sin försörjning.

Situationen gör därmed frågan om dubbla medlemskap till en viktig fråga för både medlemmar och för LO-förbunden.

Det har, under de senaste årtiondena, blivit vanligt att utländska arbetare kommer till Sverige för att arbeta under kortare eller längre perioder.

Det är viktigt för vår partsmodell att alla som arbetar på svensk arbetsmarknad ges möjlighet att ansluta sig till, i branschen, organiserande förbund. Det är därför avgörande att det är enkelt att gå med och att fortsätta vara medlem även i de fall personen tillfälligt arbetar i Sverige.

LOs styrelse anser dock att det är upp till varje förbund att själva förfoga över medlemskapets utformning och innehåll samt för att ta in avgift för medlemskapet.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionerna 13.27, 13.28.

13.29

Kontaktuppgifter för att vårda och stärka kontakten med elever och unga *Seko*

Allt fler unga människor som kommer ut i arbetslivet väljer att stå utanför det fackliga medlemskapet. Samtidigt vet vi att rekrytering av unga i ett tidigt skede är avgörande för en fortsatt hög organisationsgrad och en förutsättning för att facket ska vara starkt även i framtiden.

Arbetarrörelsens organisationer spelar en viktig roll i att tidigt informera och engagera unga i arbetslivsfrågor och fackliga frågor. LO och förbunden möter i dag elever och ungdomar i flera viktiga forum så som vid skolinformation, vid mässor, inom ramen för Koll på jobbet och i sociala medier. Detta bidrar till viktig spridning av kunskap om rättigheter och villkor på arbetsmarknaden och om vår kollektivavtalsmodell. Samtidigt lyckas vi inte organisera dessa elever i den takten och utsträckningen som vi önskar.

Vi ser ett behov av att vårda och stärka den kontakten vi får med dessa elever. Genom att samla in kontaktuppgifter till de unga vi redan i dag möter i olika forum skulle LO på ett effektivt sätt kunna upprätthålla och utveckla relationen med dessa grupper. Det skulle exempelvis kunna utformas som ett nätverk eller ett nyhetsbrev. I en sådan mer löpande kontakt skulle vi kunna erbjuda fortsatt stöd och kunskap samt slutligen erbjuda medlemskap i våra förbund när inträde på arbetsmarknaden väl sker. Det är givetvis av största vikt att sådana kontaktuppgifter hanteras med varsamhet för elevernas integritet och i enlighet med gällande regler för dataskydd.

Denna åtgärd kommer att främja kunskapsspridning, öka medvetenheten om fackliga frågor, och uppmuntra unga människor att aktivt delta i arbetslivsfrågor och fackliga diskussioner. Genom att beakta detta förslag kan LO stärka förbunden såväl som stärka och stödja framtidens medlemmar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO vid information och verksamhet riktad till elever och unga som inte inträtt på arbetsmarknaden aktivt samlar in kontaktuppgifter samt
att LO utarbetar en strategi för upprätthållande av kontakten med elever och unga till dess att inträde på arbetsmarknaden sker.

13.30

Gemensam plattform för skolinformationer

Kommunalarbetareförbundet avd Sydost

I dagsläget arbetar LO och förbunden på olika sätt gällande skolinformationer vilket skapar viss förvirring för våra förtroendevalda skolinformatörer. Som det är i dag ska skolinformatörerna registrera, få bokningar och fixa med material på flera olika sätt beroende på vilken skolinformation man ska hålla.

Eftersom LO utbildar skolinformatörerna så är man skolinformatör både åt LO och sitt förbund. Förbunden har sina egna material som används när de gör skolinformationer på "sina" olika yrkesförberedande program och LO har sitt eget material som används vid de teoretiska programmen. För att underlätta för skolinformatörerna så skulle det vara oerhört smidigt att ha all registrering, material och bokningar på samma portal.

LO använder sig utav skola.lo.se där allt LO-material finns tillgängligt och lätt att skapa presentationer i. Här skulle vi vilja se att alla förbund får sina egna flikar på samma sida med sitt material. LO använder sig även utav skolportalen där man kan se bokningar och registrera skolinformationer. Alla utbildade skolinformatörer får inloggning till Skolportalen och därav vore det otroligt smidigt om även förbundens bokningar/registrerade besök fanns under egna flikar på skolportalen. Det skulle underlätta för skolorganisatorerna i de olika förbunden för att minska risken för dubbelarbete, då man hade kunnat se LOs bokningar samt förbundens. Det hade gjort skolinformationsprojektet mycket enklare också.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ser över möjligheten att lägga till en flik för varje förbund där skolinformationsmaterial, bokningar och registreringar av skolinformationer finns på skolportalen skola.lo.se.

13.31

Angående LOs skolinformation

Pappersindustriarbetareförbundet avd 68 Hallstavik

LO har bedrivit informationsverksamhet inriktad på elever på studieförberedande program i gymnasiet sedan åtminstone 1980-talet. I dagsläget innefattar uppdraget också information till elever på Komvux, folkhögskolor och SFI. Förbunden ansvarar för yrkesprogrammen och andra yrkesutbildningar. Komvux, folkhögskolor och SFI berörs inte i denna motion.

Sedan 1980-talet har verkligheten förändrats. Andelen högskoleutbildade i befolkningen i spannet 25–64 år har i det närmaste fördubblats från cirka 24 procent 1990 – till cirka 46 procent 2021. Andelen ökar år för år och är högst i den yngre delen av befolkningen. Det finns goda skäl att anta att de som går vidare till högre studier i huvudsak har läst studieförberedande program i gymnasiet. Eller för att vända på det; en överväldigande majoritet av dem vi informerar i gymnasieskolan kommer inte, annat än möjligen tillfälligt, arbeta inom de yrken som LO-förbunden organiserar.

Samtidigt har verkligheten förändrats på ett annat sätt. Närmare en miljon människor arbetar i våra yrken utan att vara fackligt organiserade. Till följd av bland annat svåra villkor i våra branscher med otrygga jobb, mindre arbetsplatser, ensamarbete, arbete på nätter och helger är de allt svårare för förbunden att nå. Alltmer ekonomiskt pressade förbund till följd av sjunkande intäkter från medlemsavgifter, och en allt svagare lokal organisation, gör organiseringsuppdraget än svårare.

LO har ett uppdrag att understödja förbunden i deras arbete för en hög organisationsgrad. Med begränsade resurser måste vi göra detta på de mest effektiva sätten. Det finns anledning att fråga sig om resurserna som går till skolinformation på studieförberedande gymnasieprogram är det bästa sättet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att** uppdra åt LOs styrelse att se över om skolinformationen, jämfört med andra möjliga insatser, är ett effektivt sätt att stödja förbunden i dess arbete för en hög organisationsgrad samt
- att** uppdra åt LOs styrelse att, för den händelse översynen resulterar i att skolinformationen på studieförberedande gymnasieprogram inte är att betrakta som effektiv, vidtar åtgärder för att använda resurserna bättre.

13.32

Angående LOs skolinformation

Elektrikerförbundet avd 1

LO har bedrivit informationsverksamhet inriktad på elever på studieförberedande program i gymnasiet sedan åtminstone 1980-talet. I dagsläget innefattar uppdraget också information till elever på Komvux, folkhögskolor och SFI. Förbunden ansvarar för yrkesprogrammen och andra yrkesutbildningar. Komvux, folkhögskolor och SFI berörs inte i denna motion.

Sedan 1980-talet har verkligheten förändrats. Andelen högskoleutbildade i befolkningen i spannet 25–64 år har i det närmaste fördubblats från cirka 24 procent 1990 – till cirka 46 procent 2021. Andelen ökar år för år och är högst i den yngre delen av befolkningen. Det finns goda skäl att anta att de som går vidare till högre studier i huvudsak har läst studieförberedande program i gymnasiet eller för att vända på det, en överväldigande majoritet av dem vi informerar i gymnasieskolan kommer inte, annat än möjligen tillfälligt, arbeta inom de yrken som LO-förbunden organiserar.

Samtidigt har verkligheten förändrats på ett annat sätt. Närmare en miljon människor arbetar i våra yrken utan att vara fackligt organiserade. Till följd av bland annat svåra villkor i våra branscher med otrygga jobb, mindre arbetsplatser, ensamarbete, arbete på nätter och helger är de allt svårare för förbunden att nå. Allt fler ekonomiskt pressade förbund till följd av sjunkande intäkter från medlemsavgifter och en allt svagare lokal organisation, gör organiseringsuppdraget än svårare.

LO har ett uppdrag att understödja förbunden i dess arbete för en hög organisationsgrad. Med begränsade resurser måste vi göra detta på de mest effektiva sätten. Det finns anledning att fråga sig om resurserna som går till skolinformation på studieförberedande gymnasieprogram är det bästa sättet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att** se över om skolinformationen, jämfört med andra möjliga insatser, är ett effektivt sätt att stödja förbunden i dess arbete för en hög organisationsgrad samt
- att** för den händelse översynen resulterar i att skolinformationen på studieförberedande gymnasieprogram inte är att betrakta som effektiv, vidtar åtgärder för att använda resurserna bättre.

13.33

Skolinformation i Stockholms län och våra mål

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

LO har bedrivit informationsverksamhet inriktad mot elever på studieförberedande program på gymnasiet sedan åtminstone 1980-talet. I dagsläget innefattar uppdraget också information till elever på Komvux, folkhögskolor och SFI. Respektive förbund ansvarar för yrkesprogrammen och andra yrkesutbildningar. Komvux, folkhögskolor och SFI berörs inte i denna motion.

Sedan 1980-talet har verkligheten förändrats. Andelen högskoleutbildade i befolkningen, i spannet 25–64 år, har fördubblats från cirka 24 procent 1990 – till cirka 46 procent 2021. Andelen ökar år för år och är högst bland de yngre. Det finns goda skäl att anta att de som går vidare till högre studier i huvudsak har läst högskoleförberedande program på gymnasiet. Eller för att vända på det, en överväldigande majoritet av de vi informerar i gymnasieskolan kommer inte, annat än möjligen tillfälligt, arbeta inom de yrken som LO-förbunden organiserar.

Samtidigt har verkligheten förändrats på ett annat sätt. Närmare en miljon människor arbetar i våra yrken utan att vara fackligt organiserade. Till följd av svåra villkor i våra branscher med otrygga jobb, mindre arbetsplatser, ensamarbete, arbete på nätter och helger är det allt svårare för förbunden att nå ut. Mer ekonomiskt pressade förbund till följd av sjunkande intäkter från medlemsavgifter och en allt svagare lokal organisation gör organiseringsuppdraget än svårare.

LO har ett uppdrag att understödja förbunden i deras arbete för en hög organisationsgrad. Med begränsade resurser måste vi göra detta på de mest effektiva sätten. Det finns anledning att fråga sig om resurserna som går till skolinformation på högskoleförberedande gymnasieprogram är det bästa sättet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att ge LOs styrelse i uppdrag att se över om skolinformationen, jämfört med andra möjliga insatser, är ett effektivt sätt att stödja förbunden i deras arbete för en hög organisationsgrad samt

att ge LOs styrelse i uppdrag att, för den händelse översynen resulterar i att skolinformationen på studieförberedande gymnasieprogram inte är att betrakta som effektiv, vidtar åtgärder för att använda resurserna mer effektivt.

13.34

LO måste ta större plats

Kommunalarbetareförbundet avd Västerbotten

Nuvarande regering och stödpartier arbetar på bred front för att få arbetarrörelsen på fall.

De har en tydlig agenda och arbetsplan för att stegvis vinna mark och få människor att lämna fackliga föreningar och socialdemokratin.

Även folkbildningen är under attack och behöver kämpas för.

Skolungdomar som kommer ut i arbetslivet har ingen kännedom om vad fackförbund eller svenska modellen är eller har för plats i samhällsbygget.

Bildning och synlighet är effektiva metoder för att öka medvetenheten och viljan att bli en del i fackföreningsrörelsen och arbeta för ett bättre samhälle och arbetsliv.

Ungdomar måste få en bra bild och kunskap om vad LO är och står för.

LO måste arbeta fram en strategi att arbeta efter för att möta högerens attacker. Förbunden behöver kroka arm i större utsträckning och arbeta mer samordnat på lokal nivå.

Förstamajståget är viktigt och en tydlig signal utåt, deltagandet måste öka och särskilt i dessa dagar då partierna i maktställning vill minska deltagandet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för mer samordnade utåtriktade aktiviteter riktade mot

ungdomar för att ge en ökad kunskap om vad LO är och står för,

att LO ska verka för att öka samverkan mellan förbunden samt

att LO ska verka aktivt för att öka deltagandet i förstamajstågen.

Utlåtande motionerna 13.29–13.34

13.29

att LO vid information och verksamhet riktad till elever och unga som inte inträtt på arbetsmarknaden aktivt samlar in kontaktuppgifter samt

att LO utarbetar en strategi för upprätthållande av kontakten med elever och unga till dess att inträde på arbetsmarknaden sker.

13.30

att LO ser över möjligheten att lägga till en flik för varje förbund där skolinformativmaterial, bokningar och registreringar av skolinformationer finns på skolportalen skola.lo.se.

13.31

att uppdra åt LOs styrelse att se över om skolinformationen, jämfört med andra möjliga insatser, är ett effektivt sätt att stödja förbunden i dess arbete för en hög organisationsgrad samt

att uppdra åt LOs styrelse att, för den händelse översynen resulterar i att skolinformationen på studieförberedande gymnasieprogram inte är att betrakta som effektiv, vidtar åtgärder för att använda resurserna bättre.

13.32

att se över om skolinformationen, jämfört med andra möjliga insatser, är ett effektivt sätt att stödja förbunden i dess arbete för en hög organisationsgrad samt

att för den händelse översynen resulterar i att skolinformationen på studieförberedande gymnasieprogram inte är att betrakta som effektiv, vidtar åtgärder för att använda resurserna bättre.

13.33

att ge LOs styrelse i uppdrag att se över om skolinformationen, jämfört med andra möjliga insatser, är ett effektivt sätt att stödja förbunden i deras arbete för en hög organisationsgrad samt

att ge LOs styrelse i uppdrag att, för den händelse översynen resulterar i att skolinformationen på studieförberedande gymnasieprogram inte är att betrakta som effektiv, vidtar åtgärder för att använda resurserna mer effektivt.

13.34

att LO ska verka för mer samordnade utåtriktade aktiviteter riktade mot ungdomar för att ge en ökad kunskap om vad LO är och står för,

att LO ska verka för att öka samverkan mellan förbunden samt

att LO ska verka aktivt för att öka deltagandet i förstamajtågen.

Motion 13.29 syftar till att uppta och stärka kontakten med unga innan tillträde på arbetsmarknaden. Motion 13.30 handlar om att släppa in förbundens skolinformativverksamhet i LOs system.

Motion 13.31–13.33 föreslår att utreda effektiviteten av LOs skolverksamhet samt fördela om resurserna om nödvändigt.

Motion 13.34 önskar en tydligare samordning av förbunden i stort samt i aktiviteter för unga och förstamajtågen.

LOs styrelse delar motionärernas ambition att stärka samordningen i verksamheterna mot den unga målgruppen, då organiseringen av dessa kommer att vara vägen mot en starkare organisation. Skolverksamheten ger oss möjligheten att forma elevers syn på arbete, fackförbund och medlemskap. Undersökningar visar att unga som fått dessa kunskaper redan i skolan generellt sett också har en positiv bild av facket även senare i livet.

För skolverksamheten syns styrelsens ambition tydligast i det otroliga arbete som genomförts sedan 2020 under benämningen ”Testdistriktet”. Gradvis har fler distrikt fått särskilt tillskjutna resurser för att göra den utredning som flera av motionärerna efterfrågar. Under 2024 kommer samtliga LO-distrikt ha getts möjlighet att arbeta med dessa förutsättningar och först 2025 anser LO-styrelsen att det vore rimligt att göra en översyn av verksamheten.

I och med detta vill styrelsen inte heller låsa riktningarna för hur verksamheten kan komma att se ut, men ser positivt på det ökade engagemanget för verksamheten och viljan från motionärerna att ge den så bra förutsättningar som möjligt.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 13.29 (att-sats 2), 13.30, 13.31 (att-sats 1), 13.32 (att-sats 1), 13.33 (att-sats 1), 13.34 (att-sats 2), 13.34 (att-sats 3) samt

att avslå motionerna 13.29 (att-sats 1), 13.31 (att-sats 2), 13.32 (att-sats 2), 13.33 (att-sats 2), 13.34 (att-sats 1).

I debatten deltog:

Jesper Ekström, Elektrikerna

Linda Agetoft, Seko

Hilda Uvenfors, Handels

Dzenana Duracak, Handels

Mattias Qvarsell, Musikerna

Tommy Wreeth, LOs styrelse

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtande,
- Mattias Qvarsell Musikerna, bifallsyrkande på motion 13.27,
- Linda Agetoft Seko, bifallsyrkande på motion 13.29 (att-sats 1),
- Hilda Uvenfors Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 13.31, 13.32 och 13.33,
- Dzenana Duracak Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 13.32,
- Jesper Ekström Elektrikerna, avslagsyrkande på motionerna 13.31, 13.32 och 13.33.

Beslut

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande på motion 13.27.

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtanden på motion 13.29 (att-sats 1).

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtanden på motionerna 13.31 (att-sats 1), 13.32 (att-sats 1) och 13.33 (att-sats 1).

Kongressen beslutade
att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

13.e Facklig utbildning och folkbildning

Motionerna 13.35–13.36, 13.37 (att-sats 1, 2), 13.38–13.40, 13.41 (att-sats 2, 3, 4, 5, 6), 13.42 (att-sats 2, 3, 4, 5, 6), 13.43–13.54 samt 12.4 (att-sats 2), 13.18 (att-sats 1), 15.46 (att-sats 2), 15.49 (att-sats 1) och 17.12 (att-sats 3, 4, 6).

13.35

Motstånd för facklig utbildning – facklig utbildning som motstånd

Livsmedelsarbetareförbundet

Demokratin i världen minskar. Den dystra bilden målar Institutet Varieties of Democracy vid Göteborgs universitet. De mäter årligen graden av demokrati i världen utifrån bland annat civilsamhällets och mediers frihet samt valens legitimitet och rättsväsendets oberoende. I deras senaste rapport är nivån av demokrati i världen densamma som rådde år 1989. Trettio år av demokratisk framgång har helt enkelt suddats ut. Andra undersökningar ger en liknande bild.

Organisationen Freedom House konstaterar att andelen av världens befolkning som lever i ett land som kan beskrivas som fritt har minskat från 46 procent till 20,3 procent under de senaste 15 åren. Andelen länder som utvecklas i en demokratisk riktning minskar samtidigt som andelen länder som utvecklas i en motsatt riktning och blivit mer auktoritära ökar. Den som hävdar att globaliseringen av sig självt för med sig såväl välstånd som demokrati och mänskliga rättigheter har tyvärr fel.

Det är enbart 13 procent av världens befolkning som lever i en demokrati så som exempelvis vi svenskar definierar den. Det är lätt att känna hopplöshet. Det finns de som tror att Sverige mår bäst av att försöka stå vid sidan av resten av världen. Att lösningen heter nationalism. Men Rysslands överfall på Ukraina är ett tydligt bevis på att det inte går att isolera sig från det som sker i omvärlden. Världen påverkar oss och vi gör klokt i att påverka världen.

Världen går igenom en våg av demokratisk tillbakagång. Men urholkningen av demokratin sker mer i skymundan än tidigare i historien. I stället för drastiska svängar i auktoritär riktning handlar det i stället om gradvis underminering av demokratins institutioner.

Hur ser utvecklingen ut i Sverige? LOs rapport om inkomstutvecklingen visar tydligt att jämlikheten minskar. Från nio gånger en industriarbetarlön 1980 till 69,3 gånger har inkomsterna för vd:arna i de femtio största bolagen ökat. 1980 hade vi inte en enda dollarmiljardär och nu har vi fler sådana än nästan något annat land på jorden sett till befolkningens mängd. Ett djupt orättvist skattesystem har bidragit till detta genom att gynna de som äger tillgångar inte de som arbetar.

Röstdeltagande sjönk med tre procentenheter från riksdagsvalet 2018 till valet 2022.

Regeringen har tillsatt en utredning om public service framtida uppdrag och en utredning för att förbjuda politiska lotterier i syfte att angripa intäkter till Socialdemokraterna. De minskar bidragen till studieförbunden, vilket drabbar ABF mest då de är störst. De har tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska se över och ta ställning till om ett samtyckeskrav från

enskilda medlemmar ska införas när en del av arbetsmarknadsorganisationernas medlemsavgift används för att stödja ett parti ekonomiskt. Det skulle enbart träffa partistödet till Socialdemokraterna. De har tillsatt en utredning om att förändra grundlagen med ett generellt skydd mot diskriminering med sikte på att förhindra att SD-aktiva inte tillåts ha fackliga uppdrag och att SD-aktiva missgynnas i LAS-förhandlingar. Regeringen har gett arbetsmiljöverket i uppdrag att utreda om skyddsombud ska utses av annan än fackförbund.

Sammantaget är det en kraftfull attack på arbetarrörelsen för att minska vårt politiska inflytande och makt.

När ojämlikheten ökar, röstdeltagandet minskar och attacken på arbetarnas fackliga och politiska organisationer attackeras är det ingen överdrift att påstå att de demokratiska förutsättningarna även i Sverige minskar.

LO-förbundens medlemsantal har minskat över tid och organisationsgraden har stadigt sjunkit.

Lagstiftaren har gett de fackliga organisationerna i Sverige ett stort mandat. Den kollektiva rättigheten förutsätter att alla förbund klarar kärnuppdraget att rekrytera, organisera och teckna kollektivavtal.

En alltmer orolig omvärld och demokratins tillbakagång runt om i världen tillsammans med de utmaningar vi ser i Sverige gör att vi måste ställa oss frågan – vad är det viktigaste LO och LO-förbunden måste göra för att långsiktigt vända utvecklingen?

Ett fackligt politiskt samarbete med Socialdemokraterna är nödvändigt för att arbetarnas intressen ska tillvaratas. Det är ett samarbete med lång tradition som utvecklas och behöver stärkas ytterligare. De olika LO-förbundens ökade fokus på medlemsrekrytering är grundläggande för att öka organisationsgraden och säkra kollektivavtalsmodellen.

De utmaningar vi ser i dag är att många, framför allt unga, arbetstagare ser inte nyttan med ett medlemskap i facket. Många med utländsk bakgrund har för lite kunskap om det svenska samhället och fackförbundens roll. Flera saknar tillräckliga kunskaper i svenska språket. De flesta medlemmar ser inte sitt eget medlemskaps betydelse för helheten.

Kunskap är makt. Det är något som fackförbunden tidigt förstod. Under den fackliga utbildningens glansdagar ägde och drev LO flera skolor. Den fackliga utbildningspolitiken stärkte hela arbetarrörelsen och bidrog till den högsta fackliga organisationsgraden i världen. Andelen av intäkterna som gick till facklig utbildning var betydligt högre då än vad som är fallet i dag. Det gäller både LO och LO-förbunden. Den förändringen har varit avgörande för våra möjligheter att skola och bilda arbetarna. Den har betydelse för vår styrka här och nu.

Kunskap är fortfarande makt. Vi kan gemensamt vända utvecklingen för inget är ödesbestämt. Det är inte så att pengar i grunden saknas. Det handlar om att prioritera och att satsa för framtiden. LO måste utarbeta en strategisk och långsiktig plan för en bred facklig utbildningssatsning. En facklig utbildningssatsning som motståndsrörelse för att värna demokratin, öka den fackliga medvetenheten, stärka kollektivavtalsmodellen och öka den fackliga organisationsgraden.

Det är helt avgörande att vara uthållig och ha ett långsiktigt perspek-

tiv. Alla LO-förbunden har utmaningar och därmed ett gemensamt behov. Fokus bör vara på branscher och områden där utmaningarna är som störst. En facklig utbildningssatsning som motståndsrörelse måste vara bred och ha ett kvantitativt perspektiv.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att LOs styrelse utarbetar en långsiktig och strategisk plan för en bred facklig utbildningssatsning,
- att LOs representantskap hösten 2024 fattar beslut om genomförande av planen samt
- att finansieringen av den fackliga utbildningssatsningen inte ska belasta resultatet.

Utlåtande motion 13.35

13.35

- att LOs styrelse utarbetar en långsiktig och strategisk plan för en bred facklig utbildningssatsning,
- att LOs representantskap hösten 2024 fattar beslut om genomförande av planen samt
- att finansieringen av den fackliga utbildningssatsningen inte ska belasta resultatet.

Motionären sammanfattar och beskriver i motionen mycket grundligt en oroväckande tillbakagång av demokratin i Sverige och i övriga världen. Man refererar bland annat till ett par kända och etablerade undersökningar som visar detta. Motionen hänvisar även till LOs rapport om inkomstutveckling, en minskad jämlikhet och ökade klyftor.

Den pekar även på att våra politiska motståndare mer sofistikerat, i det "tysta", tar initiativ och tillsätter utredningar som sammantaget syftar till att underminera fackligt och politiskt inflytande. Sammanlagt, milt uttryckt, en skrämmande utveckling. En utveckling som måste brytas.

Därefter beskrivs den fackliga utbildningens historiska betydelse. Hur utbildning stärkte hela arbetarrörelsen och hur den bidrog till en hög organisationsgrad. Ja, att kunskap är makt och fortfarande är det. Av det skälet förespråkas en strategisk och långsiktig plan för en bred facklig utbildningssatsning.

LOs styrelse håller med om att det vore klokt att utarbeta en strategisk och långsiktig plan för en bred facklig utbildningssatsning. En utbildningssatsning för att värna demokratin, öka den fackliga medvetenheten bland alla medlemsgrupper, stärka kollektivavtalsmodellen och öka den fackliga organisationsgraden.

Styrelsen anser dock att det krävs mer tid att utarbeta en sådan strategisk plan, som i alla delar är genomtänkt, relevant, realistisk och praktiskt genomförbar, än vad som föreslås i andra att-satsen.

Styrelsen anser även att frågan om hur en utbildningssatsning ska finansieras, inte ska beslutas av kongressen, utan av LOs styrelse i samband med att planen behandlas.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

- att bifalla motionen 13.35 (att-sats 1) samt
- att avslå motionerna 13.35 (att-sats 2), 13.35 (att-sats 3).

13.36

Kulturprogram

Musikerförbundet

Vi ser i dag starka krafter som vill minska det offentliga Sveriges inblandning i kulturen. Alltifrån nationella planer på att ta bort stöd till symfoniorkestrar till lokala initiativ att försöka minska kulturskolan och avskaffa kulturstöd. "Stoppa kulturslakten" blev ett begrepp i Norrköping för inte så länge sedan när kommunledningen hade idéer om att kraftigt reducera kulturella institutioner.

På 1970-talet hade LO ett kulturpolitiskt råd som då fick uppdraget att ta fram ett kulturprogram. Det hamnade på 170 sidor och blev ett riktmärke för många. Även på senare år har kulturen tagits fram, exempelvis i Jämlikhetsutredningen som LO gjorde 2018 där kulturen fick ett eget kapitel med titeln *Brobyggare eller vattendelare*.

Vi tycker att det i dag är dags att lyfta upp kulturen till diskussion igen. LO behöver vara en stark kraft att värna om kulturen när politiska krafter vill minimera den.

Kultur, i alla former, och specifikt musik är något alla kan ta till sig oavsett om det är en symfoniorkester, en trubadur på en restaurang, en teater, en konsert eller coverbandet till bröllopet. Vi lyssnar på radion, följer melodifestivalen och lyssnar i hörlurar när vi tränar.

För oss som Sveriges starkaste kraft för arbetare borde det då också vara naturligt att vi företräder de som står bakom musiken. Artister, låtskrivare, musiker, producenter, och alla andra som bidragit till att vi kan njuta av musik.

Kultur och musik hjälper oss att riva murar och får oss människor att förstå varandra bättre. Av konsten och kulturen kan vi både bli utmanade och få hjälp att känna mening och höja humöret i svåra tider.

Det finns många lösa trådar som behöver knytas fast inom kulturområdet. Här kan LO vara en vägvisare. Därför tycker vi att det är dags att LO visar framfötterna genom att ta fram ett nytt kulturprogram som visar vägen in i en framtid där vi ges möjlighet att ta del av mer kultur – inte mindre.

**Vi föreslår att kongressen beslutar
att LO tar fram ett kulturprogram.**

Utlåtande motion 13.36

13.36

att LO tar fram ett kulturprogram.

Motionen belyser kulturens betydelse för att berika våra liv. Livet skulle vara mycket fattigare, utan möjligheten att både få ta del av och/eller själv få skapa musik, film, bildkonst eller ha tillgång till bibliotek, museer, teater med mera.

I motionen lyfts även LOs tidigare mer aktiva roll i kulturfrågorna genom ett kulturpolitiskt råd, kulturprogram och att frågan fick ett kapitel i Jämlikhetsutredningen 2018. Motionären anser att LO borde ta på sig rollen som vägvisare och ta fram ett nytt kulturprogram.

LOs styrelse håller naturligtvis med om att kultur är viktigt. Samtidigt måste vi konstatera att LO i samband med den omorganisation och de nedbantningar som gjordes 2008 så upphörde även det mer operativa arbetet med kulturfrågorna på LOs kansli.

I samband med detta så togs initiativet att i samarbete med ABF starta *Arbetarrörelsens kulturfond*, vars syfte bland annat är att "Stärka kulturen i arbetarrörelsen, och arbetarrörelsen i kulturen". Detta genom att ge anslag till kulturaktiviteter som arrangeras i samverkan mellan ABF, LO/ LO-förbund. Fonden har i ett program tidigare även gett exempel på vilka aktiviteter det kan handla om.

LO har som många andra organisationer tvingats prioritera och koncentrera sin verksamhet och sina resurser.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 13.36.

13.37

Nu får det vara nog – sätt stopp för mäns våld mot kvinnor!

Handelsanställdas förbund

År 2022 miste tio kvinnor livet efter dödligt våld där förövaren var en före detta eller nuvarande partner. 25 procent av alla kvinnor utsätts för våld i en nära relation någon gång under sin livstid. Inte ett enda slag till. Inte ett enda mord till. Mäns våld mot kvinnor måste upphöra!

Mäns våld mot kvinnor är en tydlig följd av den strukturella könsmaktsordning som genomsyrar hela samhället. Våldet kan ta sig olika uttryck. Fysiskt våld eller misshandel, då förövaren gör något mot kvinnans kropp som gör ont eller skadar kvinnan. Psykiskt våld, då förövaren genom ord, verbala kränkningar, hot, utpressning och kontroll successivt bryter ned kvinnan psykologiskt och därigenom begränsar hennes liv. Ekonomiskt våld, då kvinnan fråntas kontroll över sina egna pengar och därigenom fråntas sin självständighet. Ingen ska behöva leva så!

För kvinnor som lever i våldsfylld relation är arbetsplatsen avgörande. Ofta isoleras våldsutsatta kvinnor men arbetsplatsen finns kvar och kan vara ett andningshål. Kollegor och chefer kan vara avgörande för att hitta en väg bort från våldet. Men det sker inte per automatik och frågorna kan vara svåra att närma sig. Ska vi bryta tystnadskulturen och kunna göra skillnad krävs metoder för detta. Därför bör LO utarbeta ett program för hur facken kan bidra till att stoppa mäns våld mot kvinnor. Vi tror att programmet bör innehålla hur man kan jobba med frågan som fackklubb, hur frågan kan lyftas in i det systematiska arbetsmiljöarbetet och kanske även lagförslag som kan göra skillnad.

Att arbetslivet inte är skyddat från könsbaserat våld understryks ytterligare av ILOs konvention 190 om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet. En konvention som Sverige ännu inte ratificerat. Här menar vi att LO bör intensifiera arbetet för att få detta att hända. Sverige borde inte vara så här sent ute.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO tydligt tar ställning mot mäns våld mot kvinnor,

att LO tar fram ett program för hur facket kan bidra till att stoppa mäns våld mot kvinnor samt

att LO intensifierar arbetet för att få Sverige att ratificera ILOs konvention 190 om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet (behandlas under dagordningspunkt 14.c).

13.38

Starkare tag mot mäns våld mot kvinnor

Kommunalarbetareförbundet avd Bergslagen

Mäns våld mot kvinnor är och har under en lång tid varit ett ämne som berör samhället i flera aspekter men är ändå ett ämne vi inte vågar prata om.

I den sittande regeringens lagrådsremiss, gällande skyddade boenden, avsätts 321 miljoner kronor per år till reformen, som föreslår att skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen. I Sveriges Kommuner och Regioners uträkning landar den årliga summan för reformen på 2,4 miljarder. Förslaget som ligger innebär att cirka 10 procent av kostnaderna täcks. (Skyddat boende för våldsutsatta, SKR).

Under 2021 dog 15 kvinnor där offer och förövare har eller har haft en parrelation. För 2022 var den siffran tio kvinnor. Sedan år 2000 har över 350 kvinnor mördats i Sverige och lämnat efter sig barn, familj och vänner. 350 kvinnor motsvarar ungefär en kvinna var tredje vecka. Samtidigt måste vi också komma ihåg att det här är den statistik vi känner till, mörkertalen är enorma.

Mäns våld mot kvinnor existerar överallt och förekommer oberoende av kulturell och religiös tillhörighet, etnicitet, sexualitet, social tillhörighet, funktionsförmåga och ålder. Våld mot kvinnor utövas på flera arenor: inom familjen och i hemmet eller på olika håll i samhället.

I 80 procent av fallen anmälda misshandelsbrott mot kvinnor förra året var gärningspersonen någon hon känner.

Till minne av de kvinnor som inte finns kvar och för dem som riskerar att falla offer för mäns våld mot kvinnor behöver LO arbeta mer aktivt för att påverka samhällsutvecklingen och att göra offrens röster hörda.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO tar en aktiv roll i samhällsdebatten och på arbetsplatserna i frågor kring mäns våld mot kvinnor. Det behövs en tydligare roll från LO och en plan på hur vi påverkar regeringens politik i rätt riktning,

att ge LOs styrelse i uppdrag att utreda behovet och ta fram utbildningsmaterial samt utbildningar i mäns våld mot kvinnor under parollen Inte en kvinna till samt

att LO-kongressen gör ett uttalande i frågan kring mäns våld mot kvinnor där budskapet är tydligt att det ligger i regeringens ansvar att se till att mäns våld mot kvinnor minskas.

13.39

Motverka mäns våld mot kvinnor

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem som har långtgående konsekvenser för offren och samhället i stort. Kvinnor och flickor möter olika former av våld i hemmet, på arbetsplatsen och i samhället. Detta våld är en allvarlig kränkning av deras mänskliga rättigheter. LO har historiskt varit en viktig aktör i kampen för jämställdhet och arbetsrätt. Det är dags att ta ett ännu starkare ställningstagande mot mäns våld mot kvinnor och aktivt arbeta för att förebygga och bekämpa detta problem.

Genom att aktivt arbeta för att bekämpa mäns våld mot kvinnor visar LO på sitt fortsatta engagemang för jämställdhet och mänskliga rättigheter. Vi har en viktig roll att spela i att skapa ett samhälle fritt från våld och trakasserier och genom att anta denna motion tar LO ytterligare ett steg i den riktningen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att LO tydligt ska fördöma mäns våld mot kvinnor i alla dess former och kontexter och betona vikten av att det bekämpas på alla samhällsnivåer,
- att LO ska ta fram en handlingsplan för att motverka mäns våld mot kvinnor,
- att LO ska arbeta för att inkludera frågan om mäns våld mot kvinnor i LOs politiska och fackliga arbete och integrera den i alla relevanta arbetsområden,
- att LO aktivt ska stödja och delta i kampanjer och initiativ som syftar till att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive internationella och nationella kampanjer,
- att LO ska utbilda fackligt förtroendevalda och medlemmar i frågan om mäns våld mot kvinnor, inklusive hur man identifierar och stöder offer samt förebygger våld i arbetslivet,
- att LO ska samarbeta med kvinnorörelsen, kvinnojourer och andra organisationer som arbetar mot mäns våld mot kvinnor för att utbyta kunskap, erfarenheter och strategier,
- att LO aktivt ska uppmuntra medlemsförbund och avdelningar att inkludera frågan om mäns våld mot kvinnor i sina kollektivavtal och att aktivt arbeta för att skapa trygga arbetsmiljöer för alla,
- att LO ska verka för att alla anställda inom LO-rörelsen har tillgång till information och stöd vid misstanke eller upptäckt av mäns våld mot kvinnor och att det finns en nolltoleranspolicy gentemot våld och trakasserier samt
- att LO ska arbeta för att öka medvetenheten om hur jämställdhet och arbetsrätt kan bidra till att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och att dessa frågor ses som integrerade delar av LOs arbete.

Utlåtande motionerna 13.37 (att-sats 1, 2), 13.38 och 13.39

13.37

att LO tydligt tar ställning mot mäns våld mot kvinnor,

att LO tar fram ett program för hur facket kan bidra till att stoppa mäns våld mot kvinnor samt

13.38

att LO tar en aktiv roll i samhällsdebatten och på arbetsplatserna i frågor kring mäns våld mot kvinnor. Det behövs en tydligare roll från LO och en plan på hur vi påverkar regeringens politik i rätt riktning,

att ge LOs styrelse i uppdrag att utreda behovet och ta fram utbildningsmaterial samt utbildningar i mäns våld mot kvinnor under parollen Inte en kvinna till samt

att LO-kongressen gör ett uttalande i frågan kring mäns våld mot kvinnor där budskapet är tydligt att det ligger i regeringens ansvar att se till att mäns våld mot kvinnor minskas.

13.39

att LO tydligt ska fördöma mäns våld mot kvinnor i alla dess former och kontexter och betona vikten av att det bekämpas på alla samhällsnivåer,

att LO ska ta fram en handlingsplan för att motverka mäns våld mot kvinnor,

att LO ska arbeta för att inkludera frågan om mäns våld mot kvinnor i LOs politiska och fackliga arbete och integrera den i alla relevanta arbetsområden,

att LO aktivt ska stödja och delta i kampanjer och initiativ som syftar till att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive internationella och nationella kampanjer,

att LO ska utbilda fackligt förtroendevalda och medlemmar i frågan om mäns våld mot kvinnor, inklusive hur man identifierar och stöder offer samt förebygger våld i arbetslivet,

att LO ska samarbeta med kvinnoörelsen, kvinnojourer och andra organisationer som arbetar mot mäns våld mot kvinnor för att utbyta kunskap, erfarenheter och strategier,

att LO aktivt ska uppmuntra medlemsförbund och avdelningar att inkludera frågan om mäns våld mot kvinnor i sina kollektivavtal och att aktivt arbeta för att skapa trygga arbetsmiljöer för alla,

att LO ska verka för att alla anställda inom LO-rörelsen har tillgång till information och stöd vid misstanke eller upptäckt av mäns våld mot kvinnor och att det finns en nolltoleranspolicy gentemot våld och trakasserier samt

att LO ska arbeta för att öka medvetenheten om hur jämställdhet och arbetsrätt kan bidra till att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och att dessa frågor ses som integrerade delar av LOs arbete.

Motionerna 13.37, 13.38 och 13.39 handlar om att LO på olika sätt behöver arbeta mer för att motverka mäns våld mot kvinnor.

LOs styrelse delar motionärernas uppfattning om att fördöma och bekämpa mäns våld mot kvinnor är en viktig facklig fråga, eftersom den drabbar förbundsmedlemmarna. Våldet påverkar kvinnors hälsa, välmående och deras arbetsliv och är därmed också en viktig facklig fråga för LO.

Styrelsen anser att LO-kongressen bör göra ett uttalande som fördömer mäns våld

mot kvinnor. Uttalandet bör också belysa regeringens ansvar för att minska våldet via en nationell övergripande politik, men också att ta krafttag för de insatser som behövs för de som blir utsatta, exempelvis genom att öka anslagen och resurser för skyddade boenden och kvinnojourer.

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem som förekommer i alla samhällsklasser. Att arbeta för att motverka mäns våld mot kvinnor är inte bara en fråga för facken, det är en fråga som det behöver arbetas med på alla plan. I Arbetsmiljölagen och AFS 2015:4 (Organisatorisk och social arbetsmiljö) finns i dag skrivningar som visar på, och täcker, arbetsgivarens ansvar när det gäller både våld, trakasserier och psykosocial arbetsmiljö. Arbetsgivaransvaret innefattar exempelvis ansvar för medarbetarsamtal och det arbetsmiljöarbete (fysisk och psykosocial arbetsmiljö) som ska bedrivas på arbetsplatsen.

Det är viktigt att påpeka att våld också sker i samkönade relationer och av kvinnor mot män. Män som blivit utsatta för våld i en nära relation upplever ofta skam och rädsla för att inte bli trodda, och det gör att det blir svårare att söka hjälp. Den absolut största andelen av det våld som sker i nära relationer utövas dock av män mot kvinnor. LO kan, genom att arbeta med frågan om att minska mäns våld mot kvinnor, belysa att allt våld inom nära relationer är fel. Det kommer också kunna bidra till att våldsutsatta män kommer att kunna få stöd och hjälp i större utsträckning.

Motionärerna yrkar på att LO ska ta fram en plan eller ett program för hur arbetet med att motverka mäns våld mot kvinnor kan se ut på förbunds nivå. Flera av förbunden arbetar redan i frågan på olika sätt, bland annat genom utbildningsinsatser, kampanjer eller via arbete med att stoppa machokultur. Ett program eller en handlingsplan är en bra idé, men den riskerar att hamna vid sidan av andra frågor. LO skulle dock kunna arbeta för frågan och ha den inkluderad som en del i det politiska och fackliga arbetet, samt integrera den i andra relevanta arbetsområden. Att uppmärksamma mäns våld mot kvinnor skulle också kunna ingå i en del av LOs utbildningsinsatser, som en del i befintlig utbildning eller som ett eget seminarium för att belysa frågan.

Däremot behöver vi först fundera på hur eventuella utbildningsinsatser/material ska utformas innan vi bestämmer exakt innehåll eller namn på dem. Detsamma gäller hur ett eventuellt samarbete eller utbyte av kunskap kan se ut. LO är i dag delaktig i frågor rörande våld och trygghet i arbetslivet, bland annat via europeiska socialfonden, men styrelsen är också öppna för att LO deltar i ytterligare kampanjer och initiativ nationellt och internationellt.

LO samordnar de centrala avtalsförhandlingarna och dessa ligger sedan till grund för hur de lokala förhandlingarna fortlöper. LOs roll i kollektivavtalsarbetet är mycket begränsad lokalt, där kan däremot förbunden själva arbeta mer med att integrera frågan om mäns våld mot kvinnor i de lokala avtalen och arbetsrättsligt.

Gällande de anställda inom LO så finns i dag policydokument för kansliet och för varje LO-distrikt gällande nolltoleranspolicy gentemot våld och trakasserier, ett dokument som årligen ses över och som alla anställda ska ta del av.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 13.37 (att-sats 1), 13.38 (att-sats 3), 13.39 (att-sats 1), 13.39 (att-sats 3), 13.39 (att-sats 4), 13.39 (att-sats 8) samt

att avslå motionerna 13.37 (att-sats 2), 13.38 (att-sats 1), 13.38 (att-sats 2), 13.39 (att-sats 2), 13.39 (att-sats 5), 13.39 (att-sats 6), 13.39 (att-sats 7), 13.39 (att-sats 9).

13.40

Mot rasism och främlingsfientlighet

Seko

Att motverka rasism och främlingsfientlighet ingår i LOs och förbundens grundläggande värderingar. Dagens samhällsdebatt sker i ett alltmer hårdnande klimat och mynnar ofta ut i att grupper ställs emot varandra, inte minst i sociala medier. Detta märks också på våra arbetsplatser där rasism och främlingsfientlighet alltför ofta förekommer. En stor anledning till att rasismen kan breda ut sig, är den ojämlikhet som vi ser i form av urholkad välfärd. Detta skapar i sin tur missnöje och den som är missnöjd vill gärna hitta syndabockar. LO och förbunden genomförde under åren 2011–2015 satsningen Alla kan göra något. Ambitionen var att utbilda samtliga förtroendevalda och anställda för att vi skulle bekämpa den vardagsrasism som finns på arbetsplatserna. Även om resultatet var långt ifrån ambitionerna, utbildades cirka 14 000 personer under perioden. Därefter upphörde den särskilda satsningen och kampen mot rasism och främlingsfientlighet återgick till att vara en del av den vanliga fackliga verksamheten.

Med facit i hand kan vi några år senare konstatera att problemen i högsta grad kvarstår. Från Sekos sida bedömer vi att det var olyckligt att det gemensamma arbetet upphörde. Det fanns och finns fortfarande ett stort behov av att LO och förbunden blir allt tydligare i dessa frågor. Det får inte råda någon tvekan om att vi aldrig ställer grupper av arbetare mot varandra och att vi aldrig kan acceptera uttryck för rasism på våra arbetsplatser. Samtidigt måste vi vara tydliga med att kampen för ett jämlikt samhälle också är en förutsättning för att bekämpa rasism och jämställdhet.

En annan effekt av missnöjet är att Sverigedemokraterna växer, även bland LO-förbundens medlemmar, trots att deras politik ofta är rent arbetarfientlig. Deras medieutspel visar gång på gång hur de tydligt ställer olika grupper mot varandra och vi bedömer att vi på allvar måste ta den politiska debatten på våra arbetsplatser. Inte minst mot bakgrund av att SDs strategi tydligt inriktar sig på att växa bland LO-förbundens medlemsgrupper. Vi ser ett mycket stort behov av att tillsammans ta vara på tidigare erfarenheter och diskutera gemensamma aktiviteter som opinionsbildningsinsatser, ytterligare utbildningsinsatser och det vore naturligt att LO åter tar ett ansvar för att samordna kampen mot rasism och främlingsfientlighet. Den förra LO-kongressen beslutade att LO skyndsamt skulle ta fram en handlingsplan mot rasism och främlingsfientlighet. Denna handlingsplan lyser fortfarande med sin frånvaro.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att ge LO-styrelsen i uppdrag att skyndsamt ta fram en handlingsplan mot rasism och främlingsfientlighet.

Utlåtande motion 13.40

13.40

att ge LO-styrelsen i uppdrag att skyndsamt ta fram en handlingsplan mot rasism och främlingsfientlighet.

I motion 13.40 tar motionären upp ett av vår tids stora samhällsproblem, nämligen rasismens och främlingsfientlighetens utbredning och normalisering i hela samhällskroppen.

Ingen samhällskraft verkar i ett historiskt, socialt och ekonomiskt vakuum. Samhällsstrukturer, i meningen olika variationer av under- och överordning, har sina specifika förklaringar dels utifrån rådande omständigheter, dels utifrån en historisk process som format dessa strukturer. Slutsatsen är att rådande tankar, idéer och mellanmänskliga relationer är utfallet av de givna strukturerna och inte tvärtom. Att formulera alternativa idéer av humanistiskt och antirasistisk karaktär är viktigt men inte strukturförändrande.

Vi befinner oss mitt i en ständigt pågående historisk process. Det innebär att dagens samhällsstrukturer präglas av fyra decennier av ökad ojämlikhet, tre decennier av massarbetslöshet och två decennier av kraftigt försvagad social trygghet i kombination med förmögenhetskoncentration hos den rikaste tiondelen av befolkningen. Till detta bör fogas att decenniet vi lever i består av en accelererande och ödesdigert ekologisk katastrof, konsekvenserna av coronapandemin samt en internationell konfliktnivå som vi inte skådat sedan kalla krigets dagar.

Vi ser att rasismen i samhället ökar och vi vet en del om de bakomliggande orsakerna. LOs styrelse delar motionens oro för ojämlikhetens konsekvenser i form av intolerans som frodas, sprids och normaliseras. Styrelsen välkomnar därför en handlingsplan som bygger på en helhetsanalys av roten till intoleranta idéers uppkomst och som även kommer att fungera som en färdplan mot det goda samhället.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 13.40.

13.41

Bildningsverksamhet

Byggnadsarbetareförbundet region Småland–Blekinge

Arbetarrörelsen har stora utmaningar framför sig. På så gott som alla håll och kanter av samhället får vi och våra intressen stå tillbaka. LO-kollektivet har historiskt varit mycket starkare än vad vi är nu.

Förklaringen till tidigare framgångar är tydlig. Våra medlemmar var bättre bildade. I såväl ideologi, som ekonomi och samhällsanalyser. Tidigare har arbetarrörelsen haft terminslånga studier, med utbildningar motsvarande universitetsnivå. Vad är syftet för organisationen att ha stora ekonomiska tillgångar, om vi inte är beredda att använda dem när vi behöver det som mest? Ska vi klara att vända samhällsutvecklingen behöver vi vara väldigt många, och väl bildade i allt som rör våra ekonomiska intressen i samhället.

Allt för länge har studieverksamheten varit på en alldeles för låg nivå, med för få deltagare. För att vända trenden behöver vi använda mycket större del av det samlade kapitalet för att utveckla, ta fram nya och bättre utbildningar. En bildad arbetarklass är den enda vägen framåt.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att minst en procent av den totala avkastningen på LOs samlade tillgångar varje år läggs på studieverksamheten (behandlas under dagordningspunkt 12.a),

att studieverksamheten ska ha ett tydligt fokus kring konflikten mellan arbete och kapital, ekonomiska teorier, samt fördjupad ideologi,

att LO ska verka för och uppmuntra medlemmar till att kunna tillgodogöra sig bildning genom läsning och intellektuell verksamhet,

att LO verkar för tillgänglighet av material med beaktning för dyslexi, inlärningssvårigheter, synskador etcetera,

att LO ansvarar för förlagsverksamhet av för studierna relevant manus och material samt

att LO tar fram cirkelmaterial kring studielitteraturen.

13.42

Bildningsverksamhet

Byggnadsarbetareförbundet region Öst

Arbetarrörelsen har stora utmaningar framför sig. På så gott som alla håll och kanter av samhället får vi och våra intressen stå tillbaka. LO-kollektivet har historiskt varit mycket starkare än vi är nu.

Förklaringen till tidigare framgångar är tydlig, våra medlemmar var bättre bildade. I såväl ideologi, som ekonomi och samhällsanalyser. Tidigare har arbetarrörelsen haft terminslånga studier, med utbildningar motsvarande universitetsnivå. Vad är syftet för organisationen att ha stora ekonomiska tillgångar, om vi inte är beredda att använda dem när vi behöver det som mest? Ska vi klara att vända samhällsutvecklingen behöver vi vara väldigt många, och väl bildade i allt som rör våra ekonomiska intressen i samhället.

Allt för länge har studieverksamheten varit på en alldeles för låg nivå, med för få deltagare. För att vända trenden behöver vi använda mycket större del av det samlade kapitalet för att utveckla, ta fram nya och bättre utbildningar. En bildad arbetarklass är den enda vägen framåt. Större ekonomiska resurser till studieverksamheten.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att minst tre procent av den totala avkastningen på LOs samlade tillgångar varje år läggs på studieverksamheten (behandlas under dagordningspunkt 12.a),

att studieverksamheten ska ha ett tydligt fokus kring konflikten mellan arbete-kapital, ekonomiska teorier samt fördjupad ideologi,

att LO ska verka för och uppmuntra medlemmar till att kunna tillgodogöra sig bildning genom läsning och intellektuell verksamhet,

att LO verkar för tillgänglighet av material med beaktning för dyslexi, inlärningssvårigheter, synskador etcetera,

att LO ansvarar för förlagsverksamhet av för studierna relevant manus och material samt

att LO tar fram cirkelmaterial kring studielitteraturen.

Utlåtande motionerna 13.41 (att-sats 2, 3, 4, 5, 6), 13.42 (att-sats 2, 3, 4, 5, 6) och 17.12 (att-sats 3, 4, 6)

13.41

att studieverksamheten ska ha ett tydligt fokus kring konflikten mellan arbete och kapital, ekonomiska teorier, samt fördjupad ideologi,

att LO ska verka för och uppmuntra medlemmar till att kunna tillgodogöra sig bildning genom läsning och intellektuell verksamhet,

att LO verkar för tillgänglighet av material med beaktning för dyslexi, inlärningssvårigheter, synskador etcetera,

att LO ansvarar för förlagsverksamhet av för studierna relevant manus och material samt

att LO tar fram cirkelmaterial kring studielitteraturen.

13.42

att studieverksamheten ska ha ett tydligt fokus kring konflikten mellan arbete-kapital, ekonomiska teorier samt fördjupad ideologi,

att LO ska verka för och uppmuntra medlemmar till att kunna tillgodogöra sig bildning genom läsning och intellektuell verksamhet,

att LO verkar för tillgänglighet av material med beaktning för dyslexi, inlärningssvårigheter, synskador etcetera,

att LO ansvarar för förlagsverksamhet av för studierna relevant manus och material samt

att LO tar fram cirkelmaterial kring studielitteraturen.

17.12

att LO tillsammans med förbunden folkbildar kring vikten och betydelsen av facklig-politisk samverkan (behandlas under dagordningspunkt 13.e),

att vikten av och varför vi har facklig-politisk samverkan integreras i samtliga utbildningar för medlemmar och förtroendevalda (behandlas under dagordningspunkt 13.e) samt

att frågan om att bli medlem i Socialdemokraterna läggs in som en naturlig del i det fackliga utbildningssystemet för medlemmar och förtroendevalda (behandlas under dagordningspunkt 13.e).

Motionerna 13.41 och 13.42 föreslår en rad åtgärder för att stärka och tillgängliggöra studieverksamheten. Motion 17.12 vill införa mer om vikten av den facklig-politiska samverkan. LOs utbildningsverksamhet är viktig och prioriterad och det finns en handlingsplan framtagen och genomförd för att stärka såväl utbildningar som handledare i den tvärfackliga verksamheten. Under kongressperioden har LO uppdaterat eller gjort om alla handledningar gällande grundutbildningar för icke medlemmar, unga, medlemmar och förtroendevalda för att utforma dem efter dagens behov och utmaningar. Alla grundutbildningar för unga, medlemmar och förtroendevalda har två olika utbildningssteg för att ta fasta på såväl fackets roll, intressekonflikter som ideologier och skiljelinjer mellan facken och arbetsgivarorganisationerna.

I andra steget fokuseras det mycket på hur och varför facket arbetar med facklig-politisk samverkan, vilka frågor som är viktiga samt att det är viktigt att själv engagera

sig för att få till en förändring. Det är förbundsmedlemmarna som har kunskap om arbetsplatserna, som kan och ska påverka även i politiken. Denna del finns i de utbildningar som är generella för medlemmar och förtroendevalda vilka LO ansvarar för att ta fram material till. I skrivningen om vikten av påverkan påtalas att de som kan påverka politiskt är de som är medlemmar i ett politiskt parti, liksom att medlemmarna i en fackförening är de som kan påverka facket. Det kommer ofta som en överraskning för lejonparten av medlemmarna att facket alls jobbar politiskt. Att erbjuda medlemskap i Socialdemokraterna är i många fall en för tidig fråga för medlemmar på sin första fackliga utbildning. Däremot skulle det kunna vara en möjlighet på utbildningar som riktar sig till förtroendevalda.

I alla grundutbildningar LO ansvarar för finns delar där deltagarna själva ska läsa eller finna information för att öka kunskapen eller bilda sig en uppfattning. I flera av kurserna ingår också böcker med fördjupande texter utöver kursinnehållet. Det finns också länktips etcetera för dem som vill fördjupa sig på egen hand efter kurstillfället. I handledningarna finns ett pass om ytterligare kurser för deltagarna, som ett sätt att uppmuntra dem till att bilda sig ytterligare.

LOs styrelse delar motionärens uppfattning om att tillgänglighet är en viktig fråga. LO har bland annat jobbat med att utbilda handledare i att tillgängliggöra utbildningarna för dem som har NPF och dyslexi. När det gäller synskador behövs det dock ytterligare insatser.

För de utbildningar som LO ansvarar för så är det också LO som tillsammans med representanter från förbunden, utsedda av LOs centrala utbildningsutskott (LCU) och i förekommande fall ABF/Runö som tar fram material i form av handledningar, deltagarmaterial, filmer, poddar, bildspel och talarstöd. Detta trycks, i de fall det trycks, av Bantorget Grafiska. Det gäller exempelvis material till utbildningarna *Facklig introduktion*, *Medlem i facket*, *Medlem i facket 2*, *Vald på jobbet* och *LOs maktutbildning*.

Introduktionsutbildningen som finns för både medlemmar och icke-medlemmar kan genomföras som endagsutbildning eller som cirkel, fördelad på tre tillfällen enligt handledningen. I övrigt finns enligt reglerna för stipendieformen inget hinder att genomföra grundutbildningarna i cirkelform.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 13.41 (att-sats 2), 13.41 (att-sats 3), 13.41 (att-sats 4), 13.41 (att-sats 5), 13.41 (att-sats 6), 13.42 (att-sats 2), 13.42 (att-sats 3), 13.42 (att-sats 4), 13.42 (att-sats 5), 13.42 (att-sats 6), 17.12 (att-sats 3), 17.12 (att-sats 4) samt

att avslå motionen 17.12 (att-sats 6).

13.43

Utbildning av löntagare med studiestöd

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

Folkrörelsetraditionen inom fackföreningarna har varit avgörande för de framsteg vi har kunnat göra gemensamt för att bygga och utveckla samhället i progressiv, rättvis och solidarisk riktning. Framtidens folkrörelse har samma uppgift i går, i dag och i morgon.

Grunden för en varaktig samhällsförändring bygger på att det är arbetarnas eget arbete som åstadkommer förändringen. Kunskap är makt, det är något som skapar ideologisk medveten och en tilltro på den egna förmågan att vara en del av förändringen.

Under 1970-talet avsatte löntagarna en del av sin lön till utbildning för löntagarna, ett studiestöd. Det utformades så att en del av löneutrymmet inte togs ut helt i höjd lön, utan i stället togs en arbetsgivaravgift ut för att bekosta facklig utbildning inom fackföreningarna, som en del i att stärka arbetarklassen. Ett riktat stöd som togs bort av de borgerliga regeringarna i början av 1990-talet.

Utbildning finansierad av en arbetsgivaravgift var oerhört betydelsefull för folkrörelsearbetet i fackföreningarna och behövs än mer i dag och i morgon. Enligt uppgifter så rörde det sig om en liten del av det mervärde som arbetarna tillsammans skapade. Men det gjorde skillnad, så det är detta som vi vill återinföra som ett steg på vägen att utbilda löntagarna till kunniga och aktiva medborgare, för att de ska kunna delta i byggande av framtidens samhälle.

Genom att införa ett riktat stöd med att ta ut en arbetsgivaravgift möjliggör vi ett kunskapslyft till löntagarna, ersättning för förlorad arbetsförtjänst, utbildning på arbetstid och vi stärker folkrörelsearbetet inom facket.

Det finns ett direkt samband mellan offentliga utgifter, ekonomisk tillväxt och sociala framsteg. Vår uppgift är att utbilda fackföreningarnas medlemmar och allmänheten om detta samband. Vi ska ta vara på den kunskap som slumrar hos alla arbetare. Vi kan genomföra insatser till stöd för en utbildningspolitik som förbättrar fackföreningarnas medlemmars möjlighet att delta i en demokratisk omvälvning av vårt samhälle.

Vi måste fördela de ekonomiska resurserna i samhället så att vi kan införa en rättvis, jämlik och progressiv utbildning som garanterar fackföreningarnas folkrörelsearbete och de nödvändiga resurser som krävs för ordentliga investeringar i människor och i utbildning. Då mobiliserar vi den kraft som finns i den kollektiva gemenskap som fackföreningarna vilar på.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att införa ett riktat studiestöd till fackföreningarna för att utbilda löntagarna,

att införa en arbetsgivaravgift för att finansiera det riktade stödet till fackföreningarna för att utbilda löntagarna samt

att om inte med arbetsgivaravgift på annat sätt finansiera det riktade stödet till fackföreningarna för att utbilda löntagarna.

13.44

Ideologi för löntagare

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

De socialistiska idéer och den ideologi som tjäna våra intressen som arbetstagare är solkad och urvattnad efter årtal av politiska försök till en nyliberal marknadsanpassning. Bristen på en ideologisk kompass gör alltför många arbetskollegor osäkra och tvivlande för den politik som faktiskt och på riktigt skulle kunna ge förbättringar och skapa ett mycket bättre arbetsliv och samhälle. Nu faller många för enkla lösningar på problem i arbetslivet eller i samhället och tror på att friare kapitalism och rasism är svaren.

Vi behöver en omfattande facklig gemensam satsning på ideologisk skolning där vi i LO-förbunden samarbetar för att fysiskt, långsiktigt och vid upprepade tillfällen nå ut till arbetstagarna och arbetsplatserna för att påverka.

Alla arbetstagare behöver nås kontinuerligt. Vi är inte valboskap som bara ska gästas lagom till ett val och många ska kunna få en ideologisk skolning så att de kan vara stöd för en klasspolitik och kunna hjälpa sina arbetskamrater.

LO-förbunden behöver därför över tid utveckla arbetssätt och gemensamt skapa en organisation över förbundsgränserna som är inriktad på ideologisk utbildning och utbyggda kontakter med arbetsplatserna och erbjuda studier, som till exempel Byggnads ideologiska utbildning *Vägen framåt*, till intresserade medlemmar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO-förbunden tar fram och genomför utbildningar med en stark ideologisk prägel som kan erbjudas intresserade medlemmar,
att LO i det syftet använder Byggnads utbildning *Vägen framåt* samt
att förbunden tillsätter en grupp som gemensamt jobbar för en ideologisk politisk skolning med syftet att kontinuerligt nå arbetstagarna på arbetsplatserna.

13.45

Möjlighet att gå Medlem +55 med ersättning ur LOs stipendiefond

Industrifacket Metall avd 34 Borås

Vår erfarenhet är att Medlem +55 är den första medlemsutbildningen för en mycket stor andel av våra medlemmar. Utbildningen riktar sig i första hand till en något äldre målgrupp, men utestänger inte yngre deltagare.

Vi ser ett behov av att möjliggöra för våra äldre medlemmar att gå medlemsutbildning med stipendium om man av olika anledningar inte gått en medlemsutbildning tidigare. De förbund inom LO-familjen som har begränsade resurser skulle ges större möjligheter att bedriva en fortsatt bred studieverksamhet om utbildningen förs in i LOs stipendiefond.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO får i uppdrag att föra in Medlem +55 bland de medlemsutbildningar som ryms inom ramen för LOs stipendiefond.

13.46

Medlemsutbildning på en dag

Kommunalarbetareförbundet avd Sydost

Vår gemensamma fackliga styrka utgår från organiseringsarbetet på alla arbetsplatser. Att medlemmar värvar oorganiserade och därefter bygger facklig styrka på arbetsplatsen. För att underlätta det arbetet anser vi att det är av största vikt att många medlemmar får möjlighet att genomgå medlemsutbildning. I LO finns beslut att medlemsutbildning ska vara tre dagar och facklig introduktion en dag. I den endagsutbildning för medlemmar som Kommunal genomför får medlemmen en bra plattform med svar på varför fackföreningar finns, hur man påverkar och styrkan med kollektivavtalet – hur allt hänger ihop. Vi anser att också LO ska ha endagsutbildning för medlemmar men vid behov även upp till tre dagar.

I LOs kollektiva styrka anser jag att det vore mycket bra om LO hade endagsutbildning för medlemmar. Då stärks medlemmarna och de kan få möjlighet att organisera sig i de lokala LO-facken och fortsätta bygga facklig styrka både på sin arbetsplats och i det lokala samhället. Det är varje förbunds eget ansvar att värva medlemmar och bygga facklig styrka på arbetsplatsen men jag tror på att vi kan hjälpas åt mer.

Både genom tvärfackliga medlemsutbildningar, gemensamma aktiviteter, kampanjer och utbildningar för förtroendevalda. Vi stärker varandra i förbunden genom att stödja den lokala fackliga verksamheten. Vi har olika förutsättningar och behöver använda oss av just våra olikheter.

Genom den tvärfackliga verksamheten med en gemensam endagsutbildning för medlemmar kan vi i LO tillsammans vidareutvecklas och bli starkare. Något som är väldigt viktigt inför nästa allmänna val. Kan vi tillsammans bygga starkare kunnigare medlemmar genom en tvärfacklig endagsutbildning för medlemmar kommer vi flytta fram positionerna för att nå ett jämlikare, jämställdare och rättvisare samhälle.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ser över möjligheten att införa endags medlemsutbildning.

13.47

Utbildningen Insikter

Handelsanställdas förbund avd 6 Helsingborg

Runö kursgård är i dag den enda plats i landet där LO genomför Insikter på internat. Det läggs externat på flera orter som är ett bra komplement.

Att endast ha Insikter på internat på Runö folkhögskola gör att flera förtroendevalda inte ges möjlighet att gå vidare i utbildningar i LOs kurssystem och gör också att man blir begränsad i sitt uppdrag.

Bor man i Skåne eller Norrland och något händer i familjen tar det också tid att ta sig hem. Det är ett av hindren som gör att man inte söker utbildningen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att Insikter (utbildningen) på internat ska läggas ut på de rörelseanknutna folkhögskolorna som finns i landet.

Utlåtande motionerna 13.43–13.47 samt 12.4 (att-sats 2), 13.18 (att-sats 1), 15.46 (att-sats 2) och 15.49 (att-sats 1)

13.43

att införa ett riktat studiestöd till fackföreningarna för att utbilda löntagarna,

att införa en arbetsgivaravgift för att finansiera det riktade stödet till fackföreningarna för att utbilda löntagarna samt

att om inte med arbetsgivaravgift på annat sätt finansiera det riktade stödet till fackföreningarna för att utbilda löntagarna.

13.44

att LO-förbunden tar fram och genomför utbildningar med en stark ideologisk prägel som kan erbjudas intresserade medlemmar,

att LO i det syftet använder Byggnads utbildning *Vägen framåt* samt

att förbunden tillsätter en grupp som gemensamt jobbar för en ideologisk politisk skolning med syftet att kontinuerligt nå arbetstagarna på arbetsplatserna.

13.45

att LO får i uppdrag att föra in Medlem +55 bland de medlemsutbildningar som ryms inom ramen för LOs stipendiefond.

13.46

att LO ser över möjligheten att införa endags medlemsutbildning.

13.47

att Insikter (utbildningen) på internat ska läggas ut på de rörelseanknutna folkhögskolorna som finns i landet.

12.4

att LO ges i uppdrag att förbättra utbildningen av informatörer (behandlas under dagordningspunkt 13.e).

13.18

att LO verkar för att genom tvärfackliga utbildningar, föreläsningar eller på andra sätt genomföra kompetenshöjande åtgärder inom området arbetslivskriminalitet inom medlemsförbunden (behandlas under dagordningspunkt 13.e).

15.46

att LO under kongressperioden utvecklar tillämpliga tvärfackliga utbildningar för förtroendevalda och fackligt anställda i syfte att stärka lokalt och regionalt tvärfackligt engagemang i frågor av betydelse för rättvis klimatomställning (behandlas under dagordningspunkt 13.e).

15.49

att fackligt perspektiv på klimatförändringarna och kunskap om hur man påverkar sin arbetsplats och företag att bli mer hållbart blir en del av tvärfackliga utbildningar i LOs regi (behandlas under dagordningspunkt 13.e).

13.43–13.47 samt 12.4 (att-sats 2), 13.18 (att-sats 1), 15.46 (att-sats 2) och 15.49 (att-sats 1) handlar alla om hur tvärfacklig utbildning kan och bör användas som ett verktyg för förändring i en önskvärd riktning.

LOs tvärfackliga utbildningssystem vilar i dag huvudsakligen på två ben. Ett allmänfackligt ben som i sin ansats är djupt ideologiskt präglad. Där återfinns den centrala meningen med föreningen i förhållande till den inneboende konflikten i en modern kapitalistisk samhällsordning. I det allmänfackliga finns även vår syn på samhälle, mänskliga och intressekonflikter. Det andra benet är alla de färdigheter och kvaliteter ett bra förtroendemannaskap förutsätter, som exempelvis jämlikt ledarskap, förhandlings- och kommunikationsteknik, arbetsrätt och förstås mycket mer. LOs styrelse anser att tvärfackliga kurser måste även vara anpassade till medlemskårens och förtroendemannakårens förutsättningar, såväl i längd som i format.

Det är viktigt att fackföreningsrörelsen avsätter resurser för facklig utbildning, särskilt då samhällsutvecklingen ställer oss inför nya dilemman och utmaningar, såsom tilltagande polarisering mellan olika grupper eller ekologisk katastrof med alla dess konsekvenser. Avgörande för trovärdigheten och uthålligheten är att fackföreningsrörelsen står oberoende av externa finansiärer för genomförande av facklig utbildning. Det förpliktigar att även hushålla varsamt med de resurser som är avsedda för facklig utbildning.

Ett exempel på det är problematiken kring arbetslivskriminalitet som dels är eskalerande och dels bransch- och avtalsövergripande. LOs styrelse menar vidare att arbetslivskriminaliteten speglar en större samhällsförskjutning mot en mer fragmentiserad, oreglerad och oorganiserad arbetsmarknad. Detta motiverar kunskapshöjande insatser genom alla de folkbildande verktyg LO och fackföreningsrörelsen förfogar över. Företrädesvis våra tvärfackliga utbildningar där förtroendemannakåren är målgrupp.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 13.44 (att-sats 1), 13.46, 12.4 (att-sats 2), 13.18 (att-sats 1), 15.46 (att-sats 2), 15.49 (att-sats 1) samt

att avslå motionerna 13.43, 13.44 (att-sats 2), 13.44 (att-sats 3), 13.45, 13.47.

13.48

Folkbildning åt alla!

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

Vi behöver ett gemensamt system för alla utbildningar i rörelsen. Att en medlem lätt ska kunna anmäla sig och se vilket utbud som finns. Till exempel om hen är skyddsombud, medlem eller klubbordförande. Den administrativa organisationen för kurshandledare behöver förenklas.

Flera kurstillfällen som är fullbokade, gör att medlemmarna känner att de också vill gå just denna utbildning. Att det är attraktivt och att de får kunskap som gör oss starkare som kollektiv i förhållande till våra motståndare.

Frågan om avgift för utebliven deltagare bör också diskuteras. Det är i dag bristande respekt hos vissa som anmäler sig och uteblir, alltså inte meddelar att de inte kan komma/blivit sjuka. Ska den enskilde få stå för denna kostnad precis som det i dag är hos till exempel tandläkaren?

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att LO verkar för att ta fram ett gemensamt studiesystem för alla där man kan anmäla sig till det utbud som finns hos alla i rörelsen,
- att medlemmen och organisationen ska kunna se vad den anmälda har anmält sig till, vilka utbildningar medlemmen gått tidigare, om hen innehar den kunskap som behövs för sökt utbildning,
- att studiesystemet ska förenkla godkännande från den egna organisationen som ska ta kostnaden för sina anmälda och hur de ska söka ledigt då det kan variera i olika delar av rörelsen,
- att frågan om avgift för utebliven deltagare bör diskuteras samt
- att handledare kan boka in sig att hålla den utbildning den har "behörighet" att hålla. Vi ska ju tillsammans bidra till de gemensamma utbildningarna med handledare.

13.49

Realistiska måltal för tvärfackliga studier

Seko region Stockholm

Studierna är en central del i fackföreningsrörelsens organiseringsarbete. Enligt Stöddokument för tvärfackliga studier (utgivet av LO) är syftet med den tvärfackliga studieverksamheten att med gemensamma utbildningar ge medlemmar och förtroendevalda kunskap och kompetens för att möta fackliga utmaningar. En stark fackföreningsrörelse bygger på välutbildade företrädare för att ständigt kunna utvecklas och vara pådrivande i det fackliga arbetet.

Tvärfackliga utbildningar är ett ypperligt tillfälle att dela erfarenheter med samt bygga nätverk med fackliga kamrater i andra förbund. Det bidrar till att bygga en starkare facklig gemenskap inom LO-kollektivet. Vi tycker därför att det är viktigt att vi fortsätter ha tvärfackliga studier. De behöver utvecklas och utökas. Men för att förstå vilka utmaningar vi har när det kommer till att organisera studierna behöver vi ha realistiska mål och realistiska förväntningar för studierna. I dag ser vi att det finns rekryteringsproblem till vissa kurser som gör att måltalen, alltså målen om hur många som ska ha gått studierna vid årets slut, inte stämmer överens med

de realistiska förväntningar man kan ha på dem. LO-distrikten, som redan har ansträngda budgetar, förväntas planera för och lägga resurser på kurs-tillfällen som man redan från början vet om att de inte kommer fyllas. Resurser som kunde läggas på annan verksamhet.

Detta beror till stor del på att vissa förbund, som på central nivå är med och gemensamt tar beslut om de måltal som ska gälla, ändå inte aktivt rekryterar till våra tvärfackliga utbildningar. Vilka utbildningar det handlar om varierar beroende på vilken del i landet vi tittar på. Vi lägger med denna motion inga värderingar i varför det inte rekryteras till våra gemensamma utbildningar, vi konstaterar bara att det är så det är. Frågan om varför är en debatt som dels bör tas på central nivå av de som beslutar om gemensamma måltal, dels inom de enskilda förbunden. För att vi gemensamt ska kunna ha realistiska mål föreslår vi att måltalen justeras så att de bättre överensstämmer med vad vi verkligen kan förvänta oss av studierekryteringsinsatserna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att realistiska måltal för våra tvärfackliga studier sätts med hänsyn till att rekryteringsinsatserna ser olika ut i olika förbund.

13.50

Mer samarbete vid utbildningar inom LO

Byggnadsarbetareförbundet region Småland–Blekinge

Flera LO-förbund kör snarlika utbildningar i egen regi. Men för att få ner kostnaderna och fylla utbildningsplatserna skulle man kunna köra mer gemensamma utbildningar än i dag inom LO. Samtidigt får medlemmar i de olika LO-förbunden, som går en gemensam utbildning, bättre koll på varandras branscher och deras olika problem. Vilket leder till en bättre förståelse för varandra och att vi blir starkare tillsammans.

LO har i dag redan många utbildningar som arrangeras gemensamt men många förbund är dåliga på att marknadsföra dessa för sina medlemmar. Detta är något som vi skulle behöva bli mycket bättre på för att få fler medlemmar att gå utbildningarna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO-förbunden ska samarbeta mer med fackliga utbildningar och ha som mål att göra fler gemensamma utbildningar samt att LO ska jobba mer med att synliggöra de tvärfackliga utbildningarna för medlemmarna.

13.51

Gemensamt uppdragsreglemente för tvärfackliga utbildningar

Elektrikerförbundet avd 2

Kunskap är makt, är ett uttryck som används ofta i olika sammanhang. Ett uttryck vi tror att vi alla håller med om. Det är genom kunskap och utbildning som vi skapar oss makt på arbetsmarknaden, det är också det som våra motparter fruktar allra mest.

Att få möta bildade och kloka medlemmar på andra sidan förhandlingsbordet.

LO och dess medlemsförbund har i dag genom det gemensamma kunskapssystemet och LO-distrikten en rad utbildningar inom olika ämnen. Utbildningar som är till för att våra medlemmar ska få kunskap och för att kunna ta makt i sitt arbetsliv, makt att kunna förändra sin och sina kollegors vardag.

Det är något som vi anser är extremt viktigt och bra att vi har.

LO och dess förbund borde kunna hitta en betydligt enklare, effektivare och helt enkelt ett bättre system för att hantera betalningen för våra deltagare på dessa kurser.

I dag tillämpas varje förbunds regler på varje enskild deltagare på en utbildning, något som gör hela studieadministrationen sjukt rörig. Det skapar problem för handledare, deltagare, förbund och kursanordnare.

Vi anser därför att det borde vara möjligt och önskvärt att ta fram ett gemensamt uppdragsreglemente inom LO, som tar hänsyn till om du arbetar regelbundna eller oregelbundna tider och dagar.

Då ersättningen i grund och botten sätts av LO, torde också uppdragsreglementet för våra tvärfackliga kurser hanteras inom ramen för samma system. Hur förbund gör på sina egna kurser, ska vi däremot inte lägga oss i.

Tiden är inne för ett gemensamt uppdragsreglemente beträffande LOs kurssystem och distriktens kurser. Underlätta för tvärfacklig utbildning.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO får i uppdrag att tillsätta en utredning för att ta fram ett eget uppdragsreglemente för tvärfackliga utbildningar samt att detta reglemente ska ta hänsyn till medlemsförbundens olika förutsättningar.

Utlåtande motionerna 13.48–13.51

13.48

att LO verkar för att ta fram ett gemensamt studiesystem för alla där man kan anmäla sig till det utbud som finns hos alla i rörelsen,

att medlemmen och organisationen ska kunna se vad den anmälda har anmält sig till, vilka utbildningar medlemmen gått tidigare, om hen innehar den kunskap som behövs för sökt utbildning,

att studiesystemet ska förenkla godkännande från den egna organisationen som ska ta kostnaden för sina anmälda och hur de ska söka ledigt då det kan variera i olika delar av rörelsen,

att frågan om avgift för uteblivna deltagare bör diskuteras samt

att handledare kan boka in sig att hålla den utbildning den har ”behörighet” att hålla. Vi ska ju tillsammans bidra till de gemensamma utbildningarna med handledare.

13.49

att LO ska verka för att realistiska måltal för våra tvärfackliga studier sätts med hänsyn till att rekryteringsinsatserna ser olika ut i olika förbund.

13.50

att LO-förbunden ska samarbeta mer med fackliga utbildningar och ha som mål att göra fler gemensamma utbildningar samt

att LO ska jobba mer med att synliggöra de tvärfackliga utbildningarna för medlemmarna.

13.51

att LO får i uppdrag att tillsätta en utredning för att ta fram ett eget uppdragsreglemente för tvärfackliga utbildningar samt

att detta reglemente ska ta hänsyn till medlemsförbundens olika förutsättningar.

I motionerna 13.48–13.51 behandlas bland annat behovet av ett gemensamt studiesystem, realistiska mål, förbättrat samarbete, fler gemensamma utbildningar och ett uppdragsreglemente för tvärfackliga utbildningar.

I motion 13.48 lyfts betydelsen fram av ett gemensamt, effektivt, administrativt studiesystem. Den belyser också idén om en avgift för uteblivna deltagare. LOs styrelse håller med om vi ska erbjuda och jobba med effektiva administrativa system som i alla delar underlättar deltagande i utbildning, samtidigt som de uppfyller kraven på säkerhet. Styrelsen anser dock att utveckla ett gemensamt system inte är en lösning. Det kan dessutom vara vanskligt och förmodligen mycket dyrt. Det finns också betydande utmaningar kring GDPR.

Styrelsen anser att en studieorganisation med aktiva studieorganisatörer, handledare och studieadministratörer, som stöttar medlemmar som är på väg in i en utbildning är viktigt för att motverka sena avhopp. Det är mer betydelsefullt än ett administrationssystem och en avgift för uteblivna deltagare.

För att en handledare ska få genomföra tvärfackliga utbildningar ska, enligt *Stöddokument för tvärfacklig studieverksamhet*, hen ha LO, ABF och förbundens förtroende, genomgått rekommenderad pedagogisk utbildning samt ha, för utbildningen hen

ska genomföra relevanta ämneskunskaper. På LO-distriktens årliga studiekonferenser behandlas och godkänns en lista med tvärfackliga handledare.

Motion 13.49 belyser särskilt frågan om realistiska mål /måttal. LO har tillämpat modellen med måttal från 2017 för några av de grundläggande utbildningarna, bland andra *Medlem i facket*, *Medlem i facket 2*, *Vald på jobbet*, *Om facket*, *Om samhället*, *Medlemsförsäkringar* (för informatörer) samt *LOs Maktutbildning*. Måttalen beslutas av LOs Tvärfackliga råd.

Fördelen med modellen är att den är enkel, lätt att bryta ner på LO-distrikt och förbund. Målen har även varit vägledande i arbetet med att beräkna antal utbildningstillfällen, behov av handledare, ekonomi och självklart något att sträva efter att uppnå.

Resultaten för 2023 visar att de mål som beslutas, är realistiska (åtminstone inte orealistiska) sett till det totala antalet deltagare och att många LO-distrikt uppnår och till och med överträffar målen. Målen följs även upp varje tertiäl.

I motion 13.50 konstateras att många förbund genomför utbildningar som är snarlika varandras. Att det vore klokt, effektivt och ekonomiskt att låta LO genomföra fler av dessa tvärfackligt. Den pekar även på behovet av att marknadsföra dessa på ett bättre sätt.

LOs styrelse håller med om att information och marknadsföring av de tvärfackliga utbildningarna kan förbättras. I *Stöddokument för tvärfackliga studier* framgår de mål som är vägledande i arbetet. Exempelvis att samarbetet ska stärkas mellan LO, LO-förbunden och ABF samt att man ska öka antalet tvärfackliga medlemsutbildningar, facklig-politiska utbildningar och tvärfackliga ung-utbildningar.

I motion 13.51 lyfter man upp ett problem som består i att LO och förbunden tillämpar olika regler och ersättningar. Det här skapar svårigheter för bland annat handledare och deltagare. Motionären menar att ett gemensamt uppdragagsreglemente kan vara en lösning.

I dag används generellt sett tre former av ersättningar: stipendium, utbildningsarvode och förlorad arbetsförtjänst. LO gör årligen en uppräknig av stipendiet och utbildningsarvodet. Detta utmynnar i ett förslag som antas av LOs styrelse och resulterar i en rekommendation till förbunden om ersättningsnivåerna. Dessa ersättningsformer har inom studieverksamheten används under flera årtionden.

Vid sidan av det här vet vi att vissa förbund kompletterar med ytterligare ersättning. Något som naturligtvis kan vara svårt för de studieaktiva att hålla reda på.

Sammantaget är LOs bild att frågan om ersättningar, inte utgjort något avgörande hinder för deltagande i fackliga utbildningar.

Den 1 mars 2024 startades ett omfattande projekt inom LO att för att skapa ändamålsenliga, administrativa och GDPR-säkra rutiner för studieverksamheten i sin helhet. Styrelsens bestämda uppfattning är att detta projekt kommer att bidra till, effektivisera och förenkla hanteringen av ersättningar till deltagare i fackliga studier.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 13.50,

att anse motionen 13.49 besvarad samt

att avslå motionerna 13.48, 13.51.

13.52

Kill your darling

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

LO regionalt har bedrivit tvärfacklig studieverksamhet länge, vilket vi tycker är bra. Däremot är vissa kurser svårare att rekrytera till än andra, till exempel ungdagarna. Många gånger hänvisar vi unga till att gå just ungdagarna och anmäler in dem, men eftersom det ofta är för få anmälda så ställs de i stället in. Vi riskerar redan där att tappa det engagemang som den unga kom med, då vi måste boka in dem på ett annat kurstillfälle.

Vårt LO-distrikt lyckas aldrig komma i närheten av de mål som LO satt avseende ungdagarna. Däremot lyckas vi rekrytera unga, men till Medlem i facket. Hade man räknat på andelen unga från vårt distrikt som går Medlem i facket så når vi LOs mål gällande unga som ska gå kurser.

Det viktiga är att vi fångar upp unga som vill gå kurser och lära sig mer, i stället för att försöka rekrytera dem till ungdagarna är det rimligare att skicka dem på kursen Medlem i facket där man vet att kursen blir av.

Vårt distrikt försöker varje år att klara uppdragen från LO och lägger därför mycket arbete på att få rekryteringarna till ungdagarna att fungera. Det är arbete som i princip blir bortkastat eftersom ungdagarna oftast blir inställda. Arbete som vi skulle kunna lägga på rekrytering till övrig kursverksamhet utan att tappa unga som är intresserade av att gå kurser.

Albert Einstein tillskrivs citatet "Definitionen av galenskap är att göra samma sak igen och igen och förvänta sig andra resultat". Lite så känns det med ungdagarna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att avveckla LOs ungdagor och i stället fokuserar på att rekrytera dem till andra befintliga kurser,
att ge LO i uppdrag att utreda i vilka forum unga vill engagera sig i samt
att ge LO i uppdrag utifrån utredningen att ta fram andra forum för unga
att dela erfarenheter och engagera sig i.

13.53

Einstein om ungdagarna

Elektrikerförbundet avd 1

LO regionalt har bedrivit tvärfacklig studieverksamhet länge. Vi tycker att det är bra. Vissa kurser är svårare att få deltagare till, andra är lättare. I huvudsak beror det på om vi i avdelningarna är intresserade. En del av kursutbudet är ungdagarna. De är så svårrekryterade att de sällan kan genomföras alls. Det beror naturligtvis på att avdelningarna är helt ointresserade av de kurserna och hellre skickar medlemmar till andra kurser, till exempel Medlem i facket.

Vårt LO-distrikt lyckas aldrig komma i närheten av måltalen från LO avseende ungdagarna. Däremot slår de med råge måltalen för ungdagarna om man räknar de unga som går Medlem i facket. Det viktiga, att unga går kurser, klarar de alltså även när ingen vill gå ungdagarna.

Vårt LO-distrikt försöker naturligtvis klara uppdragen från LO och lägger mycket arbete på att få ungdagarna att fungera. Det arbetet är i stor utsträckning bortkastat och skulle kunna läggas på övrig kursverksamhet.

Detta är inget nytt fenomen. Det har varit svårt att rekrytera till ungdagarna i många år. Ändå fortsätter vi att lägga personella resurser på verksamheten. Distrikten misslyckas i princip varje år, men får samma uppdrag igen nästa år. År efter år efter år. Inga resurser skjuts till, inga nya arbetsätt tillämpas, LO konstaterar helt enkelt misslyckandena och hoppas att det ska gå bättre nästa år.

Albert Einstein tillskrivs citatet "Definitionen av galenskap är att göra samma sak igen och igen och förvänta sig andra resultat". Lite så känns det med ungdagarna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att kongressen beslutar att LOs ungdagar får avvecklas i de distrikt där det inte funnits underlag för att genomföra utbildningarna.

13.54

Einstein om ungdagarna

Pappersindustriarbetareförbundet avd 68 Hallstavik, Seko region Stockholm
LO-distrikten har regionalt bedrivit tvärfacklig studieverksamhet länge. Vi tycker att det är bra. Vissa kurser är svårare att få deltagare till, andra är lättare. I huvudsak beror det på om vi i avdelningarna är intresserade. En del av kursutbudet är ungdagarna. De är så svårrekryterade att de sällan kan genomföras alls. Det beror naturligtvis på att avdelningarna är helt ointresserade av de kurserna och hellre skickar medlemmar till andra kurser, till exempel Medlem i facket.

Vårt LO-distrikt lyckas aldrig komma i närheten av måltalen från LO avseende ungdagarna. Däremot slår de med råge måltalen för ungdagarna om man räknar de unga som går Medlem i facket. Det viktiga, att unga går kurser, klarar de alltså även när ingen vill gå ungdagarna.

Vårt LO-distrikt försöker naturligtvis klara uppdragen från LO och lägger mycket arbete på att få ungdagarna att fungera. Det arbetet är i stor utsträckning bortkastat och skulle kunna läggas på övrig kursverksamhet.

Detta är inget nytt fenomen. Det har varit svårt att rekrytera till ungdagarna i många år. Ändå fortsätter vi att lägga personella resurser på verksamheten. Distrikten misslyckas i princip varje år, men får samma uppdrag igen nästa år. År efter år efter år. Inga resurser skjuts till, inga nya arbetsätt tillämpas, LO konstaterar helt enkelt misslyckandena och hoppas att det ska gå bättre nästa år.

Albert Einstein tillskrivs citatet "Definitionen av galenskap är att göra samma sak igen och igen och förvänta sig andra resultat". Lite så känns det med ungdagarna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att kongressen beslutar att LOs ungdagar ska avvecklas.

Utlåtande motionerna 13.52–13.54

13.52

att avveckla LOs ungdokumenter och i stället fokusera på att rekrytera dem till andra befintliga dokumenter,

att ge LO i uppdrag att utreda i vilka forum unga vill engagera sig i samt

att ge LO i uppdrag utifrån utredningen att ta fram andra forum för unga att dela erfarenheter och engagera sig i.

13.53

att kongressen beslutar att LOs ungdokumenter får avvecklas i de distrikt där det inte funnits underlag för att genomföra utbildningarna.

13.54

att kongressen beslutar att LOs ungdokumenter ska avvecklas.

Motionerna 13.52–13.54 syftar samtliga till att avveckla ungdokumenterna, dock med lite olika premisser. Antingen genom att avveckla helt och direkt eller enbart i de LO-distrikt som saknar underlag för att genomföra utbildningarna. Motion 13.52 nämner också en utredning kring vilka forum unga vill engagera sig i.

Utredningen av forum som nämns i motion 13.52 har genomförts under november 2023 och arbetet med dessa pågår. Det är en del av den handlingsplan för ungdomsverksamheten, som beslutades i augusti 2022. Där fastslogs det att man skulle hitta sätt att öppna upp verksamheten för fler och uppdraget var också att undersöka hur unga vill engagera sig. LO har besökt LO-distriktens regionala ungdomskommittéer och genomfört workshops för att se hur det går att arbeta vidare med frågan.

De senaste åren har stora insatser gjorts inom studieverksamheten. Utbildningarna *Om Facket* och *Om Samhället* finansieras sedan årsskiftet 2023 med stipendium och handledare stärks med kompetensutveckling och material, bara för att nämna några delar. LO arbetar också för att göra ungdomstudierna till en självklar del av studieverksamheten, både centralt och ute i landet.

Det hårda arbetet ger resultat då vi för 2023 kan vi se att antalet deltagare på *Om Facket* ökat med 151 procent jämfört med föregående år.

Ungutbildningarna har för många varit ingången till ett fackligt engagemang och visar deltagare att LO har en självklar plats för unga. *Om Facket* riktar sig dessutom till presumtiva medlemmar och kan därför användas av förbunden som ett steg i värvningen. LO-distrikten vittnar också om att det är genom ungdokumenterna de hittar framtida skolinformatorer, handledare, förtroendevalda till förbunden och deltagare till sina verksamheter.

Styrelsen förstår intentionen med motionerna och ser också de utmaningar som ungdokumenterna har, men menar att det inte vore klokt att avveckla ungdokumenterna mitt under pågående utredning, oavsett föreslagna premisser.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 13.52 (att-sats 2),

att anse motionen 13.52 (att-sats 3) besvarad samt

att avslå motionerna 13.52 (att-sats 1), 13.53, 13.54.

I debatten deltog:

Mattias Qvarsell, Musikerna
Jörgen Stehn, Seko
Velibor Vukotic, Handels
Daniel Hansen, Seko
Zandra Michal, Kommunal
Matilda Antonsson, Livs
Rebecca Borck, Livs
Jessica Sahlström, Handels
Jamal El Mourabit, Fastighets
Ewa Edström, Fastighets
Erik Jonsson, GS-facket
Jesper Johansson, GS-facket
Fredrik Berg, Livs
Daniel Andersson, GS-facket
Melinda Hedström, Handels
Cristina Vasilie, Handels
Patrik Jerksten, Byggnads
Therese Lundell, Kommunal
Eva Andersson, Transport
David Löf, Hotell- och restaurangfacket
Kent Jansson, Handels
Mahlin Bergman, Kommunal
Joakim, Borg, Transport
Therese Guovelin, LOs förste vice ordförande
Karin Inde, LOs styrelse.

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtanden,
- Fredrik Berg Livs, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 13.35,
- Mattias Qvarsell Musikerförbundet med flera, bifallsyrkande på motion 13.36,
- Therese Lundell Kommunal, bifallsyrkande på motionerna 13.37, 13.38 samt 13.39 (att-sats 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 och 9),
- Melinda Hedström Handels, bifallsyrkande på motion 13.37 (att-sats 2),
- Ewa Edström Fastighets, bifallsyrkande på motionerna 13.37 (att-sats 2), 13.38 (att-sats 1), 13.39 (att-sats 2),
- Velibor Vukotic Handels, bifallsyrkande på motion 13.37 (att-sats 2),
- Jamal El Mourabit Fastighets, med flera bifallsyrkande på motion 13.38 (att-sats 2),
- Patrik Jerksten Byggnads, bifallsyrkande på motion 13.39,
- Eva Andersson Transport, bifallsyrkande på motion 13.39 (att-sats 5),
- Daniel Andersson GS-facket, bifallsyrkande på motion 13.39 (att-sats 6 och 9),
- Jörgen Stehn Seko, bifallsyrkande på motion 13.39 (att-sats 9),
- Daniel Hansen Seko, med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 13.40,

- Mahlin Bergman Kommunal, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 13.44 (att-sats 1) med tilläggsatt-sats: Och att LO får i uppdrag att samordna detta,
- Styrelsens bifallsyrkande på Mahlin Bergmans tilläggsatt-sats på motion 13.44 (att-sats 1),
- Kent Jansson Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 13.46,
- Matilda Antonsson Livs med flera, avslagsyrkande på motion 13.46,
- Jesper Johansson GS-facket med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 13.52–13.54,
- Cristina Vasilie Handels bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 13.53–13.54,
- Jessica Sahlström Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 15.46 (att-sats 2) och 15.49 (att-sats 1).

Beslut

Kongressen beslutade genom försöksvotering att bifalla styrelsens utlåtande på motion 13.36.

Votering begärdes av Joakim Borg, Transport.

Kongressen beslutade

att bifalla motionerna 13.37 (att-sats 2) och 13.39 (att-sats 2).

Kongressen beslutade

att bifalla motion 13.38 (att-sats 1).

Kongressen beslutade

att bifalla motion 13.38 (att-sats 2).

Kongressen beslutade genom försöksvotering

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 13.39 (att-sats 5).

Votering begärdes av Ulf Persson, Transport.

Kongressen beslutade

att bifalla motion 13.39 (att-sats 6).

Kongressen beslutade

att bifalla motion 13.39 (att-sats 7).

Kongressen beslutade

att bifalla motion 13.39 (att-sats 9).

Kongressen beslutade

att bifalla tilläggsatt-satsen till motion 13.44 (att-sats 1).

Kongressen beslutade genom försöksvotering

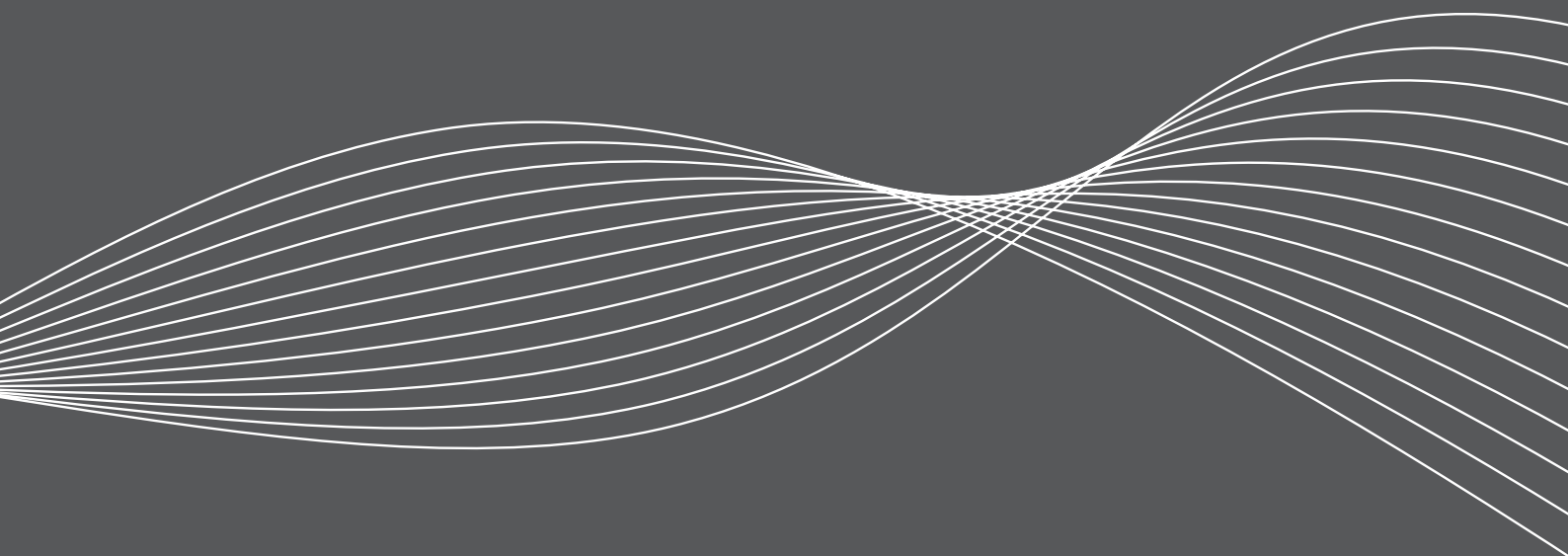
att bifalla styrelsens utlåtande på motion 13.46.

Votering begärdes av David Löf, Hotell- och restaurangfacket.

Kongressen beslutade
att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

Punkt 14

Våra arbetsplatser

14. Våra arbetsplatser

Anförande

Torbjörn Johansson, LOs avtalssekreterare: Ordförande, presidium, kongresskamrater! Nu har vi kommit till Våra arbetsplatser. Här har vi alltid mängder med motioner. Det är inte så konstigt, med tanke på att det är en central fråga för en facklig organisation att jobba med hur vi har det på jobbet.

Vi tillbringar mycket tid på jobbet och får slita hårt. Det finns all anledning att vi lyfter detta. Det är inte heller så många andra som bevakar arbetsplatserna, utan det är ju vi, med våra direktrapporter från verkligheten.

Medierna gör det inte. Instagram tror jag inte har så mycket, och enligt uppgift inte Tiktok heller – jag har aldrig varit inne där utan bara hört det sägas.

Vi inom fackföreningsrörelsen har ett stort ansvar för att lyfta de här frågorna. Ytterst handlar det om makt – makt över er vardag, makt över arbetsplatserna, makt över vem som bestämmer och hur vi får inflytande.

Vi som är fackliga hävdar alltid den gemensamma styrkan, att vi ska förhandla tillsammans för att få bättre villkor. Vi är svaga om vi är splittrade men starka när vi är enade.

Motionerna som har kommit till kongressen lyfter många allvarliga problem. Ett exempel är hyvling, som är ett rent oskick.

Vi har alla läst om hur H&M hyvlar sina anställdas arbetstid. Det är rent ut sagt för jävligt – ursäkta svordomen, men det här gör mig upprörd – hur man behandlar personalen. Folk har jobbat och slitit på företaget år ut och år in, men rätt som det är, trots alla insatser som de har gjort, ska de hyvlas ner i tjänst.

Man är beroende av sin lön. Även om den kanske inte är vansinnigt hög är det en försörjning som man måste kunna ha. Men vid hyvling sänks lönen med automatik, och man kan inte betala sina räkningar. Det är ett sådant svek från arbetsgivaren att man blir deprimerad. Samtidigt ökar ju stressen för de timmar som man jobbar. Det är helt galet och helt fel.

Att ha rätt till sina timmar är ingen liten fråga. Det kommer fler och fler att få bråka om. Vi måste hitta lösningar långsiktigt på den frågan. Vissa förbund är hårt drabbade. Här måste vi hitta lösningar. För många handlar det om att kunna betala hyran, elräkningen och annat.

Vi ser nu att det finns svenska arbetare som har svårt att leva på sin lön. I USA kallas de working poor. Så ska vi inte ha det. Vanligt folk ska kunna leva på sin lön, sin försörjning. Man ska inte behöva ha två, tre jobb utan ska kunna leva anständigt på ett jobb. Det finns många LO-medlemmar som inte ens har en tillsvidareanställning på heltid, utan många har visstidsanställningar och korta påhugg.

Många gånger säger arbetsgivaren att det är ett ungdomsbekymmer, men så är det inte. Det här drabbar större och större grupper. Otrygga anställningar och osäkerhet som vikariat och ofrivillig deltid ökar hela tiden. Det kan lika gärna vara medelålders människor som har räntor att betala som ungdomar, så det är inte ett ungdomsproblem, som arbetsgivarna försöker göra det till.

Det här är ett riktigt exempel på snedfördelad makt. Här måste vi få mer makt.

En annan fråga som handlar om makt är frågan om arbetstid. Hur ska vi orka jobba hela dagen? Är det rimligt att vissa går arbetslösa medan andra stressar för mycket?

Frågan är inte ny, utan det här har vi diskuterat på rätt många kongresser. På alla kongresser som jag har varit med på – och jag har varit med på några stycken, kan jag säga – har vi diskuterat arbetstid.

Vi har ett gammalt beslut om att vi ska kräva 30 timmars arbetsvecka. Det handlar om att man ska kunna orka och ha en chans att vila upp sig så att man kan orka nästa dag och nästa vecka.

Vi har länge kämpat för kortare arbetstid. Vi började med att vi tryckte ner det till tio timmar om dagen, och sen jobbade vi ner det till åtta timmar, och vi måste trycka ner det ytterligare.

Det finns många motioner om det. Det måste finnas en chans att vila upp sig och ha en vettig fritid.

Arbetsgivarna har alltid stretat emot och sagt att det inte går, att det inte kommer att fungera om man sänker arbetstiden, utan då kommer inte personalen att räcka till och det kommer att bli fattigdom i Sverige. Men när vi gjorde de andra stegen har man lyckats hantera det, så jag är övertygad att man kan göra det även framåt.

Det handlar inte bara om att man ska kunna orka på jobbet, utan det är också en fråga om fördelning, faktiskt. När den tekniska utvecklingen går framåt och vi kan producera mer och mer med mindre arbetsinsats är det väldigt positivt. Men vi måste också dela på frukterna av den vinsten. Den ska inte bara gå till kapitalisterna. Det ska inte vara så att när vi blir effektivare ska vi arbetare bli fattigare. Det är inte okej.

Sen kan man diskutera – och det kommer vi att göra – hur man ska gå till väga när det gäller arbetstidsförkortningen. Ska det göras avtalsvägen? Ska vi göra det genom lagstiftning? Det är något som vi kommer att diskutera.

Inom fackföreningsrörelsen har vi alltid tyckt att det ska vara arbetsmarknadens parter som gör upp för att hitta långsiktiga lösningar – det är inte politikerna som ska bestämma. Det är vår grundinställning.

Frågan om arbetstid berör alla, inte bara de som arbetar inom branscher där man redan i dag har en avtalad arbetstidsförkortning, utan det berör alla, även där det inte finns, och alla måste få. Det ska inte bara gälla dem som jobbar hemifrån och jobbar när de vill – det finns egentligen inga LO-arbetare som kan jobba hemifrån, medan det är stora grupper av tjänstemän som klarar det.

Det innebär att man som arbetare får längre arbetstid, eftersom man måste resa till jobbet. Det är väldigt svårt att tänka sig en brevbärare som gör jobbet hemifrån. Det skulle se ganska kul ut, faktiskt, när brevbäraren kastar ut posten genom fönstret.

I år finns det många kongressmotioner som handlar om arbetstider och om hur LO ska jobba med det. Frågan är gammal, som jag sa.

Sen har vi en del nya frågor. Vi har frågor om teknik och om AI, som det är första gången vi har uppe på någon kongress, mig veterligen. Det ska bli intressant att följa det.

Det dyker upp nya frågor hela tiden. Teknisk utveckling har vi alltid varit positiva till. Det viktiga för oss är att tekniken ska tjäna oss, tjäna människan – inte tvärtom.

Sen har vi en tråkig fråga som vi också måste ta upp i det här sammanhanget. Det gäller år 2023 och utfallet med alla dödsolyckor. Det är rent förskräckligt att så många arbetare går till jobbet och sen inte kommer hem. Så ska vi inte ha det. Det är inte anständigt.

Vi måste se till att det inte händer dödsolyckor. Vi ska ha nolltolerans mot dem. Vi kan inte se kamrater gå till jobbet och inte komma hem!

(APPLÅDER)

Nu har jag varit avtalssekreterare på LO i tolv år. Jag tänkte göra en liten reflektion utifrån det.

70-talets lagstiftningsvåg på arbetsrättsområdet innebar att vi fick väldigt mycket bra lagstiftning. MBL och LAS infördes. Det gjorde att Svenskt Näringsliv lämnade våra förhandlingar. De slutade förhandla med oss, och i stället började Svenskt Näringsliv efter 70-talet starta tankesmedjor och driva propaganda. De gömde sig i något slags skyttegravsrig och var väldigt svåra att få upp i förhandlingsläge.

Det värsta av allt var att vi började göra likadant. Vi satt egentligen och bedrev propagandakrig i var sin ände, och ingen gjorde något fruktbart. Det var en ganska mörk tid för den svenska modellen.

Men det har hänt något. Under senare år har Svenskt Näringsliv krupit upp ur sin skyttegrav – eller under den sten de har varit under, vilket det nu är – och har insett att det är ett värde att vi parter reglerar arbetsmarknaden genom kollektivavtal i stället för att överlåta ansvaret och makten till staten.

Det är ett avgörande skifte och ett vägval. Vi har nu ett Svenskt Näringsliv där konstruktiva krafter väger över de krafter som vill urholka den fackliga makten, ett Svenskt Näringsliv där de avgörande beslutsfattarna förstår värdet av kollektivavtalen.

Nu kan vi återigen förbättra villkoren för LO-förbundens medlemmar genom kollektivavtal och genom att öka parternas makt över arbetsmarknaden. Nu finns det möjlighet, mina vänner, att förhandla gemensamt i frågor som tidigare har varit omöjliga, exempelvis arbetstid, kompetensförsörjning och arbetsmiljö.

Min övertygelse är att vi behöver svara upp på detta.

På dagens spelplan behöver vi ett LO som har kapacitet och förmåga att fungera som part i förhandlingar med Svenskt Näringsliv. Huruvida vi lyckas med det får också betydelse för vilket Svenskt Näringsliv vi kommer att ha i framtiden.

Ett LO som inte kan samla sig till dans kommer långsiktigt att göra det omöjligt för mer konstruktiva krafter på andra sidan.

Kongressen måste därför hantera den här frågan. Det finns möjlighet att förhandla med stort ansvar och stävja opportunisten. Det gäller särskilt frågor där den LO-gemensamma förhandlingsvägen inte ens har prövats.

Det kan vara lätt och lockande att tänka att lagstiftning är den väg vi ska gå, för att få rättigheter som kommer alla till del.

Men här vill jag vara tydlig: Var varsam med vad ni beställer av politiken!

Det är inte läge att vara opportunist nu, vi har en ganska tydlig borgerlig majoritet i riksdagen.

Jag tror att man ska vara försiktig med opportunisterna över huvud taget. Rent realpolitiskt finns det väldigt litet som tyder på att kommande val kommer att leda till parlamentarisk majoritet för stora, löntagarvänliga reformer – snarare tvärtom.

Risken är i stället uppenbar att om vi kräver att politiken ingriper får vi en politisk kohandel av den typ som har förekommit i januariavtalet, med leverans från politiken långt ifrån det vi har önskat.

Och även om vi skulle få en bra majoritet nästa gång: Att stärka arbetarnas rättigheter genom lagändringar innebär sannolikt att en inte lika vänligt sinnad regering efteråt kommer att ta tillbaka dem.

Allt politikerna ger kan de ta tillbaka, till skillnad mot kollektivavtal, där vi har förhandlat oss till någonting. Om arbetsgivarna säger upp det är vi fria att strejka och försvara våra saker. Det kan vi inte göra om det handlar om lagstiftning. Då är möjligheterna till politisk strejk ytterst begränsade.

Även där har vi Svenskt Näringsliv med oss. De vill också försvara den svenska modellen och förhandla den med oss.

En annan lockelse kan vara att vända sig till EU och försöka få dem att hjälpa oss. Just nu är de rätt mycket för att hitta på saker. Men de har hårt reglerade frågor som är detaljerade och innebär ett direkt hot mot den svenska modellen.

Och om man lämnar över makt till EU eller Bryssel kommer de inte att lämna den ifrån sig, utan den kommer att stanna där. Det är där man måste förändra saker – inte i kollektivavtal här hemma.

Även här har vi Svenskt Näringsliv med oss. Inom Arbetsmarknadens EU-råd har vi enats om att värna kollektivavtalen och vår svenska förhandlingsmodell, som vi är så stolta över – inte använda EU-systemet för att vinna kortsiktiga vinster.

Just nu är det vår sida som har mest att vinna på EU-lagstiftning. Men det är snart val, och det kommer att vända – det ser ganska bister ut.

Vi måste komma ihåg att det ytterst handlar om makt. Så länge LO och Svenskt Näringsliv förhandlar äger vi själva makten över frågorna. Att hitta långsiktiga, hållbara lösningar och hålla undan de kortsiktiga, partipolitiska intressena vinner vi på.

Tillsammans med PTK och Svenskt Näringsliv kan vi tvinga politikerna att leverera våra gemensamma kompromisser.

Men LO måste stå upp för hela den svenska modellen. Mattias Dahl, min motpart på Svenskt Näringsliv, brukar säga att den svenska modellen inte är en à la carte-meny, där man kan plocka vissa rätter, utan man behöver äta hela menyn.

Det går inte att säga att vi vill ha kollektivavtal men inte vill ha fackets fria rätt att strejka, utan hela modellen hänger ihop. Man kan inte ta bort en viss del.

Att försvara hela den svenska modellen har vi att vinna på, och då äger vi vår egen framtid. När vi har syndat har det inte gått så bra – som på 70-talet, när arbetsgivarna lämnade och det sen blev stiltje och egentligen bara negativ lagstiftning.

Under ett par decennier har vi saknat förhandlingsmotpart, men nu har vi äntligen en chans. En del förbund har redan kunnat korta sin arbetstid, och här skulle vi kunna göra gemensamma saker.

Vi måste också göra gemensamma avsättningar för pensioner och förbättra för oss allihop.

Skillnaderna mellan LO-förbunden har ökat under den här tiden, när vi inte har gjort gemensamma förhandlingar. Att ge LO ett mandat och stärka LO kommer att vara välgörande för alla.

Bygg ett LO som har kapacitet att tänka strategiskt och förhandla! Det är viktigt inte bara för solidariteten inom arbetarklassen. Ett LO som väljer förhandlingsvägen kommer att bli starkare.

Vi ska inte lämna över önskelistor till politikerna, för då riskerar vi att Svenskt Näringsliv trillar ner i skyttegravskriget igen. Välj helst inte den vägen igen! Uttöm förhandlingsspåret innan ni går till politikerna!

Med det sagt yrkar jag bifall till styrelsens förslag på område 14.

14.a Kollektivavtal och lagar

Motionerna 14.1–14.4, 14.5 (att-sats 1, 3, 4 och 5), 14.6–14.14 samt 15.49 (att-sats 2), 15.62 (att-sats 2) och 15.68 (att-sats 1).

14.1

Stoppa missbruket av kontrollåtgärder och bevakning av anställda Handelsanställdas förbund

I takt med att digitaliseringen ökat och teknikutvecklingen gått framåt, har även möjligheten att bevaka och övervaka de anställda ökat. I Handels rapport *Ständigt övervakad på jobbet* från 2022 uppgav så många som 94 procent av Handels medlemmar i butik att minst någon bevaknings- eller kontrollåtgärd används. Bland medlemmar på lager var motsvarande siffra 97 procent. I genomsnitt användes tre olika bevakningssystem och nära 25 procent uppgav att det fanns fem eller fler system på arbetsplatsen.

Det finns former av bevakning som kan vara bra och nödvändig för att skydda de anställda på arbetsplatsen till exempel för att förebygga risken för rån mot butikspersonal. Men alltför ofta används bevakning på sätt som försämrar arbetsmiljön och kränker de anställdas integritet. I strid mot gällande lagstiftning används bevakningssystem inte sällan till annat än dess ursprungliga syfte, till exempel för att övervaka och arbetsleda anställda i realtid. En stor del arbetsgivare brister även i att informera om vilken typ av bevakning som förekommer och vad den insamlade informationen ska användas till.

Bristen på transparens och missbruket av kontrollåtgärder och bevakningssystem får allvarliga konsekvenser på våra arbetsplatser. Arbetet blir mer styrt och mindre varierat, arbetsbelastningen ökar och den sociala kontakten mellan arbetskamrater minskar. Det får konsekvenser för de anställdas engagemang och hälsa. Dessa arbetsvillkor kan vi som arbetarrörelse aldrig acceptera.

Missbruket av bevakning av våra medlemmar måste upphöra. Därför måste vi som LO-förbund solidariskt enas kring gemensamma strategier som motverkar den utveckling som vi nu ser blir allt vanligare på svensk arbetsmarknad. Vi behöver se till att bevakning alltid används som sista åtgärd. Andra metoder som exempelvis larm, slutna kontanthantering och stopp för ensamarbete i syfte att förebygga rån, hot och våld måste först ha testats. Bevakning ska heller aldrig användas till annat än dess ursprungliga syfte. Realtidsövervakning behöver upphöra helt.

Anställda ska alltid informeras om vilka kontroll- och bevakningsmetoder som företaget använder och vad insamlad information ska användas till. De anställda och facket ska alltid involveras och ha inflytande inför att ett bevakningssystem införs eller förändras, så att systemet blir ändamålsenligt och inte påverkar arbetsmiljön negativt.

Sist men inte minst så behöver vi som fackföreningsrörelse höja kunskapen kring bevakning och övervakning bland våra medlemmar och förtroendevalda. Främst handlar det om att sprida kunskapen till våra fackklubbar kring hur regelverket ser ut och hur det kan användas i förhandlingar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO tar fram en gemensam strategi för att hantera missbruket av kontrollåtgärder och bevakning av anställda på våra arbetsplatser samt att LO verkar mot alla former av kontrollåtgärder och bevakning som påverkar arbetsmiljön negativt och är integritetskränkande.

14.2

Sätt medarbetarna i centrum vid utvecklingen av AI

Kommunalarbetareförbundet, Transportarbetareförbundet

I dagens digitala värld står vi inför utmaningar och möjligheter i samband med användningen av artificiell intelligens (AI). Tekniken bakom AI, såsom maskininlärning, har potentialen att göra snabba och systematiska tolkningar av enorma datamängder, vilket kan användas för att lösa komplexa problem. Dessa lösningar har potential att förändra arbetslivet och samhället som helhet på många positiva sätt.

Däremot kan samma teknik också användas för övervakning och kan resultera i diskriminering och otillbörlig användning av personliga data. Det är viktigt att förstå att tekniken i sig själv inte är god eller ond, det är hur den används som är avgörande.

Tänk dig ett exempel där en arbetsplats använder en AI-baserad rekryteringsplattform för att analysera och jämföra kandidaters CVn och arbetsprestation. Om det här AI-verktyget inte är noggrant tränad och övervakad kan den oavsiktligt diskriminera vissa grupper, till exempel utifrån kön eller etnisk bakgrund, baserat på tidigare historiska mönster. Detta riskerar att resultera i en underminering av principen om lika möjligheter.

För att skapa en balans mellan dessa ibland motstridiga krafter, krävs en politik som sätter människan i centrum. Därför föreslår vi att LO ska:

Aktivt involvera medarbetare i AI-utvecklingen

Det är avgörande att medarbetarna medverkar i behovs- och problemanalysen inför implementering av AI-teknik i arbete. Genom att delta i utvecklingsarbetet kan medarbetarna påverka användningen av tekniken och säkerställa att lösningarna faktiskt möter arbetsplatsens behov. Ett exempel är insatser inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet med tillhörande utbildningsinsatser.

Etablera etiska riktlinjer och standarder

LO ska påverka utformningen och implementeringen av etiska riktlinjer för användningen av AI i europeisk standard. Dessa riktlinjer ska syfta till att skydda individuella data och personlig integritet på arbetsplatsen. Det här kan inkludera att utveckla riktlinjer för hantering och lagring av personuppgifter samt förhindra diskriminering vid användningen av AI i rekryteringsprocesser och hälsodata.

AI-lösningar ska även vara transparenta, med öppen källkod och möjlighet till insyn enligt europeisk standard. Därmed blir det möjligt att säkerställa och granska tekniken samt snabbt åtgärda eventuella problem. Det här kan innebära att företag måste kunna redovisa hur deras algoritmer kommer att fungera och användas.

Implementera den europeiska partsöverenskommelsen

LO bör aktivt verka för att implementera den europeiska partsöverenskommelsen om samverkan vid införandet av digital teknik och AI i arbetslivet på svensk arbetsmarknad. Genom detta åtagande kan arbetsgivare och arbetstagarer tillsammans utforma processer för införandet av ny teknik, där medarbetarnas delaktighet och personliga integritet på arbetsplatsen främjas.

För att möta framtidens utmaningar och möjligheter på ett rättvist och etiskt sätt, är det nödvändigt att vi sätter medarbetarna i centrum vid utvecklingen av AI med stöd av europeiska standarder. Genom att vidta dessa åtgärder kan LO driva på att tekniken används på ett sätt som gynnar både arbetsgivare och arbetstagarer, samtidigt som individuell integritet och etiska standarder respekteras.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO aktivt deltar i utformningen av etiska riktlinjer för användning av

AI i europeiska standarder på svensk arbetsmarknad samt

att LO driver på implementeringen av den europeiska partsöverenskommelsen om digital teknik och AI i arbetslivet på svensk arbetsmarknad.

14.3

Arbetstagarernas rätt till integritet i arbetslivet

Industrifacket Metall avd 2 Norrbotten

Rätten till privatliv är en mänsklig rättighet som skyddas enligt artikel 12 i FNs allmänna förklaring om mänskliga rättigheter och artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna från 1950.

Utvecklingen av informationsteknik och medicinsk teknik gör att nya metoder för att hämta in information om enskilda medlemmar ständigt tillkommer.

Kombinationen av arbetsgivarens ökade kontrollbehov och förekomsten av alltmer avancerade kontrollmöjligheter gör det angeläget att arbetsgivare, fack och den enskilde medlemmen har ett tydligt regelverk att hålla sig till.

Exempel på områden där integriteten för den enskilde medlemmen kan kränkas:

– kameraövervakning på arbetsplatser.

Medicinsk provtagning, exempelvis:

– drogtester

– medicinska analyser för inhämtande av biologisk information om den enskilde medlemmen.

Loggning i olika tekniska system, exempelvis:

– telefoner, internettrafik, GPS-system, knapptryckningar och manövrar som utförs från ett kontrollrum/kontrollpanel och så vidare.

Krav om att den enskilde ska lämna utdrag från olika register vid anställning, exempelvis:

- belastningsregistret
- Försäkringskassan
- information om privatlivet
- personlighetstester.

Vi föreslår att kongressen beslutar
att LO ges i uppdrag att granska gällande regelverk samt
att LO utarbetar ett integritetsavtal.

Utlåtande motionerna 14.1–14.3

14.1

att LO tar fram en gemensam strategi för att hantera missbruket av kontrollåtgärder och bevakning av anställda på våra arbetsplatser samt

att LO verkar mot alla former av kontrollåtgärder och bevakning som påverkar arbetsmiljön negativt och är integritetskränkande.

14.2

att LO aktivt deltar i utformningen av etiska riktlinjer för användning av AI i europeiska standarder på svensk arbetsmarknad samt

att LO driver på implementeringen av den europeiska partsöverenskommelsen om digital teknik och AI i arbetslivet på svensk arbetsmarknad.

14.3

att LO ges i uppdrag att granska gällande regelverk samt

att LO utarbetar ett integritetsavtal.

Motionärerna beskriver hur övervakningen och arbetsledningen har digitaliserats på i princip samtliga arbetsplatser inom handeln och på arbetsmarknaden i stort. Med hjälp av mer eller mindre sofistikerade tekniker kan arbetsgivaren nu mäta, registrera, beordra, belöna och bestraffa allt fler moment i det dagliga arbetslivet. Detta är, precis som motionärerna påpekar, knappast en utveckling som är specifik för handeln, utan är verkligheten för i princip alla LO-förbundens yrkesgrupper. Därav finns det ett behov av att gemensamt hantera problemen och dess skadeverkningar som skriker över förbundsgränserna. Det är i sammanhanget värt att nämna att en del i de förhandlingar om arbetsmiljö som nu förs mellan LO, PTK och Svenskt Näringsliv är att se över hur ny teknologi påverkar arbetsmiljön.

Samtidigt är problematiken knappast ny. Tidsstudiemän, tvättstugescheman, LEAN och mellanchefer är nära syskon till den tekniska och algoritmiska övervakningsapparat som sveper över arbetslivet i dag. ”Vi äro inga maskiner” är lika sant i dag som 1969, då de strejkande gruvarbetarna skanderade dessa ord i Malmbergen. Integritet och övervakning i arbetslivet ger på sätt och vis uttryck för mycket grundläggande frågor om mänsklig värdighet och demokrati.

Det som är nytt i sammanhanget är intensiteten i övervakningen och arbetsledningen

som tekniken möjliggör och att de företag som tillhandahåller verktygen i många fall är stora drakar som har sin bas i Silicon Valley. Våra kamrater i andra EU-länder ser också en liknande utveckling och tillsammans med Europafacket driver den svenska fackföreningsrörelsen många initiativ som syftar till att utgöra en motvikt till "big tech". En stor del av de regler som ska garantera integritetsskyddet för arbetstagare i Sverige kommer följaktligen också ur en rättsakt antagen på EU-nivå – General Data Protection Regulation, GDPR.

GDPR har ersatt och i viss mån stramat upp vår tidigare personuppgiftslag. Men den innebär också ytterligare en nivå av juridiska regler. Det är i dagens rättsläge inte lätt för en förtroendevald, ombudsman eller jurist att veta vad som gäller i alla situationer som rör integritet och övervakning på den svenska arbetsmarknaden. Tyvärr visar det sig också ofta att arbetstagare inte involveras som de ska genom MBL, arbetsmiljöreglering eller kollektivavtal när ny teknik införs på våra arbetsplatser. Detta visar inte minst undersökningar som LO gjort på hela arbetarkollektivet. Det behövs därför ett fackligt styrketag kring dessa frågor. LOs styrelse ställer sig därför bakom motionerna och yrkar bifall till att-satserna 14.1 första och andra att-satserna och 14.3 första att-satsen.

Motion 14.2 handlar om hur AI påverkar arbetslivet och de fackliga strategierna för att sätta människan och arbetstagaren i centrum när AI utvecklas och används. LOs kansli arbetar redan i dag på en mängd olika vis för att stärka arbetstagarnas makt och inflytande över hur AI ska regleras. Exempelvis kan LOs påverkansarbete kring den nyligen färdigförhandlade AI-förordningen nämnas eller att LO valt att gå in i standardiseringsarbetet kring AI för att stärka arbetstagarnas perspektiv och makt i dessa frågor.

Motionären nämner även implementeringen av den europeiska partsöverenskomsten om digitalisering. LO har på ett övergripande plan jobbat med frågan genom en problemkartläggning men också inom ramen för partsägda strukturer. Vissa frågor har som nämnts ovan också lyft inom ramen för de förhandlingar om arbetsmiljö som nu förs mellan LO, PTK och Svenskt Näringsliv för att se över hur ny teknologi påverkar arbetsmiljön. LOs styrelse vill dock understryka att det också står förbunden fritt att förhandla inom ramen för avtalet. Med det sagt yrkar LOs styrelse bifall till motion 14.2, båda att-satserna.

Vad gäller 14.3 andra att-satsen yrkar motionären att LO utarbetar ett integritetsavtal. Det framgår inte tydligt ur motionen vad som avses med ett sådant. Med tanke på att en av LOs huvudsakliga funktioner är att förhandla och träffa huvudavtal med motparten Svenskt Näringsliv får det antas att det är ett sådant som motionären har i åtanke. Eftersom det regelverk som redan existerar knappast har nått sin fulla potential och LO nu föreslås få uppdraget att ta fram en strategi för hur medlemsförbunden ska tillämpa reglerna är frågan om det behövs ett huvudavtal om integritet i arbetslivet för tidigt väckt. LOs styrelse yrkar därför avslag på 14.3 andra att-satsen.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.1, 14.2, 14.3 (att-sats 1) samt

att avslå motionen 14.3 (att-sats 2).

Utlåtande motion 15.49 (att-sats 2)

15.49

att gemensamma krav för att förbättra arbetstagares och näringslivets omställningsförmåga kopplat till den gröna omställningen iakttas inför LO-samordningen kommande avtalsrörelser (behandlas under dagordningspunkt 14.a).

Motionärerna yrkar att frågan om förbättring av arbetstagares och näringslivets omställningsförmåga kopplat till den gröna omställningen iakttas, inför arbetet med gemensamma krav i kommande LO-samordning.

LOs styrelse anser att det är viktigt att denna avgörande fråga lyfts upp och processas som en del i arbetet med att ta fram förslagen till gemensamma krav.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 15.49 (att-sats 2).

14.4

Facklig checklista för kris och beredskap på våra arbetsplatser

Handelsanställdas förbund avd 3 Halmstad

I vår ständigt föränderliga värld finns det saker som tyvärr är oföränderliga. Vi tänker då närmast på risken för kriser, krig och konflikter. I händelse av att våra samhällen och arbetsplatser drabbas av det närmast otänkbara så är det av yttersta vikt att vi som centralorganisation, fackförbund och lokala fackföreningar är väl förberedda och engagerade när det gäller att skydda och säkerställa våra medlemmars rättigheter och välmående. Kris- och krigsberedskap är avgörande för att kunna hantera dessa situationer på arbetsplatserna även om det värsta skulle inträffa. Denna motion föreslår att LO ska utveckla en facklig checklista för kris- och krigsberedskap som kan användas som ett verktyg för vid förhandling och vid samverkan med arbetsgivarna, för vårt bästa som arbetstagare och vår säkerhet, för samhällets fortsatta verkan i kris och krig och för vår position som en seriös aktör på arbetsmarknaden, i fred och vid ofred.

En facklig checklista för kris- och krigsberedskap på arbetsplatserna kommer att stärka fackföreningens roll i att skydda och försvara medlemmarnas intressen i tider av kris och konflikter. Genom att skapa detta verktyg kan LO säkerställa att våra fackliga organisationer är rustade att agera proaktivt och effektivt i dessa utmanande situationer.

Med ovanstående förslag kommer LO att kunna erbjuda ett konkret verktyg för fackliga företrädare och medlemmar, vilket i sin tur kommer att bidra till en tryggare och mer förberedd arbetsmiljö i en osäker värld.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO bör tillsätta en arbetsgrupp bestående av experter inom kris- och krigsberedskap, förslagsvis tar hjälp av och samverkar med Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), fackliga representanter från våra olika branscher och förbund inom LO,

- att** arbetsgruppen bör kartlägga och identifiera specifika riskfaktorer som är relevanta för olika branscher och arbetsplatser,
- att** baserat på identifierade riskfaktorer bör arbetsgruppen utarbeta en facklig checklista som kan anpassas till olika arbetsplatser och branscher. Checklistan ska innehålla riktlinjer och åtgärder som arbetsgivare och fackliga organisationer bör följa vid kris- och krigssituationer,
- att** LO bör erbjuda utbildning och resurser till fackliga företrädare så att de kan använda checklistan effektivt och förhandla med arbetsgivarna när det gäller kris- och krigsberedskap samt
- att** LO aktivt främjar samverkan mellan arbetsgivare och fackliga organisationer för att säkerställa att checklistan implementeras och uppdateras regelbundet, förslagsvis genom en partsgemensam arbetsgrupp mellan LO och arbetsgiversidan. I denna partsgemensamma arbetsgrupp skulle även TCO och Saco kunna ingå för att främja ett helhetsgrepp på säkerhets- och arbetsmiljöfrågor i kris och krig.

Utlåtande motion 14.4

14.4

- att** LO bör tillsätta en arbetsgrupp bestående av experter inom kris- och krigsberedskap, förslagsvis tar hjälp av och samverkar med Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), fackliga representanter från våra olika branscher och förbund inom LO,
- att** arbetsgruppen bör kartlägga och identifiera specifika riskfaktorer som är relevanta för olika branscher och arbetsplatser,
- att** baserat på identifierade riskfaktorer bör arbetsgruppen utarbeta en facklig checklista som kan anpassas till olika arbetsplatser och branscher. Checklistan ska innehålla riktlinjer och åtgärder som arbetsgivare och fackliga organisationer bör följa vid kris- och krigssituationer,
- att** LO bör erbjuda utbildning och resurser till fackliga företrädare så att de kan använda checklistan effektivt och förhandla med arbetsgivarna när det gäller kris- och krigsberedskap samt
- att** LO aktivt främjar samverkan mellan arbetsgivare och fackliga organisationer för att säkerställa att checklistan implementeras och uppdateras regelbundet, förslagsvis genom en partsgemensam arbetsgrupp mellan LO och arbetsgiversidan. I denna partsgemensamma arbetsgrupp skulle även TCO och Saco kunna ingå för att främja ett helhetsgrepp på säkerhets- och arbetsmiljöfrågor i kris och krig.

Motionärerna tar upp frågan om fackföreningsrörelsens beredskap vid krig och kris. En fråga som tyvärr är mycket aktuell. LO arbetar redan med frågorna, men arbetet kommer att behöva utökas och breddas.

En utredning med deltagande från LO, med förslag på en uppdaterad arbetsrättslig beredskapslag har nyligen överlämnats till regeringen, SOU 2023:79 Arbetsrätten under krig och krigsfara. Lagen är tänkt att träda i kraft den 1 juli 2025. Med anledning av detta kommer de arbetsrättsliga beredskapsavtalen, för LOs del beredskapsavtalet med Svenskt Näringsliv, behöva förhandlas om. En mängd lagar gällande beredskap och total-

försvaret kommer att aktualiseras, vilket innebär skyldigheter för LO att samverka med myndigheter och motparter.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, har utarbetat checklistor för olika situationer som redan i dag kan användas för att påbörja arbetet med beredskap vid krig och kris.

LOs styrelse delar till fullo motionärernas intentioner och inser vikten av att arbeta förebyggande. Yrkandena är dock mycket detaljerade och styrande i hur arbetet ska organiseras och vad som ska utföras. LOs styrelse måste ha full handlingsfrihet när det gäller hur arbetet med frågorna ska organiseras och utföras. Av det skälet föreslår styrelsen att motionen ska avslås.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar
att avslå motionen 14.4.

14.5

LO måste vara det värn som vi behöver

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

Kommunal Stockholms län har under en längre tid sett hur samhället och inställningen till arbetsrätten har förändrats. Över en lång tid har borgerligheten, tillsammans med de kraftigt marknadsliberala krafterna urholkat och försvagat alla lagstiftningar gällande arbetsplatsen. Kommunal Stockholms län ser med nyktra ögon hur LO tidigare i sin historia agerat och verkat för att stärka arbetarnas skydd och position inom den då rådande arbetsmarknaden. Tillsammans med Socialdemokraterna drev man igenom på 1960- och 70-talet enormt viktiga reformer både genom lagen, men också genom folkbildningen, för att ge arbetarrörelsen en starkt position. Man drev igenom lagstiftning som medbestämmandelagen (MBL), arbetstidslagen (ATL), lagen om anställningsskydd (LAS) och inte minst arbetsmiljölagerstiftningen (AML) och alla dess arbetsmiljöföreskrifter (AFS). Man säkrade också fackförbundens roll genom att få till förtroendemannalagen (FML).

Men vi kan också se från 1980-talet och framåt hur just dessa lagstiftningar sakta men säkert försvagats och nu under 2000-talet till och med helt urholkats. Vi ser gång på gång hur arbetsdomstolen (AD) tolkar dessa lagar till arbetsgivarnas fördel. Även rättsliga instanser som de olika domstolarna (förvaltningsrätten, tingsrätten och hovrätten) har flyttat tolkningarna, genom sina domar, till arbetsgivarnas fördel.

Här senast så gjorde man stora, men nödvändiga under rådande omständigheter, förändringar i lagen om anställningsskydd. Under pandemin kunde vi se hur olika arbetsgivare inom välfärden åsidosatte allt från lagstiftning som arbetstidslagen och lagen om anställningsskydd till det som känns mest överkligt, arbetsmiljölagen.

Analys: Kommunal Stockholms län gör analysen att de fackliga organisationer som är anslutna till LO har tappat ett värn i samband med att de försökt vara reaktiva till dessa försämringar genom att teckna allt svagare kollektivavtal. När Kommunal gick ut och kritiserade covid-19-hantering, så hade det inte samma tyngd som det skulle ha haft om LO hade kritiserat detsamma. Inte heller när IF Metall gick ut och kritiserade förändringar i

arbetsmiljölagen, så vägde det lika tungt som när LO gick ut och kritiserade det samma. Listan över kritik som förbunden gör själva är lång och nästan i alla fall kan vi konstatera att förbundens enskilda facklig-politiska kapital inte är tillräcklig för att få till den förbättring som krävs för arbetarna. Inte heller räcker deras kapital för att förhindra försämringar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att** LO ska, utan tvekan och utan fördröjning, argumentera mot och genom sitt inflytande, angripa försämringar i arbetsrätten,
- att** LO ska samordna och driva på en utveckling för en förbättring av arbetsmiljölagen (behandlas under dagordningspunkt 14.c),
- att** LO ska samordna och driva på en utveckling för en förbättring av medbestämmandelagen,
- att** LO ska samordna och driva på en utveckling för en förbättring av förtroendemannalagen samt
- att** LO ska föra den offentliga debatten med egna och sakliga argument.

Utlåtande motionerna 14.5 (att-sats 1, 3, 4, 5), 15.62 (att-sats 2) och 15.68 (att-sats 1)

14.5

- att** LO ska, utan tvekan och utan fördröjning, argumentera mot och genom sitt inflytande, angripa försämringar i arbetsrätten,
- att** LO ska samordna och driva på en utveckling för en förbättring av medbestämmandelagen,
- att** LO ska samordna och driva på en utveckling för en förbättring av förtroendemannalagen samt
- att** LO ska föra den offentliga debatten med egna och sakliga argument.

15.62

- att** införa krav att svenska kollektivavtal ska gälla vid produktion av bostäder (behandlas under dagordningspunkt 14.a).

15.68

- att** LO verkar för att tydliggöra huvudentreprenörsansvaret för samtliga underentreprenörer på en arbetsplats (behandlas under dagordningspunkt 14.a).

I att-satserna i motion 14.5 väcker motionären flera intressanta frågeställningar och målar upp en bild av att den arbetsrätt som lagstiftades under 1970-talet har urholkats och försämrats sedan dess. Motionären framhåller också vikten av att LO motverkar försämringar i arbetsrätten när de kommer på tal. LOs styrelse delar samma problembeskrivning som motionären, men vill i sammanhanget påpeka att organisationen starkt har motsatt sig alla försämringar på det arbetsrättsliga området och har för avsikt att fortsätta med det. LO var heller inte odelat positiva till de bestämmelser som motionen tar sikte på, när de en gång lagstiftades.

I sitt remissvar till den proposition som låg till grund för medbestämmandelagen (MBL) skrev LO att en rätt till samråd inte var nog, att en demokratisering av arbetslivet

måste bäras av de fackliga organisationerna och att utökade möjligheter för de fackliga organisationerna att hävda arbetarnas intressen gentemot arbetsgivarna måste vara en bättre metod för medbestämmande än att i detalj reglera inflytandet i lag. I kongressrapporten till kongressen 1976, Solidariskt medbestämmande, slås följande fast: ”Fackföreningsrörelsens samlade styrka ska användas för att uppnå gemensamma nivåer på inflytande och medbestämmande”. Principiellt har inte LOs styrelses hållning förändrats.

LOs styrelse anser att löntagares inflytande och rättigheter primärt bör regleras i kollektivavtal. Först om det visar sig att detta inte är en framkomlig väg och behovet av förändring fortsatt kvarstår, bör fackföreningsrörelsen söka en lösning via lagstiftning. I sammanhanget måste det också påpekas att den majoritet som i nuläget huserar i riksdagen inte är särskilt positivt inställd till att göra förbättringar för löntagare i varken medbestämmandelagen (MBL) eller förtroendemannalagen (FML) för det fall att en sådan process skulle inledas.

Mot bakgrund av det ovan sagda anser LOs styrelse att 14.5 första och femte att-satserna ska bifallas och att tredje och fjärde att-satserna, samma motion, ska avslås.

Vad gäller 15.62 andra att-satsen instämmer LOs styrelse i motionärernas utgångspunkt att schysta villkor alltid ska gälla på arbetsmarknaden. Det är en viktig princip att företag ska leva upp till villkor enligt kollektivavtal. Det får dock inte vara så att den statliga bostadspolitiken blir ett verktyg för att binda arbetsplatser till kollektivavtal – det är i den svenska modellen parternas ansvar. Det är de fackliga organisationerna som ska säkerställa att rätt avtal gäller på arbetsplatser, att avtal följs och att fler arbetsplatser omfattas av kollektivavtal. Styrelsen föreslår avslag till att-satsen.

I motion 15.68 första att-satsen beskriver motionären de många svagheter och klyvhål som finns i det lagstiftade skyddet mot arbetslivskriminalitet i dag. I allt väsentligt delar LOs styrelse motionärens uppfattning. Entreprenörsansvarslagen har varit i kraft i drygt fem år. Lagen innebär att huvudentreprenören i en bygg- eller anläggningsentreprenad i Sverige kan bli skyldig att betala lön till arbetstagare hos en underentreprenör som inte betalat ut lönen på förfallodagen. I en offentlig utredning föreslås nu att entreprenörsansvaret ska utökas till att gälla bemanningsanställda. Detta är något som LOs styrelse arbetat för och välkomnar.

Utredningen föreslog däremot inte att entreprenörsansvaret ska utökas till fler branscher, trots att LO påtalat att det i vissa branscher finns ett stort behov av det för att motverka arbetslivskriminalitet. LOs styrelse är starkt kritisk till att utredningen landat i detta förslag och har för avsikt att driva på för att åstadkomma en förändring i frågan så snart som möjligt.

LOs styrelse tolkar motionens första att-sats som att LO under kommande kongressperiod ska tydliggöra huvudentreprenörsansvaret gentemot underentreprenörer. Det är oklart exakt vad som omfattas av begreppet tydliggöra, men ett sätt att läsa det är att LO ska rikta olika kommunikationsinsatser mot underentreprenörer och allmänheten för att utbilda om vad som gäller. Eftersom det förekommer huvudentreprenörsansvar både i lag och i kollektivavtal anser LOs styrelse inte att detta är ett lämpligt uppdrag för LO. Frågan om att tydliggöra huvudentreprenörsansvaret borde i stället främst ligga på de förbund som påverkas av frågan.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.5 (att-sats 1), 14.5 (att-sats 5) samt

att avslå motionerna 14.5 (att-sats 3), 14.5 (att-sats 4), 15.62 (att-sats 2), 15.68 (att-sats 1).

14.6

Lönegaranti på riktigt

Elektrikerförbundet avd 26

Vid företagsrekonstruktion eller konkurs har våra medlemmar inte fulla rättigheter till det som står i kollektivavtalen och lagen om anställningsskydd. Eftersom det finns ett tak i lönegarantin kan det bli en kostsam historia för våra medlemmar när man går miste om löner och förmåner, extrainsättningar till tjänstepension, inarbetad semester och arbetstidsförkortning.

En arbetstagare som arbetar på ett företag under rekonstruktion eller konkurs måste stå till arbetsmarknadens förfogande trots att man har arbetsskyldighet på företaget man är anställd på. Att vara inskriven på arbetsförmedlingen under tiden en rekonstruktion eller konkurs pågår innebär ju i praktiken att ens rättigheter i form av uppsägningslön och uppsägningstid försvinner eftersom man riskerar att bli av med ersättning från a-kassan om man nekar anvisat arbete. Det är orättvist att gå miste om uppsägningsförmåner som finns vid en vanlig arbetsbrist. Varför ska det skilja mellan konkurs och vanlig uppsägning? Vi vill förändra detta till våra medlemmars fördel. I dagens läge är vi arbetstagare med och tar en stor del av risken när företag är på obestånd. Den risken får vi inte kompensation för när företagen går bra och därför anser vi att företagen och staten kan ta den kostnaden – inte våra medlemmar.

Vi ser två framkomliga vägar i frågan. Det ena alternativet är att LO driver frågan politiskt i de lagstiftande församlingarna för att få till en förändring. Andra alternativet är att sätta sig med Svenskt Näringsliv och arbeta fram en försäkringslösning. Naturligtvis ser vi en i grunden ordentlig utredning som ett första steg för att förbättra våra medlemmars skydd vid konkurs och företagsrekonstruktion. Med en gedigen utredning kring våra medlemmars trygghet vid företagsrekonstruktion och konkurs har vi sedan goda möjligheter att välja en framkomlig väg.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att LO startar en utredning om lönegarantin där fokus ska vara att öka medlemmarnas ekonomiska och rättsliga trygghet vid konkurs och företagsrekonstruktion. Vidare kan utredningen titta på hur vi kan få kollektivavtalen och lagen om anställningsskydd att gälla fullt ut vid konkurs och företagsrekonstruktion,
- att utredningen utgör grunden för ett ställningstagande om att påbörja en förhandlingslösning med Svenskt Näringsliv eller något annat relevant alternativ för att öka våra medlemmars trygghet vid konkurs eller företagsrekonstruktion,
- att LO driver frågan gentemot lagstiftarna om en lönegaranti som täcker alla medlemmarnas löne- och ersättningsanspråk som finns innevarande oavsett tidslängd på företaget vid konkurs eller företagsrekonstruktion samt
- att LO driver frågan att anmäla sig till arbetsförmedlingen vid konkurs eller företagsrekonstruktion först när man är arbetslös.

Utåtande motionerna 14.6 och 16.11 (att-sats 3)

14.6

att LO startar en utredning om lönegarantin där fokus ska vara att öka medlemmarnas ekonomiska och rättsliga trygghet vid konkurs och företagsrekonstruktion. Vidare kan utredningen titta på hur vi kan få kollektivavtalen och lagen om anställningskydd att gälla fullt ut vid konkurs och företagsrekonstruktion,

att utredningen utgör grunden för ett ställningstagande om att påbörja en förhandlingslösning med Svenskt Näringsliv eller något annat relevant alternativ för att öka våra medlemmars trygghet vid konkurs eller företagsrekonstruktion,

att LO driver frågan gentemot lagstiftarna om en lönegaranti som täcker alla medlemmarnas löne- och ersättningsanspråk som finns innevarande oavsett tidslängd på företaget vid konkurs eller företagsrekonstruktion samt

att LO driver frågan att anmäla sig till arbetsförmedlingen vid konkurs eller företagsrekonstruktion först när man är arbetslös.

16.11

att LO utreder möjligheten att lyfta frågan från politiken och in i vårt kollektivavtalsbaserade försäkringssystem Afa (behandlas under dagordningspunkt 14.a).

Motion 14.6 tar upp frågan om lönegaranti. Frågan är ständigt aktuell. LO driver frågan om förbättringar av lönegarantilagen politiskt och deltar i utredningar i frågan. Både lagen och den praktiska hanteringen av lagen måste förbättras, så att medlemmarnas rättigheter skyddas. Ofta tar det alldeles för lång tid innan medlemmarna får sina intjänade rättigheter utbetalda. LOs styrelse anser dock att det är en fråga som ska hanteras via lagstiftning. Parterna ska inte avtala, och därmed bära kostnaden, för företag som missköter sig.

LOs styrelse anser vidare att det för tillfället inte finns något behov av en särskild utredning om lönegaranti. Styrelsen föreslår att yrkandena avslås.

I motion 16.11 att-sats 3 yrkas att LO ska utreda möjligheten att lyfta frågan om karensavdrag från politiken och in i det kollektivavtalade försäkringssystemet. Frågan om karensavdrag är en samhällsfråga som berör alla och kostnaden bör därför solidariskt bäras av det allmänna. Frågan drivs, och har drivits intensivt mot politiken. Styrelsens uppfattning är att frågan fortsatt ska drivas politiskt och att den inte bör regleras i vårt gemensamma kollektivavtalade försäkringssystem. LOs styrelse anser vidare att det i sak inte behövs en utredning om frågan om karensavdrag och reglering i kollektivavtal. LOs styrelse föreslår att yrkandet avslås.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionerna 14.6, 16.11 (att-sats 3).

14.7

Meddelarfrihet i privata näringslivet

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

Framtidens jobb handlar om villkoren för löntagarna på framtidens arbetsmarknad. För att kunna säkra framtidens jobb krävs att maktbalansen mellan arbete och kapital ändras. Vi har fått ett hårdare klimat på Sveriges arbetsplatser. Många arbetsgivare försöker sätta munkavel på anställda och fackligt aktiva som påtalar missförhållanden. I flera fall handlar det om rena trakasserier och repressalier. Följden har blivit att den psykiska ohälsan har ökat bland arbetarna. Våra erfarenheter kommer från vårt liv som byggnadsarbetare.

Det är fullständigt oacceptabelt att arbetsgivare försöker tysta anställda och fackligt aktiva som använder sig av sin rättighet att lyfta fram missförhållanden. Vi kan aldrig acceptera detta. Vi måste som parti och kollektiv alltid stå upp för våra medlemmar och fackligt aktiva. Ingen medlem och löntagare ska stå ensam. Om vi försvarar yttrandefriheten så slår vi vakt om en säker och trygg arbetsmiljö, både den psykosociala och fysiska. Vi skapar förutsättningar för ett hållbart yrkesliv och ett hållbart näringsliv.

Ingenting kommer kunna förändras om vi inte skyddar visseblåsarna. I arbetsrätten måste det skrivas in att det ska råda meddelarfrihet i det privata näringslivet. Lojalitetsparagraferna i LAS, lagen om anställningsskydd i det privata näringslivet på svensk arbetsmarknad, ska inte kunna användas som skäl för uppsägning när den anställde har påtalat hot mot arbetsmiljön, såväl fysisk som psykisk och skada mot tredje person eller samhället.

Anställningsskyddet vid uppsägning av personliga skäl existerar inte när arbetsgivarna använder lagens skrivning om lojalitet, till att göra sig av med dem som riktar kritik. Ett modernt samhälle tillåter inte den sortens tystnadskultur. Det får till följd att skyddet för yttrandefriheten inte räcker till. Skyddet i tryckfrihetsordningen och i yttrandefrihetsgrundlagen är otillräckligt.

I dag räcker det inte med att hänvisa till att det råder meddelarfrihet i det privata och offentliga näringslivet enligt 1 kap. 1 § tredje stycket i tryckfrihetsförordningen. Eftersom det i det privata näringslivet förväntas att löntagaren ska uppmärksamma närmaste chef på missförhållanden så råder det i praktiken inte någon meddelarfrihet. Du kan inte skyddad gå ut med din kritik utan att företaget med lagens hjälp vidtar repressalier mot löntagaren.

Skyddet i den offentliga sektorn mot att efterforska vem som har lämnat ut uppgifter finns inte i det privata näringslivet. Den privata företagaren har möjlighet att göra dessa efterforskningar.

Vi har de senaste åren sett flera exempel där enskilda personer med stort civilkurage gått till media för att påvisa missförhållanden på arbetsplatsen. Försvaret av dessa modiga människor är en viktig uppgift för arbetarrörelsen både i dag och i morgon. Men ofta leder denna oräddhet med nuvarande samhällsklimat av orättvisa lagar och regler att det blir den enskilde som straffas både fysiskt och psykiskt. Arbetskamraterna runt omkring skräms också till tystnad, när de ser vad som händer med den försvarslöse kamraten.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att i arbetsrätten införa verklig meddelarfrihet för löntagarna i det privata näringslivet,

att ändra lagstiftning av lojalitetsparagraferna i LAS, så att den inte ska kunna användas som skäl för uppsägning,

att när den anställde i företaget påtalar hot mot arbetsmiljön, såväl fysisk som psykisk och skada mot tredje person eller samhället, så ska den anställde inte kunna avskedas,

att när den anställde i företaget påtalar något som är fel så ska inte det kunna användas som personligt skäl för avsked av den anställde samt

att det ska vara förbjudet att efterforska meddelare i det privata näringslivet.

Utlåtande motion 14.7

14.7

att i arbetsrätten införa verklig meddelarfrihet för löntagarna i det privata näringslivet,
att ändra lagstiftning av lojalitetsparagraferna i LAS, så att den inte ska kunna användas som skäl för uppsägning,

att när den anställde i företaget påtalar hot mot arbetsmiljön, såväl fysisk som psykisk och skada mot tredje person eller samhället, så ska den anställde inte kunna avskedas,

att när den anställde i företaget påtalar något som är fel så ska inte det kunna användas som personligt skäl för avsked av den anställde samt

att det ska var förbjudet att efterforska meddelare i det privata näringslivet.

Motionärerna lyfter den viktiga frågan om maktbalansen på arbetsplatserna. Klimatet har hårdnat för fackligt förtroendevalda och medlemmar på arbetsplatserna. De fackligt förtroendevalda har på många arbetsplatser allt svårare att fullgöra sitt uppdrag på grund av oförstående, eller rentav fientligt inställda, arbetsgivare och på grund av den minskande organisationsgraden. De anställda, särskilt de med otrygga anställningar, vågar i många fall inte påtala missförhållanden av rädsla för att framstå som besvärliga. Motionärerna pekar på det faktum att privatanställda arbetare inte har samma meddelarfrihet som de offentliganställda och de som arbetar inom offentligt finansierad vård, skola och omsorg.

LOs styrelse instämmer med motionärernas beskrivning. Frågan om fackligt förtroendevaldas och medlemmarnas rätt att påtala, yttra sig över och försöka rätta till problem på arbetsplatsen är central för medlemmarna och möjligheten att bedriva det fackliga arbetet. Skyddet för den faktiska föreningsfriheten och möjligheten att yttra sig på arbetsplatser består av bland annat

förtroendemannalagen, medbestämmandelagen, lagen om anställningsskydd, arbetsmiljölagen, visselblåsarlagen och inte minst kollektivavtalen. Samtidigt finns det en stor okunskap om regelverket ute på arbetsplatserna. Det är viktigt att sprida kunskapen för att kunna bevaka de rättigheter som finns fullt ut. Vidare anser LOs styrelse att arbetet med verklig meddelarfrihet i det privata näringslivet ska fortsätta.

I andra att-satsen yrkas att lojalitetsparagrafen i LAS ska ändras så att den inte kan användas som skäl för uppsägning. Lojalitetsplikten, som är ömsesidig för arbetstagare och arbetsgivare, framgår inte av någon lagparagraf utan anses ingå i anställningskontraktet. LOs styrelse föreslår därför att att-sats 2 avslås och att yrkandena i övrigt bifalles.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.7 (att-sats 1), 14.7 (att-sats 3), 14.7 (att-sats 4), 14.7 (att-sats 5) samt

att avslå motionen 14.7 (att-sats 2).

14.8

Höj skadestånden till arbetstagare och fackliga organisationer i Arbetsdomstolen

Byggnadsarbetareförbundet region Väst

Nivåerna på skadestånd som utdelas av Arbetsdomstolen till arbetstagare och fackliga organisationer är alldeles för låga. Summorna är varken avskräckande eller kännbara ens för ett mindre företag med färre än tio anställda.

I jämförelse kan sanktionsavgiften gällande GDPR bli så hög som 10 miljoner kronor för myndigheter, och för andra än myndigheter kan sanktionsavgiften bli 20 miljoner euro. Gäller det företag kan sanktionsavgiften fastställas upp till 4 procent av den globala årsomsättningen.

Ser vi till skadestånd som fastställs av Arbetsdomstolen kan man lätt tro att summorna inte har höjts på många många år. Exempelvis är skadeståndet för förhandlingsvägran cirka 30 000 kronor, skadestånd för brott mot MBL kan vara så lågt som 10 000 kronor.

Detta är en ordning som vi inte längre kan acceptera. Vi behöver höja skadeståndsnivåerna rejält. Dels som avskräckande effekt, dels som ersättning för de fackliga organisationernas arbete och dess medlemmar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO genom LO-TCO rättskydd ska verka för att praxis i Arbetsdomstolen gällande skadestånd höjs.

14.9

Höj skadestånden till arbetstagare och fackliga organisationer i Arbetsdomstolen

Byggnadsarbetareförbundet region Väst

Nivåerna på skadestånd som utdelas av Arbetsdomstolen till arbetstagare och fackliga organisationer är alldeles för låga. Summorna är varken avskräckande eller kännbara ens för ett mindre företag med färre än tio anställda.

I jämförelse kan sanktionsavgiften gällande GDPR bli så hög som 10 miljoner kronor för myndigheter, och för andra än myndigheter kan sanktionsavgiften bli 20 miljoner euro. Gäller det företag kan sanktionsavgiften fastställas upp till fyra procent av den globala årsomsättningen.

Ser vi till skadestånd som fastställs av arbetsdomstolen, kan man lätt tro att summorna inte har höjts på många många år. Exempelvis är skadeståndet för förhandlingsvägran cirka 30 000 kronor, skadestånd för brott mot MBL kan vara så lågt som 10 000 kronor.

Detta är en ordning som vi inte längre kan acceptera. Vi behöver höja skadeståndsnivåerna rejält. Dels som avskräckande effekt, dels som ersättning för de fackliga organisationernas arbete och dess medlemmar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO aktivt verkar för att skadeståndsnivåerna i MBL höjs.

Utlåtande motionerna 14.8 och 14.9

14.8

att LO genom LO-TCO rättskydd ska verka för att praxis i Arbetsdomstolen gällande skadestånd höjs.

14.9

att LO aktivt verkar för att skadeståndsnivåerna i MBL höjs.

Motionärerna lyfter frågan om att skadeståndsnivåerna i arbetsrättsliga ärenden i många fall är alldeles för låga. LO-styrelsen kan inte annat än att instämma i det motionärerna anför. Detta är också anledningen till att styrelsen drev frågan om höjda skadestånd inom ramen för förhandlingarna om trygghet och omställning. I Sverige är huvudregeln att domstolarna bestämmer nivåerna på skadestånd och det återstår därför att se vilket genomslag parternas överenskommelse har resulterat i. Detta överensstämmer också med de skadestånd som döms ut mot bakgrund av regelbrott mot MBL. Det finns inte några fasta skadeståndsnivåer fastslagna i någon av MBLs paragrafer. LO-styrelsen anser att skadeståndsnivåerna måste vara så höga att arbetsgivare tjänar på att följa de arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal som gäller.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.8, 14.9.

14.10

Ordning och reda

Byggnadsarbetareförbundet region Västerbotten

Under de senaste åren har utstationerad arbetskraft och utländska företag eskalerat i Sverige. Vi behöver ta hjälp från dessa aktörer då vi inte har tillräckligt av egen arbetskraft samt i många fall specialkompetenser som vi kanske har, men i begränsat antal. Att de kommer hit och konkurrerar på sämre villkor är fel.

En sådan verksamhet slår undan benen från de svenska företag som försöker bedriva en seriös verksamhet och följa de spelregler vi har i Sverige. Många av dessa aktörer har produkter de säljer inklusive montage men det är inget undantag från att följa kollektivavtalen och betala skatt i Sverige.

En ytterligare del är den kriminella verksamhet som växer i landet, det tvättas pengar i mångmiljonbelopp. Stora delar är skattepengar som inte kommer kommunen till godo då företaget inte betalar skatt i Sverige.

Det finns regler i dag om hur ett företag utanför Sverige ska bete sig men de reglerna behöver skärpas och ge möjlighet för att avvisa ett företag som inte kan uppvisa erforderliga dokument innan de kommer hit med sin arbetskraft.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO under kommande kongressperiod påverkar Socialdemokraterna och för närvarande sittande regering att skärpa regelverket och ställa högre krav för arbete och skatteinbetalningar i Sverige.

Utlåtande motion 14.10

14.10

att LO under kommande kongressperiod påverkar Socialdemokraterna och för närvarande sittande regering att skärpa regelverket och ställa högre krav för arbete och skattebetalningar i Sverige.

Motionären beskriver de omfattande problem med olika typer av arbetslivskriminalitet och allmän villkorsdumpning som finns i flera av våra branscher.

LOs styrelse vill i sammanhanget påminna om att en stor del av de regler som gäller på svensk arbetsmarknad återfinns i kollektivavtal. Att organisera, teckna avtal och följa upp är fackliga kärnuppgifter. Om det är så att vissa grupper av arbetstagare kan konkurrera på sämre villkor än alla de andra så är det i huvudsak en fråga att lösa med hjälp av organisering av arbetstagare och tecknande av kollektivavtal med arbetsgivaren. Detta är inte en uppgift som ska lämnas över till myndigheter.

Vad gäller de kriminella och brottsliga inslagen som i vissa branscher blivit skåpmat, delar LOs styrelse motionärens slutsats, att dessa med kraft måste rensas ut. LOs styrelse uppfattar att motionen handlar om att skärpa de regler och tillhörande kontroller som myndigheter i dagsläget har ansvar över. LO-styrelsen anser, i likhet med motionären, att de kontrollmekanismer som finns i lag måste vara effektiva och avhållande. Därför föreslår styrelsen att motionen ska bifallas.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 14.10.

14.11

Modernisering av § 3 förtroendemannalagen

Industrifacket Metall avd 6 Mellersta Norrland

Vi ser och hör förtroendevalda på många arbetsplatser som har problem med att få sin arbetsgivare att förstå att den lokala fackliga verksamheten fordrar insatser från företagets sida för att i lugn och ro kunna utföra sitt fackliga arbete. Vi hör också om problematik att få tillgång till väsentliga hjälpmedel som till exempel dator med internetuppkoppling, vilket i dessa dagar är en absolut nödvändighet för det fackliga arbetet.

Det sista stycket i § 3 förtroendemannalagen i sin nuvarande form behandlar detta ämne. Där står följande: "Förtroendemannen ska ges tillfälle att disponera lokal eller annat utrymme på den egna arbetsplatsen som fordras för det fackliga uppdrag som utförs där". Lag (1990:1039).

Vi anser att texten i sin nuvarande form inte lever upp till det krav som läggs på de förtroendevalda att kunna upprätthålla en normal facklig verksamhet. Texten bör kompletteras för att säkerställa att arbetsgivaren har krav på sig att förse lokala fackliga företrädare och organisationer med nödvändig utrustning och egen lokal.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att förtroendemannalagen kompletteras så att arbetsgivaren åläggs ett större ansvar att förse lokala fackliga företrädare/organisationer med en egen lokal, dator med internetuppkoppling och övrigt kontorsmaterial.

14.12

Lagen om facklig förtroendeman

Transportarbetareförbundet

Sedan lagen om facklig förtroendemens ställning på arbetsplatsen kom 1974 har den spelat en viktig roll för våra förtroendevalda. Nu är dock hög tid att modernisera språkbruket och göra lagstiftningen könsneutral i sitt språk. Exempelvis genom att ersätta begreppet "förtroendeman" med "förtroendevald". Språket och hur vi formulerar oss påverkar hur vi uppfattar världen och lagtexterna syftar till att tala om för oss hur vi ska bete oss och vara. Därför behöver lagarna också spegla verkligheten i sitt språkbruk.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO arbetar för att lagen om facklig förtroendemens ställning på arbetsplatsen gås igenom med syfte att göra språkanvändningen könsneutral.

Utlåtande motionerna 14.11 och 14.12

14.11

att LO verkar för att förtroendemannalagen kompletteras så att arbetsgivaren åläggs ett större ansvar att förse lokala fackliga företrädare/organisationer med en egen lokal, dator med internetuppkoppling och övrigt kontorsmaterial.

14.12

att LO arbetar för att lagen om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen gås igenom med syfte att göra språkanvändningen könsneutral.

Motionärerna yrkar i motion 14.11 att förtroendemannalagen ska kompletteras med ett tydligare ansvar att tillhandahålla utrustning till det lokala facket.

Arbetsgivarna har redan med dagens lagstiftning, krav på att underlätta för den lokala fackliga organisationen. Förtroendevalda verkar med olika förutsättningar beroende på bland annat arbetsplatsens storlek, antal medlemmar och antal anställda. Behovet av olika tekniska och fysiska lösningar varierar från arbetsplats till arbetsplats, liksom på vilket sätt det lokala facket lämpligast organiserar sig för att på bästa sätt företräda medlemmarnas intressen. LO-styrelsen anser med anledning av detta att det inte är rimligt att lagfästa att alla förtroendevalda ska ha tillgång till en egen lokal, eller vilken teknisk utrustning som krävs för att kunna fullgöra uppdraget. Styrelsen föreslår därför avslag till yrkandet.

I motion 14.12 yrkas att LO arbetar för att lagen om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen gås igenom med syfte att göra språkanvändningen könsneutral. LO arbetar löpande med att försöka uppnå könsneutrala skrivningar i lagstiftningen så snart tillfälle ges. Styrelsen instämmer till fullo med yrkandet och föreslår bifall.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 14.12 samt

att avslå motionen 14.11.

14.13

Månadslön för innevarande månad

Industrifacket Metall avd 36 Göteborg

I dag tar sig vissa arbetsgivare rätten att låna/hålla inne en månadslön av sina anställda. Konsekvensen blir att den anställde inte får sin (oftast) väl intjänade lön omgående, utan tvingas låna ut en månadslön till sin arbetsgivare utan någon som helst ersättning.

Alltså, om en arbetstagare med en månadslön på 33 000 kronor i månaden arbetar hos samma arbetsgivare i tio år förlorar arbetstagaren räntan på beloppet under tio år. (Räkna på det! Och summan gäller en arbetstagare).

Det finns ingen som helst rimlig förklaring till varför arbetsgivaren får göra på detta sätt. Förtjänsten för arbetsgivaren blir enorm, medan arbetstagaren bokstavligt talat blir blåst på dessa pengar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att i samtliga kollektivavtal införa månadslön för innevarande månad.

Utlåtande motion 14.13

14.13

att LO verkar för att i samtliga kollektivavtal införa månadslön för innevarande månad.

Förbunden förvaltar sina egna kollektivavtal och LO-styrelsen anser att det är viktigt att förbunden själva driver sina avtalsfrågor. Förbunden har möjlighet att i LOs råd för avtalsfrågor lyfta upp de frågor de anser borde finnas med i en förbundssamordning.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 14.13.

14.14

Säkerställa rätten till arbetsgivarintyg inom rimlig tid

Industrifacket Metall avd 2 Norrbotten

Vi ser att andelen visstidsanställningar ökar på nästan samtliga av våra avtalsområden, med innebörden att våra medlemmar är beroende av att arbetsgivarna inom rimliga tider skriver ut arbetsgivarintyg för att medlemmarnas a-kassa ska kunna fungera smidigt. Trots att man infört nya fungerande system som arbetsgivarintyg, är det många gånger som arbetsgivarna inte skriver ut intygen i tid och den enskilde drabbas hårt ekonomiskt.

Vi inom den fackliga organisationen ser att problemen ökar med att få arbetsgivarintyg utfärdat inom en rimlig tid, eftersom lagstiftningen på detta område är bristfällig. Kravet på arbetsgivarintyg finns ju reglerat i lagen om arbetslöshetsförsäkring och som endast reglerar arbetsgivarens skyldighet att utfärda intyg efter begäran.

För att inte en medlem ska drabbas av att a-kasseersättningen försenas och drabbas av ekonomisk skada, vill vi att LO ser över möjligheter att reglera detta i kollektivavtalen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att det sker en reglering av längsta tid för att utfärda ett arbetsgivarintyg i arbetslöshetsförsäkringen.

Utlåtande motion 14.14

14.14

att LO verkar för att det sker en reglering av längsta tid för att utfärda ett arbetsgivarintyg i arbetslöshetsförsäkringen.

Motionären påpekar helt riktigt att det är av stor vikt att medlemmarna får ut sitt arbetsgivarintyg inom en rimlig tid. Arbetsgivarintyg ska lämnas på den enskildes begäran utan dröjsmål, ofta avvaktas fastställd slutlön och semesterersättning. När intyget inte lämnas ut i tid kan det få stora ekonomiska effekter för den arbetssökande. Rätten till arbetsgivarintyg finns i lagen om arbetslöshetsförsäkring och ibland reglerat i kollektivavtal.

LO-styrelsen instämmer i att arbetssökandes rätt till att få arbetsgivarintyg behöver stärkas upp, men att fastställd längsta tid inte nödvändigtvis är den bästa lösningen. Det riskerar i stället att skapa problem med ej kompletta intyg eller att arbetsgivare nyttjar hela den fastställda tidsfristen i stället för att lämna intyget direkt efter avslutat anställning. Gällande praxis att arbetsgivaren ska lämna intyget utan dröjsmål kan redan nu betraktas som en reglerad tidsgräns som kan vara mer fördelaktig.

Skyldigheten för arbetsgivare att lämna ett korrekt arbetsgivarintyg bör däremot stärkas upp med sanktionsmöjligheter i lagen eller regleras genom kollektivavtal.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 14.14.

I debatten deltog:

Lars Polonius, Hotell- och restaurangfacket
Joakim Borg, Transport
Kevin Ekvall, Handels
Pierre Eriksson, Handels
Robert Ignberg, Seko
Onur Esinsel, Kommunal
Mika Andersson, IF Metall
Torbjörn Johansson, LOs avtalssekreterare

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtanden,
- Lars Polonius Hotell- och restaurangfacket med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.1,
- Mika Andersson IF Metall, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 14.1–14.3,
- Joakim Borg Transport, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.2,
- Pierre Eriksson Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.4,
- Onur Esinsel Kommunal, bifallsyrkande på motion 14.5 (att-sats 1, 3, 4, 5).

Beslut

Kongressen beslutade genom försöksvotering
att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.5 (att-sats 3).
Votering begärdes av Onur Esinsel, Kommunal.

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.5 (att-sats 4).

Kongressen beslutade
att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

14.b Arbetstidsfrågor

Motionerna 14.15–14.23, 14.24 (att-sats 1, 3, 4, 5) samt 14.25–14.32.

14.15

Arbetstidsförkortning och 30 timmars arbetsvecka

Transportarbetareförbundet

Vi ska arbeta längre, mer och snabbare. Pensionsåldern höjs. Men en sak vi inte pratar om är hur en stor del av arbetsmarknaden ska klara av detta. Många av oss i LO-yrken har redan i dag svårt att klara av att arbeta till 65. Tjänstemännen har möjligen lite lättare, men de har såklart problem runt detta som behöver hanteras de också. Därför måste vi se över HUR vi arbetar.

40-timmarsveckan firade nyligen 50 år men har nu passerat bäst före datumet. Ska vi jobba högre upp i åldrarna är det rimligt att vi börjar jobba med lagstadgad arbetstidsförkortning. Det är dags för 30-timmarsveckans intåg. Kanske med ett mellansteg på 35 timmar. Arbetstidsförkortning är en aktuell fråga i många länder inom EU. Det görs storskaliga försök, och införs i bland annat Spanien, men också på Island och i Storbritannien. Förra premiärministern i Finland lovade att ta tag i frågan i Finland under den senaste valrörelsen. Det är dags att LO påverkar vårt parti, Socialdemokraterna, att titta på sitt systerparti i öst och göra gemensam sak.

Arbetstidsförkortning är också ett sätt att få in fler människor på arbetsmarknaden, och det behövs. Det kommer krävas en hel del i arbetsmiljöförbättrande åtgärder de kommande åren om vi i LO-kollektivet ska kunna jobba längre upp i åldrarna. Den ökande arbetsbelastningen som våra medlemmar upplever måste minska och arbetarnas inflytande över sitt arbete måste stärkas. Vi behöver ett paradigmskifte bort från ökad pensionsålder och fler arbetade timmar. Arbetstidsförkortning är den logiska vägen för att även människor i arbetaryrken ska kunna få uppleva en värdig pension och ålderdom. Det är den viktigaste välfärdsfrågan för framtiden.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO aktivt verkar för att riksdagen fattar beslut om lagstadgad arbetstidsförkortning för hela arbetsmarknaden med målet 30 timmars arbetsvecka samt

att LO driver på Socialdemokratiska arbetarpartiet att aktivt jobba för 30-timmarsveckans införande på hela arbetsmarknaden.

14.16

Arbetstid

Målareförbundet

Arbetarrörelsens kamp för kortare arbetsdag började redan i slutet av 1800-talet. Kravet var 8 timmars arbete, 8 timmars frihet och 8 timmars vila. Under 1900-talet förkortades den lagstadgade veckoarbetstiden stegvis till 40 timmar. Lagstiftningen föregicks av kollektivavtalsreglerad arbetstidsförkortning inom vissa delar av arbetsmarknaden, bland annat Svenska Målareförbundet som på 50-talet fick till en reglering om lediga lördagar.

Sedan 1973 har normalarbetsveckan om 40 timmar varit oförändrad för större delen av arbetsmarknaden, trots en enorm ökning av vinster och produktivitet i näringslivet.

I dag står frågan inte högt upp på dagordningen på samma sätt som tidigare hos mer etablerade institutioner och organisationer, trots kvardröjande popularitet hos den breda allmänheten, och har inte utretts på mer än ett decennium. Förklaringarna är flera. Globaliseringen har ökat konkurrensstrycket på den svenska ekonomin i allmänhet och på tillverkningsindustrin i synnerhet. För att klara sig i den internationella konkurrensen går det inte att sänka arbetstiden, är budskapet. Samtidigt är internationell konkurrens i sig inget nytt, och såväl arbetstid som produktivitet är i ständig förändring under påverkan från olika tendenser på nationell och global nivå. Mycket talar för att vi nu står inför en ny våg av automatisering och robotisering, som höjer produktiviteten inom många områden och innebär att vissa arbeten försvinner.

Därutöver är kapitalägarnas och kapitalförvaltarnas maktposition i dag starkare än på mycket länge. Fackföreningsrörelsen har försvagats och krav på ökad flexibilitet från arbetsköparnas perspektiv, såsom fler arbetade timmar och stärkt konkurrenskraft genom pressade löner och arbetsvillkor, har dominerat. Debatten handlar främst om hur vi ska få fler att arbeta mer och längre, men saknar ofta ett klass- och könsperspektiv. Det är stora skillnader mellan olika gruppers verkliga möjligheter att jobba högt upp i åren, eller att arbeta så många timmar som man egentligen skulle önska på den reguljära arbetsmarknaden. Borgerlighetens recept för att komma till rätta med den ökade stressen i arbetslivet har inriktats på livsstilslösningar för dem med mer resurser, genom införandet av skattereduktioner för ”hushållsnära tjänster”. De fackliga organisationerna, som tidigare varit drivande i arbetstidsförkortningsfrågan, har länge pressats till försvarskamp och i den grad det har varit möjligt med offensiva krav i stället prioriterat löneökningar, extra semesterdagar, rätt till heltid och fasta anställningar i avtalsrörelserna.

Svenska Målareförbundet vill ha ett mänskligt och rättvist samhälle där människor har verkliga möjligheter att utvecklas och leva berikande liv. Vi vill ha en hållbar arbetsmarknad där människor orkar jobba till pensionsåldern utan att slitas ut i förtid. Vi vill ha bättre förutsättningar för par att leva jämställt. Kortare arbetstid – en generell arbetstidsförkortning – vore ett avgörande steg i en sådan progressiv och frihetsvidgande utveckling.

Svenska Målareförbundets medlemmar, liksom många andra yrkesgrupper i Sverige har tunga jobb, vilket innebär att man i slutet av sitt arbetsliv inte kan ha en meningsfull fritid då jobbet kräver all kroppslig energi.

Det är dags att Sverige hänger på.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för en minskning av arbetstidsmättet med bibehållen lön.

14.17

Kortare arbetstid

Byggnadsarbetareförbundet

Många av landets alla arbetare befinner sig nio timmar på sin arbetsplats varje dag.

Förutom arbetet ska de ta sig till och från arbetsplatsen. Resterande tid på dygnet ska räcka till för att laga mat, fixa ärenden, städa hemmet och andra sysslor som krävs för att vara produktiv under nio timmar på arbetsplatsen. Tiden som är kvar för att umgås med familj, vänner och ägna sig åt fritidsintressen är försvinnande liten.

Sverige är det land i Norden som har längst veckoarbetstid. I Norge säger lagen 37,5 timme arbetstid varje vecka och i Danmark 37 timmar. År 1973 var senast som en generell sänkning av arbetstiden med bibehållen lön genomfördes i Sverige. Det är nu 50 år sedan. Det är dags att göra något åt detta. Nedan kommer vi framföra tre viktiga argument.

- Pengarna finns.
- Mer ledig tid ger friskare arbetare.
- En rättvis förmån för samtliga löntagare.

Pengar finns

Under de senaste 50 åren har produktiviteten i samhället ökat med ungefär 2,4 procent varje år. Det betyder att alla arbetare effektiviserat produktionen och 2023 producerar motsvarande 120 procent mer än 1973.

Sedan mitten på 1990-talet har löneökningarna varit relativt små och det skapade förädlingsvärdet har i en ökande utsträckning gått till vinster och aktieutdelningar.

År 2022 går hela 40,4 procent av förädlingsvärdet till vinster. Trots pandemi, krig i Europa, inflation och räntehöjningar så har företagen den högsta vinstandelen sedan 1950-talet enligt SCB och Konjunkturinstitutet.

Kanske är det mest absurda exemplet Foodoras VD Niklas Östberg som under 2020 ökade sin inkomst med 13 000 procent – via ett bonusprogram med köpoptioner fick han närmare 570 000 aktier som såldes för nästan 500 miljoner kronor.

Mer ledig tid ger friskare arbetare

Såväl den fysiska som psykiska ohälsan är oroväckande hög i vårt samhälle. Av samtliga pågående sjukfall i december 2021 var knappt hälften sjukfall med en psykiatrisk diagnos.

Vi kan se att psykisk ohälsa har ökat de senaste 15 åren, allra mest bland kvinnor. Många arbetare vittnar om ökad stress som orsak till den psykiska ohälsan. Samtidigt som ohälsotalen är höga ska vi arbeta längre. Höjningen av pensionsåldern till 67 år kommer att börja tillämpas 2027. Lägg dessutom till att många jobbar trots att de har värk eller är sjuka.

I många LO-branscher där kroppen används fysiskt stora delar av dagen är procentandelen som håller sig friska utan värk hela vägen till pensionen mycket liten. Det har på många håll testats med kortare arbetstid i olika former. Toyotaverkstäderna i Mölndal och Bäckebo är bland de mest kända, men det finns även många tester som genomförts inom äldreomsorgen och inom sjukvården.

Vittnesmål från anställda som provat att arbeta med kortare arbetstid är mycket positiva både när det gäller återhämtning och ökad livskvalité. En sänkning av arbetstiden skulle ge friskare arbetare som orkar arbeta hela vägen till pensionen.

En rättvis förmån för samtliga löntagare

Sedan början av 1980-talet fram till 2022 har lönerns andel av förädlingsvärdet som alla löntagare är med och skapar sjunkit med 16,5 procent (från cirka 76 procent till 59,5 procent).

En generell sänkning av arbetstiden för samtliga löntagare på svensk arbetsmarknad skulle vara ett utmärkt sätt att kompensera för de många år som löneutvecklingen inte har avspeglat det skapade förädlingsvärdet. Det skulle dessutom vara ett värde som inte nämnvärt skulle påverka inflationen.

Pengarna för att genomföra detta finns – det handlar enbart om en rimlig och rättvis omfördelning. Meningen med livet måste väl ändå vara att skapa oss ett välstånd, må bra och ägna oss åt familj, vänner och fritid – inte arbeta ihjäl oss för att ett fåtal ska bli orimligt rika?

Så vad väntar vi på? Vi arbetar längst i hela Norden – det är hög tid att ändra på det!

Vi föreslår att kongressen beslutar

att vårt LO med samlad kraft och mod tar ledartröjan och verkar för att arbetstidsmättet minskas genom kortare veckoarbetstid.

14.18

LO behöver ta en tuffare strid för arbetstidsförkortningen

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

Att den ordinarie arbetstiden inom lagens mening högst får sträcka sig till 40 timmar i veckan har inte reviderats på 50 år. Inom de olika fackförbunden har man lyckats teckna diverse kollektivavtal där den ordinarie arbetstiden är lägre för specifika yrkesroller och arbetstagare med specifika arbetsförhållanden.

Inom LO-förbunden finns det en medvetenhet kring de stora vinsterna, inom såväl hälsa som kapital, med förkortad ordinarie arbetstid. Förutom vetenskapen finns det även åtskilliga doktriner i ämnet.

Arbetskraft kommer framgent behöva utökas inom våra samhällsviktiga yrkesroller. Prognoser på det finns att studera. För att locka fler, specifikt den yngre generationen, till våra yrkesroller behöver arbetet ske på olika nivåer. Utöver de självklara tidigare nämnda vinsterna öppnas arbetsmarknaden upp för nya arbetstagare med en förkortad ordinarie arbetstid. Därutöver blir våra yrkesroller mer attraktiva på marknaden.

LO behöver således ta ett helhetsgrepp gällande arbetstidsförkortningen oavsett om det rör en lokförare, en lastbilschaufför, en målare, en underköterska etcetera.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO intensifierar sitt arbete med förkortad ordinarie arbetstid,
att LO tar fram en gemensam plan på hur arbetet ska gå till,

att LO tar fram en gemensam plan på hur man ska bilda opinion i frågan samt

att samtliga förbund i kommande avtalsrörelser prioriterar frågan om förkortad ordinarie arbetstid i förhandlingarna.

14.19

Sänkt veckoarbetstidsmått

Byggnadsarbetareförbundet region Småland–Blekinge

Vi är många arbetare inom LO som har ett hårt och slitsamt arbete. Tiden för återhämtning behöver bli längre. 40 timmars arbetsvecka har vi haft under lång tid nu och återhämtningen räcker inte till.

Så nu är det dags att vi tillsammans jobbar för att sänka veckoarbetstidsmättet, för att vi ska få bättre möjlighet till återhämtning och mer ork till fritiden. Det skapar också bättre möjligheter för att vi ska klara att vara kvar i våra yrken fram till pensionen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att veckoarbetstidsmättet sänks med bibehållen lön.

14.20

6-timmars arbetsdag

Hotell- och restaurangfacket avd 30 Mälardalen

Vi behöver börja driva frågan om 6-timmars arbetsdag starkare nu. Vi har många arbetstagare som inte hinner träffa familjen eller leva ett liv utanför jobbet. Det är dags att dessa medlemmar och arbetstagare får en dräglig vardag.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att 6-timmars arbetsdag blir normen för heltid.

Utlåtande motionerna 14.15–14.20

14.15

att LO aktivt verkar för att riksdagen fattar beslut om lagstadgad arbetstidsförkortning för hela arbetsmarknaden med målet 30 timmars arbetsvecka samt

att LO driver på Socialdemokratiska arbetarpartiet att aktivt jobba för 30-timmarsveckans införande på hela arbetsmarknaden.

14.16

att LO verkar för en minskning av arbetstidsmättet med bibehållen lön.

14.17

att vårt LO med samlad kraft och mod tar ledartröjan och verkar för att arbetstidsmättet minskas genom kortare veckoarbetstid.

14.18

att LO intensifierar sitt arbete med förkortad ordinarie arbetstid,

att LO tar fram en gemensam plan på hur arbetet ska gå till,

att LO tar fram en gemensam plan på hur man ska bilda opinion i frågan samt

att samtliga förbund i kommande avtalsrörelser prioriterar frågan om förkortad ordinarie arbetstid i förhandlingarna.

14.19

att LO ska verka för att veckoarbetstidsmättet sänks med bibehållen lön.

14.20

att LO ska verka för att 6-timmars arbetsdag blir normen för heltid.

Motionerna 14.15–14.20 handlar om frågan om en sänkning av normalarbetstiden. Motionärerna belyser på ett insiktsfullt sätt, många av de aspekter som visar på frågans både komplexitet och aktualitet. För nog är det så, att även om frågan om arbetstidsförkortning behandlats på många av LOs kongresser så har det i spåren av pandemin fötts en förnyad diskussion om var, hur och hur mycket vi arbetar.

Under den omedelbara pandemin, men även efteråt, har den stora ojämlikhet som råder mellan arbetare och tjänstemän när det gäller ett mer flexibelt arbetsliv blivit tydlig. Inte minst i balansen mellan arbete och fritid eller familj. De allra flesta arbetare kan inte jobba hemifrån. Samtidigt har tempot och kraven i samhället och i arbetslivet ökat. Slimmad bemanning och hög arbetstakt är i dag vardag för de flesta arbetare som i stor utsträckning också måste hantera hög fysisk och kognitiv belastning. Fler ska dessutom arbeta högre upp i åldrarna även om många arbetare redan nu har stora problem att orka och hålla ett helt arbetsliv. Många ser därför en generell arbetstidsförkortning som ett sätt att motverka några av de skadeverkningar som annars är svåra att adressera inom ramen för arbetsmiljöarbetet. Andra ser det som ett sätt att omfördela mer av de vinster som genereras.

Både i den internationella och svenska debatten kring förkortad arbetstid råder ett momentum. Flera svenska och internationella exempel på arbetsplatser där arbetstiden sänkts har lyfts som goda föregångare att följa efter. LO har sedan tidigare kongres-

ser antagit en långsiktig målsättning om en förkortning av arbetstiden till 30 timmars arbetsvecka. LOs styrelse står fortfarande fast vid detta mål. LOs styrelse kan också konstatera att löntagarnas makt över sin arbetstid behöver stärkas.

Arbetstider har sedan årtionden nästan uteslutande varit en fråga som skötts på förbunds nivå och där LOs roll varit mycket begränsad. Många LO-förbund har förhandlat fram olika lösningar för att skapa flexibilitet och viss arbetstidsförkortning. Kollektivavtalsvägen har varit den väg som LOs styrelse och förbund upplevt som bästa metod för att uppnå arbetstidsförkortning. LOs styrelse anser det fortsatt viktigt att parterna på arbetsmarknaden själva levererar lösningar på viktiga frågor inom arbetsmarknadsområdet. Men om parterna ska kunna äga frågan framåt måste den diskuteras mer. LO och förbunden behöver undersöka hur vi genom kollektivavtalsreglering ska kunna lösa frågan. Om ett sådant arbete ska växlas upp krävs också att förbunden ger LO mandat och resurser att driva frågan.

Samtidigt finns det inom LO-familjen olika möjligheter och prioriteringar att förhandla fram arbetstidsförkortning. Särskilt när frågan om heltid och trygga anställningar i slutänden väger tyngre. Vidare har också förutsättningarna i arbetslivet ändrats. I en tid då färre ska göra mer i ett allt högre tempo, höjer politiken succesivt pensionsåldern. Detta trots att många arbetare redan innan hade svårt att nå upp till den gamla riktåldern för pension. Staten måste ta ansvar för att även arbetare ska kunna ha möjlighet till ett hållbart arbetsliv. Därför är det viktigt att arbeta med alla vägar för att nå målet om en kortare arbetstid, där även en förändring av arbetstidslagen kan inkluderas.

Motion 14.18 att-sats 4 vill se att samtliga förbund i kommande avtalsrörelser prioriterar frågan om förkortad ordinarie arbetstid i förhandlingarna. Arbetstidsförkortning är en fråga för många förbund i avtalsförhandlingarna. Det beslutet bör dock överlåtas till varje förbund och LO-styrelsen ser det inte som fruktbart att kongressen ska låsa fast förbunden inför avtalsrörelser och yrkar därför avslag på att-satsen.

Motion 14.20 yrkar på att 6-timmars arbetsdag blir normen för heltid. LO har som tidigare beskrivits ett långsiktigt mål om förkortning av arbetsveckan till 30 timmar. LO-styrelsen resonerar dock att en sänkning av arbetstidsmålet kan ske på olika vis, inte minst utifrån branschpassningar och att det därför inte är önskvärt att låsa sig vid just 6-timmar.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.16, 14.17, 14.18 (att-sats 1), 14.18 (att-sats 2), 14.18 (att-sats 3), 14.19,

att anse motionen 14.15 besvarad samt

att avslå motionerna 14.18 (att-sats 4), 14.20.

14.21

Fler timmar och rätt till heltid för att kunna leva på sin lön

Hotell- och restaurangfacket, Handelsanställdas förbund

Det borde vara en självklarhet att kunna leva på lönen från sitt arbete. Men det är det inte i Sverige i dag. Trots att fackföreningsrörelsen bedrivit en framgångsrik kamp att åstadkomma reallöneökningar är ojämlikheten stor och många har svårt att få pengarna att räcka till slutet av månaden. En av de största anledningarna till detta är det ofrivilliga och ojämlika deltidsarbetet.

Trots att fast anställning på heltid ska utgöra normen på svensk arbetsmarknad är det långt ifrån norm inom alla sektorer. Exempelvis har sju av tio butiksanställda en anställning på deltid, trots att de flesta vill jobba mer. Antalet korta deltider under 20 timmar per vecka har ökat från 17 till 27 procent sen 1990. Uppräknat till heltid gav den genomsnittliga timlönen i detaljhandeln år 2022 en månadsinkomst på 27 000 kronor, men med hänsyn till sysselsättningsgraden var den genomsnittliga löneinkomsten endast 18 400 kronor. Det innebär att ungefär en tredjedel av de som jobbar i detaljhandeln hade en löneinkomst under fattigdomsgränsen.

Men det är inte bara i handeln det ser ut så. Även inom hotell- och restaurang, hemtjänst samt vård och omsorg är det en majoritet som arbetar deltid. År 2022 arbetade 46 procent av alla arbetarkvinnor deltid jämfört med 18 procent av männen. Att minska deltidsarbetet är därför i högsta grad en jämställdhetsfråga och avgörande för att åtgärda den orättvisa värdediskrimineringen.

Deltidsarbetet bidrar även till klyftan mellan arbetare och tjänstemän då andelen arbetare som jobbar deltid är nästan dubbelt så stor som andelen tjänstemän som gör detsamma. Ska inkomstskillnaderna mellan LO-arbetare och tjänstemän kunna minska måste fler ges möjlighet till fler timmar på sitt kontrakt.

Det här är egentligen inga nyheter. Problematiken med otrygga anställningar och ofrivilliga deltider har varit föremål för diskussion och LO-gemensamt påverkansarbete under flera år. År 2016 enades samtliga förbund om gemensamma, långsiktiga mål för tre kongressperioder. Ett av dem var att heltid ska vara norm för arbetare.

På pappret har det skett framsteg under de senaste åren, bland annat genom en ny skrivning i lagen om anställningsskydd att heltid ska vara huvudregel. Det är dock långt från hur det funkar i verkligheten. Inom flera arbetaryrken fortsätter deltidsarbetet att öka och på grund av fenomenet hyvling går ingens kontrakterade arbetstid säker.

Det är dags att lägga upp en plan utifrån de nya förutsättningar som råder och öka takten i arbetet för att uppfylla LOs gemensamma långsiktiga mål – att göra heltid till en rättighet i praktiken och inte bara i teorin.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO tillsammans med förbunden tar fram en strategi för hur det ofrivilliga deltidsarbetet ska minska och heltid i praktiken ska bli norm på arbetsmarknaden.

14.22

Lön att leva på

Handelsanställdas förbund avd 17 Karlstad

Vi inom fackföreningsrörelsen pratar ofta om viktiga saker vi jobbar med och står för, men den mest fundamentala frågan vi står för, hoppas vi är att alla våra medlemmar har ett bra arbete som ger en lön att leva på. Det måste vara så att vi har en tillvaro där vi inte behöver ha ont i magen i slutet av varenda månad och inte vet om vi har råd med våra räkningar eller om vi har pengar till mat för oss själva eller våra barn kommande månad.

Som det ser ut just nu i Sverige så är det stora grupper som har det just så, inte bara på grund av skenande priser och inflation tillsammans med en allt snabbare stigande ränta.

Under sommaren var det flera skolor som hade sina matbepisningar öppna för barnen då man visste att många familjer inte har råd med mat till sina barn. För att inte tala om att kunna göra ens de små aktiviteterna för dem under sommaren.

Nu till det som är mest illa. Det är inte bara arbetslösa familjer detta drabbar. Utan i många fall även våra medlemmar som inte har fasta anställningar eller som har en fast anställning men bara på till exempel tre timmar, fem timmar eller tio timmar i veckan. Eller om man ska vara riktigt nöjd, en anställning på 20 timmar!

Vi kämpar för mycket, men den viktigaste frågan vi kämpar för, eller rättare sagt måste eller borde kämpa för som en prioriterad fråga, måste väl ändå vara att våra medlemmar där ute har en lön som man kan leva på och kan försörja sin familj på!

Det är illa när vi börjar bli som USA, att våra medlemmar måste ta flera jobb för att få livet att gå runt.

Vi ser även att personer väljer bort till exempel fackföreningsavgiften när pengarna inte räcker till. De blir med andra ord mycket svårare att värva. Sen väljer man bort många andra viktiga saker så som till exempel tandläkare.

Ser vi i Huvudavtalet om trygghet, anställning och anställningsskydd så har inte dessa medlemmar så mycket nytta av avtalet som de som har heltid. Ska man studera så får man 80 procent av sin inkomst. Har man då en anställning på exempelvis 20 timmar så blir det inte mycket kvar att leva på.

Detta är en av de största frågorna som skapar klyftor i vårt samhälle och som skapar ett A- och ett B-lag inom vår egen rörelse.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO prioriterar lön att leva på i sin kommunikation och får upp den högre på sin agenda,

att LO jobbar för att få in frågan om att alla ska kunna leva på sin lön och heltid en rättighet, ska ingå i LO-samordningen samt

att LO jobbar för att Huvudavtalet jämnas ut, så att om inte heltid kommer in som en rättighet så att alla har samma möjlighet att studera för att kunna ta ett nytt jobb.

14.23

200 timmars mertidsuttag

Hotell- och restaurangfacket avd 30 Mälardalen

Fler eller större kontroller bör göras av mertidsuttag, eftersom det framkommer att en person tar ut mer än 200 timmar mertid per år.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO bör sträva efter en framtagning av ett datorprogram som kontrollerar eller registrerar mertidstimmar mer frekvent.

14.24

På väg att bli slavar

Handelsanställdas förbund avd 6 Helsingborg

Det har redan börjat i de kvinnodominerade yrkena och sprider sig oroväckande.

Det vi pratar om är hyvling där någon som har en tjänst på 30 timmar blir erbjuden en tjänst på 8 timmar. Detta får orimliga konsekvenser för den anställde både ekonomiskt men även att fler och fler blir tvungna att jobba ensamma i otrygga miljöer.

Dessutom riskerar man att bli utkastad från a-kassan då inkomsten är för låg för kvalifikation.

Många vågar inte säga ifrån då man är i behov av extra timmar för att kunna överleva. Det blir en jakt på fler timmar och extra timmar hela tiden.

Sammantaget är detta ett heltidsjobb som gör att man ej har tid eller ork att söka en ny tjänst.

Vakna LO, detta händer din dotter, syster och fru.

Vem är näst på tur? Det är troligtvis bara början.

Är hemsjukvårdaren nästa?

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att avskaffa eller kraftigt begränsa möjligheten till hyvling,
att LO verkar för att kraftigt begränsa möjligheten till ensamarbete (behandlas under dagordningspunkt 14.c),

att LO utforskar möjligheten om att begränsa ensamarbete för att förhindra hyvling,

att LO ska avsätta resurser för att skapa opinion mot hyvling samt

att LO tar taktpinnen i hyvlingsfrågan för att skapa opinion.

Utlåtande motionerna 14.21–14.23 och 14.24 (att-sats 1, 3, 4, 5)

14.21

att LO tillsammans med förbunden tar fram en strategi för hur det ofrivilliga deltidssarbetet ska minska och heltid i praktiken ska bli norm på arbetsmarknaden.

14.22

att LO prioriterar lön att leva på i sin kommunikation och får upp den högre på sin agenda,

att LO jobbar för att få in frågan om att alla ska kunna leva på sin lön och heltid en rättighet, ska ingå i LO-samordningen samt

att LO jobbar för att Huvudavtalet jämnas ut, så att om inte heltid kommer in som en rättighet så att alla har samma möjlighet att studera för att kunna ta ett nytt jobb.

14.23

att LO bör sträva efter en framtagning av ett datorprogram som kontrollerar eller registrerar mertidstimmar mer frekvent.

14.24

att LO verkar för att avskaffa eller kraftigt begränsa möjligheten till hyvling,

att LO utforskar möjligheten om att begränsa ensamarbete för att förhindra hyvling,

att LO ska avsätta resurser för att skapa opinion mot hyvling samt

att LO tar taktpinnen i hyvlingsfrågan för att skapa opinion.

Motionerna 14.21–14.23, 14.24 (1,3,4,5) handlar om problemen med det ofrivilliga deltidssarbetet, utnyttjandet av mertid, hyvlingsproblematiken och rätten till heltid.

De otrygga anställningarnas utbredning på arbetsmarknaden, särskilt inom arbetaryrken, är en stor utmaning, inte enbart för individen utan också för hela LO-kollektivet. Den ökande flexibiliteten och fragmentiseringen av anställningsvillkor och arbetsvillkor skapar stora och ökande ojämlikheter inom LO-kollektivet, men också mellan arbetare och tjänstemän. Detta förskjuter makt från såväl individ som kollektiv över till arbetsgivarna. Det är en utveckling som måste stoppas. LOs gemensamma långsiktiga mål adresserar därför dessa problem. Det är mål som LOs verksamhet utgår ifrån och som också ligger till grund för förbundens gemensamma arbete under LO-paraplyet.

LO arbetar regelbundet både i sin kommunikation och i sitt arbete med att lyfta problemen som motionärerna belyser men också att motverka dem. Mycket av det arbete och de återkommande produkter såsom rapporter som LO-kansliet producerar lyfter just denna problematik. Rapporten *Makteliten* lyfter den stora skillnaden i lön mellan arbetare och de som tjänar mest i samhället. Jämställdhetsbarometern i sin tur lyfter frågorna om ofrivillig deltid, deltid som norm och en lön som det går att leva på ur ett klass-, köns- och maktperspektiv. LO ger också varje år ut rapporter som följer utvecklingen av anställningsformer. Problemen har även varit föremål i de förhandlingar som parterna på arbetsmarknaden avslutat gällande trygghet och omställning. Under dessa förhandlingar visade sig de stora skillnader som finns mellan avtalsområden inom LO-kollektivet. I kölvattnet av förhandlingarna tillsattes, i enlighet med en motion på förra kongressen, utredningen *Nya Tvärfackliga Löften*, NTL. En viktig pusselbit i att höja de lägsta nivåerna i förbundsavtalen är att använda den gemensamma styrkan inom LO. Ett av NTLs uppdrag

är också att analysera i vilken grad det går att reglera fler områden av arbetsmarknaden med kollektivavtal.

Motion 14.23 vill se en bättre uppföljning av mertidsuttag genom ett framtaget data-program för kontroll och registrering. LOs styrelse sympatiserar med motionärens vilja att komma till rätta med dessa problem. Dock anser inte LOs styrelse att det är möjligt att få alla arbetsgivare att binda sig till ett och samma system.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.21, 14.22 (att-sats 1), 14.24 (att-sats 1) samt

att avslå motionerna 14.22 (att-sats 2), 14.22 (att-sats 3), 14.23, 14.24 (att-sats 3), 14.24 (att-sats 4), 14.24 (att-sats 5).

14.25

Sex veckors semester

Pappersindustriarbetareförbundet

Arbetslivet är tungt, hårt och krävande på flera olika sätt, ofta med hög arbetsbelastning och under tidspress vilket leder till både fysisk och psykisk påfrestning. Arbetare har i regel även små möjligheter att påverka arbetstiden.

År 1931 kom den första lagregleringen om semester som en rekommendation i den då gällande arbetarskyddslagen. Först 1938 blev det en rättighet när alla arbetstagare fick rätt till två veckors semester. Precis då som nu var det främsta motivet till semester att det är nödvändigt för arbetstagarnas hälsa – både för kropp och för själ. År 1951 förlängdes semestern till tre veckor och då var motivet att önskemålen var att hellre ta ut en standardförbättring i form av en längre viloperiod än i form av högre lön. Steget från tre till fyra veckors semester togs 1963. Den sista förbättringen av rätten till semester som kom att stå sig över tid genomfördes 1978 då semestern utökades med ytterligare en vecka. Tanken var att semesterlagen tillsammans med andra lagar skulle medverka till att utjämna levnadsvillkoren mellan skilda grupper i samhället. Det handlade helt enkelt om rättvisa.

Resan mot sex veckors semester inleddes 1989 och tanken var att denna rätt skulle införas i tre etapper. I samband med 90-talskrisen kom dock denna reform av sig och det utökning om två dagar som infördes togs bort.

I praktiken har därmed rätten till semester varit oförändrad sedan 1978. Något som inte varit oförändrat är orättvisorna på arbetsmarknaden som snarare har ökat. Många tjänstemän har regelmässigt rätt till sex semesterveckor och har även en betydligt friare möjlighet att förlägga sin arbetstid. Särskilt efter de nya arbetsmönster som inträtt efter pandemin. Orättvisorna vad gäller möjligheten att påverka sin arbetstid har i modern tid aldrig varit större mellan arbetare och tjänstemän. Precis som tidigare under historien handlar denna fråga om rättvisa. Det är dags att i praktiken ta ytterligare steg för att utjämna villkoren.

Tiden behövs verkligen för vila, återhämtning och reflektion. Frågan bör drivas genom facklig-politisk samverkan och lobbyverksamhet, samt i mediakampanjer med mera. Det vore även lämpligt att Socialdemokraterna tog

frågan om införandet av en sjätte semestervecka som ett vallöfte. Att driva klassisk socialdemokratisk politik är en absolut förutsättning för en framgång i nästa val. LO har en plats i Socialdemokraternas partistyrelse som bör utnyttjas för att genomföra denna reform så snart det bara är möjligt.

Vi föreslår att kongressen beslutar
att LO ska arbeta för införandet av en sjätte semestervecka.

14.26

En sjätte semestervecka

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

År 1978 infördes den femte semesterveckan. Någon ytterligare lagstadgad semestervecka har inte införts.

LO hade länge drivit kravet på utökad semester. Detta arbete måste intensifieras.

Medan privatanställda löntagare bara hade de lagstadgade 25 dagarna hade statligt och kommunalt anställda betydligt fler i sina avtal.

Längre semester var med andra ord en fråga om social rättvisa. ”De som har de sämsta arbetsmiljöerna och de mest påfrestande arbetsuppgifterna har också den kortaste semestern”.

Våren 1991 fick vi ytterligare två semesterdagar, som ett första steg mot sex veckors semester för alla. Men de två dagarna drogs tillbaka redan 1993, som ett led i Bildtregeringens krispolitik.

Vi måste därför återta initiativet i frågan om en sjätte semestervecka och sätta den på dagordningen.

Vi föreslår att kongressen beslutar
att LO verkar för att införa en ytterligare lagstadgad sjätte semestervecka
samt
att LO intensifierar arbetet med att driva kravet på en sjätte semestervecka
under den kommande kongressperioden.

14.27

Utökade semesterdagar

Transportarbetareförbundet

I dagens arbetsliv står många arbetstagare inför ökande stress, obekväma arbetstider och dålig arbetsmiljö. I allt större utsträckning jobbar människor på otrygga anställningar med krav på att ständigt vara tillgängliga att arbeta. Lägg dessutom till behovet av en längre återhämtning med tanke på en åldrande befolkning och det växande kravet på att arbeta längre upp i åldrarna. Det är hög tid att utöka antalet lagstadgade semesterdagar!

Detta är också en fråga om rättvisa och jämlikhet.

I dag finns en betydande variation i semesterledigheten beroende på yrke och bransch. Det är dags att vi tillsammans driver frågan för att säkerställa att alla arbetstagare har tillgång till en anständig semesterledighet. Genom att arbeta för fler semesterdagar kan LO vara med och se till att alla arbetstagare får möjlighet att återhämta sig ordentligt och upprätthålla en bra balans mellan arbete och fritid. Dessutom skulle en ökad lagstadgad semesterledighet kunna generera fler jobbtillfällen för att täcka arbetskraftsbehovet. Detta är särskilt relevant i tider av hög arbetslöshet. Ett längre arbetsliv borde också generera fler semesterdagar.

LOs tidigare argument om att detta är en fråga för respektive förbund att lösa inom ramen för kollektivavtalsförhandlingar med respektive motpart duger inte. Det är ofta förbunden som just nu saknar muskler att själva få igenom olika typer av arbetstidsförkortning som behöver den mest. Som arbetarrörelse behöver vi ha gemensamma visioner och driva frågan kollektivt.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO aktivt arbetar för att utöka antalet lagstadgade semesterdagar.

14.28

Större flexibilitet kring hantering av sparade semesterdagar

Industrifacket Metall avd 3 Norra Västerbotten

När man inte kan spara och ta ut semesterdagar under samma år blir möjligheterna att anpassa användningen av sina semesterdagar väldigt begränsad. Vi vill att varje enskild person ska ha större möjligheter att styra över de sparade dagarna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att man ska kunna ta ut och spara semesterdagar under samma år samt

att LO verkar för att sparade semesterdagar inte åldras.

Utlåtande motionerna 14.25–14.28

14.25

att LO ska arbeta för införandet av en sjätte semestervecka.

14.26

att LO verkar för att införa en ytterligare lagstadgad sjätte semestervecka samt

att LO intensifierar arbetet med att driva kravet på en sjätte semestervecka under den kommande kongressperioden.

14.27

att LO aktivt arbetar för att utöka antalet lagstadgade semesterdagar.

14.28

att LO verkar för att man ska kunna ta ut och spara semesterdagar under samma år samt

att LO verkar för att sparade semesterdagar inte åldras.

Motionerna 14.25–14.27 lyfter frågan om att utöka antalet lagstadgade semesterveckor och dagar. Motionärerna lyfter på ett förtjänstfullt sätt fram de olikheter som finns mellan branscher och de orättvisor som finns mellan arbetare och tjänstemän när det gäller arbetslivets villkor och möjligheter till flexibilitet och återhämtning.

Den fackliga kampen handlar om fördelningen av samhällets ökade tillväxt i reala löner, bättre villkor och kortare arbetstid. Blickar vi tillbaka historiskt så har arbetstiden förkortats på olika sätt genom arbetstidsförkortning, utökad semesterrätt och rätten till föräldraledighet för att nämna några exempel. LO-förbunden har genom kollektivavtal på olika sätt stärkt möjligheten till mer semester eller arbetstidsförkortning. Det är LO-styrelsens uppfattning att kollektivavtalade lösningar fortsatt är att föredra.

Kampen om utökad semester måste ses på längre sikt. Som argumenterats inför tidigare kongresser gäller det att försöka genomföra kraven vid rätt tillfälle och i lämplig omfattning. LO-styrelsen anser i likhet med tidigare LO-kongresser att den långsiktiga målsättningen om en förkortad veckoarbetstid ska ligga fast. Även om vi på sikt vill uppnå både mer semester och kortare arbetstid anser LO-styrelsen att det är ett vägval, att antingen prioritera att försöka sänka normalarbetstiden eller att prioritera utökad semesterrätt. Motionen 14.28 vill se en större flexibilitet kring hanteringen av sparade semesterdagar. LO-styrelsen vill betona att reglerna kring att kunna spara och ta ut semesterdagar under samma år är en skyddsregel som värnar arbetstagarens rätt och möjlighet till återhämtning, men vill samtidigt öka individens inflytande över sin egen intjänade semester.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 14.28 (att-sats 2) samt

att avslå motionerna 14.25, 14.26, 14.27, 14.28 (att-sats 1).

14.29

Mammografi på betald arbetstid

Seko

Upp till 70 procent av alla fall av bröstcancer upptäcks vid mammografi. I dag kallas samtliga kvinnor mellan 40 och 74 år till mammografi. Tidsintervallen mellan undersökningarna är 18–24 månader, de är alltså inte ofta men ack så viktiga. Regelbunden mammografi är avgörande för att i ett tidigt

skede upptäcka bröstcancer. Med mammografi kan tumörer hittas medan de fortfarande är så små att de inte känns. Även förstadier till bröstcancer kan upptäckas med mammografi. Då är risken liten att sjukdomen ska sprida sig och bli dödlig. Det kan räcka med mindre behandling. Konsekvensen av att inte upptäcka bröstcancer tidigt kan i stället vara långa sjukskrivningar, påfrestande behandlingar och individuellt lidande.

Enligt siffror från regional cancercentrum uteblir en av fem kvinnor från sin mammografi. Enligt en tidigare studie från Lunds universitet är skäl som stressigt på jobbet, restid och ansträngd ekonomi, anledningar till att kvinnor inte går på kallade undersökningar. Och enligt en ny undersökning från Novus som presenterades i oktober 2023 skulle hela sex av tio vara mer benägna att gå på undersökningen om de fick göra det under betald arbetstid.

Många lokala avtal ger i dag redan rätt till betald ledighet för läkarbesök, men långt ifrån alla. På arbetsplatser utan kollektivavtal finns inte möjligheten till betald ledighet för läkarbesök. Även på arbetsplatser med kollektivavtal där skrivningar om betald ledighet för läkarbesök finns kan arbetsgivaren göra tolkningar som innebär att du inte får den ledighet du behöver för att kunna genomföra mammografien. Detta medför att många missar tiderna för undersökning och cancer upptäcks i senare skede. Att få chansen att upptäcka cancer i tid ska inte vara en klassfråga och en fråga om ekonomi.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att alla kvinnor som blir kallade till mammografi ska kunna göra det på betald arbetstid.

14.30

Rätten att vara tjänstledig för att testa nytt jobb

Handelsanställdas förbund avd 17 Karlstad

Då många av våra företag i vissa branscher inte anställer arbetare på heltid så borde det vara en regel att man ska ha rätt att vara tjänstledig för att testa nya jobb om inte företagen kan tillgodose rätten till heltid.

Det skulle göra möjligheterna större för arbetare som har svårt att försörja sig på sitt jobb att få möjlighet att testa nytt jobb och få möjlighet att få in en fot och kunna få ett jobb som man kan försörja sig på.

Det skulle också troligtvis få en större rotation på arbetsmarknaden och våra medlemmar skulle ha möjlighet att få prova på och se om de tycker om ett jobb och mår bra av det.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO jobbar för att alla ska ha rätt att få tjänstledigt för att testa nytt jobb samt

att LO jobbar för att det ska vara en rättighet att få tjänstledighet för att testa nytt jobb om arbetsgivare inte kan tillgodose rätten till heltid.

14.31

Tjänstledighet för att pröva annat arbete

Industrifacket Metall avd 2 Norrbotten

I takt med att trygghetssystemen urholkas och klassklyftorna växer blir det allt svårare att ta ett steg i den egna utvecklingen. Akademiker, tjänstemän och de som arbetar inom stat och kommun har i regel frikostiga möjligheter till tjänstledighet för att pröva ett nytt arbete. Många av LO-förbundens medlemmar har som regel ingen möjlighet till tjänstledighet för att pröva ett nytt arbete. Om rätten till tjänstledighet för att pröva annat arbete införskulle detta öka möjligheterna till personlig utveckling för våra medlemmar och en bättre matchning på svensk arbetsmarknad.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att LO-medlemmar får rätt till sex månaders tjänstledighet för att pröva ett nytt arbete.

Utlåtande motionerna 14.29 – 14.31

14.29

att LO ska verka för att alla kvinnor som blir kallade till mammografi ska kunna göra det på betald arbetstid.

14.30

att LO jobbar för att alla ska ha rätt att få tjänstledigt för att testa nytt jobb samt
att LO jobbar för att det ska vara en rättighet att få tjänstledighet för att testa nytt jobb om arbetsgivare inte kan tillgodose rätten till heltid.

14.31

att LO verkar för att LO-medlemmar får rätt till sex månaders tjänstledighet för att pröva ett nytt arbete.

LO-styrelsen instämmer med motionären till motion 14.29, att det är viktigt att alla får chansen att upptäcka cancer i tid och att det inte ska vara en klassfråga. LO-styrelsen ser att det är en avtalsfråga när det gäller att få gå på betald arbetstid och då ska frågan hanteras som en sådan av förbunden själva.

LO-styrelsen instämmer även med motionärerna till motionerna 14.30 och 14.31. En lag som ger arbetstagare rätt till ledighet för att prova ett nytt arbete skulle ge en ökad flexibilitet för arbetstagarna och dessutom förbättra förutsättningarna för att kunna arbeta högre upp i åldrarna, genom att byta arbete och bransch. Viktigt är dock att en sådan lagstiftning harmoniserar med de avtal som redan innehåller sådan rättighet. LO-styrelsen anser därför att båda att-satserna i motion 14.30 ska bifallas. Att-satsen i motion 14.31 pekar dock exakt ut ett exakt tidsspän vilket kan begränsa möjligheterna för en framtida lösning och därför föreslår LO-styrelsen att den avslås.

LO-styrelsen vill också påminna om lagen om rätt till ledighet för att på grund av sjukdom pröva annat arbete. LO har påbörjat arbetet med detta utifrån beslut på LO-kongressen 2020.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 14.30 samt

att avslå motionerna 14.29, 14.31.

14.32

Arbetstidsförkortning

Hotell- och restaurangfacket avd 30 Mälardalen

Vi har i dag flera arbetstagare som inte har möjlighet att balansera sitt arbetsliv, fritidsliv och/eller familjeliv. Vi tror att möjligheten till arbetstidsförkortning hjälper till med att stärka humankapitalet samt tryggheten i familjelivet. Arbetstidsförkortning är något alla arbetstagare ska kunna få möjlighet till!

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att alla kollektivavtal har arbetstidsförkortning.

Utlåtande motion 14.32

14.32

att LO ska verka för att alla kollektivavtal har arbetstidsförkortning.

Motion 14.32 handlar om att LO ska verka för att alla kollektivavtal ska ha arbetstidsförkortning. LOs kongress har sedan tidigare fastslagit ett långsiktigt mål om en förkortning av arbetstiden till 30-timmars arbetsvecka. LOs styrelse står fortfarande fast vid detta mål. LOs styrelse kan också konstatera att löntagarnas makt över sin arbetstid behöver stärkas.

Många kollektivavtal innehåller redan i dag arbetstidsförkortning, medan andra kollektivavtalsområden kämpar med frågan om rätt och möjlighet att få arbeta heltid. Påverkan på kollektivavtalen äger respektive förbund helt och hållet själva (ihop med respektive motpart) och styrelsen anser att det ska förbli så. Arbetstidsfrågor generellt har de senaste årtiondena nästan uteslutande varit en fråga som skötts på förbunds nivå och där LOs roll varit mycket begränsad. Om LOs roll i arbetstidsfrågor ska stärkas kräver det att förbunden ger LO mandat och resurser att driva frågan.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 14.32.

I debatten deltog:

Lena Sikström, Kommunal

Andreas Ek, Handels

Frida Strandberg Landin, Seko

Mimmi Alm, Seko

Lars Polonius, Hotell- och restaurangfacket

Martin Svensson, Målarna

Eva Andersson, Transport

Mikael Ladman, Transport

Anders Berg, Seko

Kent Jansson, Handels

Hans Ahlberg, Transport

Paul Bodén, Hotell- och restaurangfacket

Lars Mikaelsson, Transport

Ida Lombard, Kommunal
Anders Hernborg, Livs
Hans Ahlberg, Transport
Alexander Petersson, Seko
Magnus Lagerqvist, Transport
Annelie Karlsson, Handels
Aida Bermani, Handels
Vera Vulic, Handels
Ulrika Nilsson, Seko
Lars Jonsson, Byggnads
Tommie Hägg, Handels
Patrik Hellström, Fastighets
Karin Åkersten, Seko
Stefan Lundkvist, Pappers
Sara Fernlund, Handels
Madelene Johansson Engman, GS-facket
Per-Ola Nilsson, Elektrikerna
Erik Jonsson, GS-facket
Jamal El Mourabit, Fastighets
Jolan Wennberg, Livs
Veli-Pekka Säikkälä, IF Metall
Lars Markus Hildingsson, Byggnads
Susanna Gideonsson, LOs ordförande
Linda Palmetzhofer, LOs styrelse

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtanden,
- Veli-Pekka Säikkälä, IF Metall, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 14.15–14.32,
- Madelene Johansson Engman, GS-facket, med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 14.15–14.20,
- Per-Ola Nilsson Elektrikerna, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 14.15–14.17 och 14.19,
- Frida Strandberg Landin, Seko, med flera, bifallsyrkande på motion 14.15,
- Lars Polonius, Hotell- och restaurangfacket, med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.16,
- Lena Sikström, Kommunal, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 14.16 och 14.19 med tillägget: och fortsatt löneutveckling,
- Styrelsens bifallsyrkande på tillägget på motionerna 14.16 och 14.19,
- Annelie Karlsson, Handels, med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.17,
- Paul Bodén, Hotell- och restaurangfacket, med flera, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.18 (att-sats 1, 2, 3),
- Ida Lombard, Kommunal, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.18 (att-sats 4),
- Aida Bermani, Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.21,
- Kent Jansson, Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.22 (att-sats 1),

- Andreas Ek, Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtanden på motion 14.24 (att-sats 1),
- Karin Åkersten, Seko, med flera, bifallsyrkande motionerna 14.25, 14.26 och 14.27,
- Mikael Ladman, Transport, med flera, bifallsyrkande på motion 14.27,
- Eva Andersson, Transport, med flera, bifallsyrkande på motion 14.29,
- Kent Jansson, Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.30,
- Lars Markus Hildingsson, Byggnads, yrkande till motionerna 14.15–14.20 om att kongressen gör ett skarpt uttalande att nu är det dags att sänka arbetstiden,
- Styrelsens bifallsyrkande på förslaget om ett uttalande om att sänka arbetstiden.

Beslut

Kongressen beslutade genom rösträkning

att med röstsiffrorna 258 mot 74 bifalla styrelsens utlåtanden på motion 14.15. 34 ombud avstod från att rösta.

Rösträkning begärdes av Emma Brodin, Transport.

Kongressen beslutade

att bifalla tilläggsyrkandet på motion 14.16.

Kongressen beslutade

att bifalla tilläggsyrkandet på motion 14.19.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.25.

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.26 (att-sats 1).

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.26 (att-sats 2).

Kongressen beslutade

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.27.

Kongressen beslutade

att bifalla motion 14.29.

Kongressen beslutade

att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

14.c Arbetsmiljö

Motionerna 14.33–14.44 samt 13.37 (att-sats 3), 14.5 (att-sats 2) och 14.24 (att-sats 2).

14.33

Arbetstagarorganisation med kollektivavtal ska fortsatt utse skyddsombud Hotell- och restaurangfacket

Vid arbetsställen där det finns kollektivavtal ska arbetstagarorganisation fortsatt vara de som utser skyddsombuden.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO fortsatt aktivt verkar för att arbetstagarorganisation utser skyddsombud vid arbetsplatser som är eller brukar vara bundna av kollektivavtal.

14.34

Arbetsmiljö

Byggnadsarbetareförbundet region Öst

Att verka på alla möjliga sätt som vi kan för att skyddsombudsuppdraget ska fortsätta vara ett fackligt uppdrag, då vi ser på nationell nivå att vi tappar mark.

Det är otroligt viktigt för oss inom den fackliga organisationen att vi fortsätter visa vårt stöd för skyddsombuden och verkar för det systemet och den stöttningen som skyddsombuden har i dagsläget. Det är otroligt viktigt att detta skyddsnet inte försvinner.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att på alla sätt möjligt för oss inom LO verka för att skyddsombuden ska utses av den fackliga organisationen.

Utlåtande motionerna 14.33 och 14.34

14.33

att LO fortsatt aktivt verkar för att arbetstagarorganisation utser skyddsombud vid arbetsplatser som är eller brukar vara bundna av kollektivavtal.

14.34

att på alla sätt möjligt för oss inom LO verka för att skyddsombuden ska utses av den fackliga organisationen.

Motionerna 14.33 och 14.34 handlar båda om det fundamentala och absolut avgörande när det gäller skyddsombud, att de väljs och utses av sin fackliga organisation och har den i ryggen. LO-styrelsen håller helt med motionärerna om detta. Vi har en unik situation i Sverige avseende kopplingen mellan skyddsombuden och facket, något som inte finns så tydligt i våra nordiska grannländer, än mindre i övriga Europa. Detta är något vi absolut måste värna och hålla i. Styrkan av att ha både arbetsmiljölagen och förtroendemannalagen som reglerar skyddsombudets mandat och rättigheter är avgörande för att

kunna utföra uppdraget på ett bra och tryggt sätt, detta utan att riskera att bli av med jobbet, bli trakasserad eller utsatt på något annat sätt.

Vi jobbar nu i motvind gentemot både högerregeringen och arbetsgivarorganisationer som har fattat vilken makt skyddsombuden i Sverige har och gärna vill se att kopplingen till de fackliga organisationerna tas bort. Vi arbetar sedan en längre tid inom LO med ett projekt tillsammans med alla förbunden i Miljö- och arbetslivskommittén (MOA) som handlar om att stärka och utveckla förbundens skyddsombud. Detta arbete kommer att fortsätta även efter projektets slut. Vi har även ett bra upparbetat arbetssätt avseende påverkan gentemot politiken, departement och berörda myndigheter vilket kommer att intensifieras. Kampen för de viktiga skyddsombuden slutar aldrig. LOs styrelse ställer sig helt bakom båda dessa motioner.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.33, 14.34.

Utlåtande motion 13.37 (att-sats 3)

13.37

att LO intensifierar arbetet för att få Sverige att ratificera ILOs konvention 190 om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet (behandlas under dagordningspunkt 14.c).

LOs styrelse instämmer med motion 13.37 tredje att-satsen att Sverige vid det här laget borde ha ratificerat ILOs konvention 190 om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet. Våld och hot från tredje part riktad mot arbetstagare ökar inom alla branscher, inte minst gentemot arbetarkvinnorna. Arbetsplatsen är som motionären påpekar ofta den trygga platsen i tillvaron för den som utsätts för våld i privatlivet dit den ständigt överhängande hotbilden och utsattheten i hemmet inte har tillträde. Arbetsgivares agerande för att skapa en arbetsplats som är trygg och fri från våld, hot och trakasserier är avgörande för arbetstagares hälsa, säkerhet och livskvalitet. Undersökningar visar att var fjärde kvinna någon gång utsatts för någon form av våld av nuvarande eller tidigare partner. Även män och personer i samkönade relationer drabbas av våld i relationen. Våld i hemmet leder till psykisk- och fysisk ohälsa på både kort och lång sikt och innebär ofta återkommande sjukskrivningar.

Statistik från Försäkringskassan visar att i genomsnitt handläggs 11 000 ärenden per år som är kopplade till våld. För de kvinnor som är våldsutsatta ökar sjukfrånvaron med 20 procent. För att orka bryta ett destruktivt mönster där man lever i förtryck är en medveten och stödjande arbetsplats en viktig faktor för att bryta upp.

LO var drivande i förhandlingarna för konvention 190 om våld och trakasserier i arbetet, dels genom ILOs konferens i Geneve, därefter som en del i referensgruppen till regeringens utredning för en eventuell ratificering. Betänkandet lades fram till regeringen hösten 2021 där det sammanfattningsvis framfördes att svensk rätt är förenlig med ILOs konvention 190 och att inga lagändringar eller andra åtgärder krävdes för att kunna ratificera konventionen. Betänkandet föreslog även att Arbetsmiljöverket skulle ges i uppdrag att ta fram information som förklarar arbetsgivarens ansvar i arbetet mot våld

och trakasserier från tredje part, arbetsgivarens ansvar när våld och trakasserier som är arbetsrelaterat sker utanför arbetet samt hur arbetsgivare kan arbeta med dessa frågor.

Sedan dess har LO, genom bland annat arbetet i svenska ILO-kommittén, drivit på för en ratificering. Senaste kravet framfördes så sent som den 31 oktober till jämställdhetsminister och biträdande arbetsmarknadsminister Paulina Brandberg.

**Styrelsen föreslår att kongressen beslutar
att bifalla motionen 13.37 (att-sats 3).**

14.35

Regionala skyddsombud

Byggnadsarbetareförbundet

Arbetsmiljön används som ett konkurrensmedel i en värld av outsourcing, prispress och underbudskonkurrens. Det har lett till dålig arbetsmiljö på arbetsplatserna.

Allt fler branscher och arbetsplatser konkurrensutsätts med både uppstyckning och bemanningslösningar. Små och medelstora företag lämnar alltmer pressade anbud och tullar ofta på regelefterlevnaden.

Kunskapen om det systematiska arbetsmiljöarbetet och regelverket med arbetsmiljölag och arbetsmiljöföreskrifter brister allt oftare. Riskinventering, bedömning och förebyggande åtgärder är allt som ofta nedprioriterade frågor.

Byggnads har drivit frågan om skyddsombudens tillträde till arbetsplatsen i avtalsrörelsen och fått detta avtalsreglerat i samtliga våra fem kollektivavtal.

Där Byggnads är avtalsbärande fackförening, äger Byggnads regionala skyddsombud tillträde oavsett om vi har medlemmar eller ej.

Med hänsyn till det parlamentariska läget i Sveriges riksdag och nuvarande regerings fackföreningsfientliga förslag om neutrala fristående skyddsombud eller arbetsmiljökonsulter så bedömer Byggnads det viktigt att LO nu kraftsamlar sig.

Med förenad kraft kan ett samlat LO flytta fram Sveriges lönearbetares rätt att utse sina representanter i arbetsmiljöarbetet och ge dem utbildning och uppbackning så att de vågar ställa krav och förebygga olyckor, arbetsjukdomar och dödsfall.

I de företag där det saknas skyddsombud gör de regionala fackliga skyddsombuden ett livsviktigt arbete och deras tillträde behöver stärkas och säkras.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO med sin samlade kraft driver på för förstärkningar av de regionala fackliga skyddsombudens rätt samt

att LO verkar för ett utökat tillträde så inga arbetsplatser saknar företrädare gentemot de företag som sätter ekonomisk vinning före en bra arbetsmiljö med säkra och trivsamma arbetsplatser.

14.36

Regionalt skyddsombuds tillträde till arbetsplatser utan medlemmar

GS-facket avd 6 Dalarna/Gävleborg

Problemet med att det saknas lokala skyddsombud på arbetsplatser är påfallande. Det har gjort att regionala skyddsombud har större behov av att verka på dessa arbetsplatser. Vi upplever att vi har bra samverkan med arbetsgivarna och det har framkommit att entreprenörer som är verksamma inom skogsarbete ofta uppger att de har GS skyddsorganisation (RSO) som samarbetspartner för att få certifiering enligt PEFC och FSC. Detta trots att vi inte har tillträde till arbetsplatser där vi saknar medlemmar.

Detta hindrar oss från att medverka till en god arbetsmiljö på alla arbetsplatser där vi har kollektivavtal men saknar medlemmar.

Om rätt till tillträde till arbetsplatsen inte skulle kräva att vi har medlemmar där så skulle vi kunna bidra till att fler får en bättre arbetsmiljö på sin arbetsplats.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO agerar så att regionala skyddsombud får tillträde till arbetsplatser där vi har kollektivavtal även om vi saknar medlemmar samt

att LO verkar för att regionala skyddsombud får verka obehindrat på arbetsplatser där vi har kollektivavtal och skyddskommitté saknas.

14.37

Regionala skyddsombud tillåts på arbetsplatser med kollektivavtal

Handelsanställdas förbund avd 11 Örebro

I dag får regionala skyddsombud endast besöka arbetsplatser med minst en medlem och tyvärr finns det många arbetsplatser som saknar detta och därmed finns det ingen som kan bevaka att arbetsmiljön säkerställs och efterlevs.

För att skapa en bra arbetsmiljö behövs skyddsombud som hjälper till och företräder alla anställda. På små arbetsplatser finns det oftast otrygga anställningar och det påverkar våra medlemmars möjlighet att våga vara skyddsombud. Eftersom många arbetsplatser helt saknar skyddsombud så kan man säga att de i praktiken saknar skydd och möjligheter att påverka sin arbetsmiljö.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att regionala skyddsombud får tillgång till arbetsplatser med kollektivavtal.

Utlåtande motionerna 14.35–14.37

14.35

att LO med sin samlade kraft driver på för förstärkningar av de regionala fackliga skyddsombudens rätt samt

att LO verkar för ett utökat tillträde så inga arbetsplatser saknar företrädare gentemot de företag som sätter ekonomisk vinning före en bra arbetsmiljö med säkra och trivsamma arbetsplatser.

14.36

att LO agerar så att regionala skyddsombud får tillträde till arbetsplatser där vi har kollektivavtal även om vi saknar medlemmar samt

att LO verkar för att regionala skyddsombud får verka obehindrat på arbetsplatser där vi har kollektivavtal och skyddskommitté saknas.

14.37

att LO ska verka för att regionala skyddsombud får tillgång till arbetsplatser med kollektivavtal.

Gemensamt för motionerna 14.35, 14.36 och 14.37 är att motionärerna lyfter det viktiga arbete som regionala skyddsombud utför med att omhänderta arbetstagarnas intressen i arbetsmiljöfrågorna inom det skyddsområde där de verkar. Sett till dagens föränderliga arbetsmarknad med allt fler rörliga arbetsplatser, otrygga och utsatta anställningsformer, utländska företag som saknar kunskap om svensk arbetsmiljölagstiftning, fyller de fackliga organisationernas regionala skyddsombud en mycket viktig roll. Tyvärr nekades de fortsatt tillträde när inga medlemmar finns på arbetsstället, trots att det finns kollektivavtal med företaget. Här uppkommer enligt LOs styrelse en absurd situation att arbetsmiljölagen inte medger tillträdesrätt för regionala skyddsombud att möjliggöra en tryggare arbetsmiljö för arbetarna som omfattas av gällande kollektivavtal. Detta i åtanke när vi blickar tillbaka på 2023 där statistiken över dödsolyckorna skenade till ofattbara 65 döda arbetare, var och en av dem, alltid saknad av sin familj, anhöriga, vänner och arbetskamrater.

I 14.36, första att-satsen och 14.37 vill motionärerna se att LO verkar för en utökad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden, att den även ska omfatta arbetsplatser med kollektivavtal, oavsett om der finns medlemmar eller ej. LOs styrelse instämmer med motionärerna om att lagen behöver ändras för att ge regionala skyddsombud utökad tillträdesrätt till arbetsplatser med kollektivavtal enligt deras yrkanden.

LO har sedan en lång tid verkat för utökad tillträdesrätt. LOs styrelse anser att det är en märklig ordning som råder i dag att enbart medlemmar medger tillträde till arbetsplatsen, trots att företaget har tecknat kollektivavtal som gäller för alla andra villkor på arbetsstället, inte sällan med specifika skrivningar om arbetsmiljö. Det är genom kollektivavtalet ett tydligt partsförhållande mellan arbetsgivare och fack upprättas och omfattar rättigheter, skyldigheter samt olika samverkansformer och inte enbart kopplat till avtalet utan också i lagar.

Arbetsmiljölagen borde ålägga arbetsplatser med kollektivavtal att samverka med fackens regionala skyddsombud för att trygga arbetsmiljön enligt lagens grundintentioner, att vara en skyddslag som värnar arbetares liv och hälsa. Nu existerar en helt ologisk sidovagn gällande arbetsmiljön som är kopplad till individers eventuella medlemskap i facket. Detta trots att arbetsmiljölagen understryker att skyddsombud, oavsett vilket skyddsombud, representerar alla arbetstagare på arbetsplatsen och inte bara medlemmar.

Vidare i 14.35, andra att-satsen vill motionären att LO ska verka för utökad tillträdesrätt till alla arbetsplatser som saknar företrädare. Det har över tid gjorts tre statliga utredningar rörande regionala skyddsombud, den senaste gjordes 2022, *De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet* (SOU 2022:47). En av de viktigaste slutsatserna som utredningen landande i, är vikten av att få legitimitet till kravet om utökad tillträdesrätt, att rätten kopplas på kollektivavtalet oberoende om medlem finns eller ej. Nuvarande

regeln är kopplad till medlemskapet och ger tillträde till företag oavsett om de har avtal eller ej om det finns medlem på arbetsplatsen, en regel som ska kvarstå eftersom då kommer regionala skyddsombud in på avtalslösa företag och har tydlig koppling till facket.

Här finns tidigare kongressbeslut med yrkanden vilka är i linje med motionärens intention i 14.35 andra att-satts, vilka har bifallits. Utifrån det ska LO verka för att tillträdesrätten ska utökas till att omfatta alla arbetsplatser, oavsett om kollektivavtal finns eller ej och om skyddskommitté finns eller ej.

Vi måste beakta att skyddsombudsuppdraget innebär så mycket mer än att genomföra skyddsronder då och då. Uppdraget kräver att förtroende byggs upp över tid mellan arbetsgivare, arbetare och det regionala skyddsombudet på arbetsstället. Målet är att en lokal arbetsmiljöorganisation bildas med lokalt valda skyddsombud bland arbetstagarna på arbetsplatsen. Hela upplägget och tanken med de regionala skyddsombuden är de ska göra sig själva överflödiga genom att vara verksamma på ett sådant sätt att arbetsplatsen på sikt klarar av sitt arbetsmiljöarbete helt på egen hand utan deras närvaro.

LOs styrelse har därför under noggrant övervägande ändrat uppfattning och instämmer med slutsatsen i senast gjorda utredning. LOs styrelse anser att det är avgörande att det finns en tydlig koppling till facket med krav om utökad tillträdesrätt som är kopplat till kollektivavtalet oberoende om medlem finns eller ej. Samtidigt ska tillträdesrätten till arbetsplatser via medlemskapet fortsatt gälla, oavsett avtal eller ej. Det är viktigt också för att kunna stärka inte bara regionala skyddsombud utan också övriga skyddsombud i deras uppdrag och roll. Det är inte rimligt att facken ska ta ansvar för alla landets alla arbetsplatser, här med syftning på arbetsplatser utan vare sig medlemmar eller kollektivavtal. På dessa företag måste Arbetsmiljöverket ombesörja tillsyn av arbetsmiljön utifrån sitt myndighetsansvar.

I 14.35, första att-satsen, lyfter motionären vikten av att LO driver på för förstärkningar av de regionala fackliga skyddsombudens rätt. LOs styrelse är medveten om de politiska steg som tagits över tid, senast med sittande regering som gett uppdraget till Arbetsmiljöverket att utreda och se hur fler ska vilja engagera sig som skyddsombud, oavsett om arbetstagaren har facklig tillhörighet eller ej. Vi vet att ett skyddsombud utan en facklig organisation i ryggen vid svåra situationer blir bakbunden av sin arbetsgivare. Den beroendeställningen som uppstår till arbetsgivaren omöjliggör i princip för skyddsombudet att ställa kraftiga och nödvändiga krav, utan att riskera att utsättas för represalier eller till och med riskera sin anställning. LO verkar ständigt i de forum det är möjligt med målet att stärka inte bara regionala skyddsombuden, utan alla skyddsombud, i deras förtroendeuppdrag och nogsamt trycka på hur viktigt det är att uppdraget har sin förankring i facken och svenska partsmodellen.

I 14.36 andra att-satsen, vill motionären ha rätten att verka på arbetsplatser med kollektivavtal vilka inte har skyddskommitté. Om utökad tillträdesrätt blir verklighet på det sätt som LOs styrelse förordat, kommer de regionala skyddsombuden få rätt att verka på företag med kollektivavtal. Det oberoende om det finns medlem på arbetsplatsen eller ej, och att det inte finns en skyddskommitté. Fortsatt som i dag, upphör tillträdesrätten om det finns en skyddskommitté på arbetsplatsen.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.35 (att-sats 1), 14.36, 14.37 samt

att avslå motionen 14.35 (att-sats 2).

14.38

Arbetsmiljöverket

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

Arbetsmiljöverket måste få mer resurser och satsa på branschspecifika inspektörer. Det är tyvärr inte bara vår bransch (Bygg) som är utsatt för dumpning av löner och arbetsmiljö. Därför menar vi att LO måste sätta tryck politiskt för att Arbetsmiljöverket måste stärkas med både resurser som kompetens för specifika branscher.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att Arbetsmiljöverket måste få mer resurser och satsa på branschspecifika inspektörer.

14.39

Höj polisens kompetens inom arbetsmiljöområdet

Industrifacket Metall avd 2 Norrbotten

På grund av alltför bristfälliga förundersökningar i samband med utredningar gällande eventuella arbetsmiljöbrott läggs i dag de flesta utredningarna ned. En av anledningarna till detta är att det inte ingår någon som helst utbildning kring arbetsmiljölagsstiftningen i polisens utbildning. Dessutom prioriteras inte utredningarna i tillräcklig omfattning.

Ansvariga utredare på polisen får många gånger lägga utredningarna kring eventuella arbetsmiljöbrott åt sidan till förmån för andra brottsutredningar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

**att LO verkar för att polishögskolan inför obligatorisk utbildning inom arbetsmiljölagsstiftningens område samt
att LO verkar för att det säkerställs att arbetsmiljöbrott utreds och prioriteras av välutbildad personal inom polisväsendet.**

Utlåtande motionerna 14.38 och 14.39 samt 14.5 (att-sats 2)

14.38

att Arbetsmiljöverket måste få mer resurser och satsa på branschspecifika inspektörer.

14.39

att LO verkar för att polishögskolan inför obligatorisk utbildning inom arbetsmiljölagsstiftningens område samt

att LO verkar för att det säkerställs att arbetsmiljöbrott utreds och prioriteras av välutbildad personal inom polisväsendet.

14.5

att LO ska samordna och driva på en utveckling för en förbättring av arbetsmiljölagen (behandlas under dagordningspunkt 14.c).

Motion 14.5 lyfter i sin andra att-sats vikten av att LO behöver prioritera sitt uppdrag med

att samordna LO- förbunden, för att påverka lagstiftare och Arbetsmiljöverket för bättre arbetsmiljöregler. Nya arbetsmiljörisker kan ses som en liten fråga i ett förbund, medan ett annat förbund berörs betydligt mer av samma risk. En samordnad bild mellan förbunden tydliggör vilka nya trender och risker LO behöver lyfta, både till lagstiftaren och till Arbetsmiljöverket. I dag samordnas det uppdraget genom LOs miljö- och arbetslivskommitté (MOA) där varje förbund har en representant.

LOs styrelse anser att LOs arbete med att samordna förbundens utveckling av arbetsmiljön, problembilder och godtagbara lösningsförslag gentemot ansvariga myndigheter, departement och lagstiftande riksdag är ett arbete och uppdrag som behöver prioriteras. Det har som motionären påtalar många gånger visat sig avgörande att samla LO-förbundens gemensamma påverkanskraft för att få till stånd förbättringar.

En viktig del för ett arbetsliv med en ändamålsenlig arbetsmiljölag och arbetsmiljöföreskrifter är att Arbetsmiljöverkets inspektörer har den kompetens som behövs. Branschkompetens är avgörande för att kunna bedöma risker och brister och förstå hur regler behöver tillämpas inom olika branscher och arbetsmiljöer. LOs styrelse håller därför med om skrivningen i motion 14.38, om att det är bekymmersamt att arbetsmiljöinspektionens branschkompetenser i dag ersätts av generalistkompetenser. Som motionären mycket riktigt påpekar är denna utveckling inte gynnsam för att hindra vare sig arbetsmiljödumping eller arbetslivskriminalitet. Man behöver förstå hur branschen fungerar för att förstå drivkrafter och prioriteringar av säkerhetsåtgärder. Branschkompetens är även avgörande för att veta vilka genvägar arbetsgivarna använder.

Att inspektörer inte längre har branschkompetens försvårar även dialogen mellan inspektörerna, skyddsombuden och de regionala skyddsombuden som kommer från branschen. Dessa är betydligt mer insatta i problematiken på arbetsplatsen än vad inspektörerna är. Därför är det även viktigt att Arbetsmiljöverkets inspektörer alltid säkerställer att skyddsombudet involveras vid tillsyn. LOs styrelse bedömer i likhet med motionären i 14.38 att det från politikens håll behöver avsättas betydligt mer resurser till Arbetsmiljöverket än vad det gör i dag för att rusta upp Arbetsmiljöverkets branschkompetenser och kunna möta upp behoven från arbetsplatserna tillämpning av det nya regelverket.

Förutom att det behövs en upprustning av Arbetsmiljöinspektionens kompetenser, så lyfts även i motion 14.39 behovet av att stärka polisens kompetens inom arbetsmiljöområdet. Motionären pekar på problematiken med att åklagare ofta lägger ner ärenden om arbetsolyckor och vållande till annans skada eller död på grund av bristfälliga förundersökningar. Det kan innebära att det saknas visst underlag som polisen hade behövt säkerställa vid olycksplatsens brottsplatsundersökning eller att det saknas en beviskedja, som kan visa att det finns en skälig brottsmisstanke och att brottet kan tillskrivas någon straffrättsligt. Motionärens förslag är intressant. LO har drivit att Åklagarmyndigheten behöver stärkas för att fler arbetsolyckor ska bli straffrättsligt prövade. Utbildning om arbetsmiljölagen och arbetsmiljöbrott ingår i grundutbildningen för att bli polis, men sedan görs fördjupade introduktionsutbildningar till olika polistjänster. Så är det även för polisens förundersökningsledare och utredare som specialiserat sig på att utreda arbetsmiljöbrott.

Inom en del polisregioner utreder samma poliser även miljöbrott och ibland i vissa regioner även större jaktbrott. Utöver polisens utredning upprättar även Arbetsmiljöverket en utredning utifrån till tillsynsansvaret vid arbetsplatsolyckor. I

detta arbete ska arbetsmiljöinspektören och polisen samverka, vilket görs i varierande utsträckning utifrån tids- och bemanningsresurser. Rutinerna för myndighetssamverkan vid olycksplatsens utredningar kan behöva stärkas och samordnas bättre för att kunna ge åklagaren mer matnyttig information och kan bidra med tillräckligt underlag för att kunna göra en rättslig prövning av ärendet.

Alla branscher ska stå lika inför lagen och alla arbetstagares arbetsmiljöer ska hanteras rättssäkert. För att uppnå det krävs en uppdaterad kunskap om olika sorters risker och säkerhetskrav inom de olycksdrabbade branscherna för de polistjänster som berörs av utredningsarbetet vid en arbetsolycka. Det krävs även ett närmare samarbete med Arbetsmiljöverkets inspektörer och polisen med att lyssna till de skyddsombud som finns på arbetsplatsen där olyckan skett.

Även LOs styrelse anser att det är viktigt att dagens och morgondagens poliskår får löpande vidareutbildning när de tillträder tjänster som berör arbetsmiljöbrott och arbetslivskriminalitet.

En sådan utbildning bör vara obligatorisk och ingå i introduktionen för berörda polistjänster så att det säkerställs att misstänkta arbetsmiljöbrott utreds och prioriteras av välutbildad personal inom Polismyndigheten. Med en sådan riktad kunskapsinsats inom Polismyndigheten skulle det även bli tydligt för Polishögskolan att kunskapen behöver förstärkas även vid grundutbildningen för blivande poliser.

**Styrelsen föreslår att kongressen beslutar
att bifalla motionerna 14.38, 14.39, 14.5 (att-sats 2).**

14.40

Arbetskläder till alla

Industrifacket Metall avd 22 Sörmland

I många år har vi kämpat för att få arbetskläder på våra arbetsplatser. Efter år av påtryckningar fick vi till en lag som ger oss rätt att kräva arbetskläder när vi arbetar. Många arbetsgivare struntar ändå i lagen. Att medvetet utsätta arbetare för smittrisker och skador är att gå tillbaka i tiden och är kränkande för alla våra medlemmar.

I dag känns det som ett lotteri om man ska få arbetskläder av arbetsgivaren eller inte. Därför kräver vi att alla ska ha rätt till betalda arbetskläder och skyddsutrustning på alla arbetsplatser.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att genom kollektivavtal förtydliga och harmonisera med gällande lagstiftning, så alla som har behov får rätt till arbetskläder på våra arbetsplatser.

14.41

Fria arbetsskor för alla välfärdsarbetare

Kommunalarbetareförbundet avd Västra Svealand

Bra arbetsskor är dyra, slits fort och används enbart på arbetsplatsen. Därför borde arbetsgivaren stå för kostnaden. I dag betalar välfärdens medarbetare tusentals kronor ur egen ficka varje år, för att minimera arbetsmiljörisker.

På de manligt dominerade arbetsplatserna i kommunerna är gratis skor en självklarhet. För yrkesgrupper som maskinister, anläggnings- och parkarbetare faller Arbetsmiljöverkets regler om skyddsskor. Men på de kvinnodominerade arbetsplatserna tvingas däremot lågavlönade undersköterskor och barnskötare att betala för sina arbetsskor själva. Så är det för majoriteten av personalen inom vård, omsorg, förskola och skola. Trots att de i jobbet går långa sträckor på betonggolv och asfalt, i alla slags väder och under alla årstider, med stora risker för belastningsskador, halk- och fallolyckor.

Nära 20 000 anställda i äldreomsorg, skola och förskola har svarat på Kommunals medlemsenkät om arbetsskor. I äldreomsorgen är det 88 procent som inte får bidrag till sina arbetsskor, trots att sju av tio går över 10 000 steg varje dag. Resultaten från förskola och skola är ännu sämre. 96 procent inom förskolan och 94 procent inom skolan får inte heller bidrag av sina arbetsgivare till köp av arbetsskor.

På sikt skulle fria arbetsskor i välfärden ge en samhällsekonomisk vinst, då de skulle bidra till att minska sjuktalet. Arbetsskor minskar belastningsskador, halk- och fallolyckor, arbetsskador och arbetsorsakade besvär. Arbetsskor i välfärden är också en fråga om hygien och smittsäkerhet. När privata skor används i jobbet, vilket de gör i dag, ökar risken för smittspridning.

Alla, oavsett kön, behöver bra arbetsutrustning. Kommunal kräver rättvisa, ett jämställt arbetsliv och en god arbetsmiljö för medlemmarna i välfärden. Det är hög tid att införa gratis arbetsskor även i vård, omsorg, förskola och skola.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska arbeta för att fria arbetsskor ska införas för alla välfärdsarbetare.

Utlåtande motionerna 14.40 och 14.41

14.40

att LO verkar för att genom kollektivavtal förtydliga och harmonisera med gällande lagstiftning, så alla som har behov får rätt till arbetskläder på våra arbetsplatser.

14.41

att LO ska arbeta för att fria arbetsskor ska införas för alla välfärdsarbetare.

I motionerna 14.40 och 14.41 belyser motionärerna problematiken som råder ute på arbetsplatserna kring hur möjligheterna att få behovet av arbetskläder och arbetsskor tillgodosett av sin arbetsgivare. Trots anställdas likvärdiga behov av skydd mot kyla, regn, hårda golv som ger trötta ben och för att kunna hålla en god hygien på jobbet, vet vi att det är oftare lättare inom mansdominerade yrken än kvinnodominerade att få rätt till arbetskläder.

Vad som räknas som arbetskläder och arbetsskor definierats på olika sätt och ska inte förväxlas med vad som gäller för skyddskläder och skyddsskor, vilket regleras i arbetsmiljölagen. Vid skyddskläder är det ofta de yttre omständigheterna i arbetsmiljön som avgör vad som krävs, exempelvis vid truckkörning, buller, temperatur, kemikalier, smittorisker och dessa återfinns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Fler aspekter hittas hos andra myndigheter och verk som i Socialstyrelsens, Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets regelverk gällande hygien, smittorisker, med hantering av allergener med mera, där arbetskläder alternativt skyddskläder kan vara en lösning.

Yrken där uniform krävs bestäms av myndigheters och verks riktlinjer, här finns en arbetsrättslig aspekt att om uniformen inte ändvänder som anvisat kan uppsägning ske. Utöver ovan nämnda kan och har alltid enskilda arbetsgivare möjlighet att tillhandhålla arbetskläder och arbetsskor för sina anställda, oavsett om det handlar om skydd, hygien eller varumärke.

Motionären i 14.40 vill att LO ska verka genom kollektivavtal för att få arbetskläder åt alla som har behov av det. 14.41 vill att LO ska verka för fria arbetsskor ska införas för alla välfärdsarbetare.

Styrelsen anser att rätten till arbetskläder och arbetsskor bäst drivs av det enskilda förbundet som har kännedom om vilka branscher och yrken som bör prioriteras med kollektivavtalslösning. Det utesluter inte att frågorna i framtiden kan drivas av LO i det fall förbunden väljer att göra dem till föremål för de samordnade avtalskraven i nästa avtalsrörelse.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionerna 14.40, 14.41.

14.42

Skärpta regler för ergonomisk belastning

Industrifacket Metall avd 2 Norrbotten

Vi har i dag på många arbetsplatser en dålig ergonomisk arbetsmiljö vilket gör att våra medlemmar blir utslitna i förtid, ofta med utslitna ryggar, axlar och armar som följd.

När vi nu ser en tydlig trend att arbetsgivarna vill eller har förändrat arbetsorganisationen till exempelvis med Lean Production, där det nya arbetssättet ofta ökar den redan höga ergonomiska belastningen och resultatet blir en ännu större utslagning av våra medlemmar.

Vi tycker att arbetsmiljölagen är alldeles för dålig på området ergonomi och vill ha ett tydligare och skärpt regelverk kring detta.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO får i uppdrag att utreda och verka för ett bättre och skärpt regelverk för ergonomisk belastning.

Utlåtande motionerna 14.42 och 14.24 (att-sats 2)

14.42

att LO får i uppdrag att utreda och verka för ett bättre och skärpt regelverk för ergonomisk belastning.

14.24

att LO verkar för att kraftigt begränsa möjligheten till ensamarbete (behandlas under dagordningspunkt 14.c).

Motion 14.42 handlar om problemet med ergonomisk belastning. Väldigt många, nästan de flesta av LO-förbundens medlemmar, har en dålig ergonomisk arbetsmiljö då flertalet arbetar med sina kroppar. Motionären nämner problem som uppstår eller förvärras vid förändrad arbetsorganisation som leder till starkt styrt och bundet arbete. Detta ska absolut inte behöva förekomma och ska enligt Arbetsmiljölagen undvikas helt eller åtminstone begränsas.

När det gäller belastningsergonomi så karakteriseras hälsofarlig belastning framför allt av hög belastning, ensidigt upprepad belastning, eller långvarig låg belastning utan tillräckliga avbrott för återhämtning eller rörelsevariation. Tröttande fysisk belastning är inte nödvändigtvis hälsofarlig, men kan orsaka belastningsbesvär om den upprepas ofta, pågår under en längre tid men också vid enstaka orimligt tunga lyft. Att förebygga och åtgärda risker för belastningsbesvär ingår i det systematiska arbetsmiljöarbetet. I detta arbete har skyddsombuden en otroligt viktig funktion.

Det framkommer väldigt tydligt både i arbetsmiljölagen, specifika föreskrifter om belastningsergonomi, systematiskt arbetsmiljöarbete samt organisatorisk och social arbetsmiljö, att arbetsgivaren har skyldigheter att göra riskbedömningar, följt av åtgärder som ska utvärderas. Åtgärderna som behövs för att komma till rätta med den ergonomiska belastningen varierar mycket beroende på hur det ser ut inom förbundens olika branscher. Med andra ord anser LOs styrelse att bra verktyg redan finns för området

ergonomi men kunskapen om dem och nyttjandet av desamma behöver säkerligen förbättras och utvecklas.

I motion 14.24, andra att-satsen vill motionären att LO ska verka för att kraftigt begränsa möjligheten till ensamarbete, vilket är väldigt lovvärt. LOs styrelse delar motionärens vision om att ingen borde behöva arbeta ensam. Det är dock inte förbjudet enligt lag att arbeta ensam, men arbetsmiljölagen förutsätter att man hanterar och förbereder arbetet på rätt sätt enligt föreskriften om ensamarbete.

Ensamarbete är förenat med särskilda risker om något skulle inträffa. Därför är det av yttersta vikt att varje arbetsgivare gör en riskbedömning tillsammans med arbetstagaren och skyddsombudet avseende ensamarbetet. Det handlar om allt från vad man ska göra om något händer, vilka larmfunktioner som finns, hur fungerar just denna arbetstagarer i den specifika situationen, upplever hen oro eller stress, finns det möjlighet till avbyte med mera. Det måste kunna gå att nå chefen eller en arbetskamrat, man måste kunna få träffa arbetskamrater på sina raster då ensamarbete kan vara socialt utarmande. Det finns dock många arbetsuppgifter inom olika branscher där det de facto är fullt motiverat och fungerar ypperligt att arbeta ensam under förutsättning att riskbedömningar och åtgärder enligt ovan är gjorda, säkerhetssystem finns på plats och där arbetstagarerna trivs bra med sin situation. Det finns verktyg; arbetsmiljölagen och föreskrifter, som är viktiga att använda sig av när man planerar arbetet. LO-styrelsen ser det därför svårt att tillmötesgå motionärens önskan om att sträva efter ett arbetsliv helt utan ensamarbete.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att anse motionen 14.42 besvarad samt

att avslå motionen 14.24 (att-sats 2).

14.43

Arbetsgivarens vårdansvar

Handelsanställdas förbund avd 11 Örebro

Det ställs stora krav på arbetare i dag. Produktivitet och effektivitet är i många branscher inte bara ett krav för att få behålla jobbet utan ofta också lönesättande. Det sliter på människor att jobba under press och det kan ske såväl olyckor som fysiska och psykiska sjukdomar.

Företagshälsovård blir mer och mer något som inte prioriteras och arbetare som blivit sjuka av och på jobbet hänvisas till primärvården som i dag på många ställen saknar resurser att snabbt hjälpa dem som blivit sjuka eller skadade.

Så här kan vi inte ha det. Det måste vara arbetsgivarens ansvar att ta hand om dem som blir sjuka eller skadade på jobbet och se till att de rehabiliteras snabbt tillbaka till arbete.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att arbetsgivarna måste ta ett större ansvar gällande företagshälsovård så arbetare snabbare rehabiliteras tillbaka till arbete.

14.44

Friskvårdsbidrag till alla

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

Friskvårdsbidraget är viktigt för att få ett hållbart arbetsliv och innebär ökad livskvalité för löntagare. Friskvård är förebyggande mot arbetsskador och förslitning.

I dag är friskvårdsbidraget ojämnt fördelat inom löntagarkollektivet. Det är avhängigt om företagen vill satsa på personalens välbefinnande. Det är möjligt att komma till rätta med denna orättvisa genom att se till att ingen får mindre än det skattebefriade friskvårdsbidraget.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att inget företag ska kunna betala ut mindre än det skattefria friskvårdsbidraget till arbetstagen.

Utlåtande motionerna 14.43 och 14.44

14.43

att LO verkar för att arbetsgivarna måste ta ett större ansvar gällande företagshälsovård så arbetare snabbare rehabiliteras tillbaka till arbete.

14.44

att LO verkar för att inget företag ska kunna betala ut mindre än det skattefria friskvårdsbidraget till arbetstagen.

Företagshälsovården har tappat i anslutningsgrad de senaste 30 åren efter att det statliga stödet försvann liksom det ansvar staten ansågs ha tillsammans med parterna för en utvecklad förebyggande och rehabiliterande företagshälsovård. I och med att företagshälsovården marknadsiserades på 1990-talet och kom att bli säljande företags-hälsovårdsföretag riktat till HR-avdelningars behov och inte arbetsplatsens partsgemensamma behov. Arbetsgivarna kom att inrikta sig på att köpa de tjänster de är skyldiga att hantera som rehabilitering och arbetsanpassning samt medicinska undersökningar inom vissa arbeten, vanligtvis på avrop vid behov och inte långsiktigt förebyggande insatser.

Efter att den statliga subventioneringen av företagshälsovården försvann återstår en bråkdel i form av Försäkringskassans rehabiliteringsstöd till arbetsgivare som nyttjar företagshälsovårdstjänster vid individuell arbetslivsinriktad rehabilitering. Även i de partsgemensamt kollektivavtalade försäkringarna finns en liknande konstruktion med ett ekonomiskt bidrag hos Afa Försäkring att ansöka för förebyggande rehabilitering/ arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering. Båda nämnda stöd nyttjas i låg utsträckning jämfört med behoven. Framför allt mindre arbetsgivare utan HR-funktioner och företagshälsovård har låg kännedom om möjligheten till ekonomiskt stöd vid rehabilitering på arbetsplatsen. När det gäller förebyggande företagshälsovård saknas både ekonomiskt stöd och lagstöd som är direkt tvingande för arbetsgivaren. Med en förebyggande företagshälsovård skulle arbetsolyckor samt arbetsrelaterade skador och sjukdomar sannolikt kunna förebyggas i mycket högre utsträckning än i dag.

Eftersom arbetsgivaren ska organisera och ansvara för arbetslivsinriktad rehabilitering och arbetsanpassning är det rimligt att arbetsgivarens ansvar tydliggörs och stärks. Det behövs krav på anlåtande av en företagshälsovård som hjälper arbetstagen åter till arbete när arbetstagen medicinskt anses redo för återgång.

LOs styrelse anser att företagshälsovården ska vara till för alla på arbetsplatsen, inte bara arbetsgivaren som det i dag upplevs av många arbetstagare. Den hållningen har LOs styrelse haft länge och frågan om företagshälsovårdens viktiga roll för arbetstagarnas hälsa och rehabilitering har återkommande behandlats positivt vid LOs kongresser. Bland annat finns det en vägledning för företagshälsovård i LOs arbetsmiljöstrategi från 2010 samt i de remissyttranden som LO lämnat på företagshälsovårdsutredningar, senast SOU 2022:45. LOs styrelse anser därför att det är av vikt att förstärka den inriktning LO tidigare antagit i linje med motionärens förslag.

Förutom företagshälsovårdens viktiga roll när det gäller såväl arbetsanpassning och rehabilitering som förebyggande insatser har även friskvården på arbetsplatsen en viktig men tynande funktion. Friskvårdsinsatser bidrar inte bara till fysisk styrka och kondition utan är även ofta hälsofrämjande aktiviteter som leder till gemenskap, återhämtning, stöd om kost och vikt samt tobaksavvänjning. Men även utbudet av friskvård har kommit att bli ett ensidigt arbetsgivarbeslut som alltför sällan planeras partsgemensamt i samverkan.

LOs styrelse delar motionärens bild i motion 14.44 av att arbetsgivarna använder det skattesubventionerade friskvårdsbidraget på ett väldigt varierat sätt och en del arbetsgivare använder inte alls möjligheten till att bidra till arbetstagarnas vilja och behov av friskvårdande insatser. Under de senaste 25 åren har friskvård på arbetstid minskat och begränsats och likaså antalet motionsföreningar kopplat till arbetsplatsen. Friskvården utgår från frivillighet, för både arbetsgivaren att erbjuda friskvårdsaktiviteter man får friskvårdsbidrag för liksom arbetstagarnas frivillighet att ta del av genom motprestationen att friskvårdsaktiviteter inom ramen för bidraget utförts.

Enligt Skatteverket får friskvårdsbidraget 2024 högst uppgå till 5 000 kronor för aktiviteter med inslag av motion och annan friskvård som till exempel gymkort, motionsdans, ridlektioner och startavgifter till tävlingar. Det är upp till varje arbetsgivare att bestämma vilka friskvårdsaktiviteter företaget godkänner som sin grund för friskvårdsbidrag och hur stort friskvårdsbidrag de beviljar till arbetstagarna. I de fall där arbetsgivaren, med eller utan samverkan med facket, inte utgår från en behovsanalys bland arbetstagarna och inte möjliggör att aktiviteten utförs på arbetstid utgörs ofta utbudet av aktiviteter från eldsjälars intresse och tradition på arbetsplatsen. Det är inte heller alltid att arbetsgivaren eller skyddsorganisationen ser friskvård som en del av hälsofrämjande insatser inom ramen för arbetsmiljöarbetet utan i stället betraktar friskvård som en ren personalförmån, som en del av lönen.

Folkhälsoforskningen visar att framför allt arbetares kondition och styrka har minskat avsevärt de senaste decennierna. Samtidigt ökar arbetsrelaterade skador och sjukdomar. Att friskvårdens utformning och tillgång behöver återinföras på skyddskommittéers dagordning är utan tvekan. Friskvårdsbidraget är därför en mycket lämplig fråga att diskutera i samverkan i skyddskommittén. LOs styrelse anser även att friskvård är en lämplig fråga för facket att kräva på arbetstid liksom höjt friskvårdsbidrag samt ett tillfälle att involvera medlemmarna genom att föra fram olika yrkesgruppers behov av friskvårdsaktiviteter som även är motiverande att genomföra för att förebygga förslitningsskador och få bättre kondition och därmed stärkt immunförsvar. Även om skattesubventionerade friskvårdsbidraget riktar sig till arbetsgivarna att besluta om, finns det inget hinder för facken lokalt eller centralt att driva på utvecklingen av en behovsanpassad friskvård som utformas så att fler arbetare kan, vill och orkar ta del av friskvårdsbidraget. Detta är ett

arbete som kan drivas inom ramen för samverkan inom det systematiska arbetsmiljöarbetet eller genom upprättande av lokala överenskommelser mellan fack och arbetsgivare.

Eftersom friskvårdsbidragets uppbyggnad hos Skatteverket bygger på arbetsgivarens frivillighet att ens erbjuda friskvårdsaktiviteter, samt arbetstagarens motprestation att kunna uppvisa kvitto på att friskvårdsaktiviteten genomförts inom ramen för de friskvårdsaktiviteter arbetsgivaren erbjuder, ser LOs styrelse det som svårt att i linje med motion 14.44 förslag att verka för att inget företag ska kunna betala ut mindre än det skattefria friskvårdsbidraget till arbetstagaren. Däremot anser Styrelsen i linje med motionärens intentioner att fler behöver kunna få möjlighet att nyttja friskvårdsbidraget och att aktiviteterna ska utgå från arbetstagarnas behov och att friskvårdstid på arbetstid ska vara möjlig att genomföra i anslutning till arbetsdagens början och slut i högre utsträckning än i dag.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 14.43 samt

att avslå motionen 14.44.

I debatten deltog:

David Andergard, Seko
Elin Ljunggren, Kommunal
Pierre Eriksson, Handels
Helena Ersson, Kommunal
Madeleine Holst, Fastighets
Jenny Parmstrand, Fastighets
Roger Edblom, Livs
Erik Jonsson, GS-facket
Andreas Faxby, GS-facket
Tomas Kullberg, Byggnads
Eva Guovelin, LOs styrelse

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtanden,
- Pierre Eriksson, Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 13.37 (att-sats 3),
- Tomas Kullberg, Byggnads, bifallsyrkande på motionerna 14.40 och 14.41,
- David Andergard, Seko, med flera, bifallsyrkande på motion 14.41,
- Elin Ljunggren, Kommunal, med flera, bifallsyrkande på motion 14.41 med tillägget: inom LO-kollektivet.
- Roger Edblom, Livs, yrkande om uttalande om dödsolyckor.

Beslut

Kongressen beslutade
att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.40.

Kongressen beslutade genom försöksvotering
att bifalla motion 14.41.

Votering begärdes av Eva Guovelin, LOs styrelse.

Kongressen beslutade
att bifalla tilläggsyrkandet på motion 14.41.

Kongressen beslutade
att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

14.d Avtalsförsäkringar

Motionerna 14.45–14.47, 14.48 (att-sats 1), 14.49–14.69 samt 16.1 (att-sats 3).

14.45

Ingen som går på graviditetspenning ska gå ned i ersättning

Industrifacket Metall avd 44 Halland, Byggnadsarbetareförbundet region Småland–Blekinge, Industrifacket Metall avd 34 Borås

Graviditetspenning beräknas i huvudsak likt reglerna för sjukpenning. Det betyder att graviditetspenning beräknas på ungefär 80 procent av personens sjukpenninggrundande inkomst, SGI. Inkomsttaket är olika för graviditetspenning, som är 7,5 prisbasbelopp och sjukpenning, som är tio prisbasbelopp. År 2023 presenterade statens offentliga utredningar *Ett modernare socialförsäkringsskydd för gravida*, där bland annat förslaget om att höja prisbasbeloppet för graviditetspenning till samma prisbasbelopp som sjukpenning har i dag.

Graviditetspenning kan utbetalas till en arbetstagare som har risker i arbetsmiljön samt vid nedsatt arbetsförmåga vid fysiskt påfrestande arbete. Den största gruppen som behöver använda sig av ersättning från graviditetspenning är kvinnor mellan 25 och 29 år. Utredningen visar också att de som arbetar inom LO-kollektivet är överrepresenterade bland dem som blir beviljade graviditetspenning, framför allt kvinnor som arbetar inom omsorg. I genomsnitt visar utredningen att de som blivit beviljade graviditetspenning får sina inkomster minskade redan från gravidmånad tre och sjunker drastiskt gravidmånad sju och fortsätter sjunka fram till barnets födsel. För de som har annan ersättning, som sjukpenning, sjunker ersättningen likvärdigt med dem som har graviditetsersättning.

För kvinnor som väljer att ta ut föräldrapenning under sin graviditet börjar ersättningen sjunka först under gravidmånad sju och för de som inte har någon annan ersättning under sin graviditet ser man att deras inkomst sjunker först vid månaden då de föder.

Innan 2018 låg sjukpenning och graviditetspenning (tidigare kallad havandeskapspenning) på samma prisbasbelopp. År 2018 valde man att höja prisbasbeloppet med motiveringen att de reala inkomsterna hade ökat och att inkomstbortfallsprincipen i förmånen hade urholkats. Samma gäller för graviditetspenning, men man har inte haft ett lagförslag på att prisbasbeloppet för graviditetsersättning ska höjas förrän nu. Sedan 1972 har personer som varit sjukskrivna kunnat få extra ersättning från avtalsförsäkringen. Arbetande kvinnor 2023 som blir gravida och har risker i arbetsmiljön eller nedsatt arbetsförmåga vid fysiskt arbete har inte bara sämre ersättning utan även ingen höjd ekonomisk trygghet med avtalsförsäkring.

Låt det inte fortsätta att arbetande kvinnor blir ekonomiskt lidande för att de bildar familj.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att personer som beviljats graviditetspenning från Försäkringskassan ska få en likvärdig kompletterande försäkring som AGS.

14.46

AGS-ersättning vid graviditetspenning

Handelsanställdas förbund avd 17 Karlstad

När man är gravid och har ett arbete som man inte kan utföra antingen för att det är fysiskt ansträngande eller för att det finns risker i arbetsmiljön så kan man få graviditetspenning från Försäkringskassan. Detta gäller 60 dagar före beräknad förlossning. Man kan också bli förbjuden av sin arbetsgivare att fortsätta sitt arbete på grund av risker i arbetsmiljön och då kan man få graviditetspenning från och med den dagen förbudet gäller.

Som det ser ut nu är det enbart sjukskrivna som får AGS-ersättning. Detta är väldigt konstigt då man inte får jobba på grund av risker i arbetet. Det borde likställas som en sjukskrivning. I samband med covid-19 gjordes en tillfällig förändring att man fick AGS-ersättning.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO jobbar för att det ska vara AGS-ersättning vid graviditetspenning oavsett vilken anledning man får graviditetspenning för.

14.47

Graviditetspenning

Byggnadsarbetareförbundet region Väst

Ingen som går på graviditetspenning ska gå ner i ersättning.

Graviditetspenning beräknas i dag i huvudsak likt reglerna för sjukpenning. Det betyder att graviditetspenning beräknas på ungefär 80 procent av personens SGI. Inkomsttaket är olika för graviditetspenning som är 7,5 prisbasbelopp och sjukpenning som är tio prisbasbelopp. 2023 presenterades statens offentliga utredningar ett modernare socialförsäkringsskydd för gravida. Där bland annat förslaget om att höja prisbasbeloppet för graviditetspenning till samma prisbasbelopp som sjukpenning har i dag.

Graviditetspenning kan utgå till en arbetstagare som har risker i arbetsmiljön samt vid nedsatt arbetsförmåga vid fysiskt påfrestande arbete. Den största gruppen som behöver använda sig av ersättning från graviditetspenning är kvinnor i åldrarna 25–29 år. Utredningen visar också att de som arbetar inom LO-kollektivet är överrepresenterade bland de som blir beviljade graviditetspenning, framför allt kvinnor som arbetar inom omsorg.

I genomsnitt visar utredningen att de som blivit beviljade graviditetspenning får sina inkomster minskade redan från gravidmånad tre och sjunker drastiskt gravidmånad sju och fortsätter sjunka fram till barnets födelse. För de som har annan ersättning som sjukpenning så sjunker deras ersättning likvärdigt med de som har graviditetsersättning.

För kvinnor som väljer att ta ut föräldrapenning under sin graviditet så börjar deras ersättning sjunka först under gravidmånad sju och för de som inte har någon annan ersättning under sin graviditet så ser man först att deras inkomst sjunker vid månaden då de föder.

Innan 2018 så låg sjukpenning och graviditetspenning (tidigare kallats havandeskapspenning) på samma prisbasbelopp. År 2018 valde man att höja prisbasbeloppet med motiveringen att de reala inkomsterna hade ökat och att inkomstbortfallsprincipen i förmånen hade urholkats. Samma gäller för

graviditetspenning men man har inte haft ett lagförslag på att prisbasbeloppet för graviditetsersättning ska höjas förrän nu.

Sedan 1972 har personer som varit sjukskrivna kunnat få extra ersättning från avtalsförsäkringen. Arbetande kvinnor som 2023 blir gravida och har risker i arbetsmiljön eller nedsatt arbetsförmåga vid fysiskt arbete har inte bara sämre ersättning utan även ingen höjd ekonomisk trygghet med avtalsförsäkring.

Låt det inte fortsätta att arbetande kvinnor bli ekonomisk lidande för att de bildar familj.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att personer som beviljats graviditetspenning från Försäkringskassan ska få en likvärdig kompletterande försäkring som AGS.

Utlåtande motionerna 14.45–14.47 och 16.1 (att-sats 3)

14.45

att LO verkar för att personer som beviljats graviditetspenning från Försäkringskassan ska få en likvärdig kompletterande försäkring som AGS.

14.46

att LO jobbar för att det ska vara AGS-ersättning vid graviditetspenning oavsett vilken anledning man får graviditetspenning för.

14.47

att personer som beviljats graviditetspenning från Försäkringskassan ska få en likvärdig kompletterande försäkring som AGS.

16.1

att LO arbetar för att det införs en kompletterande avtalsförsäkring till graviditetspenningen (behandlas under dagordningspunkt 14.d).

Motionärerna föreslår att den som blir beviljad graviditetspenning ska få en extra ersättning från en kollektivavtalad försäkring under den tiden. Antingen via den existerande Avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS) eller från en ny kompletterande försäkring. LO-kongressen 2016 biföll två motioner med kravet att AGS-försäkringen skulle ersätta även tid med graviditetspenning. Denna villkorsändring har därför funnits med för övervägande och prioritering inför alla de samordnade förhandlingar som LO har genomfört sedan dess.

LOs styrelse ser ingen anledning att göra någon annan bedömning nu utan anser att kravet är fortsatt angeläget och ska finnas med för övervägande och prioritering vid framtida förhandlingar om de kollektivavtalade försäkringarna.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.45, 14.46, 14.47, 16.1 (att-sats 3).

14.48

En försäkring i tiden

Industrifacket Metall avd 46 Blekinge

Eftersom det i dag är möjligt att jobba efter 65 år borde försäkringarna fortsätta gälla enligt riksdagens riktålder. När en höjning av pensionsåldern sker bör försäkringarna anpassas.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att avtalsförsäkringar och trygghetsförsäkringar anpassas till dagens arbetsmarknad, så de gäller enligt beslutad riktålder samt att medlemsförsäkringar anpassas till dagens arbetsmarknad (behandlas under dagordningspunkt 12.c).

14.49

Förlängd giltighet/ändrade villkor för våra avtalsförsäkringar

Handelsanställdas förbund avd 11 Örebro

Vi lever allt längre, pensionsåldern har höjts och väntas höjas de kommande åren. I dag kan man få ersättning för avtalsförsäkringar tills en månad innan man fyller 66 år men du förväntas kunna jobba ända fram tills du är 69 år.

Att inte kunna ta del av avtalsförsäkringarna fram till sista dagen du är anställd kommer påverka ekonomin till det sämre och för att motivera att vi jobbar längre är det viktigt att vi känner oss trygga inte bara på jobbet, utan även ekonomiskt.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att våra avtalsförsäkringar ska gälla till och med den övre ålder man har rätt att som längst vara anställd.

14.50

AGS-förmåner efter 65 år

Industrifacket Metall avd 34 Borås

Enligt nuvarande villkor upphör rätten till AGS-förmåner vid ingången av den månad den anställde fyller 65 år. Enligt nuvarande lagstiftning har man rätt att kvarstå i anställning fram till 69 års ålder. Dessutom kan man ha rätt till sjukpenning vid sjukdom om man kvarstår i anställning efter 65 års ålder.

Den som väljer att vara yrkesverksam helt eller delvis efter 65 år ska inte ha sämre villkor än någon annan om den blir sjuk. Därför är det viktigt att våra avtalsförsäkringar är anpassade till den som är yrkesverksam efter 65 år.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att AGS-försäkringens villkor i § 3 ändras till att AGS-förmåner ska följa regelverket för sjukpenning och sjukersättning med automatik enligt socialförsäkringsbalken.

Utlåtande motionerna 14.48 (att-sats 1), 14.49 och 14.50

14.48

att LO verkar för att avtalsförsäkringar och trygghetsförsäkringar anpassas till dagens arbetsmarknad, så de gäller enligt beslutad riktålder.

14.49

att LO verkar för att våra avtalsförsäkringar ska gälla till och med den övre ålder man har rätt att som längst vara anställd.

14.50

att LO verkar för att AGS-försäkringens villkor i § 3 ändras till att AGS-förmåner ska följa regelverket för sjukpenning och sjukersättning med automatik enligt socialförsäkringsbalken.

Motionerna 14.48 första att-satsen, 14.49 samt 14.50 handlar om hur länge de kollektivavtalade försäkringarna ska gälla. Det som skiljer är förslag på sluttid.

Motion 14.48 första att-satsen vill att sluttid ska följa kommande riktålder. Motion 14.49 vill att slutålder ska vara till och med den övre ålder man har rätt att som längst vara anställd. Motion 14.50 föreslår att AGS-förmåner enligt AGS-försäkringens villkor § 3 ska följa regelverket för sjukpenning och sjukersättning med automatik enligt socialförsäkringsbalken.

Det finns i dessa motioner förslag på flera olika tidpunkter för avslut av avtalsförsäkringarna och avslutsålder i AGS-villkoren. Förslagen är riktåldern, åldern man som längst har rätt att vara anställd enligt LAS samt att AGS-försäkringens villkor § 3 ska följa regelverket för sjukpenning och sjukersättning med automatik enligt socialförsäkringsbalken.

Riktåldern är den tidpunkt då vissa socialförsäkringar, a-kassan samt rätten till pensionsdelar, avslutas respektive kan utges. Riktåldern beslutas av riksdagen och är i dag 66 år och kommer att bli 67 år 2026.

Rätten att kvarstå i arbete enligt LAS är i dag 69 år. AGS-villkoren ska med automatik följa regelverket för sjukpenning och sjukersättning. Detta regelverk är i dag, för sjukersättning, 66 år och kommer följa riktåldern i framtiden. Den höjs till 67 år 2026.

Rätten till sjukpenning går däremot högre upp i ålder. Vid fyllda 70 år kan sjukpenning utges som längst i 180 dagar. Denna motion är mer i andan av vad LO-styrelsen vill med alla avtalsförsäkringar, men det föreslås endast ändringar i AGS-villkoren.

Vid kongressen 2016 bifölls en motion om att man skulle var försäkrad så länge man är anställd, alltså ingen utsatt ålder. Vid senaste kongressen 2020–2021 bifölls, efter votering, en motion att man skulle vara försäkrad så länge man har rätt att kvarstå i arbete – i dag 69 år.

LO-styrelsen kan ställa sig bakom motion 14.49 som föreslår att LO verkar för att avtalsförsäkringar ska gälla till och med den ålder man har rätt att som längst vara anställd.

LOs styrelse föreslår att kongressen antar en tilläggsatt-sats i anslutning till motion 14.49 som lyder ”att alla ska vara försäkrade så länge man kvarstår i anställning utan åldersgränser i alla avtalsförsäkringar”.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 14.49 samt

att avslå motionerna 14.48 (att-sats 1), 14.50.

14.51

Trygghetsförsäkring vid arbetsolycksfall

Industrifacket Metall avd 2 Norrbotten

Om man råkar ut för olycksfall i arbetet har man enligt trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA, rätt till ersättning för inkomstbortfall endast om sjukskrivningen överstiger 14 dagar. För kortare sjukskrivningar får man ersättning via sjuklönesystemet, som innebär avdrag för karensdag och ersättning om 80 procent av lön.

Alla tjänar på att man kommer tillbaka till arbetet så fort som möjligt. I många fall kan man anpassa arbetsuppgifterna om man inte direkt efter olycksfallet, klarar av sitt ordinarie arbete.

Vi anser att all sjukfrånvaro som är orsakad av arbetsolycksfall, ska ersättas fullt ut från första dagen och att arbetsgivarna betalar vanlig lön till löntagaren. Arbetsgivaren ska då, i efterhand, få rekvirera utlagd försäkringsersättning via TFA.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att arbetsgivaren ska betala hela inkomstbortfallet de första 14 dagarna vid arbetsolycksfall.

14.52

Avtalsförsäkringar – ILO-listan

Industrifacket Metall avd 34 Borås

I vår arbetsskadeförsäkring (TFA) har vissa arbetssjukdomar inte behövt prövas av Försäkringskassan utan Afa Försäkring har gjort en utredning om sjukdomen berott på skadlig inverkan i arbetet. Dessa arbetssjukdomar som Afa Försäkring utreder finns listade i ILO-förteckningen om yrkesskador som är från 1980. Det finns en uppdaterad ILO-lista från 2010 som omfattar även belastningsskador, vilket skulle öka chansen för våra medlemmar att få pröva om deras besvär är arbetsrelaterade, men den används inte.

År 1990 godkändes 72 procent av alla som drabbades av arbetssjukdom som arbetsskada, 15 år senare var siffran 16 procent. Därefter har möjligheten att få tidsbegränsad sjukersättning tagits bort, vilket innebär att nästan inga arbetssjukdomar prövas av Försäkringskassan. Därför är det av stor nödvändighet att vi träffar överenskommelse med Svenskt Näringsliv om den uppdaterade ILO-listan.

Trots att det finns ett kongressbeslut från LO-kongressen år 2012 om att driva frågan mot Svenskt Näringsliv har inte våra förhandlare tagit med detta i förhandlingarna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO får i uppdrag att i förhandlingarna med Svenskt Näringsliv driva att senaste ILO-listan ska ligga som grund för bedömning av arbetssjukdomar.

14.53

Sveriges bristande följsamhet för ILOs uppdaterade arbetsskadelista

Handelsanställdas förbund avd 3 Halmstad

Internationella arbetsorganisationen (ILO) har utvecklat omfattande riktlinjer och konventioner för att säkerställa internationellt rättvisa arbetsvillkor och arbetstagarnas säkerhet och hälsa. En viktig del av ILOs arbete är fastställandet av standarder för arbetsmiljö, inklusive definitioner av arbetsrelaterade skador och sjukdomar. År 2010 antog ILO en uppdaterad arbetsskadelista som är mer i linje med moderna arbetsmiljöförhållanden och vetenskapliga rön.

Tyvärr har Sverige ännu inte anpassat sin arbetsskadelista för att följa den uppdaterade ILO-listan, utan använder fortfarande den äldre listan från 1980 baserad på ILO-konvention 121 och anledningen sägs vara att vi har valt en kollektivavtalslösning för arbetsskadeförsäkringen och att arbetsgivarsidan anser att varje uppdaterad arbetsskadelista från ILO ska förhandlas innan implementering och detta har ej skett.

Den lista som vi, genom Afa, använder oss av är inte längre representativ för svenska arbetare och arbetstagares arbetsliv och arbetsmiljö. Den uppdaterade listan täcker även in till exempel diagnoser gällande psykisk ohälsa i arbetslivet och förslitningsskador.

Vid antagandet av en uppdaterad arbetsskadelista så skulle fler arbetstagare kunna få ersättning för de arbetsskador som de råkar ut för i arbetets tjänst men som i dag inte räknas som arbetsskador enligt de äldre definitionerna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO utreder om vi bör anmäla Sverige till ILOs CAS för att få det prövat huruvida ILOs arbetsskadelista och dess implementering är förhandlingsbar eller om det är en vantolkning av arbetsgivarsidan, och om varje uppdatering av arbetsskadelistan borde tolkas som tillägg till redan genomförda standarder och därmed gälla per automatik,

att LO skyndsamt prioriterar förhandlingar med arbetsgivarsidan för att få till en uppdatering av vår arbetsskadelista till ILOs senaste standarder om ovanstående att-sats faller samt

att LO i ovan nämnda förhandlingar under motionens andra att-sats i så fall gör en överenskommelse med arbetsgivarparterna att ILOs senaste standarder gällande arbetsskadelistor bör gälla per automatik och att en svensk implementering av dessa standarder sker snarast möjligt efter deras antagande av ILO.

14.54

Rättvis avtalsförsäkring

Handelsanställdas förbund avd 6 Helsingborg

Den 1 september 1974 började trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) gälla. En rad arbetare har fått ta del av den och ersatts för skada som inträffat på arbetet, inte alltid jämfört med det lidandet som man har fått leva med. Vi accepterade en gång i tiden att avstå lön som en kompensation för att införa försäkring på arbetet.

Att ha en självrisk på 500 kronor gör att många som drabbas av en skada på arbetet inte kan få ersättning för sina kostnader.

Det är mer än nödvändigt att göra trygghetsförsäkring vid arbetsskada till en hel och rättvis försäkring för LO-medlemmar som alltid står i fronten.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att avskaffa självriskan för kostnader vid arbetsskada TFA alternativt minska den väsentligt.

14.55

Trygghetsförsäkring arbetsskada TFA § 6

Byggnadsarbetareförbundet

Om en arbetsskadad bedöms ha en arbetsförmåga men inte i ordinarie arbete utan kanske blir arbetslös och tvingas gå på a-kassa så lämnar TFA inte ersättning för mellanskillnaden från a-kassan till fiktiv inkomst. Inkomstförlusten blir mycket kännbar för den skadade.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att försäkringen lämnar ersättning enligt skadeståndsrättsliga regler.

14.56

Trygghetsförsäkring arbetsskada TFA § 10

Byggnadsarbetareförbundet

Arbetsskadeförsäkringen har en karens på 30 dagar för att få sveda och värk. Sådan karens finns inte på andra försäkringar som även de regleras med skadeståndsrätt.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att försäkringen lämnar ersättning för sveda och värk enligt skadeståndsrättsliga regler utan karens.

14.57

Förkorta handläggningstiden hos Afa vid arbetsplatsolyckor

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

Denna motion handlar om handläggningstider och hur man går till väga gällande skador. Om en skada sker och man är i behov av pengarna för att kunna leva eller stöter på större hinder i vardagen på grund av skada, ska man se över hur man kan göra om handläggningstiderna. Beslut om rätt till ersättning behöver ske skyndsammare för i dag är de förlängda ersättningstiderna ett stort problem för arbetaren.

Detta exempel är taget ur en arbetares vardag:

”Janne går till jobbet måndag morgon, äter frukost och börjar sen gå ut på arbetsplatsen vid 06:30. Han ska ta sig till sin armerarstation. Han tar av skyddet på bockmaskinen som han lagt över innan helgen. Han är lite trött men ändå medveten om vad han gör. Han tar av skyddet drar ut säkerhetsstoppen och ska trampa pedalen i botten så skivan snurrar. Men det han inte lägger märke till är att hans vänstra hand som han håller på bockmaskinen, följer med och hamnar i kläm. Han bryter tre fingrar och handled.

Han ska nu ansöka om ersättning. Onsdagen veckan därpå ska han nu höra av sig till Afa och söka ersättning men får avslag för en del av skadan och en del tar tid”.

Vad kan man förbättra här? Jo, handläggningstider samt se över möjligheten till att tidigarelägga utbetalningar vid viktiga och allvarliga arbetsskador. Att vänta länge försvårar för arbetaren att få en fungerande vardag.

En möjlighet är att dela upp ersättningen vid arbetsskadeolyckor i delbetalningar. En första utbetalning kort efter arbetsolyckan (efter att ett läkarintyg bekräftar skadan) och en senare utbetalning när hela konsekvensen av skadan och dess följder är utredd av Afa.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att förkorta handläggningstiderna hos Afa vid arbetsplatsolyckor samt

att LO tar till sig motionens innehåll och verkar i dess syfte och mål.

Utlåtande motionerna 14.51–14.57

14.51

att LO verkar för att arbetsgivaren ska betala hela inkomstbortfallet de första 14 dagarna vid arbetsolycksfall.

14.52

att LO får i uppdrag att i förhandlingarna med Svenskt Näringsliv driva att senaste ILO-listan ska ligga som grund för bedömning av arbetssjukdomar.

14.53

att LO utreder om vi bör anmäla Sverige till ILOs CAS för att få det prövat huruvida ILOs arbetsskadelista och dess implementering är förhandlingsbar eller om det är en vanknäckning av arbetsgiversidan, och om varje uppdatering av arbetsskadelistan borde tolkas som tillägg till redan genomförda standarder och därmed gälla per automatik,
att LO skyndsamt prioriterar förhandlingar med arbetsgiversidan för att få till en uppdatering av vår arbetsskadelista till ILOs senaste standarder om ovanstående att-sats faller samt

att LO i ovan nämnda förhandlingar under motionens andra att-sats i så fall gör en överenskommelse med arbetsgivarparterna att ILOs senaste standarder gällande arbetsskadelistor bör gälla per automatik och att en svensk implementering av dessa standarder sker snarast möjligt efter deras antagande av ILO.

14.54

att LO ska verka för att avskaffa självriskan för kostnader vid arbetsskada TFA alternativt minska den väsentligt.

14.55

att LO verkar för att försäkringen lämnar ersättning enligt skadeståndsrättsliga regler.

14.56

att LO verkar för att försäkringen lämnar ersättning för sveda och värk enligt skadeståndsrättsliga regler utan karens.

14.57

att LO verkar för att förkorta handläggningstiderna hos Afa vid arbetsplatsolyckor samt
att LO tar till sig motionens innehåll och verkar i dess syfte och mål.

I motion 14.51 vill motionären att LO verkar för att arbetsgivaren ska betala hela inkomstförlusten de första 14 dagarna vid ett arbetsolycksfall. Den kollektivavtalade arbetskadeförsäkringen (TFA) lämnar i dag ersättning för akut inkomstförlust under tid med sjuklön och sjukpenning enligt skadeståndsrättsliga regler. Det innebär att TFA ersätter all inkomstförlust fullt ut från första kronan vid ett arbetsolycksfall. LOs styrelse anser därför att det inte finns något behov av att arbetsgivaren betalar inkomstförlusten. Det vore även olyckligt att överlämna bedömningen om skadan är ett arbetsolycksfall eller inte till arbetsgivaren.

I motion 14.52 samt 14.53 andra att-satsen vill motionärerna att LO ska driva kravet i förhandlingar med Svenskt Näringsliv att den senaste versionen av ILO-listan ska användas vid bedömning av arbetssjukdomar i TFA. På kongresserna 2012, 2016 och 2020 bifölls motioner med samma krav. Denna villkorsändring har därför funnits med för övervägande och prioritering inför alla de samordnade förhandlingar som LO har genomfört sedan dess. LO har nu med kravet i den förhandlingsframställan som lämnades över till Svenskt Näringsliv inför förhandlingen 2023, en förhandling som ännu inte är avslutad.

I motion 14.53 första att-satsen vill motionären att LO utreder om att anmäla Sverige till ILOs tillämpningskommitté (CAS) för att pröva om implementeringen av ILO-listan är förhandlingsbar. Sverige tillämpar inte ILO-listan i den allmänna arbetsskadeförsäkringen, som många andra länder gör, utan vi använder i stället ett generellt arbetsskadegrepp. Det innebär att alla besvär som kan tänkas vara en följd av arbetet ska kunna prövas som en arbetssjukdom, även om de inte finns med på listan. Det går därför inte att anmäla Sverige till CAS.

Kollektivavtalsparterna är dock överens om att använda ILO-listan i den villkorsbaserade TFA-försäkringen. Att villkoren hänvisar till ILO-listan gör att Afa kan pröva de arbetssjukdomar som finns upptagna där, utan att först behöva invänta Försäkringskassans prövning. I motion 14.53 tredje att-satsen vill motionären att LO ska driva kravet att villkoren i TFA-försäkringen per automatik ska hänvisa till den senaste versionen av listan. LOs styrelse anser, som tidigare nämnts, att den nu senast uppdaterade versionen av ILO-listan ska användas och har därför framfört krav på en sådan villkorsändring till Svenskt Näringsliv. LOs styrelse anser dock inte att det ska finnas regler om en automatisk justering till den senaste versionen. Det finns inga garantier för att framtida justeringar av ILO-listan innebär förbättringar och en sådan automatik skulle därför kunna leda till försämringar av villkoren som LO inte kan påverka.

I motion 14.54 vill motionären att LO ska verka för att avskaffa självriskan för kostnader i TFA. I motion 14.55 vill motionären att LO ska verka för att TFA lämnar ersättning för akut inkomstförlust helt enligt skadeståndsrättsliga regler, det vill säga även om sjukpenningen dras in. I motion 14.56 vill motionären att LO verkar för att ersättning för sveda och värk lämnas enligt skadeståndsrättsliga regler, det vill säga utan krav på

30 dagars arbetsförmåga. Tidigare kongresser har bifallit motioner med samma krav. Dessa villkorsändringar har därför funnits med för övervägande och prioritering inför alla de samordnade förhandlingar som LO har genomfört sedan dess. LOs styrelse ser ingen anledning att göra någon annan bedömning nu utan anser att kraven är fortsatt angelägna och ska finnas med för övervägande och prioritering vid framtida förhandlingar om de kollektivavtalade försäkringarna.

I motion 14.57 vill motionären att LO verkar för att förkorta handläggningstiderna hos Afa för arbetsolyckor samt tar till sig motionens innehåll och verkar i dess syfte, exempelvis vad gäller möjligheten att dela upp ersättningen i delbetalningar. LOs styrelse delar motionärens uppfattning att det är viktigt att korta handläggningstiderna så mycket som möjligt. Afa är dock beroende av uppgifter och underlag från arbetsgivare, läkare, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och sjukvården i sina bedömningar och beslut. Detta påverkar handläggningstiderna. Afas handläggningstider och uppföljning av uppsatta mål för dessa sker regelbundet, både i Afas styrelse och i parternas TFA-nämnd, för att säkerställa att de är så korta som möjligt. Afa använder redan i dag en metod med delbeslut och delutbetalningar. 70 procent av de skadade får beslut och utbetalning av akut inkomstförlust, kostnader med mera inom 14 dagar och 76 procent får beslut och utbetalning för medicinsk invaliditet inom 90 dagar.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.52, 14.53 (att-sats 2), 14.54, 14.55, 14.56,

att anse motionen 14.57 besvarad samt

att avslå motionerna 14.51, 14.53 (att-sats 1), 14.53 (att-sats 3).

14.58

Avtalsförsäkringar – Tjänstegruppliv (TGL)

Byggnadsarbetareförbundet

Försäkringen infördes 1963. Vid den tidpunkten hade arbetare en årsinkomst mellan 4–5 prisbasbelopp. I dag har en byggnadsarbetare ungefär det dubbla i årsinkomst. Behov av ett bra skydd vid dödsfall har förändrats och behöver förbättras.

Ersättningarna är knutna till prisbasbeloppet och har inte förändrats sedan den infördes.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att ersättningarna höjs så att det bättre passar dagens behov.

14.59

Förmånstagare i TGL-försäkringen

Industrifacket Metall avd 46 Blekinge

I dagens tuffa samhälle är det många som mår dåligt och som avlider i unga år. Det är många som tar sitt liv. Det kan handla om unga människor som inte har hunnit bilda familj, men som kanske har en god ekonomi avsatt för sin framtida bosättning. Dessa pengar kommer i ett sådant läge inte till någon nytta.

Förmånstagare i tjänstegruppliven, TGL, är som följer nedan. Där saknar vi föräldrar.

1. Make eller registrerad partner.
2. Ogift person som stadigvarande sammanbodde med en ogift försäkrad man eller kvinna vid dennes död och som tidigare har varit gift eller registrerad partner med eller har eller har haft eller då väntade barn med denne.
3. Annan ogift person med vilken ogift försäkrad vid dennes död sedan minst sex månader stadigvarande sammanbott under äktenskapsliknande förhållanden eller
4. Arvsberättigade barn.

Det anser vi inte är tillräckligt. Vi anser att även föräldrar ska finnas med.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att även föräldrar finns med som förmånstagare i tjänstegrupplivförsäkringen.

Utlåtande motionerna 14.58 och 14.59

14.58

att LO verkar för att ersättningarna höjs så att det bättre passar dagens behov.

14.59

att LO verkar för att även föräldrar finns med som förmånstagare i tjänstegrupplivförsäkringen.

LOs styrelse håller med motionären i 14.58 om att dagens ersättningar i TGL-försäkringen behöver höjas.

I motion 14.59 föreslås att utöka förmånskretsen i TGL-försäkringen, för att även omfatta föräldrar. Detta skulle ändra tanken med TGL-försäkringen, som i så fall skulle bli att i framtiden också ta ansvar för den försäkrades föräldrar, om ingen egen familj finns.

TGL-försäkringens tanke är att den ska ge ekonomisk trygghet till den efterlevande familjen då en inkomst försvinner. Att utöka förmånskretsen med föräldrar skulle även göra premien till TGL-försäkringen dyrare, då utbetalning skulle ske vid fler fall än i dag. Det finns även en begravningshjälp i TGL som utbetalas till dödsboet. LOs styrelse ser inte att det i dag är en prioriterad fråga att utöka förmånskretsen med föräldrar.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 14.58 samt

att avslå motionen 14.59.

14.60

AGB-villkoren § 5

Byggnadsarbetareförbundet

I dag så har vi tyvärr en mycket dålig a-kassa. Att ta bort ålderskravet i avgångsbidragsförsäkringen skulle göra att fler kunde få en viss ekonomisk ersättning oavsett ålder vid arbetslöshet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att försäkringen lämnar ersättning oavsett ålder.

14.61

Förbättringar i AGB-villkoren

Industrifacket Metall avd 46 Blekinge

När våra medlemmar blir uppsagda på grund av arbetsbrist och de är 40 år fyllda, betalar Försäkring om avgångsbidrag, AGB, ut ett engångsbelopp till de drabbade.

Detta gäller inte dem som får en sjukersättning och som tvingas avsluta sin anställning på grund av arbetsbrist.

Arbetsgivarna ser detta som ett ypperligt tillfälle att avsluta anställningen på grund av personlig arbetsbrist.

Vi tycker att detta är en rättvisefråga. När man får en sjukersättning drabbas man ekonomiskt. Man har ofta gått en lång tid med endast sjukpenning som inkomst. De första 360 dagarna har man haft ersättning från Avtalsgruppsjukförsäkringen, AGS, men efter det har man enbart sjukpenning.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att AGB-försäkringen även ska gälla vid en avslutad anställning på grund av en beviljad sjukersättning.

Utlåtande motionerna 14.60 och 14.61

14.60

att LO verkar för att försäkringen lämnar ersättning oavsett ålder.

14.61

att LO verkar för att AGB-försäkringen även ska gälla vid en avslutad anställning på grund av en beviljad sjukersättning.

Avgångsbidragsförsäkringen (AGB) är en av två delar i omställningsförsäkringen och utgörs av ett kontantstöd vid uppsägning på grund av arbetsbrist. För att få ersättning från AGB måste vissa villkor avseende anställningstid och ålder vara uppfyllda.

I motion 14.60 vill motionären att LO verkar för att ålderskravet på 40 år i AGB-försäkringen ska tas bort och att enbart kvalifikationstid ska räknas. Frågan behandlades av LO-kongressen 2016 och 2020 som, i enlighet med styrelsens förslag, beslöt att ålderskravet bör sänkas och att kvalificeringstiden ska kortas ned för att fler ska omfattas av försäkringen, men att man inte vill låsa fast sig i ett beslut om en viss ålder eller kvalificeringstid. LOs styrelse ser inga skäl att göra en annan bedömning nu.

I motion 14.61 vill motionären att LO verkar för att AGB-försäkringen även ska gälla vid en avslutad anställning på grund av en beviljad sjukersättning, något som enligt villkoren inte är möjligt i dag. LOs styrelse menar att AGB-försäkringens kontantstöd är en ersättning som utges för omaknet att söka nytt arbete. Vid en beviljad sjukersättning har Försäkringskassan gjort bedömningen att någon framtida arbetsförmåga inte föreligger och således inte heller något sökande efter nytt arbete. Dessutom utgår i de flesta fall vid beviljad sjukersättning även månadsersättning från avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS) för att ersätta den ekonomiska skadan.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar
att avslå motionerna 14.60, 14.61.

14.62

AGS-ersättning under sjukpenningtid

Industrifacket Metall avd 34 Borås

Enligt dagens villkor i avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS) kan den försäkrade erhålla dag ersättning fram till den 360:e dagen i sjukperioden. Därefter lämnas ingen dag ersättning. Ekonomin för den som är sjuk längre än 360 dagar blir sämre. Därför bör vår avtalsgruppsjukförsäkring stötta upp under hela sjukskrivningsperioden – även efter 360 dagar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att AGS-försäkringens villkor ändras i § 16 genom att ta bort tidsgränsen för lämnad dag ersättning.

14.63

Avtalsgruppsjukförsäkringen AGS

Byggnadsarbetareförbundet

När man får månadsersättning vid sjukersättning så finns det en tabell för inkomstförlust under taket i socialförsäkringsbalken. Den tabellen skrivs inte upp med basbelopp som övrigt i försäkringarna. Detta måste förhandlas mellan Svenskt Näringsliv och LO varje gång det ska ändras.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att månadsbeloppet under taket i socialförsäkringsbalken följer prisbasbeloppet med automatik.

Utlåtande motionerna 14.62 och 14.63

14.62

att LO verkar för att AGS-försäkringens villkor ändras i § 16 genom att ta bort tidsgränsen för lämnad dagersättning.

14.63

att LO verkar för att månadsbeloppet under taket i socialförsäkringsbalken följer prisbasbeloppet med automatik.

Båda dessa två motioner är enligt LO-styrelsen prioriterade frågor.

Det är rimligt att AGS-dagersättning utges under hela tiden Försäkringskassan betalar ut sjukpenning, samt att månadsersättningstabellen ska följa gällande prisbasbelopp med automatik.

Båda frågorna har LO begärt förhandling om, med Svenskt Näringsliv 2022. Förhandlingarna är ajournerade då parterna LO, Svenskt Näringsliv och PTK, gör en större utredning om hela det kollektivavtalade försäkrings- och pensionssystemet.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.62, 14.63.

14.64

Tilläggsförsäkring för vård av barn genom Afa-avtal

Handelsanställdas förbund avd 3 Halmstad

Många arbetare ställs inför utmaningen att vårda sina barn vid sjukdom eller i andra nödsituationer. Att vårda sitt barn är givetvis något som medföljer föräldraskapet och är en oundviklig del av livet under våra barns första formativa år i sin levnad. Denna vård av barn kan vara långvarig och i sig medföra betydande ekonomiska påfrestningar för de vårdande föräldrarna.

Genom att inkludera en försäkringsförmån för vård av barn i Afa-avtalen skulle LO och dess medlemsförbund stötta arbetare i att upprätthålla en god ekonomisk balans under svåra tider. Att våra medlemmar är de som har de lägre inkomsterna i vårt samhälle och därmed är de som pressas mest under småbarnsåren, borde inte vara någon hemlighet för någon.

Då vi ser att uttag av vård av barn fortfarande sker till en förkrossande stor majoritet arbetande kvinnor, så vore införandet av denna tilläggsförsäkring via Afa en kompensatorisk jämställdhetsreform.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO undersöker möjligheten att införa denna försäkringsförmån som ett komplement till de befintliga förmånerna som redan erbjuds genom Afa-avtalen samt

att LO arbetar för att inkludera en extra försäkringsförmån inom Afa-avtalen som tillhandahåller ekonomiskt stöd vid vård av barn. Denna försäkringsförmån skulle kunna vara jämförbar med de befintliga förmånerna som gäller för föräldraledighet och längre sjukskrivningar.

14.65

Premiefrielse vid tillfällig föräldrapenning

Industrifacket Metall avd 34 Borås

För att öka jämställdheten är det extra viktigt att premiefrielsen också ska gälla även vid tillfällig föräldrapenning. Det är heller ingen nyhet att det är just kvinnor som tar ut flest dagar med tillfällig föräldrapenning och blir då med automatik också de mest drabbade med till exempel lägre lön och pension som följd.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att premiefrielsen även ska gälla vid tillfällig föräldrapenning.

14.66

Föräldraledighet ska per automatik utlösa premiefrielseförsäkringen hos Afa

Industrifacket Metall avd 2 Norrbotten

I dag när du går på föräldraledighet måste du själv ansöka om premiefrielse hos Afa. Det missar tyvärr många medlemmar att ansöka om. Följden blir att ingen avtalspension betalas in under perioden man är föräldraledig. Stora pensionsbelopp har missats på grund av bristfällig information.

Vi kräver att arbetsgivaren ska åläggas att lämna in uppgifter som automatiskt utlöser premiefrielseförsäkringen när man sökt föräldraledighet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att premiefrielseförsäkringen hos Afa ska falla ut automatiskt vid föräldraledighet.

Utlåtande motionerna 14.64–14.66

14.64

att LO undersöker möjligheten att införa denna försäkringsförmån som ett komplement till de befintliga förmånerna som redan erbjuds genom Afa-avtalen samt

att LO arbetar för att inkludera en extra försäkringsförmån inom Afa-avtalen som tillhandahåller ekonomiskt stöd vid vård av barn. Denna försäkringsförmån skulle kunna vara jämförbar med de befintliga förmånerna som gäller för föräldraledighet och längre sjukskrivningar.

14.65

att LO verkar för att premiefrielsen även ska gälla vid tillfällig föräldrapenning.

14.66

att LO verkar för att premiefrielseförsäkringen hos Afa ska falla ut automatiskt vid föräldraledighet.

I motion 14.64 vill motionären att LO ska arbeta för att införa en kollektivavtalad tilläggsförsäkring som kan ge ersättning vid vård av barn, det vill säga tillfällig föräldrapenning. Motionären menar att vård av barn kan medföra stora ekonomiska påfrestningar om vården blir långvarig. Eftersom en majoritet av de som tar ut tillfällig föräldrapenning är kvinnor skulle införandet av en tilläggsförsäkring även bidra till att utjämna de ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män. LOs styrelse delar motionärens uppfattning. I många tjänstemannaavtal finns möjlighet att få kompletterande föräldralön vid uttag av tillfällig föräldrapenning. En tilläggsförsäkring för arbetare skulle därför även vara en jämlikhetsreform. LOs styrelse anser därför att kravet ska finnas med för övervägande och prioritering vid framtida förhandlingar om de kollektivavtalade försäkringarna.

I motion 14.65 vill motionären att LO verkar för att premiefrielse i form av avsättningar till den kollektivavtalade tjänstepensionen även ska göras vid tillfällig föräldrapenning. I motion 14.66 vill motionären att LO verkar för att avsättningar till premiefrielseförsäkringen ska utfalla automatiskt vid föräldraledighet. Kongresserna 2012 och 2020 biföll motioner med samma krav. Dessa villkorsändringar har därför funnits med för övervägande och prioritering inför alla de samordnade förhandlingar som LO har genomfört sedan dess. LOs styrelse ser ingen anledning att göra någon annan bedömning nu utan anser att kraven är fortsatt angelägna och ska finnas med för övervägande och prioritering vid framtida förhandlingar om de kollektivavtalade försäkringarna.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.64, 14.65, 14.66.

14.67

Försäkringsskydd vid färdolyckor

Industrifacket Metall avd 46 Blekinge

Vi har ett hål i vårt försäkringsskydd när det gäller olycksfall där fordon inte är inblandat. Detta gäller färdolyckor med cykel till och från arbetet. Medlemmar har hamnat mellan stolarna som helt oskyddade trots allvarliga skador med lång sjukskrivning och rehabilitering efter till exempel en halkolycka med cykel.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att införa ett heltäckande försäkringsskydd då det gäller olycka vid färd till och från arbetet även med cykel, som inte är försäkringspliktig.

14.68

Försäkringsskydd vid hantering av fordon

Industrifacket Metall avd 46 Blekinge

Många av våra medlemmar hanterar fordon i sitt dagliga arbete exempelvis vid lastning och lossning av lastbilar och tankbilar. Dels klättrar man upp på bilen för att säkra last eller för att öppna och stänga luckor på tankar, dels vid förflyttning uppe på tankbilar vid fyllning av olika fack. Våra medlemmar kör även in och ut last- och tankbilar för lastning och när de är färdiglastade.

Vid lastning med truck i containrar och trailrar är golven ibland så dåliga att de riskerar att brista, så truck och last går igenom.

Vid frågan om vilka försäkringar som gäller får vi till svar att bilens trafikförsäkring är det som gäller. Utländska bilar hanteras dagligen och vi vet att dessa åkerier inte har avtal, men vi vet inte om de är rätt försäkrade. Så vad händer om en olycka inträffar?

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att det skapas ett försäkringsskydd som täcker olyckor och skador vid arbete med, vid och på fordon.

Utlåtande motionerna 14.67 och 14.68

14.67

att LO verkar för att införa ett heltäckande försäkringsskydd då det gäller olycka vid färd till och från arbetet även med cykel, som inte är försäkringspliktig.

14.68

att LO verkar för att det skapas ett försäkringsskydd som täcker olyckor och skador vid arbete med, vid och på fordon.

I motion 14.67 ställs krav på att de så kallade färdolycksfallen ska jämföras med "vanligt" olycksfall, så ersättning för inkomstförlust under akut sjuktid kan utgå från TFA-försäkringen. Detta är inte möjligt enligt dagens villkor. Den som råkar ut för ett olycksfall på väg till eller från arbetet och där ett trafikförsäkringspliktigt fordon är inblandat, får ersättning enligt skadeståndsrättsliga regler från fordonets trafikförsäkring. Den som däremot går eller cyklar till och från arbetet, får ingen ersättning från TFA-försäkringen för den akuta inkomstförlusten om ett olycksfall inträffar. LO-kongressen 2016 biföll flera motioner med samma krav på villkorsförbättringar för färdolycksfallen.

LOs styrelse ser ingen anledning att göra någon annan bedömning nu. Kravet är fortsatt angeläget och ska finnas med för övervägande och prioritering vid framtida förhandlingar om TFA-försäkringen.

Motionären i 14.68 vill ge LOs styrelse i uppdrag att skapa ett försäkringsskydd som täcker olyckor och skador vid arbete med, vid och på fordon.

Det finns redan i dag ett skydd som täcker de delar som efterfrågas. Är det ett trafikförsäkringspliktigt fordon inblandat, ska dess trafikförsäkring användas. Är det vid arbete vid, på eller med ett utländskt fordon, anmäls skadan till Trafikförsäkringsföreningen. Skulle det vara en skada som inte är direkt till följd av arbete på eller med fordon, som inte täcks av trafikförsäkringen, finns TFA, trygghetsförsäkringen vid arbetsskada.

Då försäkring redan finns anser LOs styrelse att det inte finns anledning att skapa ytterligare en försäkringslösning.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 14.67 samt

att avslå motionen 14.68.

14.69

Möjliggör Avtalat för samtliga försäkringsinformatörer

Industrifacket Metall avd 34 Borås

Som försäkringsinformatör genom Avtalat behöver man i dag ha tillgång till Bank-ID för att kunna fullfölja sitt uppdrag. Vi går mot en värld som är mer och mer digitaliserad, vilket i sig inte är konstigt. Att däremot kräva att man personligen behöver inneha Bank-ID för att utföra sitt förtroendeuppdrag anser vi dessvärre är fel.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att man ska kunna gå Avtalats försäkringsutbildning utan Bank-ID samt

att LO verkar för att man som försäkringsinformatör har tillgång till Mina sidor utan Bank-ID.

Utlåtande motion 14.69

14.69

att LO verkar för att man ska kunna gå Avtalats försäkringsutbildning utan Bank-ID samt

att LO verkar för att man som försäkringsinformatör har tillgång till Mina sidor utan Bank-ID.

Motionären vill att LO verkar för att det ska vara möjligt att gå försäkringsinformatörsutbildning samt ha tillgång till "Mina sidor" på Avtalat, utan Bank-ID.

Det är varje förbund som inom sina organisationer utser det fackliga uppdraget för försäkringsinformatör. Alla försäkringsinformatörer rapporteras in till Avtalat, för att gå utbildning samt för att registrera de försäkringssamtal hen har med individer i sitt uppdrag.

För att Avtalat ska veta vem/vilka som utses av varje förbund anmäls dessa med personnummer för att därefter erbjudas utbildning med mera.

Avtalat använder Bank-ID för att säkerställa att rätt person går utbildningen för uppdraget.

Avtalat har valt detta för att varje försäkringsinformatör ska kunna legitimera sig samt komma åt material för uppdraget på deras portal. Att det i framtiden kan bli flera identifieringssätt än Bank-ID är möjligt.

LOs styrelse ser det som nödvändigt att rätt individ, som är utsedd till försäkringsinformatör, erbjuds rätt utbildning. Försäkringsinformatören ska också registrera genomförda försäkringssamtal i inloggat läge, på det sätt Avtalat anser vara säkrast.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 14.69.

I debatten deltog:

Agnes Berg, Byggnads

Pierre Eriksson, Handels

Sofia Sandin, IF Metall

Torbjörn Johansson, LOs avtalssekreterare

Pontus Georgsson, LOs styrelse

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtanden,
- Sofia Sandin, IF Metall, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motionerna 14.45–14.47 samt 16.1 (att-sats 3),
- Torbjörn Johansson, LOs avtalssekreterare, bifallsyrkande på tilläggsattsats till motion 14.49: att alla ska vara försäkrade så länge man kvarstår i anställning utan åldersgränser i alla avtalsförsäkringar,
- Agnes Berg, Byggnads, bifallsyrkande på motion 14.60,
- Pierre Eriksson, Handels, bifallsyrkande på styrelsens utlåtande på motion 14.64.

Beslut

Kongressen beslutade

att bifalla tilläggsattsatsen på motion 14.49.

Kongressen beslutade genom försöksvotering

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.60.

Votering begärdes av Agnes Berg.

Kongressen beslutade

att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

14.e Avtalspension

Motionerna 14.70 (att-sats 3), 14.71–14.73 samt 16.22 (att-sats 2).

14.70

Knegarpension

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

Nuvarande regler för pension och pensionsåldrar slår ojämnt över arbetsmarknaden. De flesta arbetstagarna inom LO-kollektivet börjar arbeta i betydligt lägre ålder än inom tjänstemannayrkena.

Det är inte rimligt att arbetstagare i jobb som generellt sliter hårt på kropparna ska behöva arbeta många fler år under ett arbetsliv än de som studerar längre och arbetar färre år.

Ojämligheten stannar inte bara vid att arbetare inom LO i snitt jobbar fler år. Många LO-arbetstagare får både sämre pensionsinsättningar till avtalspensionen genom att de inte börjar gälla förrän vid 22 års ålder då många redan jobbat fler år och nästan alla LO-arbetare missgynnas under ett helt arbetsliv genom att de tjänat för lite för att komma över brytgränsen för boosten i pensionssystemet som de som tjänar över densamma får.

Det behövs stora förändringar i pensionssystemen för att de ska bli rättvisare och ge människor en tryggare ålderdom.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO jobbar för att en "Knegarpension" ska införas som medger att arbetstagare oavsett ålder som vill eller behöver kan gå i pension efter att hen arbetat i fyrtiofem år (behandlas under dagordningspunkt 16.c),
att LO inom begreppet "Knegarpension" driver kravet på att sjukskrivning, arbetslöshet, föräldraledighet liksom omskolningsstudier inom de fyrtiofem åren inkluderas och gäller som arbetad tid (behandlas under dagordningspunkt 16.c) samt
att LO fortsätter att driva på för att pensionsavsättningar ska ske från första till sista arbetsdagen inom pensionssystemet.

14.71

Avtalspension från första till sista timmen

Byggnadsarbetareförbundet region Småland-Blekinge

I dag startar inbetalningen till avtalspension SAF-LO den månaden man fyller 22 år och slutar när man fyller 65 år. Men många av våra medlemmar börjar jobba tidigare än så och borde få avtalspension redan från första timmen de arbetar. Pensionsåldern höjs men inbetalningen till avtalspensionen slutar fortfarande vid den gamla pensionsåldern 65 år.

Inbetalningen till avtalspensionen borde fortsätta för de som jobbar, även efter man fyllt 65 år.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att avtalspensionen från SAF-LO ska börja gälla från första timmen man arbetar samt

att LO ska verka för att avtalspensionen från SAF-LO även ska gälla för dem som jobbar efter att de fyllt 65 år.

14.72

Pension

Industrifacket Metall avd 18 Örebro län

År 2023 höjdes den lägsta åldern för att kunna ta ut inkomstgrundad pension från 62 till 63 år. Åldersgränsen för när garantipension tidigast kan tas ut höjdes från 65 till 66 år. Samtidigt anpassades åldersgränserna i kringliggande trygghetssystem. Åldersgränsen för rätten att stanna kvar i anställning höjdes från 68 till 69 år.

Inbetalning till tjänstepension Avtalspension SAF-LO upphör när du fyller 65 år, om du inte kommer överens med arbetsgivaren om annat. Tjänstepension borde anpassas till de förändringar som gjorts i pensionssystemet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att höja åldern för inbetalning till tjänstepension Avtalspension SAF-LO till att följa åldersgränsen för garantipension.

Utlåtande motionerna 14.70 (att-sats 3), 14.71 och 14.72 samt 16.22 (att-sats 2)

14.70

att LO fortsätter att driva på för att pensionsavsättningar ska ske från första till sista arbetsdagen inom pensionssystemet.

14.71

att LO ska verka för att avtalspensionen från SAF-LO ska börja gälla från första timmen man arbetar samt

att LO ska verka för att avtalspensionen från SAF-LO även ska gälla för dem som jobbar efter att de fyllt 65 år.

14.72

att LO verkar för att höja åldern för inbetalning till tjänstepension Avtalspension SAF-LO till att följa åldersgränsen för garantipension.

16.22

att LO agerar för att avsättningen till tjänstepension höjs (behandlas under dagordningspunkt 14.e).

I motionerna 14.70 tredje att-satsen och 14.71 vill motionärerna att LO verkar för att avsättningar till den kollektivavtalade tjänstepensionen ska göras under hela yrkeslivet, det vill säga utan några åldersgränser. I motion 14.72 vill motionären att LO ska verka för att inbetalningarna ska följa åldersgränsen för garantipension, som i dagsläget är 66 år och som kommer att höjas till 67 år under 2026. Kongresserna 2008, 2012, 2016 och 2020 biföll motioner med krav på att inbetalningar till den kollektivavtalade tjänstepensionen ska göras under hela yrkeslivet. Dessa villkorsändringar har därför funnits med för övervägande och prioritering inför alla de samordnade förhandlingar som LO har genomfört sedan dess. I samband med avtalsrörelsen 2020 förhandlade LO fram

en sänkning av startåldern för inbetalning från 25 år till 22 år. LO har nu med kravet på inbetalningar efter 65 år i den förhandlingsframställan som lämnades över till Svenskt Näringsliv inför förhandlingen 2023, en förhandling som ännu inte är avslutad. LOs styrelse anser inte att det är rimligt att sänka ambitionsnivån och låta den övre gränsen för inbetalningar följa åldersgränsen för garantipension. LOs styrelse anser att kravet på inbetalningar under hela yrkeslivet är fortsatt angeläget och ska finnas med för övervägande och prioritering vid framtida förhandlingar om de kollektivavtalade försäkringarna.

I motion 16.22 andra att-satsen vill motionären att LO agerar för att avsättningen till den kollektivavtalade tjänstepensionen höjs. LOs styrelse anser att det är oroväckande att den sammanlagda pensionen riskerar att bli för låg. Ökade avsättningar till pensionen är därför nödvändiga som ett komplement till andra åtgärder, exempelvis förbättrade arbetsvillkor och större möjligheter till sjukersättning för dem som inte orkar ända fram till riktåldern. LOs styrelse anser dock att det är en höjning av avsättningen till den allmänna inkomstpensionen som ska prioriteras. Det är samhällets ansvar att se till att pensionsnivån i den allmänna pensionen blir tillräckliga. Intjänandet i inkomstpensionen omfattar alla som arbetar och det är därför mer rättvist att höja avsättningarna till den än att höja avsättningen till den kollektivavtalade tjänstepensionen. En höjning till tjänstepensionen skulle i stället öka pensionsklyftan mellan de som omfattas av en tjänstepension och de som inte gör det.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 14.70 (att-sats 3), 14.71 samt

att avslå motionerna 14.72, 16.22 (att-sats 2).

14.73

Rätt att återgå till heltidsarbete vid uttag av tjänstepension vid deltidarbete

Pappersindustriarbetareförbundet avd 3 Karskär

I dag är det så att om du gått ned i arbetstid och börjat ta ut tjänstepension så kan du inte återgå till heltid. Detta ställer till det för arbetare där man förhandlat fram lösningar där man delar på en tjänst och där den ena partnern kanske går i heltidspension tidigare än den andre partnern. Detta hindrar då den andre partnern från att återgå till heltid om man börjat ta ut tjänstepension.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att man ska kunna starta och stoppa den kollektivavtalade tjänstepensionen likt den allmänna pensionen för att det inte ska hindra från att kunna gå upp i arbetstid igen.

Utlåtande motion 14.73

14.73

att man ska kunna starta och stoppa den kollektivavtalade tjänstepensionen likt den allmänna pensionen för att det inte ska hindra från att kunna gå upp i arbetstid igen.

Motionären vill att kongressen beslutar att det ska vara möjligt att starta och stoppa utbetalningarna i den kollektivavtalade tjänstepensionen på samma sätt som i den allmänna pensionen. Villkoren för hur uttag av tjänstepension får göras regleras i inkomstskattelagen och i dag tillåter inte reglerna någon paus i ett pågående uttag. Det är således inget som LO och Svenskt Näringsliv kan ändra nu i villkoren för tjänstepensionen, utan det behöver först göras ändringar i lagen. LOs styrelse kan därför i nuläget inte bifalla att-satsens formulering. Just nu ligger dock en utredning på regeringens bord med förslag på bland annat en lagändring som ska göra det möjligt att pausa uttaget av tjänstepension. LOs styrelse anser att villkoren i den kollektivavtalade tjänstepensionen ska ändras så fort det blir juridiskt möjligt.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att anse motionen 14.73 besvarad.

I debatten deltog:

Stefan Slottensjö, Byggnads
Henrik Nordström, Kommunal
Peter Obermüller, Fastighets
Pontus Georgsson, LOs styrelse

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtanden,
- Stefan Slottensjö, Byggnads, med flera, bifallsyrkande på motion 16.22 (att-sats 2).

Beslut

Kongressen beslutade genom försöksvotering
att bifalla motion 16.22 (att-sats 2).

Votering begärdes av Stefan Slottensjö, Byggnads.

Kongressen beslutade

att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

14.f Bemanning

Motionerna 14.74–14.80.

14.74

Begränsa anlitande av bemanningsföretag

Byggnadsarbetareförbundet

Bland LO-förbunden blir det allt vanligare att företag anlitar arbetare från bemanningsföretag i stället för att anställa egen personal.

Själva regelverket, bemanningsdirektivet och avtalskonstruktionen för bemanningsavtalet, är uppbyggd så att bemanningsanställda ska behandlas lika och att underbuds- och undanträngningseffekter gentemot egen anställd personal inte ska uppstå.

Dessvärre uppstår risken för mycket allvarliga konsekvenser av att kunna helbemanna sina arbetsplatser och produktionslinor, när det dessutom kan ske under obegränsade tidsperioder.

Det förekommer att yrkesarbetare som står upp för sitt kollektivavtal, sina rättigheter och för en säker arbetsmiljö upplevs som obekväma och flyttas på dagen, när det anlittande företaget uppmärksammar sådant.

Bemanningsföretaget äger rätt att göra en ny bokning utan motivering vilket ses som ett naturligt led i bemanningsverksamheten.

Tystnad och underkastelse blir följderna hos de bemanningsanställda.

Företagen har genom möjligheten till att obegränsat hyra in personal, inte längre något incitament för att ta emot lärlingar och träna upp morgondagens yrkesarbetarekår.

Dessutom förändras grundsynen på de anställda.

Från att vara en resurs att löpande investera i mer kompetensutveckling, ny teknik, material och metoder enligt utvecklingsavtalet inom byggnadsindustrin och LO i Det goda arbetet, så ses en lönearbetare mer som en slit- och slängvara som företaget köper in och sedan kastar ut när den anses vara förbrukad.

Maktförhållandet förskjuts med obegränsad bemanning och den ömsesidiga respekten mellan företag och lönearbetare uteblir.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att begränsa möjligheten för arbetsgivare att resurssätta sina arbetsplatser med bemanningsföretag.

14.75

Begränsa bemanningsbranschen

Industrifacket Metall avd 46 Blekinge

Det beslut som togs på 1990-talet, att vi skulle tillåta bemanningsföretag på svensk arbetsmarknad, har lett till oreda, otrygga villkor och ett utnyttjande av arbetskraft – både för svensk och arbetskraft från andra länder. Intentionen i beslutet var att bemanning skulle nyttjas vid behov, det vill säga vid tillfälliga toppar.

Nu är det ett urholkat system, rena vilda västern, som leder till att arbetsgivarna utnyttjar möjligheten till att ha inhyrd personal inne längre

perioder. Det är lättare att kasta ut hyrpersonalen från kundföretaget, vilket ger otryggare anställningar, speciellt för unga. Att gå under en bemanningsanställning år efter år är helt fel väg för tryggare villkor för arbetare.

Norge har på förslag att stoppa bemanning inom byggbranschen i Oslo-regionen då de ser att det inte fungerar. Ett bra initiativ och en bra början, sedan får tiden utvisa hur det avlöper. Vi behöver också i Sverige titta på möjligheten att minska på bemanningsföretag.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att en utredning görs för att se hur vi kan begränsa bemanning på svensk arbetsmarknad.

14.76

Begränsa användandet av bemanningsföretag inom hälso- och sjukvården Kommunalarbetareförbundet avd Skåne

Bemanningsföretagens utbredning i den svenska hälso- och sjukvården slår sönder den svenska modellen med en skattefinansierad välfärd. Under den tid som bemanningsföretagen funnits har tillgängligheten till hälso- och sjukvård minskat och företagens vinster ökat. Landets regioner och andra arbetsgivare inom hälso- och sjukvården ska vara attraktiva arbetsgivare dit personal söker sig och vill stanna.

Kompetensförsörjningen är en avgörande fråga för hälso- och sjukvårdens framtid. En bra personalpolitik förbättrar kvaliteten i välfärden och bidrar till ett ökat intresse att söka sig till vårdyrken.

De enorma ekonomiska resurser som i dag pumpas ut till bemanningsföretagen för att hyra in personal ska i stället användas till trygga anställningar på heltid, ökad bemanning, utbildning och kompetensutveckling, höjda löner som går att leva på, arbetsskor till personal och förbättrad arbetsmiljö för anställda inom hälso- och sjukvården.

Bara Region Skåne hyrde 2022 in personal för 453 miljoner skattekröner. Samtidigt arbetade de skånska undersköterskorna med anställning i regionen 339 783 övertidstimmar till en kostnad av dryga 193 miljoner kronor.

Systemet måste också granskas med grundvärden från den svenska arbetsmarknadsmodellen där parterna tillsammans med staten tar ansvaret för villkoren på arbetsmarknaden, men också skyddsnetet runt omkring den. Regionerna och kommunerna duckar sitt arbetsgivaransvar genom att outsourca det till bemanningsföretag. Arbetsgivarna precisionsbemannar till priset av den anställdes anställningstrygghet. Löneutveckling, kompetensutveckling och personalhantering är saker som helst åsidosätts. Vi måste ställa oss frågan: Ska vi använda skattemedel till lösningar som slår sönder den svenska modellen?

Det är alldeles uppenbart att förutom att kostnaderna skenar så är det direkta systemfel inbyggda inom offentligt finansierade verksamheter. Utnyttjande av skattemedel inom välfärden måste få ett slut. Sverige kan bättre. Medborgare förtjänar en trygg hälso- och sjukvård i rätt tid. Sveriges arbetare förtjänar goda anställningsvillkor och trygga arbetsplatser.

Det behövs en strategi för att komma till rätta med det ekonomiska och sociala resursslöseriet. En strategi med målet att utmyнна i en nationell utredning.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att begränsa användandet av bemanningsföretag inom hälso- och sjukvården,
att LO verkar facklig-politiskt för en nationell utredning om att begränsa användandet av bemanningsföretag inom hälso- och sjukvården samt
att bifalla motionen i sin helhet.

14.77

Stoppa bemanningsföretagen

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

Vi ser att vi blir färre och färre på våra arbetsplatser som är fast anställda i företagen. I stället för att hålla sig med egenanställda tar företagen in personal från bemanningsföretagen. Utvecklingen med inhyrd personal har ökat så att det i dag kan vara fler inhyrda än anställda på en arbetsplats.

Den inhyrda personalen från bemanningsföretagen arbetar och lever under otrygga arbetsförhållande. De kan ersättas från en dag till en annan. Personalen från bemanningsföretagen står utanför den gemenskap och den fackliga demokratiska organisationen på våra arbetsplatser.

En tystnadskultur uppstår när ingen vågar säga ifrån, risken finns att de blir förflyttade eller uppsagda. Bemanningsföretag skapar stress och det är livsfarligt när det orsakar många fler arbetsplatsolyckor. Kravet måste vara att de inhyrda får fast anställning i företagen. Att systemet med bemanningsföretag avskaffas. Det ska inte förekomma privata arbetsförmedlingar. System med inhyrd personal är förkastligt och splittrar löntagarkollektivet.

Systemet med tillfällig personal medför besiktningssmärkningar och att kvaliteten försämras. För de fast anställda arbetarna medför det merarbete och det gör att kostnaderna ökar när man får göra om efter andra. Löneutvecklingen försämras av dessa merarbeten som inte betalas fullt ut.

Många jobb säljs ut till företag med endast bemanningsanställda. Samtidigt innebär det att kompetensen försvinner bland de egna då vi blir av med många moment. Lagandan och samarbetet försvinner. Man bygger ingen ny egen gemensam kunskap i löntagarkollektivet och inte heller hos företaget. Företagen brukar säga att personalen är det viktigaste kapitalet som de har. Men med inhyrd personal byggs det inte upp någon egen kompetens inom företaget och inte heller i löntagarkollektivet

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att avskaffa systemet med bemanningsföretag,
att LO driver att alla löntagare ska ha fast anställning i företagen i stället för att vara inhyrda,
att LO verkar för att alla offentligt upphandlade arbeten och tjänster ska ha som krav att arbetena utförs med fast anställda löntagare samt
att LO verkar för att privata arbetsförmedlingar förbjuds.

Utlåtande motionerna 14.74–14.77

14.74

att begränsa möjligheten för arbetsgivare att resurssätta sina arbetsplatser med bemanningsföretag.

14.75

att LO verkar för att en utredning görs för att se hur vi kan begränsa bemanning på svensk arbetsmarknad.

14.76

att LO ska verka för att begränsa användandet av bemanningsföretag inom hälso- och sjukvården,

att LO verkar facklig-politiskt för en nationell utredning om att begränsa användandet av bemanningsföretag inom hälso- och sjukvården samt

att bifalla motionen i sin helhet.

14.77

att LO verkar för att avskaffa systemet med bemanningsföretag,

att LO driver att alla löntagare ska ha fast anställning i företagen i stället för att vara inhyrda,

att LO verkar för att alla offentligt upphandlade arbeten och tjänster ska ha som krav att arbetena utförs med fast anställda löntagare samt

att LO verkar för att privata arbetsförmedlingar förbjuds.

Bemanningsbranschen har lagligen funnits i Sverige sedan 1992, LOs första bemanningsavtal tecknades år 2000. I dagsläget arbetar cirka 54 000 personer i ett LO-yrke inom bemanning, vilket utgör cirka 2 procent (Kompetensföretagens årsrapport 2022) av alla anställda på arbetsmarknaden.

I LOs *Gemensamma långsiktiga mål* för tre kongressperioder, slogs 2016 bland mycket annat fast att bemanningsbranschen inte ska användas för att tillgodose ett arbeidskraftsbehov av mer permanent karaktär samt att inhyrning är att föredra om alternativet är så kallad daglönare. Dessa skulle sannolikt öka om bemanning förbjuds/begränsas.

Samtliga här aktuella motioner förordar att bemannings-branschen ska antingen begränsas eller förbjudas.

LOs styrelse menar att dessa förbud/begränsningar endast kan lösas inom ramen för respektive branschavtal, då alla branscher har sina speciella förutsättningar för att hantera bemanningsfrågorna.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionerna 14.74, 14.75, 14.76, 14.77.

14.78

Samhörighet för bemanningsanställda

Industrifacket Metall avd 19 Östra Värmland

Att känna tillhörighet är en grund för att bli medlem i facket. Genom gemenskap via möten med medlemmar i vardagen skapas en vilja att bli organiserad i en fackförening. Detta är svårt för dem som jobbar på Bemanningsavtalet. De byter kundföretag ganska ofta och de fackförbund som man tillhör har inte resurser eller expeditioner i alla kommuner/städer. Bara att kunna ställa en fråga till en förtroendevald kan vara svårt.

De bemanningsanställda får inte bli ett B-lag, utan ska vara med i vår fackliga gemenskap på allas lika värde. De har ett helt annat kollektivavtal än dem de jobbar ihop med, så där finns ett stort behov av att informera om förutsättningar och villkor i Bemanningsavtalet. Detta är också en möjlighet för LO som organisation att stötta och samordna fackförbunden för att kunna ge de bemanningsanställda den fackliga information de har rätt till.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- att LO utreder hur de bemanningsanställda medlemmarnas kunskap om sina villkor ska kunna förbättras samt
- att LO tar fram en strategi för hur arbete med kunskapsspridning till de bemanningsanställda kan utformas.

14.79

Arbeta för att öka organisationsgraden inom bemanningsbranschen

Industrifacket Metall avd 3 Norra Västerbotten

De senaste 20–25 åren har det skett stora samhällsförändringar. År 2000 tecknades det första kollektivavtalet inom LO för bemanningsanställda i våra branscher. Avtalet är ett gemensamt avtal under LOs förhandlingsmandat och tanken med detta var att de som jobbar inom bemanningsbranschen ska skyddas av ett kollektivavtal i likhet med villkoren på den övriga arbetsmarknaden och även att minska risken för konkurrens mellan olika grupper på en arbetsplats. Det är bra och avhjälpes en hel del problematik som bemanningsbranschen skapar inom våra egna sektorer, men också samhället i stort vad gäller arbetsrätt och arbetstgares villkor. Inte minst avhjälpes detta så kallad social dumpning.

Bemanningsanställdas rättigheter har också någorlunda stärkts i och med senaste ändringen av LAS, men problemen är fortfarande stora. En väldigt liten del av bemanningsanställda är i dag organiserade, både som medlemmar i fackförbund och framför allt i egna klubbar, vilket innebär en stor problematik.

Bemanningsavtalet får av naturliga skäl inte den uppmärksamhet som det behöver för att kunna utvecklas på ett tillräckligt bra sätt och det är alldeles för få representanter i olika sammanhang som har tillräckligt bra kunskap om bemanningsbranschen och de problem som finns med Bemanningsavtalet. Dessutom är antalet bemanningsanställda väldigt högt och ökar i det närmaste lavinartat, vilket innebär att det är ett stort antal arbetstgare inom LO-fackens grupper som skulle kunna vara medlemmar och därmed bidra till hela LO-familjens styrka, som i dag är drastiskt minskande.

Eftersom bemanningsanställda kan hoppa mellan olika verksamheter inom

olika förbund är det svårt för förbunden både att följa organisationsgraden bland bemanningsanställda och att jobba riktat för att öka organiseringen bland dem. Det finns i dag inget eget förbund som omfattar bemanningsanställda.

I många branscher finns i dag många bemanningsanställda på samma arbetsplatser. Det ställer också till problem för de klubbar som finns på olika arbetsplatser då de av naturliga skäl för att kunna skydda sina egna medlemmar också behöver hjälpa de bemanningsanställda som finns inhyrda utan att ha rätt att exempelvis använda rätt till facklig information genom utvecklingsavtalet och dylikt till detta. Egna klubbar i högre omfattning vore därmed önskvärt.

Även ombudsmännen har händerna fulla på alla håll. Tid att stötta, hjälpa och arbeta för att organisera bemanningskonsulter på olika bemanningsföretag finns tyvärr inte som det ser ut i förbunden i dag. Bemanningen hamnar därför på sätt och vis lite i skymundan. Det är problematiskt för alla oss under LOs paraply, då vi vet att arbetsgivare gärna nyttjar bemanningskonsulter på ett sätt som drabbar även företags fast anställda då det blir lättare för dem att slira på reglerna och sätta arbetare mot varandra.

Vi skulle alla tjäna stort på att även nå ut till bemanningsanställda på ett betydligt bättre sätt än vad vi gör i dag. Vi anser därför att LO måste ta ett större ansvar vad gäller en ökad organiseringsgrad för denna grupp.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ska verka för att med riktade insatser öka organisationsgraden inom bemanningsbranschen.

14.80

Bemanningsavtal

Industrifacket Metall avd 18 Örebro län

Bemanningsavtalet är ett LO-gemensamt avtal och borde rimligtvis ha ett samordnat medlemsregister. De enskilda förbunden sägs ha få organiserade i bemanningsbranschen, men har vi verkligen koll? Är de som inte är organiserade i inkopplat förbund oorganiserade eller bara med i ett annat LO-förbund, som också är avtalspart på Bemanningsavtalet och därmed inte borde ses som oorganiserade?

Det har hänt flertalet gånger att ett förbund sett ett annat förbunds medlem/medlemmar som oorganiserade vid exempelvis uppsägningar, trots att alla våra medlemmar kan vara organiserade i olika LO-förbund på Bemanningsavtalet.

Resultatet blir att medlemmar som inte är medlemmar i det inkopplande förbundet för det bemanningsföretag de arbetar på, inte blir företrädna i alla fackliga frågor som de borde ha all rätt att bli. Det skulle kunna säkerställas med ett samordnat medlemsregister, och då ge den trygghet som det fackliga medlemskapet innebär.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO verkar för att få ett samordnat medlemsregister för bemanningsbranschen samt

att LO verkar för att utreda möjligheten till ett samordnat medlemsregister för bemanningsbranschen.

Utlåtande motionerna 14.78–14.80

14.78

att LO utreder hur de bemanningsanställda medlemmarnas kunskap om sina villkor ska kunna förbättras samt

att LO tar fram en strategi för hur arbete med kunskapsspridning till de bemanningsanställda kan utformas.

14.79

att LO ska verka för att med riktade insatser öka organisationsgraden inom bemanningsbranschen.

14.80

att LO verkar för att få ett samordnat medlemsregister för bemanningsbranschen samt

att LO verkar för att utreda möjligheten till ett samordnat medlemsregister för bemanningsbranschen.

I motionerna 14.78 och 14.79 pekar motionärerna på en viktig fråga som det arbetas med löpande i LOs kommitté för bemanningsfrågor. I kommittén har samtliga förbund en representant. Kommittén samordnar förbundens intressen i bemanningsfrågor.

I kommittén delar förbunden erfarenheter från såväl förhandlingar som utbildningstillfällen. Kommittén gör återkommande ”konferensturnéer” i landet där man utbildar i avtalet och diskuterar för branschen, aktuella frågor. Förbunden genomför även själva konferenser och utbildningar för både bemanningsanställda och anställda på förbundsavdelningarna. Förslaget att utöka den verksamheten till fler konferenser i LOs regi, ser styrelsen som ekonomiskt omöjligt i nuläget.

Motionerna 14.79 och 14.80 lyfter frågan om ökad organisationsgrad och gemensamt medlemsregister för de bemanningsanställda. Att öka organisationsgraden är viktigt för alla och det är något som alla förbund jobbar aktivt med på alla sina områden. Bemanningsbranschen har särskilda problem med anledning av hur branschen är organiserad, det vill säga att personalen är anställd i ett bolag, men utför sitt arbete i ett annat bolag. Mot bakgrund av detta ser styrelsen att det skulle vara bra om LOs kommitté för bemanningsfrågor får ett tydligare mandat från kongressen att jobba fram förslag på hur man ska öka organisationsgraden i bemanningsbranschen.

Motion 14.80 vill att LO ska verka för ett gemensamt medlemsregister för bemanningsanställda. De bemanningsanställda är medlemmar i respektive förbund och registreras i respektive förbunds medlemsregister. Att inrätta ett parallellt system för just bemanningsbranschen skulle skapa ett stort merarbete för såväl förbunden, som för LO.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 14.79 samt

att avslå motionerna 14.78, 14.80.

I debatten deltog:

Kim Söderström, Byggnads
Helen Persson, Kommunal
Linda Palmetzhofer, LOs styrelse

Följande förslag förelåg:

- Styrelsens utlåtanden,
- Helen Persson Kommunal, bifallsyrkande på motion 14.76 (att-sats 1) med tilläggsatt-sats: att detta sker genom facklig-politisk samverkan lokalt inom kommun och region,
- Kim Söderström Byggnads, bifallsyrkande på motion 14.77.

Beslut

Kongressen beslutade genom försöksvotering

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.76 (att-sats 1).

Därmed avslogs också tilläggsatt-satsen på motion 14.76 (att-sats 1).

Votering begärdes av Helen Persson, Kommunal.

Kongressen beslutade genom försöksvotering

att bifalla styrelsens utlåtande på motion 14.77.

Votering begärdes av Kim Söderström, Byggnads.

Kongressen beslutade

att i övrigt bifalla styrelsens utlåtanden.

Vi får Sverige att fungera

– det är temat för LOs 30:e ordinarie kongress.

Vi arbetar över hela landet. Vi arbetar alla tider på dygnet, alla dagar om året. I fabriker, skolor och affärer. På järnvägar, hotell och sjukhus. På bruk, boenden och bagerier. Överallt arbetar vi och får Sverige att fungera.

Men Sverige skulle kunna fungera bättre för oss. Vara jämlikare och rättvisare. Därför samlar LO Sveriges arbetare och driver på för högre löner, tryggare jobb och bättre liv. Ensam är aldrig stark. Det är tillsammans vår röst blir stark, både som part på arbetsmarknaden och som aktör i samhället. Det är facklig styrka.

Hela 280 motioner ska kongressen behandla. Här finns kloka, modiga och nytänkande förslag på hur LO kan bidra till ett rättvist Sverige där arbetare kan leva ett gott liv. Självklart ska LO vara med och forma framtidens arbetsmarknad och samhälle. Det är ju vi som får Sverige att fungera.